

Anslaget uppföres alltså med (2 500 + 165 000 + 76 500) 244 000 (+ 44 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 244 000 kronor.

[176] 10. *Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar*. För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 10 100 000 kronor.

Chefen för finansdepartementet har efter bemyndigande av Kungl. Maj:t den 29 februari 1952 tillkallat landskamreraren A. G. A. Wigert att såsom sakkunnig inom finansdepartementet slutföra de uppbördssakkunnigas arbete. Den sakkunnige har under december 1952 avgivit förslag till omorganisation av biträdespersonalen inom fögderierna. Förslaget — som f. n. är föremål för remissbehandling — kan komma att påverka anslagsberäkningen. Med hänsyn härtill förordar jag, att anslaget i riksstatsförslaget upptages med allenast ett preliminärt belopp, 10 100 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 10 100 000 kronor.

[177] 11. *Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader*.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	932 000	938 969
1951/52	924 000	1 060 222
1952/53 (statsliggaren s. 1042)	1 010 000	
1953/54 (förslag)	1 060 000	

Länsstyrelserna ha uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till sammanlagt omkring 1 168 000 kronor.

Departementschefen.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar upptager jag till oförändrade belopp, 60 000 resp. 250 000 kronor. Däremot torde anslagsposten till expenser, vilken under budgetåret 1951/52 belastats med i runt tal 760 000 kronor, höjas med 50 000 kronor till 750 000 kronor.

Anslaget uppföres alltså med (60 000 + 250 000 + 750 000) 1 060 000 (+ 50 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 060 000 kronor.

[178] 12. Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	12 000 000	15 061 776
1952/53 (statsliggaren s. 1044) ..	14 130 000	
1953/54 (förslag)	17 100 000	

I skrivelser, som inkommit under augusti och september 1952, ha *länsstyrelserna* avgivit förslag rörande anslaget för nästa budgetår.

Vad angår personalorganisationen ha *länsstyrelserna*, såvitt angår befattningar, som skola uppföras på personalförteckningen, framlagt förslag om minskning av antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster i Ca 8 med 7 samt överförande till ordinarie stat av vissa kontorist- och kanslibiträdestjänster.

I fråga om anslagsberäkningen ger en sammanställning av förslagen vid handen att *länsstyrelserna* beräknat, att sammanlagt 17 325 132 kronor skulle erfordras under anslaget. Ersättningen från städerna Mölndal, Trollhättan och Karlskoga har upptagits till 19 875 kronor. För nästa budgetår skulle i enlighet härmed erfordras (17 325 132 — 19 875) 17 305 257 kronor.

Departementschefen.

Vad först angår personalfrågorna föranleder den föreslagna minskningen av antalet ordinarie kontorsbiträden i Ca 8 ej någon erinran från min sida. Däremot är jag icke nu beredd att förorda ytterligare ordinariesättning av kontorist- och kanslibiträdestjänster. Fr. o. m. nästa budgetår torde två ordinarie landsfiskalstjänster böra överföras till övergångsstat till följd av innehavarens sjukdom. Den i Solna landsfiskalsdistrikt placerade, nu vakanta tjänsten såsom militäråklagare i Ca 27 torde fr. o. m. nästa budgetår böra ersättas med en tjänst som biträdande landsfiskal i Ce 27, då innehavaren av tjänsten är avsedd att vara biträde åt landsfiskalen i distriktet. Slutligen torde till landsfiskalsorganisationen lämpligen böra överföras landsfiskalstjänsten i Bodens distrikt, vilken är upptagen i lönegrad Ca 31.

Beträffande beräkningen av det under anslaget för nästa budgetår erforderliga medelsbehovet torde posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat böra upptagas till 6 200 000 (— 210 000) kronor. Till avlöningar till icke-ordinarie personal torde anvisas 4 800 000 (+ 860 000) kronor. Anslagsposten till arvoden till landsfiskalselever m. fl. beräknar jag till 400 000 (+ 15 000) kronor. För rörligt tillägg erfordras 5 720 000 (+ 2 305 000) kronor.

I ersättning från städerna Trollhättan, Karlskoga och Mölndal kan antagas komma att inflyta 20 000 kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (6 200 000 + 4 800 000 + 400 000 + 5 720 000 — 20 000) 17 100 000 (+ 2 970 000) kronor.

I anledning av förslagen bör på personalförteckningen fr. o. m. nästa budgetår uppföras en landsfiskalstjänst i Ca 31 och en tjänst som biträdande

landsfiskal i Ce 27 samt avföras en landsfiskalstjänst i Ca 27 och 7 tjänster som kontorsbiträde i Ca 8. Till övergångsstat torde vidare bära överföras två landsfiskalstjänster i Ca 27.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen över landsfiskalerna m. fl., vilka nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	6 200 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	4 800 000
3. Arvoden till landsfiskalselever m. fl., förslagsvis	400 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	5 720 000
Summa kronor	17 120 000;

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättning från Mölndals, Trollhättans och Karl-skoga städer	20 000
Summa förslagsanslag	17 100 000;

c) till *Landsfiskalerna m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 17 100 000 kronor.

[179] 13. Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 450 000	3 322 388
1952/53 (statsliggaren s. 1048)	2 585 000	
1953/54 (förslag)	2 865 000	

Länsstyrelserna ha uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till i runt tal 3 167 000 kronor.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m. belastades under förra budgetåret med 80 600 kronor. Med hänsyn härtill torde posten bära höjas. Jag föreslår, att den för nästa budgetår uppföres med 75 000 kronor.

För reseersättningar förbrukades under föregående budgetår närmare 1 430 000 kronor. Medelsanvisningen torde med hänsyn härtill ökas från 1 300 000 till 1 400 000 kronor.

Belastningen på anslagsposten till expenser under budgetåren 1950/51 och 1951/52 har enligt länsstyrelsernas uppgifter uppgått till 1 080 000 resp. 1 390 000 kronor. För budgetåret 1952/53 anvisades för ändamålet 1 175 000 kronor. Posten torde för nästa budgetår bära upptagas till 1 350 000 kronor.

De i anslagsposten till övriga utgifter ingående delposterna till antagningsnämndens verksamhet, handledning under landsfiskalsaspiranternas polistjänstgöring, kostnader för distriktsåklagarkurs och kostnader för tjänstedräkt torde bära upptagas med oförändrade belopp, resp. 2 500, 500, 14 000 och 23 000 kronor. Anslaget uppföres alltså med (75 000 + 1 400 000 + 1 350 000 + 2 500 + 500 + 14 000 + 23 000) 2 865 000 (+ 280 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 865 000 kronor.

E. Polisväsendet.

[180] 1. Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar. I gällande riksstat har under polisväsendet upptagits bl. a. följande anslag:

Anslag	Anvisat belopp
Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar.....	228 000
Statspolisorganisationen:	
Inköp av motorfordon m. m.	332 000
Underhålls-, drift- och expeditionskostnader.....	713 000
Gottgörelse till polisdistrikten	5 355 000
Polisradioväsendet	116 800
Poliskåren i Boden:	
Avlöningar.....	404 500
Omkostnader.....	74 700
Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	800 000
Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.....	7 000 000
	15 024 000

Då beredningen inom departementet av vissa reformer inom polisorganisationen ännu icke är avslutad, torde anslagen i riksstatsförslaget böra uppföras med preliminärt beräknade belopp. Jag uppskattar därvid medelsbehovet under anslagen till sammanlagt 21 145 000 kronor. I fråga om andra anslag än det här rubricerade gör jag hemställa under följande punkter. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 335 000 kronor.

[181] 2. Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m. Under åberopande av vad jag under föregående punkt anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.* för budgetåret 1953/54 beräkna ett reservationsanslag av 800 000 kronor, varav 400 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[182] 3. Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader. Under åberopande av vad jag anfört under punkten 180, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditjonskostnader* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 1 130 000 kronor, varav 325 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[183] 4. **Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten.** Under åberopande av vad jag anført under punkten 180, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 6 800 000 kronor, varav 900 000 kronor att avräknas mot automobilskatte-medlen.

[184] 5. **Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet.** Under åberopande av vad jag anført under punkten 180, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet* för budgetåret 1953/54 beräkna ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[185] 6. **Poliskåren i Boden: Avlöningar.** Under åberopande av vad jag anført under punkten 180, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Poliskåren i Boden: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[186] 7. **Poliskåren i Boden: Omkostnader.** Under åberopande av vad jag anført under punkten 180, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Poliskåren i Boden: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 180 000 kronor.

[187] 8. **Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.** Under åberopande av vad jag anført under punkten 180, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[188] 9. Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m. Under återopande av vad jag anfört under punkten 180, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 10 250 000 kronor.

[189] 10. Statens polisskola: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	287 400	357 919
1952/53 (statsliggaren s. 1059)	352 000	
1953/54 (förslag)	421 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens polisskola (skr. 20/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 208 700 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Förhöjning av timlärarnas arvoden	+ 130 300
2. Omläggning av undervisningen:	
a) En extra avdelning av polischefsklassen utgår	— 11 500
b) Överkonstapelsklassen utökas med 2 avdelningar	+ 23 200
c) Konstapelsklassen utökas med 1 avdelning	+ 8 000
d) 2 avdelningar av konstapelsklassen flyttas från Stockholm till Luleå, där en avdelningsskola inrättas	+ 1 100
3. Personalförstärkningar:	
a) 1 heltidslärare i juridiska ämnen Ce 30 i st. f. vissa timlärare	— 916
b) 2 heltidslärare i ordnings- och kriminalpolitjänst i st. f. vissa timlärare ..	— 9 008
c) 1 expeditionsvakt (Ce 9)	+ 7 896
4. Omräkning	+ 59 628
	208 700

Motiv.

1) Med Kungl. Maj:ts medgivande den 9 maj 1952 höjdes timarvodena räknat fr. o. m. den 1 januari 1952 med cirka 15 procent till högst 13 kronor 80 öre i konstapelsklassen och högst 16 kronor 35 öre i övriga klasser. Det är ytterst svårt att få timlärare till skolan. Därför är det nödvändigt att ytterligare höja arvoden. Styrelsen föreslår, att timarvodena få av styrelsen bestämmas till i allmänhet högst 20 kronor i konstapelsklassen och högst 25 kronor på högre stadier.

2 a) Undervisning i polischefsklassen skall budgetåret 1952/53 äga rum på två avdelningar. Nästa budgetår är det tillräckligt med en avdelning.

2 b) Under de senaste fem åren har antalet sökande till överkonstapelsklassen varit 502, 500, 474, 462 och 454, medan antalet antagna utgjort 148, 179, 197, 239 och 236. Någon anledning att räkna med minskning i antalet sökande föreligger icke. Då undervisningen bedrivs på 9 avdel-

ningar, är det möjligt att bereda plats för 230—240 elever. Detta elevantal motsvarar dock ej mer än omkring 50 procent av de sökande. Fortfarande råder stor brist på personal med utbildning för kriminalkonstapelstjänst och för befäl i ordningspolistjänst. Av betydelse i detta sammanhang är, att poliskårerna under senare år flerstädes utökats, bl. a. för tillgodo-seende av säkerhetstjänstens krav. Det är högst angeläget, att bristen på utbildad personal snarast häves genom inrättande av flera avdelningar i överkonstapelsklassen. En av polisutbildningskommittén upprättad statistik rörande det sannolika behovet av elevplatser för utbildning i överkonstapelsklassen upptager visserligen såsom medeltal under en femårsperiod endast 226,2 per år. Styrelsen hävdar emellertid, att det är nödvändigt att hålla en ganska betydande marginal utöver det absoluta behovet. Styrelsen ifrågasätter även hållbarheten av beräkningarna. Härtill kommer att, om man icke räknar med en sådan marginal, som styrelsen förutsätter, styrelsen faktiskt kommer att dirigera befordringarna till kriminalkonstapels- och befälstjänster. Styrelsen skulle vilja bereda plats för närmare 300 elever årligen i överkonstapelsklassen. Därest undervisningen i 2 avdelningar av konstapelsklassen förlägges till Luleå, kan överkonstapelsklassen i Stockholm utökas från 9 till 11 avdelningar under budgetåret 1953/54. Detta fordrar en ökning av medelsanvisningen för ersättningar åt timlärare med 23 200 kronor enligt de arvodesgrunder, som gällde före den 1 januari 1952.

2 c) Under budgetåret 1952/53 kommer undervisning i konstapelsklassen att bedrivas på 16 avdelningar (10 i Stockholm, 4 i Göteborg och 2 i Malmö). Vid uttagningen av elever till den nu pågående kursen hade anmält sig 305 sökande. Av dessa kunde 55 ej beredas plats. Härtill bör läggas ett antal av 123 extra konstaplar i Stockholm, som skulle ha sökt, om förhållandena medgivit deras uttagning till konstapelsutbildning. Vid tiden för uttagningen fanns dessutom ett antal av 101 vakanta extra konstapelstjänster. Om dessa vakanser fyllas, gäller sålunda det aktuella utbildningsbehovet enbart i Stockholm omkring 225 man. Därest skolan icke erhåller större utbildningskapacitet, kommer alltså ett stort antal polis-män att sakna grundläggande utbildning, vilket innebär en allvarlig olägenhet. Under 1953/54 bör undervisningen i konstapelsklassen äga rum på minst 17 avdelningar.

2 d) Då en utvidgning av överkonstapels- och konstapelsklasserna föreslås, blir det på grund av lokalbrist vid skolan i Stockholm nödvändigt att förlägga undervisningen för åtminstone 2 avdelningar av konstapelsklassen till annan ort. Efter samråd med polisutbildningskommittén har styrelsen funnit det lämpligast att föreslå inrättande av en avdelningsskola för konstapelsutbildning i Luleå. Skolan skulle organiseras på 2 avdelningar om vardera 25 elever. Tillgång till erforderlig lärarpersonal finnes i staden. Representanter för stadens myndigheter ha ställt i utsikt att reservera lokaler för en polisskola. Provisoriska lokaler erbjudas redan nu utan

kostnad för statsverket. Staden är även villig att förse de provisoriska lokalerna med behövlig normalinredning för skoländamål. Såsom arvode till föreståndare vid avdelningsskolan föreslår styrelsen 600 kronor samt till kostnader för expeditionellt biträde 500 kronor.

3 a) F. n. meddelas undervisning i juridik av rektor och 2 heltidslärare Ce 30 med tillhoppa 2 520 timmar per år samt ett 10-tal timlärare med cirka 2 000 timmar per år. Genom utökning av avdelningarnas antal har under senare år proportionen mellan heltidslärarnas och timlärarnas undervisning förskjutits. Tages all undervisning vid polisskolan i Stockholm i betraktande, meddelas undervisning av omkring 150 timlärare, medan det finnes endast 5 heltidslärare, rektor inräknad. En undervisning, som i så betydande utsträckning måste bedrivas med timlärare, är förenad med stora olägenheter. Detta gäller särskilt de juridiska ämnena, och svårigheterna att förvärva lämpliga lärarkrafter ha ökat undan för undan. Behovet av en ny heltidslärartjänst i juridiska ämnen blir genom den för budgetåret 1953/54 föreslagna utökningen av undervisningens omfattning än mer framträdande. Även i de uppgifter av expeditionell natur, som ankomma på heltidslärarna i juridiska ämnen, har en ökning inträtt genom tillkomsten av den lokala polisskolan i Malmö och förstatligandet av polisskolan i Göteborg. Kostnaden för en heltidslärare blir 21 084 kronor. Timlärarposten minskas med 22 000 kronor, varvid räknats med föreslagna höjda arvoden.

3 b) Alltsedan skolan inrättades år 1938 har det vid skolan funnits 2 arvodesbefattningar som heltidslärare i ordnings- och kriminalpolistjänst. Även i dessa ämnen orsakas betydande svårigheter i undervisningen genom att antalet heltidslärare är för litet i förhållande till antalet timlärare. Ytterligare 2 heltidslärare måste anställas. Årsarvodena till heltidslärarna skulle uppgå till ($2 \times 17\,496$) 34 992 kronor. På timlärarposten skulle uppstå en besparing av 44 000 kronor, varvid räknats med föreslagna höjda timarvoden.

3 c) F. n. finnes 1 laboratoriebiträde Ce 11 med huvudsaklig uppgift att biträda vid undervisningen i kriminalpolistjänst. Det har också varit avsett, att befattningshavaren skulle biträda på kansliet med skrivgöromål samt fullgöra på expeditionsvakt ankommande göromål. I och med att kursverksamheten utökats har laboratoriebiträdet blivit alltmera bundet vid sin huvudsakliga uppgift. Därmed har efter hand uppstått ett allt större behov av en särskild expeditionsvakt.

Yttrande.

Statskontoret. Resultatet av 1948 års polisutbildningskommitté väntas inom kort bliva framlagt. I avvaktan på statsmakternas ställningstagande till utredningens förslag synes den ifrågasatta luleåavdelningen ej böra komma till stånd eller utvidgning ske av stockholmskolornas verksamhet

och personalorganisation. Styrelsens förslag om en höjning av timlärararvodet finner sig statskontoret med hänsyn till att nuvarande ersättningsgrunder fastställts genom beslut av Kungl. Maj:t så sent som den 9 maj 1952 icke kunna biträda.

Departementschefen.

1948 års polisutbildningskommitté har under hösten 1952 framlagt sitt betänkande angående rekrytering och utbildning av polispersonal. Betänkandet är f. n. föremål för remissbehandling. Ärendets beredning inom departementet hinner icke avslutas i så god tid, att en på kommitténs förslag grundad proposition kan avlämnas till 1953 års riksdag.

I betänkandet redovisas bl. a. uppgifter, som inhämtats från landsfogdarna och vissa polismästare rörande det sannolika behovet av elevplatser i överkonstapelsklassen samt det sannolika rekryteringsbehovet beträffande personal i konstapelsgraden under åren 1951—1955. För överkonstapelsklassen anges behovet av elevplatser för åren 1952—1954 till resp. 320, 231 och 185. Då skolans nuvarande kapacitet är cirka 235 elever per år i denna klass, skulle med oförändrat antal avdelningar vid utgången av år 1954 fortfarande föreligga ett underskott av omkring 30 polismän med överkonstapelsutbildning. För konstapelsklassen skulle underskottet vid utgången av år 1954 uppgå till cirka 500 konstaplar.

Med hänsyn till dessa siffror och till vad polisskolans styrelse anfört i sin anslagsframställning anser jag det nödvändigt, att undervisningen redan nästa budgetår något utvidgas. Jag förordar sålunda, att överkonstapels- och konstapelsklasserna för budgetåret 1953/54 utökas med vardera en avdelning. Ehuru en avdelning av polischefsklassen bortfaller nästa budgetår, synes nyssnämnda utökning knappast kunna företagas utan att undervisningen vid skolan ytterligare decentraliseras. Såsom exempel på undervisningssvårigheterna vid huvudskolan i Stockholm kan jag nämna, att under höstterminen 1952 meddelats undervisning därstädes i 17 avdelningar, medan endast 11 lärosalar disponerats. Med hänsyn härtill och då styrelsens förslag om inrättande av en avdelningsskola i Luleå icke torde medföra någon större kostnadsökning för statsverket, anser jag mig kunna tillstyrka detta förslag. Avdelningsskolans anordnande får betraktas såsom en provisorisk åtgärd, vilken givetvis icke bör få inverka på ställningstagandet till polisutbildningskommitténs betänkande. Det må dock nämnas, att kommittén förordat inrättandet av polisskolor för Norrlandslänens behov såväl i Luleå som i ytterligare två norrlandsstäder.

Styrelsens framställning i vad avser förhöjning av timlärarnas arvoden samt personalförstärkningar kan jag ej biträda.

Vid bifall till mina förslag skulle anslaget uppräknas med 13 340 resp. 9 200 kronor för utökningen av överkonstapels- och konstapelsklasserna samt 1 100 kronor för skolan i Luleå. Genom indragning av en avdelning

i polischefsklassen kan anslaget nedsättas med 11 500 kronor. Riksdagens beslut i anledning av proposition nr 241/1952 medför en anslagshöjning av 1 700 kronor. Därjämte bör anslaget till följd av löneklassförändringar, ökat rörligt tillägg m. m. höjas med 55 160 kronor. Totalt uppgår alltså anslagsökningen till 69 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän oförändrat 19 000 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 288 000 (+ 45 700) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 69 000 (+ 3 800) kronor samt rörligt tillägg 45 000 (+ 19 500) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (19 000 + 288 000 + 69 000 + 45 000) 421 000 (+ 69 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens polisskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	19 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	288 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	69 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	45 000

Summa förslagsanslag kronor 421 000;

b) till *Statens polisskola: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 421 000 kronor.

[190] 11. Statens polisskola: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	120 000	123 611
1952/53 (statsliggaren s. 1060)	156 000	
1953/54 (förslag)	176 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens polisskola (skr. 20/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 132 200 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	1 357	1 700	5 000	3 300
2. Övriga expenser	18 893	20 000	25 500	5 500
3. Övriga utgifter	98 584	132 300	255 700	123 400
				132 200

Motiv.

1) Posten behöver uppräknas på grund av förhöjda biljettpriser och ökade omkostnader i övrigt. En uppräkning motiveras även av den föreslagna avdelningsskolan i Luleå. Det är angeläget, att skolans ansvariga ledning beredes möjlighet att öva nödig tillsyn över avdelningsskolorna. Vid särskilda tillfällen kan det även vara erforderligt, att någon av heltidslärarna i organisatoriskt syfte företager resa till avdelningsskola, t. ex. när det gäller organiserandet av laboratoriearbete. Sådan möjlighet har hittills icke stått till buds.

2) Med anledning av ökade kostnader för städning, telefonavgifter m. m. måste delposten höjas. Städningsspersonalens löner ökade redan från den 1 januari 1952 med cirka 1 800 kronor för år. Gardinerna i stockholmskolornas lärosalar anskaffades år 1938 och äro nu förslitna. En nyanskaffning under två budgetår, kommer att medföra en utgift på cirka 3 000 kronor under vardera budgetåret.

3) Omläggningen av undervisningen medför en nettoökning för läroböcker, annan undervisningsmateriel och ammunition för pistolskjutning med 5 600 kronor. Då polispersonalen under årens lopp tillagts allt mer kvalificerade arbetsuppgifter, icke minst av teknisk natur, måste allt större krav ställas på utbildningens kvalitet. Skolans åskådnings- och demonstrationsobjekt fylla långt ifrån minimifordringarna. För inköp av kriminalteknisk materiel och skrivmaskiner begäres 88 300 kronor. För utbildning i vapnens bruk och stridstaktik vid huvudskolan i Stockholm samt vid avdelningsskolorna i Göteborg och Malmö torde för innevarande budgetår ha avsetts 42 500 kronor. Den nuvarande utbildningen om cirka 7 dagar har befunnits otillräcklig. Inom militärbefälsstaben i fjärde militärområdet har utarbetats en utbildningsplan, vilken omfattar 9 dagar och upptager vad som ansetts såsom minimum. Arméstaben har ansett den föreslagna utbildningen i huvudsak vara riktigt upplagd. En inskränkning av utbildningens omfång kunde enligt arméstaben icke ske, om ej syftet med utbildningen skulle helt förfelas. Ökningen motiverades främst av nytillkommande vapen och taktiska bestämmelser, orsakade av den fortgående utvecklingen på området. Kurskostnaden beräknas till 48 000 kronor för skolan i Stockholm, 12 000 kronor för avdelningsskolan i Göteborg och 6 000 kronor för envar av skolorna i Malmö och Luleå, eller tillhopa 72 000 (+ 29 500) kronor.

Yttrande.

Statskontoret. Storleken av posten till reseersättningar torde bliva beroende av vad som beslutas i fråga om den föreslagna avdelningsskolan i Luleå. Då delposten till övriga expenser för budgetåret 1952/53 uppräknades med 2 000 kronor, synes ökad medelsanvisning endast böra komma i fråga för städningsspersonalens lönestegring. För ändamålet torde del-

posten böra uppräknas med högst 1 500 kronor. Frågan om beräkningen av posten till övriga utgifter med avseende å undervisningsmateriel och ammunition åt de föreslagna nya avdelningarna lärer få prövas först i samband med avgörandet om undervisningens framtida utformning vid skolan. Vid anmälan av anslagsbehovet för budgetåret 1952/53 framhöll föredragande departementschefen, att han icke kunde tillstyrka någon ökning av de för utbildning i vapnens bruk och stridstaktik avsedda medlen. Statskontoret utgår ifrån att ej heller för budgetåret 1953/54 förutsättning föreligger för ökad medelstildelning. För innevarande budgetår anvisades å posten övriga utgifter 7 000 kronor till reparation och komplettering av kamerautrustningen. Ämbetsverket vill icke motsätta sig, att samma belopp utgår även under budgetåret 1953/54 för inköp av kriminalteknisk materiel.

Departementschefen.

För reseersättningar samt för övriga expenser tillstyrker jag en uppräkning till resp. 2 500 (+ 800) kronor och 22 000 (+ 2 000) kronor.

Posten till övriga utgifter bör med anledning av mina förslag under avlöningsanslaget uppräknas med 2 600 kronor för inköp av undervisningsmateriel och ammunition. För anskaffning av kriminalteknisk materiel räknar jag med en ökad medelsanvisning av 7 000 kronor. Därjämte torde för utbildning i vapnens bruk och stridstaktik upptagas ett med 7 600 kronor förhöjt belopp. Anslagsposten ökas alltså totalt med (2 600 + 7 000 + 7 600) 17 200 kronor och upptages till (132 300 + 17 200) 149 500 kronor.

Omkostnadsanslaget i dess helhet torde alltså uppföras med (156 000 + 800 + 2 000 + 17 200) 176 000 (+ 20 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens polisskola: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 176 000 kronor.

[191] 12. Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	438 500	623 218
1952/53 (statsliggaren s. 1061)	529 000	
1953/54 (förslag)	653 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 232 400 kronor.

1. Löneregleringar.

	Ökning
a) 1 överdirektör och chef Cp 17 i st. f. 1 föreståndare Cp 14.....	3 600
<i>Kansliet</i>	
b) 1 registrator Ca 19 i st. f. 1 kansliskrivare Ca 15	1 080
c) 1 kontorist Ce 13 i st. f. 1 kanslibiträde Ce 11.....	348

Laboratorieavdelningen.

d) 1 byrådirektör Ca 33 i st. f. 1 laborator Ca 29	1 524
e) 1 byråingenjör Ce 29 i st. f. Ce 27	1 872
f) 1 biträdande byråingenjör Ce 21 i st. f. Cg 19	1 020
g) 1 förste laboratoriebiträde Ce 15 i st. f. 1 laboratoriebiträde Cg 9	1 092
h) 1 byråassistent Ca 24 i st. f. 1 kriminalassistent Ca 21	840
i) 1 byråassistent Ce 24 i st. f. 1 laboratorieassistent Ce 21	2 448
j) 2 laboratorieassistenten Ce 21 i st. f. Ce 19	2 592
k) 1 fotograf Ce 19 i st. f. Ce 15	1 776
l) 1 fotografbiträde Cg 11 i st. f. Cg 5	2 268
m) 1 fotografbiträde Cg 8 i st. f. Cg 5	1 164
n) 1 tekniker Ca 14 i st. f. 1 reparatör Ca 13	336
o) 1 verkstadsbiträde Cg 8 i st. f. Cg 4	1 476

Registraturavdelningen.

p) 1 byrådirektör Ca 33 i st. f. 1 avdelningsföreståndare Ce 29	1 656
r) 1 kontorist Ce 13 i st. f. 1 kanslibitråde Ce 11 (fingeravtr.reg.)	696
s) 1 kanslibitråde Ce 11 i st. f. 1 kontorsbiträde Ce 8 (fingeravtr.reg.)	756
t) 1 kontorist Ce 13 i st. f. 1 kanslibitråde Ce 11 (godsreg.)	696
u) 1 kanslibitråde Ce 11 i st. f. 1 kontorsbiträde Ce 8 (godsreg.)	756

2. Nya tjänster.

Laboratorieavdelningen.

a) 1 kontorsbiträde Cf 4	6 072
b) 2 byråassistenter Cg 24	31 224
c) 1 laboratoriebiträde Cg 11	8 652

Registraturavdelningen.

d) 1 förste byråsekreterare Ce 27	18 276
e) 1 kanslibitråde Ce 11	8 652
f) 1 kriminalassistent Ca 21	13 164
g) 2 kanslibiträden Ce 11	17 304
h) 1 kontorsbiträde Cf 4	6 072

3. Ökade medel för ersättningar åt av anstalten anlitade experter 1 600

4. Omräkning 93 388

232 400

Motiv.

1 a) — u) Højningarna motiveras av arbetsuppgifternas kvalificerade karaktär, den ökade arbetsbördan vid anstalten samt jämförelser med andra statliga institutioner och den allmänna arbetsmarknaden m. m.

2 a) Som sekreterare åt laboratorn samt som laboratorieavdelningens diarieförare och ensam maskinskrivare å avdelningen tjänstgör f. n. ett kanslibitråde. Arbetet är av så stor omfattning, att det synes nödvändigt att inrätta även en kontorsbiträdetsjänst. Detta biträde skulle vid förfall för kanslibiträdet kunna sköta diarieföringen ävensom biträda vid ordnande och förvaring av insänt undersökningsmaterial samt medverka vid utskrivning av undersökningsprotokoll.

2 b) Befattningshavarna avses uteslutande skola ägna sig åt tekniska utredningar angående spioneri och sabotage. Den ene befattningshavaren bör ha kemisk-teknisk och den andre mekano-elektroteknisk utbildning.

2 c) Arbetet på laboratorieavdelningens allmänna och kemiska avdelningar har numera nått den omfattningen, att det synes nödvändigt att anställa ytterligare ett laboratoriebiträde för att avlasta de högre tjänstemännen. F. n. måste kriminalassistenter och andra högre befattningshavare

syssla med t. ex. tidmätningar vid brandförsök och andra dylika uppgifter, till vilka personal med lägre kvalifikationer skulle kunna användas.

2 d) och e) Antalet utlänningsärenden har ständigt stigit under de senaste åren. Mera omfattande skriftväxling med utlandet har sedan 1947 årligen ägt rum i resp. 716, 750, 1 044, 1 412 och 1 579 ärenden. Avdelningsföreståndaren måste f. n. ägna större delen av sitt arbete åt utlänningsärenden och kan endast i ringa mån följa utvecklingen och arbetet på de olika registren. Även förste kriminalassistenten på personregistret måste i betydande utsträckning ägna sig åt utlänningsärendena till stort men för arbetet i övrigt. Den nordiska passfriheten kommer att öka antalet polisärenden, berörande övriga nordiska länder. En särskild sektion för ärenden till och från utländska polismyndigheter bör inrättas. Som chef föreslås en förste byråsekreterare Ce 27, av vilken bör fordras kriminalpolisutbildning och goda kunskaper i utländska språk. Sektionen i övrigt är tänkt bestå av 1 språkkunnig kontorist och 1 språkkunnigt kanslibitråde. Kontoristen finnes redan.

2 f) Anstalten kan praktiskt taget icke undersöka några fingeravtryck från brottsplatser, om brottslingen är helt okänd. I jämförelse med utländska institutioner arbetar registret med en personalstyrka långt under den vedertagna och dess arbetsresultat framstår i en ofördelaktig dager. Polismyndigheterna torde till stor del väl tillvarataga fingeravtryck på brottsplatserna, men anstalten saknar möjligheter att bearbeta det inkomna materialet.

2 g) och h) På personregistret finnes en balans, omfattande cirka 15 000 personer, som icke registerförts. Rörande en del av dessa skall därjämte uppgift införas i Polisunderrättelser.

3) F. n. är ett belopp av 6 400 kronor anvisat för ändamålet. Belastningen, som 1951/52 uppgick till 7 600 kronor, är helt beroende av arten av de till anstalten inkommande ärendena och kan därför svårigen beräknas i förväg. Delposten har dock alltid visat sig vara för låg.

Yttrande.

Statskontoret. Frågan om överdirektörens löneförmåner torde ha prövats i samband med den allmänna lönerevision för statens chefstjänstemän, som trädde i kraft den 1 juli 1951. Vid sådant förhållande lär framställningen om ändrad lönegradsplacering ej böra föranleda någon åtgärd. Vid anmälan av anslagsbehovet för innevarande budgetår uttalade föredragande departementschefen, att han, innan ställning tagits till 1948 års polisutrednings förslag, ej vore beredd tillstyrka någon utökning av personalen eller ordinariesättning av befattning. Med hänsyn härtil förutsätter statskontoret, att de nu framförda yrkandena om nyanställning av viss personal ej beaktas. Vissa befattningar vid anstalten uppflyttades i lönegrad genom beslut av 1952 års värriksdag. Vad gäller biträdespersonalen fastställdes lönegradsplaceringen i enlighet med biträdesutredningens av Kungl. Maj:t

tillstyrkta förslag. Till stöd för önskemålen om förmånligare löneställning för vissa av dessa befattningar har styrelsen ej anfört sådana skäl, att man bör rubba den beslutade lönegradsplaceringen. Övriga förslag om förbättrad löneställning torde — i avvaktan på resultatet av tjänsteförteckningskommitténs arbete — icke böra föranleda någon åtgärd. För arvoden åt av anstalten anlitad expertis har för innevarande budgetår anvisats ett med 2 000 kronor förhöjt belopp, varför styrelsens begäran om ökad medelsanvisning för ändamålet ej torde böra vinna tillmötesgående.

Departementschefen.

Styrelsens förslag om vissa löneregleringar har delvis blivit tillgodosett genom riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 241/1952. Sålunda har kansliskrivaren Ca 15 flyttats upp till förste kansliskrivare Ca 17. På laboratorieavdelningen har laboratorstjänsten ändrats till en byrådirektörsbefattning i Ca 31, de båda tjänsterna som laboratorieassistent Ce 19 ändrats till tjänster som kriminalassistent Ce 21 och fotografen uppflyttats till Ce 16. Tjänsten som avdelningsföreståndare på registraturavdelningen har ändrats till tjänst som byrådirektör Ce 31. Dessutom har 4 förste kriminalassistenter, vilka förut tillhört lönegrad Ca 24, placerats i Ca 25. Vad beträffar övriga i anslagsframställningen framförda förslag om lönegradsuppflyttning vill jag endast tillstyrka viss löneförbättring för laboratoriebiträdet Cg 9; detta biträde torde böra placeras i Cg 11.

Jag är icke beredd att föreslå inrättandet av några nya tjänster vid anstalten. Då den på personregistret föreliggande balansen synes alltför stor, anser jag mig emellertid böra beräkna medel för en tillfällig förstärkning med två arvodesanställda kontorsbiträden under nästa budgetår för balansens avarbetande. I syfte att giva anstalten möjlighet att därutöver i ökad utsträckning anlita skrivhjälp, förordar jag en uppräkningsanslaget med 5 000 kronor.

Till ersättningar åt av anstalten anlitate experter beräknar jag enligt styrelsens förslag ett belopp av 8 000 (+ 1 600) kronor. Då denna delpost visat sig svår att på förhand uppskatta, anser jag mig böra föreslå, att den brytes ut ur icke-ordinarieposten till en särskild, av Kungl. Maj:t maximerad anslagspost.

Anslaget skulle i enlighet med vad nu anförts, uppräknas med 10 400 kronor på grund av redan genomförda löneregleringar. För lönegradsuppflyttning av laboratoriebiträdet beräknar jag 800 kronor. I det föregående har jag angivit ökningen för skrivhjälp och experter till 5 000 resp. 1 600 kronor. För de två tillfälliga kontorsbiträdena bör avses ett belopp av 15 000 kronor. Slutligen bör anslaget till följd av löneklassuppflyttningar, ökat rörligt tillägg m. m. uppräknas med 91 200 kronor. Totalökningen på anslaget blir således 124 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 160 000 (+ 9 300) kronor, ersättningar till experter 8 000 (+ 8 000) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 269 000 (+ 15 000) kronor och rörligt tillägg 216 000 (+ 91 700) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (160 000 + 8 000 + 269 000 + 216 000) 653 000 (+ 124 000) kronor.

Under innevarande budgetår har Kungl. Maj:t i likhet med vad som tidigare skett under en följd av år, medgivit, att vid anstalten finge förbestyr med det centrala passregistret finnas anställd viss tillfällig biträdespersonal. Då Kungl. Maj:t jämväl under nästa budgetår torde böra ha samma möjlighet att anställa dylik personal, bör anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppföras förslagsvis.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	160 000
2. Ersättningar till experter, <i>förslagsvis</i>	8 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	269 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	216 000

Summa förslagsanslag kronor 653 000;

b) till *Statens kriminaltekniska anstalt*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 653 000 kronor.

[192] 13. Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	318 000	638 459
1952/53 (statsliggaren s. 1061)	463 500	
1953/54 (förslag)	493 500	

Yrkanden.

I. *Styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt* (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 79 000 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Sjukvård	5 077	3 000	3 000	—
2. Reseersättningar	1 732	4 000	4 000	—
3. Övriga expenser för eget behov	74 741	74 000	88 000	14 000
4. Publikationstryck	234 466	175 000	235 000	60 000
5. Övriga utgifter	16 970	20 000	25 000	5 000
				79 000

II. I skrivelse den 8/8 1952 hemställer styrelsen att få iordningställa och trycka ett 5-årsregister till publikationen Utlänningsmeddelande för en beräknad kostnad av 4 092 kronor, varav 3 292 kronor för tryckning och bindning och 800 kronor för skrivning och korrekturläsning.

Motiv.

I. 3) Styrelsen beräknar för renhållning och städning 15 500 kronor (14 327)¹, för skrivmateriel m. m. 23 000 (21 522), för telefon, telegram och annonsering 24 000 (21 448), för inköp och bindning av böcker m. m. 10 500 (4 267) samt för inköp och underhåll av inventarier 15 000 kronor (9 783), varav minst 10 000 kronor för inköp av stålskåp till anstaltens kortregister.

4) Anslagsposten bör uppräknas med hänsyn till belastningen.

5) För att nödtorftigt förnya instrumentutrustningen och säkerställa det absolut nödvändiga behovet av förbrukningsmateriel, framförallt fotografisk sådan, där prishöjningar gjort sig starkt kännbara, beräknas en uppräknings med 5 000 kronor.

II. År 1947 återupptog anstalten utgivandet av Utlänningsmeddelande. F. n. utkommer publikationen med 2 nummer i veckan, vartill kommer kvartals- och årsregister. På grund av att f. n. ett stort antal utländska medborgare vistas här i riket och polisen beträffande dessa skall verkställa slagningar vid poliseringar samt med anledning av uppehålls- och arbetstillstånd synes det angeläget, att anstalten utger ett samlingsregister till Utlänningsmeddelande för åren 1947—1951. Därigenom skulle polisens arbete vid undersökningar rörande utländska medborgare icke oväsentligt nedbringas.

Yttrande.

Statskontoret. Anslagsposten till sjukvård m. m. synes med hänsyn till belastningen böra uppräknas med 2 000 kronor. För reseersättningar lär i betraktande av utgifterna under de senaste budgetåren ej behöva anvisas mer än 3 000 kronor. I fråga om delposten till övriga expenser bör man beakta endast kostnadsökningarna för renhållning och städning samt för telefon, varför uppräknings av posten bör begränsas till sammanlagt 3 500 kronor. Posten till publikationstryck torde böra upptagas med högst 200 000 kronor, innebärande en förhöjning med 25 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår. För övriga utgifter synes böra beräknas oförändrat belopp 20 000 kronor med hänsyn till den förhöjning av posten, som medgivits i staten för nu löpande budgetår. Statskontoret har ej något att erinra mot tryckning av ifrågasatt 5-årsregister. Kostnaderna för skrivning och korrekturläsning torde dock böra bestridas från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal.

¹ Inom parentes anges belastningen för 1951/52.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård, vilken de tre senaste budgetåren belastats med i runda tal resp. 3 900, 3 900 och 5 100 kronor, torde böra uppräknas till 4 000 (+ 1 000) kronor. Reseersättningsposten synes i enlighet med statskontorets förslag kunna nedräknas till 3 000 (— 1 000) kronor. För övriga expenser upptager jag ett belopp av 78 000 (+ 4 000) kronor. Till publikationstryck förordar jag en medelsanvisning av 200 000 (+ 25 000) kronor, varvid jag räknat med bifall till styrelsens hemställan om att få trycka ett 5-årsregister till Utlänningsmeddelande; såsom statskontoret påpekat torde kostnaderna för skrivning och korrekturläsning av registret böra bestridas från avlöningsanslaget. Posten till övriga utgifter torde uppföras med 21 000 (+ 1 000) kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle anslaget beräknas till (463 500 + 1 000 — 1 000 + 4 000 + 25 000 + 1 000) 493 500 (+ 30 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 493 500 kronor.

[193] 14. **Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	260 000	337 483
1951/52	315 000	373 505
1952/53 (statsliggaren s. 1062)	390 000	
1953/54 (förslag)	350 000	

Införandet av passfrihet för medborgare i de nordiska grannländerna torde komma att medföra en minskning av den för passkontrollverksamheten avsedda polispersonalen på vissa orter. Med hänsyn härtill räknar jag med att anslagsbelastningen under nästa budgetår trots de inträdda lönestegringarna kommer att minska. Jag uppskattar medelsbehovet till 350 000 (— 40 000) kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

[194] 15. Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	550 000	669 609
1951/52	550 000	666 867
1952/53 (statsliggaren s. 1063)	700 000	
1953/54 (förslag)	800 000	

Anslagsbelastningen för budgetåret 1951/52, vilken bortsett från redovisade förskott uppgått till i runt tal 650 000 kronor, har enligt företagen utredning fördelat sig med i runda tal följande belopp på anslagets olika titlar, nämligen 125 000 kronor på polisbevakning m. m., 329 000 kronor på pass- och gränskontroll, 56 000 kronor på anordnande av poliskurser m. m., 14 000 kronor på kostnader för efterspaning, upptäckande av brott m. m., 8 000 kronor på anskaffning av viss utrustning m. m. samt 118 000 kronor på diverse kostnader.

Utgifterna under anslaget för nästa budgetår uppskattar jag till 800 000 kronor. Därvid har jag räknat med inköp av pistolammunition för polisväsendets behov för 60 000 kronor. För täckande av vissa merkostnader, som uppstått för internationella kriminalpoliskommissionens sammanträde i Stockholm sommaren 1952, har jag beräknat 8 000 kronor. Vidare har jag ansett, att från anslaget bör fr. o. m. nästa budgetår få bestridas kostnader för stängsel kring övergivna gruvhål i sådana fall, då gruvhålet innebär en uppenbar fara för allmän säkerhet samt ägaren av marken eller utmälet icke vidtager skyddsanordningar.

Jag vill därutöver anmäla, att anslagsbelastningen för nästa budgetår eventuellt kan komma att påverkas av vissa beredskapsåtgärder, vilkas innebörd ej torde höra redovisas till statsrådsprotokollet i detta sammanhang utan torde få närmare motiveras inför vederbörande riksdagsutskott.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[195] 16. Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 100 000	1 866 181
1950/51	1 500 000	2 397 668
1951/52	1 800 000	2 958 387
1952/53 (statsliggaren s. 1068)	3 000 000	
1953/54 (förslag)	3 500 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 330 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget torde böra uppräknas till 3 500 000 (+ 500 000) kronor, varav 385 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor, därav 385 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[196] 17. Poliskollegierna.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	2 000	1 575
1951/52	2 000	2 268
1952/53 (statsliggaren s. 1068)	2 000	
1953/54 (förslag)	2 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskollegierna* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

[197] 18. Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 000	242
1950/51	1 000	—
1951/52	1 000	—
1952/53 (statsliggaren s. 1069)	1 000	
1953/54 (förslag)	500	

Anslaget torde kunna nedsättas till 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 500 kronor.

[198] 19. Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 000	1 038
1951/52	3 000	4 427
1952/53 (statsliggaren s. 1069)	3 000	
1953/54 (förslag)	3 000	

Anslaget torde uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 kronor.

[199] 20. Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av spioneri m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	3 816 000	3 263 668
1952/53 (statsliggaren s. 1069)	5 020 000	
1953/54 (förslag)	5 975 000	

Statspolisintendenten (skr. 30/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 1 391 000 kronor.

Statspolisintendenten föreslår bl. a., att i stället för nuvarande arvodesbefattning som byrådirektör skall inrättas en ordinarie byrådirektörsbefattning i Ca 33. Som motivering anföres i huvudsak följande.

Den nuvarande befattningshavaren innehar en ordinarie tjänst som landsfiskal Ca 31, från vilken han är tjänstledig t. o. m. den 30 juni 1953. Byrådirektören intager befälsmässigt en plats mellan högsta ledningen och polis-kåren och tjänstgör som vikarie för polisintendenten under dennes frånvaro från tjänsten. Behovet av befattningen kommer att kvarstå under överskådlig tid. Återkommande ombyten av befattningshavare på tjänsten äventyrar allvarligt den uppgift, som befattningshavaren är avsedd att fylla. Det är svårt att vid ombyte av tjänstinnehavare överhuvudtaget finna en person, som i allo lämpar sig för en uppgift av denna speciella karaktär. Tjänsten bör vara placerad i samma lönegrad som byrådirektörsbefattningen för allmänna ärenden vid statspolisen.

En redogörelse för förslagens innebörd i övrigt bör med hänsyn till ärendets natur icke lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar höra i stället meddelas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Jag tillstyrker, att en ordinarie tjänst inrättas i stället för den nuvarande arvodesbefattningen som byrådirektör. Befattningen torde böra placeras i samma lönegrad och erhålla samma beteckning som den av statspolisintendenten nämnda byrådirektörsbefattningen för allmänna ärenden, vilken i anledning av förslag i Kungl. Maj:ts proposition nr 241/1952 uppflyttats till tjänst som biträdande polisintendent i lönegrad 34.

Anslaget torde för nästa budgetår böra bestämmas till 5 975 000 (+ 955 000) kronor. På Kungl. Maj:t torde böra ankomma att vidtaga sådana jämkningar i den avsedda organisationen, som må finnas påkallade.

På personalförteckningen bör uppföras en tjänst som biträdande polisintendent Ca 34.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angiven ändring i personalförteckningen för den särskilda polisverksamheten för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.;

b) till *Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 5 975 000 kronor.

[200] 21. Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet (statsliggaren s. 1069). Anslaget, som anvisades första gången för budgetåret 1946/47, hade vid utgången av sistförflutna budgetår ännu icke till någon del tagits i anspråk. För nästa budgetår torde böra anvisas ett oförändrat belopp av 100 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

F. Civilförsvaret.

[201] 1. Civilförsvarsstyrelsen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	897 000	1 093 224
1952/53 (statsliggaren s. 1069)	1 110 000	
1953/54 (förslag)	1 325 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 238 700 kronor.

1. Ersättningar åt ledamöter och sekreterare i styrelsens kvinnoutskott	5 700
2. Personalförstärkningar:	
a) 1 befattningshavare Ce 27	18 276
1 kanslibiträde Ce 11	8 652
b) 1 befattningshavare Ce 25	16 461
c) 1 förste expeditiönsvakt Ce 11	8 652
3. Lönehöjning åt maskinisten	600
4. 1 byrådirektör Ce 31 överföres på ordinarie stat	—
5. 2 e. o. kontorsbiträden göras till ordinarie enl. befördringsgången	—
6. Omräkning	180 356
	238 700

Motiv.

Styrelsen har vid olika tillfällen anmält, att den nuvarande personalen icke är tillräcklig för att fullgöra styrelsens åvilande arbetsuppgifter eller för att handha verksamheten på ett för statsverket rationellt och ekonomiskt sätt. På styrelsens begäran har Kungl. Maj:t den 30 juni 1952 uppdragit åt statens organisationsnämnd att verkställa en organisationsundersökning beträffande civilförsvarsstyrelsen och statens brandinspektion. Det är knappast troligt, att undersökningen kan bli färdig i sådan tid, att förslag hinner föreläggas 1953 års riksdag. Styrelsen kan således ej räkna med ändring av sin nuvarande organisation förr än med ingången av budgetåret 1954/55. Tiden intill dess förefaller ur utrikespolitiska synpunkter icke vara utan allvarligare risker. Styrelsen anser sig emellertid icke böra förelägga Kungl. Maj:t egna förslag till personalförstärkningar i annan mån än som är absolut nödvändigt.

1) Av den inskrivna personalen i civilförsvaret utgöres över 50 procent, d. v. s. cirka $\frac{1}{2}$ miljon personer, av kvinnor. En organisation, som i så hög grad bygger på kvinnors insats, måste samarbeta med den organiserade kvinnorörelsen och erhålla förankring där. I detta syfte har under år 1951

bildats ett civilförsvarsstyrelsens kvinnoutskott. Utskottet består av representanter för ett flertal kvinnoorganisationer av bl. a. politisk, facklig och kristlig karaktär. En t. f. assistent i Ce 16 hos styrelsen har varit utskottets sekreterare. Utskottet har till uppgift att lämna styrelsen råd särskilt i frågor, som beröra kvinnornas medverkan i civilförsvaret, samt att inom sina organisationer verka för ökad förståelse och ökad insats för civilförsvaret. Styrelsen har funnit utskottets verksamhet vara av stort värde. Styrelsen har medgivit utskottets medlemmar rätt att vid resa i tjänsten uppbära rese- och traktamentsersättning enligt klass II B. Utskottet har hemställt, att vid sammanträdena må utgå även dagarvode. Styrelsen tillstyrker förslaget. Utskottet har med ordföranden 25 ordinarie ledamöter och suppleanter. Sammanträden beräknas komma att hållas en gång i månaden. Efter dagarvode enligt kommittékungörelsen — 15 kronor — skulle kostnaden uppgå till högst $(25 \times 12 \times 15)$ 4 500 kronor. Utskottet har vidare hemställt, att sekreteraren måtte erhålla särskilt arvode med 1 200 kronor per år. Sekreteraren har mer kvalificerade göromål i utskottet än i sina ordinarie arbetsuppgifter och måste ägna en mycket stor del av sin fritid för sysslornas fullgörande. Styrelsen tillstyrker arvode med föreslaget belopp. Delposten behöver alltså uppräknas med $(4\,500 + 1\,200)$ 5 700 kronor.

Inom de flesta län har man bildat liknande utskott för att lämna länsstyrelserna råd och för att inom länen verka för ökad förståelse och ökad insats för civilförsvaret från kvinnornas sida. Kommittéerna ha tillkommit i samråd med landshövdingarna och med deras medverkan. Motsvarande förmåner som för civilförsvarsstyrelsens kvinnoutskott torde böra medgivas för länsutskotten. Kostnaden synes böra bestridas från länsstyrelsernas anslag.

2 a) Befattningshavarna avses för signaltrafiken. Hithörande verksamhet omfattar utfärdande av föreskrifter för trafiken, ledning av utbildningen av regional och lokal personal, handhavande av kontinuerlig övnings trafik, tillsyn i fråga om den dyrbara materielen samt iordningställande av kryptohandlingar. Det är utomordentligt viktigt, att denna för styrelsen helt nya arbetsuppgift ej eftersättes. Såsom ett provisorium handlägger militärassistenten dessa ärenden på tid, då han kan frigöras från sina ordinarie sysslor. Härigenom uppfylles ej ens de minimikrav, som måste ställas på tjänsten. Översynen av verksamheten bör tills vidare åvila militärassistenten. Vid hans sida bör ställas en befattningshavare i Ce 27. Som biträdeshjälp erfordras ett kanslibiträde. I krig måste en icke oväsentlig ökning av personalen ske.

2 b) Efter tillkomsten av civilförsvarsstyrelsens kvinnoutskott framföras nu från kvinnohåll åtskilliga förslag och idéer rörande kvinnornas medverkan i civilförsvaret. Det är här fråga om rekrytering, utbildning och användning av kvinnlig arbetskraft för civilförsvaret. Härtill komma frågor

av mera allmän räckvidd, av vilka kvinnorna ha stort intresse, såsom problem inom utrymnings- och socialtjänsten samt sjukvårdstjänsten. Styrelsen måste vara i stånd att diskutera, bearbeta och lösa de problem, som kvinnorörelsen förelägger den. Detta är icke möjligt med nuvarande personal. En särskild befattning måste inrättas, vars innehavare bör vara kvinna.

2 c) Styrelsen har f. n. 1 förste expeditionsvakt i Ca 11. Tjänsteinnehavaren är på grund av svag hälsa icke lämpad för befattningen utan bättre ägnad att sköta mindre krävande kontorsgöromål. Hans befattning bör föras å övergångsstat och 1 ny förste expeditionsvaktsbefattning inrättas.

3) Den i gällande stat upptagna maskinistlönen, 2 700 kronor per år, fastställdes någon gång under krigsåren. Den nuvarande innehavaren av tjänsten tillträdde den 1 oktober 1949. Han tjänstgör dessutom såsom tillsyningsman över fastigheten och är larmmottagare från vaktcentralen för styrelsens larmanläggning. Styrelsen finner det skäligt, att arvodelt uppräknas med 600 kronor, motsvarande 22 procent.

Skiljaktig mening.

En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper anser, att den föreslagna befattningen för signalfrågor i Ce 27 i stället bör placeras i Ce 25.

Yttrande.

Statskontoret anför.

I avvaktan på resultatet av organisationsundersökningen torde framställningen om nya befattningar och överförande på ordinarie stat av en byrådirektörstjänst icke böra föranleda någon åtgärd. Beträffande den föreslagna tjänsten i Ce 25 bör även övervägas huruvida det ur organisations-synpunkt kan vara lämpligt att till en särskild befattningshavare koncentrera sådana ärenden, för vilka tjänsten är avsedd. Den utvidgning av verksamheten, som skett genom bildandet av ett civilförsvarsstyrelsens kvinnoutskott samt motsvarande kommittéer för länens del utgör en organisatorisk nybildning av sådan art och omfattning, att frågan om dess inpassande i civilförsvarsorganisationen bör tagas under övervägande av organisationsnämnden vid fullgörandet av dess undersökningsuppdrag och i det sammanhanget prövas av statsmakterna. Särskilt betänkligt synes det vara, om reseersättningar till ledamöterna skulle få utgå av de för civilförsvarsstyrelsen och länsstyrelserna avsedda anslagsposterna för dylika ersättningar. Det är anmärkningsvärt, att styrelsen utan att inhämta medgivande av Kungl. Maj:t ansett sig kunna utbetala dylik ersättning. Mot bakgrunden härav kan statskontoret alldeles icke biträda förslagen om dagarvode till kvinnoutskottets ledamöter och om särskilt arvode till sekreteraren.

Departementschefen.

En stor del av civilförsvarets uppgifter i krig kommer att fullgöras av kvinnor. Det är därför av utomordentlig betydelse att redan i fred informera

kvinnorna om och intressera dem för denna verksamhet. Detta sker bäst genom att upprätthålla en fortlöpande kontakt mellan de olika civilförsvarsmyndigheterna och kvinnorna i gemen via de olika kvinnoorganisationerna.

Civilförsvarsstyrelsens kvinnoutskott och de kvinnliga civilförsvarskommittéerna i länen har därför enligt min mening en viktig uppgift att fylla som kontaktorgan. Huruvida en fastare anknytning till civilförsvarsstyrelsen av dess utskott bör ske, anser jag emellertid böra övervägas först sedan man fått ytterligare erfarenheter av dess verksamhet. Frågan bör uppmärksammas i samband med den nu pågående organisationsundersökningen vid styrelsen. Först sedan resultatet av denna undersökning föreligger är jag beredd att pröva frågan om arvoden skall utgå till ledamöterna och sekreteraren i utskottet samt till ledamöterna i länskommittéerna. Då ledamot i en länskommitté kan vara bosatt på annan plats än den, där kommittén i regel torde komma att sammanträda, tillstyrker jag likväl, att resekostnadsersättning och traktamente får utgå till sådan ledamot. Kostnaden härför, som torde få bestridas från anslaget till Civilförsvarsområdenas administration: Omkostnader, beräknar jag till 15 000 kronor. Vad civilförsvarsstyrelsens kvinnoutskott beträffar förutsätter jag, att några resekostnader icke skall behöva uppkomma annat än i mycket begränsad omfattning.

Den föreslagna personalutökningen samt ordinariesättningen av en byrådirektörstjänst kan jag icke nu biträda med hänsyn till den pågående organisationsundersökningen. Frågan om förande på övergångsstat av en tjänst som förste expeditionsvakt torde eventuellt komma att prövas i samband med tillsättning av tjänsten, vilken enligt förslag i proposition 241/1952 uppflyttats till Ca 12.

Förslaget om ökning av maskinistens arvode från 2 700 till 3 300 kronor anser jag mig böra biträda.

Med anledning av sistnämnda förslag bör anslaget uppräknas med 600 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen, dels i anledning av förslagen i propositionerna nr 241 och 245/1952 med 16 400 kronor och dels med hänsyn till löneklassförändringar, ökat rörligt tillägg m. m. med 198 000 kronor. Totalt ökas anslaget alltså med 215 000 kronor.

Jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången bör 2 icke-ordinarie kontorsbiträden göras till ordinarie.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 333 000 (+ 2 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 13 800 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 560 000 (+ 33 000) kronor samt rörligt tillägg 418 200 (+ 180 000) kronor.

Anslaget bestämmes således till (333 000 + 13 800 + 560 000 + 418 200) 1 325 000 (+ 215 000) kronor.

I personalförteckningen för styrelsen bör antalet kontorsbiträden i Ca 8 ökas med 2.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angiven ändring i personalförteckningen för civilförvarsstyrelsen;

b) godkänna följande avlöningsstat för civilförvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	333 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	13 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	560 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	418 200
Summa förslagsanslag kronor	
1 325 000;	

c) till *Civilförvarsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 325 000 kronor.

[202] 2. *Civilförvarsstyrelsen*: *Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	255 000	311 837
1952/53 (statsliggaren s. 1071)	286 500	
1953/54 (förslag)	383 500	

Yrkanden.

I. *Civilförvarsstyrelsen* (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 120 500 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	63 808	65 000	75 000	10 000
2. Övriga expenser	93 168	87 000	172 500	85 500
3. Expenser för annat än eget behov	77 369	50 000	75 000	25 000
				120 500

II. I skrivelse den 30 oktober 1952 hemställer civilförvarsstyrelsen om bemyndigande att för budgetåret 1952/53 överskrida anslagsposten till publikationstryck med 120 000 kronor.

Motiv.

I. 1) Höjningen motiveras av inträdda och väntade prisstegringar samt skedd förstärkning av styrelsens personal. Anställandet fr. o. m. innevarande budgetår av en inspektör för utbildningsverksamheten kommer att ställa stora krav på reseanslaget. Inspektören beräknas resa minst 100 dagar per år.

2) Med hänsyn till belastning och ökad personal bör ytterligare minst 8 000 kronor anvisas. Styrelsen innehar två bokföringsmaskiner av äldre modell. Den ena, som har vissa automatiska funktioner, har endast två räkneverk och användes för huvudbokföringen. Den andra maskinen har endast ett räkneverk. Antalet inkommande fakturor har ökats för varje budgetår och uppgick 1951/52 till 6 600. Bokslutets omslutning utgjorde för samma budgetår över 30 milj. kronor. Detta har medfört större belastning för bokföringsmaskinerna. Arbetet kan ej längre medhinnas i önskvärd takt. För att undvika nyanställning av personal är en modernisering av maskinparken nödvändig. Styrelsen bör erhålla medel för inköp av två moderna bokföringsmaskiner med skrivmaskinstangentbord för fullständig textskrivning och med fyra räkneverk vardera. Kostnaderna beräknas till 38 000 kronor för maskinerna samt 2 575 kronor för kortförvaringslådor, kortvagnar, maskinvagnar, kort m. m. Vidare bör en personsökaranläggning anskaffas för 11 500 kronor. För inköp av en tjänstebil beräknas 25 000 kronor.

3) Posten bör uppräknas med hänsyn till belastningen.

II. Av för innevarande budgetår anvisat belopp, 65 000 kronor, har intill den 30 oktober 1952 utbetalts 1 985 kronor och ytterligare bundits 47 425 kronor. Återstående belopp beräknas så när som på 4 515 kronor gå åt till publikationen aktuellt om civilförsvaret, till ändringstryck till civilförsvarets författningssamling, samt till distributions- och emballagekostnader m. m. I sagda belopp, 47 425 kronor ingår kostnader om 7 200 kronor för sättning m. m. av nya anvisningar för allmänna civilförsvarets sjukvårdstjänst. Den totala kostnaden för sättning, tryckning och distribution av dessa anvisningar beräknas till 45 500 kronor. Resterande medelsbehov härför blir alltså $(45\,500 - 7\,200 - 4\,515)$ 33 785 kronor. Vidare räknar styrelsen med att under innevarande budgetår kunna färdigställa ytterligare 12 anvisningar (bl. a. rörande inskrivning och registrering av civilförsvarspersonal, civilförsvarets kassaväsende i krig, tekniska skyddsåtgärder mot spioneri och sabotage samt anvisningar för hemskydd och block). Kostnaderna härför beräknas till 63 070 kronor. Under innevarande budgetår bör vidare utfärdas vissa ändrings- och tilläggstryck till redan utfärdade anvisningar till en beräknad kostnad av 21 817 kronor. Styrelsen framhåller önskvärdheten av att successivt i anvisningarna kunna inarbeta av utvecklingen påkallade ändringar och tillägg. För oförutsedda behov av tryckalster beräknas 1 300 kronor. Totalt erfordras således ytterligare i runt tal 120 000 kronor.

Yttranden.

Riksräkenskapsverket.

Civilförsvarsstyrelsen disponerar f. n. otillräckliga maskinella hjälpmedel för kassa- och reskontrabokföring. Med de nuvarande bokförings-

maskinerna lämnas icke möjlighet till samtidig utskrift av journaler och kontokort eller till textskrivning i bokföringshandlingarna. Därigenom blir bokföringsarbetet omständligt samt bokföringen svåröverskådlig och mera arbetskrävande ur revisionssynpunkt. Även för reskontrabokföringen är de nu använda bokföringsmaskinernas kapacitet otillräcklig. Det är därför angeläget, att styrelsen beredes möjlighet att inköpa nya bokföringsmaskiner. För att kunna till fullo utnyttja maskinbokföringens fördelar för ett räkenskapsmaterial av den storlek, det här är fråga om, bör man ha bokföringsmaskiner utrustade med sex räkneverk i stället för fyra, som avsetts i framställningen. Ytterligare två räkneverk skulle medföra en kostnadsökning på 2 000 kronor per maskin. Beträffande begäran av medel för kortlådor, kortvagnar, maskinvagnar, kort m. m. framhålles, att riksräkenskapsverket tillhandahåller blanketter för kassabokföringen och att särskilda medel för blanketter för reskontrabokföringen icke torde böra beräknas i detta sammanhang. Kostnaderna för ifrågakarande kontorsinventarier kan sålunda beräknas till 2 075 kronor. Då det här är fråga om en speciell maskinanskaffning, för vilken kostnaden är betydande, förordar verket, att medlen härför anvisas på ett särskilt reservationsanslag.

Statskontoret. Höjningen av posten till reseersättningar torde böra begränsas till 7 200 kronor. De för nyanskaffning av maskiner m. m. avsedda beloppen torde böra beviljas först sedan behovet blivit prövat i samband med organisationsnämndens undersökning. Ej heller kan statskontoret tillstyrka anvisande av medel för en personsökaranläggning eller för tjänstebil.

Departementschefen.

Till reseersättningar upptager jag ett med 7 000 kronor förhöjt belopp. Delposten till övriga expenser torde med anledning av belastningen böra uppräknas med 8 000 kronor i enlighet med civilförsvarsstyrelsens hemställan. Förslagen om inköp av en personsökaranläggning och en personbil anser jag mig icke kunna biträda. Civilförsvarsstyrelsens av riksräkenskapsverket biträdda framställning om inköp av två bokföringsmaskiner anser jag mig böra tillstyrka i så måtto, att jag förordar inköp av en sådan maskin under nästa budgetår. Jag förutsätter därvid, att civilförsvarsstyrelsen vid anskaffningen samråder med riksräkenskapsverket och statens organisationsnämnd. Medel för inköpet torde böra anvisas under en särskild anslagspost, vilken bör uppföras med 22 000 kronor. Till expenser för annat än eget behov bör i enlighet med styrelsens förslag anvisas 75 000 (+ 25 000) kronor. Vad slutligen angår anslagsposten till publikationstryck har Kungl. Maj:t i anledning av civilförsvarsstyrelsens förut refererade framställning medgivit ett överskridande för innevarande budgetår med 40 000 kronor. För tryckning av de i nämnda skrivelse redovisade anvisningarna m. m. föreligger alltså ett ytterligare medelsbehov av (120 000 — 40 000) 80 000 kronor. Då anslagsposten för innevarande budgetår är uppförd med 65 000 kronor, är en uppräkning av posten nödvändig för

nästa budgetår för att styrelsen skall kunna trycka dessa anvisningar och dessutom tillgodose de mera löpande utgifter, för vilka posten brukar användas. Jag beräknar ett belopp av 100 000 (+ 35 000) kronor för ändamålet.

Anslaget bör alltså bestämmas till (286 500 + 7 000 + 8 000 + 22 000 + 25 000 + 35 000) 383 500 (+ 97 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civildéforsvarsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 383 500 kronor.

[203] 3. *Civildéforsvarsområdenas administration: Avlöningar.* Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 3 370 000 kronor; vidare har anvisats 620 000 kronor till *Civildéforsvarsområdenas administration: Omkostnader* och 5 235 000 kronor till *Utbildnings- och övningsverksamhet* (statsliggaren s. 1072, 1077 och 1078). Då beredningen av dessa anslagspunkter ännu icke är avslutad inom departementet, torde anslagen böra i riksstatsförslaget uppföras med allenast preliminärt beräknade belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet under avlöningsanslaget till 4 300 000 kronor, under omkostnadsanslaget till 750 000 kronor samt under utbildningsanslaget till 7 000 000 kronor. Beträffande omkostnadsanslaget och anslaget till *Utbildnings- och övningsverksamhet* gör jag hemställa i det följande. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civildéforsvarsområdenas administration: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 4 300 000 kronor.

[204] 4. *Civildéforsvarsområdenas administration: Omkostnader.* Med hänvisning till vad jag anfört under närmast föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civildéforsvarsområdenas administration: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

[205] 5. *Utbildnings- och övningsverksamhet.* Under återopande av vad jag anfört under punkten 203 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utbildnings- och övningsverksamhet* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 7 000 000 kronor.

[206] 6. Bidrag till vissa frivilliga organisationer.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	285 000	264 963
1952/53 (statsliggaren s. 1080)	304 000	
1953/54 (förslag)	321 600	

Yrkande.

Civildéforsvarsstyrelsen (skr. 28.8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 51 500 kronor.

	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Sveriges civildéforsvarsförbunds verksamhet:			
a) Bidrag till kanslipersonalens avlöning	12 000	14 000	2 000
b) Bidrag till centrala instruktörskurser	45 000	55 000	10 000
c) Bidrag till upplysningsverksamhet	5 400	20 400	15 000
d) Bidrag till avlöning av chefsinstruktörer och sekreterare vid länsförbunden	36 000	41 400	5 400
e) Bidrag till länsförbundens expenser	8 000	9 200	1 200
f) Bidrag till rese- och traktamentsersättningar till chefsinstruktörer vid länsförbunden	29 000	33 400	4 400
2. Bidrag till andra frivilliga organisationer	15 000	28 500	13 500
			51 500

3. Civildéforsvarsstyrelsen föreslår dessutom, att delposten till bidrag till annan av Sveriges civildéforsvarsförbund anordnad frivillig utbildningsverksamhet om 100 000 kronor brytes ut till ett särskilt anslag av reservationsanslags natur.

Motiv.

1 a) och b) Uppräkningarna motiveras av inträdda kostnadsökningar. 1 c) Förbundet anskaffade för cirka 7 år sedan viss utställningsmateriel. Denna är nu föråldrad och behöver ersättas för en kostnad av 10 000 kronor. Civildéforsvarsstyrelsen kommer under innevarande budgetår att utge nya anvisningar för block och hemskydd. I väsentliga hänseenden avses block- och hemskyddsorganisationerna att förändras. Det är angeläget, att mottagandet av de nya anvisningarna och deras omsättande i praktiken understöddes av en väl avvägd upplysningsverksamhet. Kostnaderna härför torde uppgå till 18 000 kronor. Det är förbundets avsikt att under nästa budgetår i ökad omfattning rikta sig till verkskydden. Även detta finner styrelsen angeläget. En upprustning av verkskydden såväl i fråga om utbildning som anskaffning av materiel är behövlig. Ansvaret härför åvilar ägare eller innehavare av anläggning. Upprustningen kan med stöd av civildéforsvarslagens bestämmelser påtvingas dem. Det är emellertid ur många synpunkter ändamålsenligare och bättre att genom upplysning och propaganda väcka deras initiativ och önskan till förbättringar av verkskyddens beredskap. Kostnaderna för denna upplysningsverksamhet beräknas till 9 000 kronor. Till de nu angivna utgifterna om tillhopa 37 000 kronor, kommer utgifter för tillfälliga initiativ, representation m. m. Med oförändrat statsbidrag kan verksamheten ej genomföras. Förbundet

har begärt en förhöjning med 15 000 kronor. Styrelsen finner denna ökning skälig.

1 d)—f) Uppräkningarna motiveras av inträdda kostnadsökningar.

2) Hela beloppet, 15 000 kronor, användes som bidrag till Sveriges kvinnliga bilkårens riksförbund. Under budgetåret 1951/52 utbildade förbundet för civilförsvarets behov 295 bilförare. Kostnaden härför uppgick — bortsett från administrationskostnader och kostnader för naturaförmåner — till 1 krona 34 öre per timme eller tillhoppa, med en utbildningstid av 72 timmar för varje bilförare, till $(295 \times 1,34 \times 72)$ i runt tal 28 500 kronor. Styrelsen finner det skäligt, att statsbidraget uppgår till motsvarande belopp. Verksamheten under nästa budgetår beräknas få samma omfattning.

3) Omfattningen av den frivilliga utbildningsverksamheten varierar från år till år. Det är omöjligt för förbundets ledning att leda den frivilliga utbildningen, som handhas av länsförbunden och civilförsvarsföreningarna, så, att den för budgetåret till sin omfattning svarar mot bidraget. Därest en under föregående budgetår uppkommen reservation kunde läggas till efterföljande års bidrag, skulle detta kunna vara till fördel för verksamheten.

Yttrande.

Statskontoret. Den föreslagna ökningen av bidraget till upplysnings- och propagandaverksamhet torde liksom motsvarande framställning för budgetåret 1952/53 icke böra föranleda ökad medelsanvisning. Övriga äskanden om bidragshöjningar torde endast i begränsad omfattning böra beviljas. Statskontoret föreslår, att anslaget uppföres med 310 000 kronor.

Departementschefen.

De under punkten 1 i civilförsvarsstyrelsens framställning upptagna delposterna torde höjas med $(1\,800 + 5\,000 + 1\,600 + 4\,800 + 1\,000 + 3\,400)$ 17 600 kronor. Någon uppräknig av bidraget till Sveriges kvinnliga bilkårens riksförbund anser jag mig ej kunna tillstyrka. Icke heller kan jag förorda den föreslagna utbrytningen ur anslaget av den under punkten 3 nämnda delposten.

Vid bifall till mina förslag skulle anslaget uppföras med $(304\,000 + 17\,600)$ 321 600 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa frivilliga organisationer* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 321 600 kronor.

[207] 7. Försöksverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	115 000	187 257
1952/53 (statsliggaren s. 1081)	150 000	
1953/54 (förslag)	175 000	

Yrkande.

Civildéforsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) hemställer,

I. att anslaget höjes med 300 000 kronor;

II. att anslagets natur ändras till reservationsanslag.

Motiv.

I. I det följande anges den försöksverksamhet, som bör äga rum nästa budgetår samt den kostnad, som civilförsvarsstyrelsen beräknat för de olika försöken.

1) *Byggnadsteknisk försöksverksamhet.* Resultatet av utförda och pågående försök avses skola utnyttjas och bearbetas för att få fram ytterligare förbättrade typritningar för civilförsvarets fullträffsäkra anläggningar, varjämte utredning skall verkställas angående konstruktion och utnyttjande av friliggande fullträffsäkra betongrum, 50 000 kronor. Försök med skyddsportar avses skola genomföras i full skala för erhållande av konstruktionsunderlag, 30 000 kronor. Tidigare försök att vid friliggande betongskyddsrum, försedda med ingångar enligt genomblåsningsprincipen, minska skyddskonstruktionens omfattning kompletteras med prov i större skala, 30 000 kronor. Maskeringsförsök under olika betingelser avses utföras för utrönande av hur maskering av berg- och betonganläggningar lämpligen bör utföras, 44 000 kronor.

2) *Brandteknisk försöksverksamhet.* Fortsatta undersökningar för standardisering av brandmateriel avses skola utföras i samarbete med statens provningsanstalt och Sveriges standardiseringskommission, 20 000 kronor.

3) *Alarmerings- och signalanordningar.* Undersökning bör göras i syfte att förbilliga aggregaten för utomhusalarmering, 4 000 kronor. Innan civilförsvarsstyrelsen föreslår inköp av nya radioanläggningar, synes det angeläget, att materielen prövas såväl tekniskt som taktiskt, 5 000 kronor. Försök bör anställas för utrönande av lämpliga fordonstyper och ändamålsenligaste utrustning för fordon, avsedda för ledning av styrka inom skadeområde, 3 000 kronor.

4) *Gasskydd.* Konstruktion av en ny gasmask av typ A med förbättrade egenskaper har påbörjats. Detta arbete beräknas intill budgetåret 1953/54 ha resulterat i vissa prototyper. Det är angeläget att vidare bearbeta dessa för att erhålla en för civilförsvaret lämplig typ, 25 000 kronor. Vissa undersökningar avses skola utföras angående medicinska motmedel mot vissa gaser och metoder för indikering av dessa, 25 000 kronor.

5) *Skydd mot radioaktiv strålning.* Undersökning bör göras rörande möjligheterna att i landet tillverka instrument för mätning m. m. av radioaktiv strålning, 105 000 kronor.

6) *Bombröjning.* Försök bör utföras med materiel och utrustning för projektilröjningstjänsten i syfte att med ledning av från utlandet anskaf-

fad utrustning söka utveckla lämplig sådan av inhemsk tillverkning, 100 000 kronor.

7) *Övrig försöksverksamhet.* Försök bör utföras rörande de tekniska kraven på mörkläggningsmaterielen och rörande det lämpligaste utförandet och sättet för montering av materielen, 6 000 kronor. Fortsatta försök med självlysande materiel för de skyltar, som tjäna som vägledning till skyddsrum, förbandsplatser, rapportställan o. d., erfordras, varjämte man bör pröva nya metoder för markeringsmålning och vägledande belysning, 3 000 kronor.

II. Endast en ringa del av erforderlig försöks- och forskningsverksamhet kan bedrivas i styrelsens egen regi. Styrelsen uppdrager därför regelmässigt åt andra statliga institutioner — i första hand försvarets forskningsanstalt och fortifikationsförvaltningen — eller åt enskilda forskare att mot ersättning utföra vissa experiment och försök. Det ligger i sakens natur, att vid sådant uppdrag någon bestämd utfästelse ej kan lämnas rörande tidpunkten för uppgiftens slutförande. Det har även gång efter annan visat sig, att en uppdragstagare ej kan slutföra arbetet under det budgetår, för vilket medel till försöken anvisats. Enär styrelsen i dylika fall vid tidpunkten för uppdragens slutförande ej längre äger disponera över de medel, som ursprungligen reserverats för ändamålet, blir givetvis regleringen av de ekonomiska frågorna förenad med svårigheter. På grund härav bör anslaget upptagas såsom reservationsanslag.

Yttrande.

Statskontoret. Även för budgetåret 1952/53 hade styrelsen påkallat en betydande höjning av anslaget eller till 440 000 kronor. Kungl. Maj:t och riksdagen begränsade anslaget till 150 000 kronor, vilket innebar en ökning med 35 000 kronor. Statskontoret förordar, att anslaget för nästa budgetår bibehålles vid oförändrat belopp. Tillräckliga skäl ha ej heller anförts för att anslaget skulle ändras till reservationsanslag.

Departementschefen.

Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes till 175 000 (+ 25 000) kronor. I likhet med civilförsvarsstyrelsen anser jag, att anslaget i fortsättningen bör uppföras såsom reservationsanslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försöksverksamhet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 175 000 kronor.

[208] 8. Engångsanskaffning av materiel.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	16 315 000	10 830 173
1952/53 (statsliggaren s. 1081) ..	17 725 000	
1953/54 (förslag)	8 000 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget uppföres med 49 983 500 kronor.

	Förslag
1. Personlig utrustning	19 285 000
2. Alarmeringsanläggningar	690 000
3. Signalmateriel	4 739 500
4. Teknisk materiel	1 400 000
5. Gasskyddsmateriel	10 895 000
6. Socialtjänstmateriel	1 410 000
7. Sjukvårdsmateriel	11 860 000
8. Blocktjänstmateriel	1 244 000
	51 523 500
9. Besparingar på anslaget	— 1 540 000
	49 983 500

Motiv.

Behovet av materiel har under det senaste budgetåret varit föremål för viss översyn. Till grund för behovsberäkningarna ha liksom tidigare legat de upprättade organisationsplanerna, vilka uppgjordes åren 1946—1947. Därefter har utvecklingen lett till ändrade förhållanden. Dessa ha vid de nu uppgjorda behovsberäkningarna så långt möjligt beaktats. Emellertid kan ett fullt modernt underlag för behovsberäkningarna ej erhållas, förrän nya organisationsplaner upprättats. Anvisningar för nya organisationsplaner komma att utfärdas inom den allra närmaste tiden. Den översyn, som gjorts rörande materielbehovet, har skett med stor försiktighet och därför icke lett till större ändringar i förhållande till tidigare redovisade behov. Dock har i fråga om sjukvårdstjänsten ett nytt behov av materiel framräknats.

1) *Personlig utrustning*. I fråga om tidigare anmälda behov av utrustning för annan personal än den, som tillhör ordnings- och bevakningstjänsten, uppgå bristerna på materiel, som redovisats i tidigare anslagsframställningar, till 6 993 400 kronor. Härtill kommer ett utökat behov av vissa persedlar för 4 160 000 kronor samt ett behov av medel för förut icke upptagen materiel med 11 541 750 kronor. Sammanlagt erfordras alltså 22 695 150 kronor. För innevarande budgetår har beviljats 3 100 000 kronor, och återstående medelsbehov skulle alltså bli i runt tal 19 600 000 kronor. Hälften av detta belopp eller cirka 10 000 000 kronor bör anvisas.

För ordnings- och bevakningspolisens utrustning beräknades behovet i 1951 års petita till cirka 21,4 milj. kronor, varav 16,9 milj. för ordnings-
23 — Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

polisen och 4,5 milj. för bevakningspolisen. Inträffade prisstegringar på vapen nödvändiggöra en uppräknig, varigenom medelsbehovet skulle bli 17 225 000 för ordningspolisen och 4 485 000 för bevakningspolisen eller tillhoppa 21 710 000 kronor. För innevarande budgetår har anvisats 2 milj. kronor för ordningspolisen och 2,2 milj. kronor för bevakningspolisen. För ordningspolisen bör anvisas ytterligare 7 milj. kronor och för bevakningspolisen 2 285 000 kronor eller tillhoppa 9 285 000 kronor.

2) *Alarmeringsanläggningar*. För reservmateriel till de anläggningar, som skola installeras under innevarande budgetår, beräknas 25 000 kronor. I förra årets anslagsframställning uppskattades medelsbehovet för komplettering av befintliga anläggningar och inköp av nya till 770 000 kronor, varav för innevarande budgetår anvisades 90 000 kronor. Beredskapen i detta hänseende bör ej tillåtas släpa efter; 290 000 kronor bör anvisas. I föregående års petita upptog civilförsvarsstyrelsen 750 000 kronor för anskaffning och installation av utrustning för radiomanövrering av tyfonaggregat. Härav anvisades för innevarande budgetår 375 000 kronor. Styrelsen äskar nu återstående medel, 375 000 kronor. Medelsbehovet under denna post blir alltså (25 000 + 290 000 + 375 000) 690 000 kronor.

3) *Signalmateriel*. För ändring av polisradioanläggningar så, att de kunna nyttjas för civilförsvaret har anvisats sammanlagt 250 000 kronor. Kungl. Maj:t har vidare medgivit, att äldre polisradiostationer i stället finge inom ramen för beviljade medel utbytas mot nya. Det har visat sig, att sådana utbyten ställa sig dyrbarare än beräknats. Vidare ha även andra prisökningar inträtt i fråga om installations- och byggnadsarbeten. Om de avsedda åtgärderna skola kunna genomföras, erfordras därför ytterligare 90 000 kronor. Styrelsen anmälde i föregående års petita, att 465 000 kronor erfordrades för att täcka inträdda prisökningar. Härav anvisades 400 000 kronor. Behov föreligger alltså återstående 65 000 kronor. 30 handdrivna chiffreringsapparater och 5 maskindrivna chiffreringsapparater för civilbefälhavarna böra anskaffas för 63 500 resp. 36 000 kronor. I fråga om radiostationer för lokalnätet föreligger numera ett betydligt ökat behov. Detta behov har framräknats på grundval av övningsverksamhet och jämförelse med utländska civilförsvarsorganisationer. Det totala medelsbehovet för radiostationerna uppgår till 4 100 000 kronor, varav 430 000 har anvisats för 1952/53. Återstående 3 670 000 kronor bör anvisas för nästa budgetår. För viss utökning av länsnätets radioförbindelser inom Jämtlands och Norrbottens län begäres 240 000 kronor samt för anordnande av trådförbindelser till vissa provisoriska uppehållsplatser 250 000 kronor. Vad angår fälttelefonmateriel föreligger ett medelsbehov av cirka 700 000 kronor. Härav bör 175 000 kronor anvisas för 1953/54. För anordningar för luftförsvarsorientering (luför) har innevarande budgetår anvisats 100 000 kronor. För 1953/54 kräves enligt en plan, som chefen för flygvapnet gjort upp, 150 000 kronor för civilförsvarets del. Totalt erford-

ras sålunda för signalmateriel (90 000 + 65 000 + 63 500 + 36 000 + 3 670 000 + 240 000 + 250 000 + 175 000 + 150 000) 4 739 500 kronor.

4) *Teknisk materiel*. Kvarstående medelsbehov för bombbröjningsmateriel utgör 230 000 kronor och för övrig teknisk materiel 2 760 000 kronor. I fråga om övrig teknisk materiel bör halva beloppet eller cirka 1 400 000 kronor anvisas.

5) *Gasskyddsmateriel*. Krigsmaterielverket har anmält prisökningar på beställd gasskyddsmateriel m. m. om tillhoppa 2 880 000 kronor, vilket belopp bör anvisas för nästa budgetår. Den pågående omsättningen av gasskyddsmateriel bör ej avbrytas. Liksom för innevarande budgetår äskar styrelsen härför 6 000 000 kronor. Styrelsen beräknade i föregående petita medelsbehovet för nyanskaffning av gasskyddsmateriel till 21 578 000 kronor. Häri ingick medel för gummistövlar, vilka nu redovisas under personlig utrustning med 928 000 kronor. Medelsbehovet blir alltså 20 650 000 kronor. För nästa budgetår bör anvisas 2 000 000 kronor. Vid den beställning å 25 000 barngasmasker, som styrelsen verkställt, uppstod hos fabrikanter ett överskott på 1 400 gasmasker. Fabrikanten har hemställt att dessa måtte inlösas med 14 000 kronor. Det synes skäligt, att så sker, särskilt som behov av gasmaskerna kan väntas föreligga. Sammanlagt erfordras alltså för nyanskaffning 2 014 000 kronor. Det totala medelsbehovet för gasskyddsmateriel för nästa budgetår skulle bli (2 880 000 + 6 000 000 + 2 014 000) cirka 10 895 000 kronor.

6) *Socialtjänstmateriel*. Återstående medelsbehov skulle utgöra 1 860 000 kronor. Med hänsyn till prisökningar bör beloppet avrundas till 2 000 000 kronor. Härav bör under nästa budgetår följande materiel inköpas: 500 internatutrustningar jämte viss komplettering av 500 utrustningar, 600 000 kronor; 3 500 mattransportkärl och isoleringslådor, 300 000 kronor; 4 000 vattenflaskor, 160 000 kronor; textilier till sömnad samt vissa färdiga textilvaror m. m., 350 000 kronor. Medelsbehovet blir alltså (600 000 + 300 000 + 160 000 + 350 000) 1 410 000 kronor.

7) *Sjukvårdsmateriel*. Medelsbehovet för materiel för civilförsvarets nya sjukvårdsorganisation beräknas till 16 146 250 kronor. I lager finns f. n. materiel för 1 500 000 kronor, vilken skulle kunna användas i den nya organisationen. Det är önskvärt, att materielen för sjukvårdstjänsten salsas och förpackas i slutna emballage. Ett inpassande av den gamla materielen på så sätt skulle bli mycket omständligt och kostsamt. Styrelsen anser därför, att sistnämnda materiel skall lagrhållas som reserv. För innevarande budgetår disponeras cirka 4,2 milj. kronor. Återstående medelsbehov utgör cirka 11 860 000 kronor. Hela beloppet bör anvisas för nästa budgetår.

8) *Blocktjänstmateriel*. Blocktjänstens framtida organisation har nu lösts och anvisningar utarbetats. Särskilt i de fall då verkskydd och hemskydd på grund av brist på hemskyddspersonal eller av annan anledning

icke beräknas få tillräcklig slagkraft, böra blockgrupper och blockstyrkor organiseras. Även med starka och välorganiserade hemskydd kan förstärkning med blockgrupper vara behövlig. Medelsbehovet för blocktjänstmaterielen uppgår till cirka 6 220 000 kronor. För nästa budgetår bör anvisas 1 244 000 kronor, motsvarande en femtedel av behovet.

9) *Besparingar.* Vid inköpen av syrgasapparater och gummistövlar, vilka ställt sig fördelaktigare än beräknat, har 440 000 resp. 125 000 kronor sparats. I fråga om regenereringsanläggningar har det visat sig, att de förefintliga typerna ej ge önskad effekt. Endast två eller tre sådana anläggningar erfordras i stället för avsedda 30. Till reservanläggningar för elektrisk kraft har anvisats 725 000 kronor. Anläggningarna skulle driva radiostationer i vissa centraler. Detta behov torde emellertid komma att fyllas i samband med nybyggnad av centraler, och kostnaden kommer att bestridas såsom byggnadskostnad.

Yttranden.

Statens sakrevision. Sakrevisionen har under år 1948 och år 1952 verkställt granskning av civilförsvarsstyrelsens förrådshållningsverksamhet. Vid båda tillfällena konstaterades, att det på grund av det osäkra underlaget icke var möjligt att närmare bedöma det totala utrustningsbehovet av materiel. Sakrevisionen framhöll därför såsom särskilt angeläget, att civilförsvarsstyrelsen snarast mera i detalj skulle klarlägga och fastställa materielbehovet och vidtaga övriga erforderliga åtgärder, så att anskaffningarna och fördelningen av materielen till de olika civilförsvarsområdena kunde anpassas efter ett fastställt organisatoriskt underlag.

Civilförsvarsstyrelsen har numera utarbetat nya allmänna anvisningar för upprättande av organisationsplaner och kommer att utsända dem inom den närmaste tiden. På grundval av nämnda anvisningar ha utrustningslistor över personlig utrustning för personal i det allmänna civilförsvaret fastställts. Vidare äro nya anvisningar för vissa tjänstegrenar under utarbetande, under det att därtill hörande utrustningslistor för den s. k. tjänstegrensmaterielen endast föreligga för ett fåtal tjänstegrenar. Med ledning av nämnda anvisningar och utrustningslistor komma sedermera nya organisationsplaner att upprättas. Dessa beräknas knappast bli färdigställda förrän om cirka ett år.

Styrelsens behovsberäkningar och anslagsäskanden äro i stor utsträckning grundade på ett mycket otillfredsställande tekniskt organisatoriskt underlag. Granskade prisuppgifter ha i många fall visat mycket bristfälligt överensstämmelse med det faktiska prisläget. Härjämte ha dubbelföringar av vissa materielslag under olika anslagsposter konstaterats, vilket föranlett en missvisande behovsberäkning. Dessa omständigheter ha föranlett en nedräkning av det totala utrustningsbehovet med över 11 milj. kronor. Bl. a. på grund härav och då utarbetandet av nya organisations-

planer är oundgängligen erforderligt för en slutlig prövning av behovsberäkningarna, har sakrevisionen ansett, att medelsanvisningen för nästa budgetår bör präglas av synnerlig restriktivitet. Med dessa utgångspunkter har sakrevisionen angivit vissa högstberäknade belopp för de särskilda anslagsposterna. Dessa belopp utgöra den ram, inom vilken medel kunna anvisas utan föregripande av den omprövning av det organisatoriska underlaget, som sakrevisionen anser oundgänglig. I allt fall finner sakrevisionen, att civilförsvarsstyrelsen bör få disponera medel, i den mån de ställas till förfogande av riksdagen, endast efter förebringande av ytterligare utredning rörande de aktuella punkterna. Detta synes så mycket mera angeläget, som till styrelsens förfogande per den 30 september 1952 såsom odisponerade medel på anslaget stod ett belopp å cirka 25 miljoner kronor och det icke kunnat utrönas, huru stor del av ifrågavarande medel som kan utnyttjas för avsedda ändamål under budgetåret. Sistnämnda spörsmål sammanhänger bl. a. med förefintligheten av tekniskt-ekonomiskt underlag för materielslagen och styrelsens upphandlingskapacitet. Ramen för medelsanvisningen bör enligt sakrevisionens bedömande icke överstiga 17,7 milj. kronor. Beträffande de i anslagsäskandena ingående delposterna framhåller sakrevisionen följande.

1) *Personlig utrustning.* Vissa priser på utrustningen för annan personal än den, som tillhör ordnings- och bevakningspolisen, äro för högt beräknade. Angivna brister synas i vissa fall icke helt överensstämma med förordsliggare. Av dessa anledningar synes behovet, 19,6 milj. kronor, kunna minskas med i runt tal 3 milj. kronor. Utan att sakrevisionen ingått på en närmare granskning av de nyligen fastställda utrustningslistorna, synes det revisionen som om personalens tilldelning av vissa materielslag är tilltagen i överkant. Sålunda förefaller bl. a. personalens behov av slidknivar och regnkappar vara överdimensionerat. Möjligheten att impregnera överdragskläder och därigenom avsevärt kunna minska, eventuellt helt utsluta behovet av regnkappar synes böra närmare undersökas, då stora besparingar härigenom skulle kunna vinnas. Med hänsyn till vad sålunda anförts och då det organisatoriska underlaget f. n. endast är preliminärt, bör medelsanvisningen ske med stor försiktighet och för kommande budgetår icke överstiga 5 miljoner kronor.

Behovet av ett flertal materielslag för ordnings- och bevakningspolisen, såsom handskar, ficklampor och kartfodral, har upptagits även under närmast föregående anslagspost, varjämte första förband och gasmasker redovisats under sjukvårds- resp. gasskyddsmateriel. Med ledning av bl. a. från arméförvaltningen erhållna prisuppgifter har vidare konstaterats, att de i civilförsvarsstyrelsens beräkningar ingående priserna i ett flertal fall äro alltför höga. En justering av kostnadsberäkningarna medför, att det av styrelsen beräknade medelsbehovet nedbringas till cirka 2 339 000 kronor för bevakningspolisen och 12 541 000 kronor för ordningspolisen eller till cirka 14 880 000 kronor, innebärande en minskning med cirka (21 710 000 — 14 880 000) 6 830 000 kronor. Under hand har inhämtats, att civilförsvarsstyrelsen överväger att ersätta bajonett med vanlig kniv, varigenom en ytterligare icke obetydlig besparing torde kunna göras. För innevarande

budgetår har anvisats 2,2 milj. kronor för bevakningspolisen. Då härigenom det av sakrevisionen beräknade totala medelsbehovet å 2 339 000 kronor i stort sett torde vara täckt, böra endast medel för ordningspolisen beräknas för kommande budgetår. Med hänsyn till möjligheten av ytterligare besparingar föreslås, att medelstillelningen begränsas till högst 5 milj. kronor.

2) *Alarmeringsanläggningar*. Mot de verkställda kostnadsberäkningarna och det organisatoriska underlaget synes i stort sett intet vara att erinra. Av vederbörande byråingenjör inom civilförsvarsstyrelsen har emellertid under hand inhämtats, att den slutgiltiga typen för radiomånövreringsanläggningar ännu ej fastställts, varför behov av de för ändamålet äskade medlen, 375 000 kronor, icke skulle föreligga förrän efter utgången av budgetåret 1953/54. Det av styrelsen äskade beloppet, 690 000 kronor, bör därför minskas till 315 000 kronor. Därest kompletteringen av befintliga alarmeringsanläggningar och inköp av nya anses böra ske endast i den takt, som bestämts enligt medelsanvisningen för innevarande budgetår, bör anslagsposten nedbringas med ytterligare 200 000 till 115 000 kronor.

3) *Signalmateriel*. Mot behovet av 155 000 kronor för vissa prisökningar synes i och för sig intet vara att erinra. Då medel tidigare anvisats för anskaffning av maskindrivna chiffreringsapparater för civilförsvarsstyrelsen och länsstyrelserna, synes den ifrågasatta anskaffningen av handdrivna chiffreringsapparater såsom komplettering av de tidigare kunna anstå till förmån för materielanskaffningar av angelägnare art. I äskandena rörande radiostationer för lokalnätet ingå medel för ett antal större rörliga apparater, vilka enligt uppgift från civilförsvarsstyrelsen numera visat sig kunna erhållas till ett pris, som med cirka 700 000 kronor understiger det i anslagsframställningen beräknade beloppet. Såvitt sakrevisionen kunnat bedöma, är det organisatoriska underlaget för ifrågavarande materielanskaffning mycket bristfälligt och osäkert. Innan ett säkert underlag föreligger, böra medel beräknas endast för anskaffning av det mindre antal radioapparater, som bedömes oundgängligen erforderligt för erhållande av nödvändig praktisk erfarenhet av deras användbarhet inom civilförsvaret. Behovet av medel för radiostationer för länsnätet och för anordnande av vissa trådförbindelser undandraget sig sakrevisionens bedömande. I fråga om fälttelefonmateriel synes det organisatoriska underlaget vara i stort sett lika osäkert som beträffande radiomateriel; medelsanvisning för ändamålet bör därför tills vidare ske i mycket begränsad omfattning. Mot det av styrelsen beräknade behovet av medel för anordningar för luftförsvarsorientering torde intet vara att erinra. Med hänsyn till vad sålunda anförts, bör medelsbehovet under förevarande anslagspost icke tillgodoses med högre belopp än 1 miljon kronor.

4) *Teknisk materiel*. Då underlaget för behovsberäkningarna synes vara mycket osäkert och föråldrat, böra medel icke anvisas, förrän nya anvisningar och organisationsplaner fastställts.

5) *Gasskyddsmateriel*. Det anmälda behovet av medel, 2 880 000 kronor, för prisökningar måste täckas. Fr. o. m. budgetåret 1950/51 ha medel anvisats för omsättning av icke lagringsbeständig gasskyddsmateriel. Det årliga medelsbehovet under en period av 5—7 år har beräknats enligt en i 1949 års petita upptagen tabell och uppgår f. n. till 6 miljoner kronor. Efter vad under hand inhämtats från försvarets forskningsanstalt, har det numera visat sig, att de i tabellen angivna omsättningstiderna varit väl lågt räknade. Kassation av materiel på grund av åldring har också skett i be-

tydligt mindre omfattning än vad man räknat med. Hitintills anvisade medel för omsättning torde därför i viss utsträckning i realiteten ha medfört en nyanskaffning, varför materielläget bör vara något förmånligare än efter tidigare bedömningsgrunder. Med anledning av gjorda iakttagelser pågår f. n. genom försvarets forskningsanstalts försorg en utredning och kvalitetskontroll angående den av civilförsvarsstyrelsen förrådsförvarade materielen av nu ifrågavarande slag. Ehuru utredningen ännu icke är slutförd, torde hittills vunna erfarenheter tala för att man kan räkna med en icke obetydligt högre lagringsbeständighet än den, som f. n. ligger till grund för beräkningarna av medelsbehovet.

Nya anvisningar för gasskyddstjänsten utarbetas f. n. Vidare är en ny gasmasktyp under utprovning. Hela det tekniska och organisatoriska underlaget för denna tjänstegren synes böra bli föremål för en allsidig och grundlig översyn. Med hänsyn härtill böra några medel för omsättning och nyanskaffning av gasskyddsmateriel icke anvisas för kommande budgetår utöver det belopp å 14 000 kronor, som civilförsvarsstyrelsen anmält såsom erforderlig för inlösen av vissa barngasmasker. Medelsanvisningen för budgetåret 1953/54 bör sålunda begränsas till 2 894 000 kronor.

6) *Socialtjänstmateriel*. Sakrevisionen har i sina granskningspromemorior rörande civilförsvarets förrådshållning med skärpa framhållit angelägenheten av att frågan om de s. k. centralförråden för förläggningsmateriel upptages till noggrann omprövning. Härvid borde bl. a. efter enhetliga linjer fastställas, i vilken omfattning materiel av ifrågavarande slag skulle lagerhållas, och hur densamma planmässigt skulle fördelas på de olika förråden. Först sedan en dylik omprövning verkställts och materielbehovet omräknats finnas säkra förutsättningar för att bedöma medelsbehovet. I avvaktan härpå kan sakrevisionen icke tillstyrka, att medel anvisas. Praktisk erfarenhet av den nu igångsatta sömnadsverksamheten synes böra avvaktas, innan ytterligare medel anvisas för fortsatt upphandling av textilier för sömnad.

7) *Sjukvårdsmateriel*. Civilförsvarsstyrelsen har numera fastställt nya anvisningar för sjukvårdstjänsten. Kostnadsberäkningarna rörande materielen grunda sig bl. a. på materielens fördelning på ett av styrelsen uppskattat antal enheter av olika slag. Icke förrän de nya organisationsplanerna föreligga godkända, kan detta antal med säkerhet fastställas. Tiden har icke medgivit någon detaljerad prisgranskning, men sakrevisionen har fått ett allmänt intryck av att beräkningarna även i denna del ligga något i överkant. Vidare är sakrevisionen icke övertygad om, att icke någon del av den lagerhållna materielen skulle kunna användas i den nya organisationen. Med hänsyn till vad sålunda anförts synes medelsanvisningen böra begränsas till högst 5 miljoner kronor.

8) *Blocktjänstmateriel*. I kostnadsberäkningen ingå bl. a. två poster på tillhoppa cirka 755 000 kronor avseende filter. Då enligt uppgift av vederbörande byråchef inom civilförsvarsstyrelsen behovet av filter redan blivit tillgodosett i annat sammanhang, bör nämnda belopp icke vidare belasta kostnadsberäkningarna. Priserna för vissa materielslag förefalla vara väl högt beräknade. Då även i övrigt en viss osäkerhet synes vidlåda beräkningarna, böra desamma ytterligare genomarbetas. I avvaktan härpå bör medelsanvisningen för nästa budgetår begränsas till högst 200 000 kronor.

Statskontoret. Enligt inhämtad upplysning förefanns vid utgången av september månad 1952 en odisponerad behållning på anslaget av icke

mindre än 25 miljoner kronor. Enligt styrelsens förslag skulle alltså under tiden 1 oktober 1952—30 juni 1954 upphandling äga rum med tillhoppa 75 miljoner kronor. Ämbetsverket måste starkt ifrågasätta det välbetänkta i att upplägga förråd av den storleksordning, det här är fråga om. Icke minst gäller detta åtskillig materiel under gruppen personlig utrustning. Med hänsyn till vad sakrevisionen anfört och till storleksordningen av den föreslagna anskaffningen och lagerhållningen bör det övervägas, huruvida icke materielfrågan bör göras till föremål för ingående och förutsättningslös granskning i vad avser omfattningen av den erforderliga anskaffningen, inköpens organisation samt lagerhållningen. Med hänsyn till det avsevärda belopp, som nu står till förfogande, ifrågasätter statskontoret allvarligt, huruvida medel över huvud behöva anslås för budgetåret 1953/54. I varje fall läser ytterligare medelsanvisning ej böra ifrågakomma, så länge någon mera betydande reservation står till förfogande och nya medel icke göras för styrelsen tillgängliga, förrän en ingående prövning verkställts rörande skäligheten av förefintliga behov.

Departementschefen.

Av den föregående redogörelsen har framgått, att statens sakrevision granskat underlaget för civilförsvarsstyrelsens äskanden under detta anslag och i anslutning därtill framställt en del anmärkningar mot medelsberäkningarna. Över sakrevisionens yttrande har civilförsvarsstyrelsen under hand avgett förklaringar i en särskild promemoria, vilken därefter vederbörande i sakrevisionen fått kommentera.

Vad som förekommit har givit vid handen, att sakrevisionens anmärkningar i viktiga delar är berättigade. Det är alltså ostridigt, att det i civilförsvarsstyrelsens anslagsäskanden förekommer dubbelföringar av vissa materielslag, att medelsberäkningarna i en del fall grundats på för höga priser — beroende bl. a. på andra kvalitetsanspråk — och att i ett fall även materielbristen angivits med något för hög siffra. Å andra sidan är det tydligt, att civilförsvarsstyrelsens invändningar på vissa punkter är befogade. Sålunda har sakrevisionen beträffande vissa materielslag utgått från priser, som varit för låga, och även i fråga om några poster angivit materielbristerna till lägre kvantiteter än vad en jämförelse mellan civilförsvarsstyrelsens aktuella behovssiffror och befintliga tillgångar borde ha motiverat.

Sakrevisionens grundläggande anmärkning avser, att beräkningarna grundar sig på ett mycket otillfredsställande tekniskt organisatoriskt underlag. Civilförsvarsstyrelsen anför härom bl. a., att civilförsvarets organisation och utrustningsbehov är underkastade en ständig och fortlöpande revision med hänsyn till nya stridsmedel, nya materielslag, nya organisatoriska och taktiska överväganden o. s. v. Ur beredskapssynpunkt måste emellertid materielanskaffningen alltid baseras på den för tillfället gällande planläggningen.

Jag delar visserligen styrelsens uppfattning, att civilförsvarets utrustningsbehov icke kan fastställas en gång för alla, utan att behovet kan ändras från tid till annan. Jag inser också, att det ur beredskapssynpunkt kan vara påkallat med en viss materielanskaffning, samtidigt som organisationsplanerna är föremål för bearbetning. Det är emellertid en avvägningsfråga, hur långt man ur dessa synpunkter — alltså bortsett från de begränsningar, som påkallas av t. ex. statsfinansiella skäl — skall täcka bristerna. Man får bl. a. taga hänsyn till hur pass genomgripande organisationsplanerna kan komma att påverkas. Jag är tveksam, om det organisatoriska underlaget för de till detta anslag hörande materielslagen f. n. är tillräckligt säkert för att ur de nyss anförda synpunkterna motivera en medelsanvisning av den storlek, som ett bifall till civilförsvarsstyrelsens anslagsframställning skulle innebära.

När man skall bedöma den nya medelsanvisningens storlek måste man även taga särskild hänsyn till reservationsmedelsläget. Reservationens storlek hade från den 30 juni 1951 till samma datum 1952 vuxit från 33 302 000 kronor till 38 787 000 kronor. Då för innevarande budgetår anvisats 17 725 000 kronor, fanns alltså den 1 juli 1952 disponibelt ett belopp av 56 512 000 kronor. Därav hade per den 31 oktober 1952 genom utlagda beställningar bundits ett belopp av cirka 32 300 000 kronor, varför omkring 24 200 000 kronor var odisponerade. Sistnämnda belopp fördelade sig med i runda tal 12 900 000 kronor på innevarande budgetårs anslag och 11 300 000 kronor på tidigare medelsanvisningar. Rörande dessa 11,3 miljoner kronor har jag inhämtat från civilförsvarsstyrelsen, att cirka 0,7 miljon kronor hänförde sig till revidering av filter till luftreningsaggregat, som av tekniska skäl måste i huvudsak ske hos ett enda företag, hos vilket beställningar utlägges i den takt, som företagets kapacitet tillåter; att cirka 1 miljon kronor avser hjälmar, för vilka de svenska företagen beräknar en lång leveranstid, varför samtliga anvisade medel ej bundits i avvaktan på bättre leveransmöjligheter särskilt i utlandet; att 2,1 miljoner kronor belöper på sjukvårdsmateriel som ej beställts i avbidan på att den nya sjukvårdsorganisationen skulle fastställas; att 2,4 miljoner kronor avser arbetsskodon, beträffande vilka slutgiltig modell ej fastställts; att cirka 2,7 miljoner kronor utgöres av poster, som på grund av besparingar eller andra orsaker icke behövs för sina ursprungliga ändamål och att i återstående 2,4 miljoner kronor ingår belopp, som reserverats för transportkostnader, prishöjningar på redan beställda varor med anledning av klausuler om rörliga priser m. m.

Av medel, som anvisats före innevarande budgetår, finns alltså relativt stora belopp fortfarande obundna. Även om giltiga förklaringar kan anföras rörande de största posterna, så anser jag dock, att detta förhållande påkallar särskilt beaktande vid nyanvisning av medel för nästa budgetår. Härtill kommer, att själva den bokföringsmässiga reservationen på anslaget är

betydande och enligt vad civilförsvarsstyrelsen beräknat icke kommer att minska under innevarande budgetår med mer än 14 miljoner kronor, varför den vid kommande budgetårsskifte torde något överstiga den nominella reservation, som fanns den 30 juni 1952. Det obundna beloppet vid utgången av budgetåret 1952/53 kan dock på grundval av civilförsvarsstyrelsens uppskattning beräknas vara mindre än vid föregående budgetårs utgång, ehuru alltså betydande.

Med hänsyn till det anförda synes en medelsanvisning av den storlek, som gäller för innevarande budgetårs anslag, icke böra ske för budgetåret 1953/54. Jag anser mig icke kunna tillstyrka större anslag för nästa budgetår än 8 miljoner kronor. Då civilförsvarsstyrelsen torde böra bemyndigas att använda även föreliggande besparing m. m. — av civilförsvarsstyrelsen beräknad till totalt cirka 3,1 miljoner kronor — till nya materielbeställningar, innebär mitt förslag, att under nästa budgetår materiel kan inköpas för i runt tal 11,1 miljoner kronor. I den mån nya besparingar skulle uppstå, bör medgivande lämnas att använda dem för ytterligare materielbeställningar.

Rörande fördelningen av nämnda belopp, cirka 11,1 miljoner kronor, på de olika materielslagen vill jag anföra följande.

Vad angår den personliga utrustningen kvarstår en meningsskiljaktighet mellan civilförsvarsstyrelsen och sakrevisionen i fråga om priset på överdragskläder, som civilförsvarsstyrelsen kalkylerat till 25 kronor och sakrevisionen till 20 kronor per uppsättning. Skillnaden torde hänföra sig till kvaliteten. Med de justerade priserna synes det totala medelsbehovet för personlig utrustning till annan personal än den, som tillhör ordnings- och bevakningstjänsten, uppgå till 21 859 000 kronor om kostnaden för överdragskläder beräknas efter civilförsvarsstyrelsens pris samt till 20 179 000 kronor efter sakrevisionens kalkyl. Då för innevarande budgetår anvisats 3 100 000 kronor för här avsedd personlig utrustning, blir det kvarstående medelsbehovet resp. 18 759 000 eller 17 079 000 kronor. Jag beräknar av förslagen medelsanvisning ett belopp av 1 miljon kronor för ändamålet. Upphandling av överdragskläder och regnkappor bör emellertid icke få ske, förrän civilförsvarsstyrelsen förebringat ytterligare utredning rörande dels den lämpligaste kvaliteten på överdragskläder, dels behovet av regnkappor och dels möjligheterna att delvis ersätta regnkappor med impregnerade överdragskläder. Vidare bör styrelsen upptaga behovet av slidknivar till förnyat övervägande, innan sådana uppköpas.

Vad angår den personliga utrustningen till ordnings- och bevakningspolisen synes det totala medelsbehovet efter prisjusteringen uppgå till resp. 13 301 000 och 2 497 000 kronor samt det återstående medelsbehovet alltså till 11 301 000 resp. 297 000 kronor. För ordningspolisen beräknar jag för nästa budgetår 1 500 000 kronor att användas i huvudsak till inköp av eldhandvapen och ammunition.

För alarmeringsanläggningar upptager jag ett belopp av 25 000 kronor till reservmateriel.

I fråga om signalmaterielen räknar jag med 155 000 kronor för prisökningar, 35 000 kronor till chiffreringsapparater till civilbefälhavarna, 200 000 kronor till radiostationer för lokalnätet och 100 000 kronor till anordningar för luftförsvarsorientering eller tillhoppa 490 000 kronor.

Beräkningarna rörande medelsbehovet för teknisk materiel anser jag ej tillräckligt säkra för att kunna läggas till grund för något förslag till medelsanvisning.

Vad beträffar omsättning av gasskyddsmateriel har sakrevisionen anfört, att omsättningstiderna är för lågt räknade; kassation av materiel på grund av åldring hade också skett i betydligt mindre omfattning än vad man räknat med, varför hittillsvarande medelsanvisning för omsättning av denna materiel i realiteten medfört en nyanskaffning. Härtill har civilförsvarsstyrelsen i sin förklaring anfört, att den hittills skedda omsättningen nästan uteslutande avsett folkgasmasker, vilka i nuvarande skick ej skyddar mot vissa numera betydelsefulla stridsgaser. Enligt vad civilförsvarsstyrelsen uppger kan folkgasmaskerna i olikhet med de för den aktiva personalen avsedda gasmaskerna icke impregneras, utan att man bryter upp folkgasmaskens behållare och gör den oanvändbar. Anskaffning av nya behållare har ansetts oekonomisk med hänsyn till att ansiktsskyddens återstående livslängd bedömts som relativt ringa. Även om denna livslängd skulle ökas med några år utöver vad förut beräknats, syntes åtgärden alltså oekonomisk.

Med hänsyn till vad civilförsvarsstyrelsen sålunda anfört anser jag, att det ur beredskapssynpunkt är förenat med allvarlig fara att i enlighet med sakrevisionens förslag icke anvisa några medel för nyanskaffning och omsättning av gasskyddsmateriel för nästa budgetår. Den nya gasmasktyp, som är under utprovning, är icke en folkgasmask utan en gasmask av typ A, d. v. s. avsedd för aktiv personal, varför det ur denna synpunkt icke finnes skäl att helt inställa medelsanvisningen. Jag förordar med hänsyn till det anförda ett belopp av 2 000 000 kronor för omsättning och nyanskaffning av folkgasmasker. Därutöver beräknar jag av sakrevisionen tillstyrkta belopp 2 880 000 kronor för prisökningar och 14 000 kronor för inlösen av vissa barngasmasker. För gasskyddsmateriel skulle alltså avses tillhoppa 4 894 000 kronor.

Vad angår socialtjänstmaterielen anser jag mig ej böra tillstyrka någon medelsanvisning för anskaffning av ytterligare internatsutrustningar, förrän frågan om de s. k. centralförråden för förläggningsmateriel upptagits till omprövning av civilförsvarsstyrelsen och lösts på ett godtagbart sätt. Icke heller övriga till denna post hörande äskanden anser jag mig f. n. kunna tillstyrka.

Till sjukvårdsmateriel beräknar jag för nästa budgetår 3 000 000 kronor. Civilförsvarsstyrelsen bör förebringa närmare utredning om kostnaderna

för satsning och förpackning av den nu lagerhållna sjukvårdsmaterielen i jämförelse med kostnaderna för nyinköp av motsvarande materiel.

För blocktjänstmateriel beräknar jag 200 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Engångsanskaffning av materiel* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 000 kronor.

[209] 9. Inköp av brandmateriel.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 680 000	3 786 132
1952/53 (statsliggaren s. 1081)	2 000 000	
1953/54 (förslag)	2 000 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget bestämmes till 4 867 000 kronor.

Motiv.

Behovet av materiel har beräknats på grundval av organisationsplanerna. En revidering av dessa planer har under våren 1952 företagits av civilförsvarsstyrelsen med stöd av infordrade uppgifter från lokala myndigheter. Kostnaderna för täckande av bristerna enligt de reviderade planerna skulle uppgå till följande belopp, nämligen för blockpumpar 116 390 kronor, motorsprutor 12 240 000 kronor, brandslang 8 316 910 kronor, snabbkopplingsrör 1 328 200 kronor och rörtransportvagnar 952 000 kronor. Härutöver erfordras viss övrig utrustning. Inom styrelsen pågår emellertid utredning om det närmare behovet därav. Bristerna uppgå för den redovisade materielen till i medeltal cirka 23 procent. Detta är enligt styrelsens mening en hög brist. Styrelsen föreslår, att materiel upphandlas under nästa budgetår till följande belopp, nämligen blockpumpar 117 000 kronor, motorsprutor 2 250 000 kronor, slang 1 400 000 kronor, snabbkopplingsrör 700 000 kronor och rörtransportvagnar 400 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret erinrar om behandlingen vid 1952 års riksdag av motsvarande anslagsäskanden för budgetåret 1952/53. Några nya omständigheter ha sedan dess icke anförts av beskaffenhet att föranleda ett ändrat ståndpunktstagande från statsmakternas sida.

Departementschefen.

Jag förordar, att ett oförändrat belopp av 2 000 000 kronor anvisas under detta anslag för nästa budgetår, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av brandmateriel* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

[210] 10. Anskaffning av viss förbrukningsmateriel.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	140 000	—
1952/53 (statsliggaren s. 1082)	175 000	
1953/54 (förslag)	100 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) föreslår, att anslaget nedsättes med 25 000 kronor.

Motiv.

För budgetåret 1951/52 har styrelsen utlagt beställningar för cirka 61 000 kronor, vilka ännu ej likviderats. Sedan så skett, finnes på anslaget disponibelt ett belopp av (140 000 — 61 000 + 175 000) 254 000 kronor för innevarande budgetår. Hela beloppet torde icke komma att åtgå, utan viss reservation kan beräknas bli tillgänglig för budgetåret 1953/54. Med hänsyn härtill kan medelstilledningen för nämnda budgetår något minskas.

Departementschefen.

Anslaget torde kunna nedsättas till 100 000 (— 75 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av viss förbrukningsmateriel* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[211] 11. Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 632 000	1 854 484
1952/53 (statsliggaren s. 1082)	2 200 000	
1953/54 (förslag)	2 350 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 836 000 kronor.

	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Förrådshållning av civilförsvarsmateriel	1 950 000	2 776 000	826 000
2. Kontroll och efterbesiktning av gasskyddsmateriel	35 000	45 000	10 000
			836 000

Motiv.

1) F. n. lagerhållas materiel till ett värde av cirka 90 milj. kronor. Den 1 juli 1952 hade beställningar utlagts för 32,5 milj. kronor, varjämte beställningar för ytterligare omkring 15 milj. kronor förbereddes. Huvuddelen av

denna materiel kommer att levereras under budgetåren 1952/53 och 1953/54. Kostnaderna för lagerhållningen för nästa budgetår beräknas på följande sätt.

Lokalhyrorna beräknas av länsstyrelserna till 423 050 kronor och av civilförsvarsstyrelsen till 5 000 kronor, eller sammanlagt till cirka 430 000 kronor.

Inom varje län finnas f. n. som regel en arvodesavlönad heltidsanställd förrådsförvaltare och en eller flera förrådsarbetare, avlönade efter kollektivavtal eller med arvode. I civilförsvarsstyrelsens egen förrådsverksamhet sysselsätts 1 arvodesanställd förrådsförvaltare, 1 assistent Cg 18, 3 kollektivavtalsanställda förrådsarbetare och 1 chaufför Cg 10. Totalt avlönas från anslaget 28 förrådsförvaltare, av vilka 1 på deltid, 1 biträdande förrådsförvaltare, 1 assistent samt 61 förrådsarbetare, av vilka 5 bilförare och 29 deltidanställda arbetare. För närmare upplysningar rörande den nuvarande personalorganisationen hänvisas till bilaga till anslagsframställningen. Från länsstyrelsernas sida har framlagts förslag till ny förrådsorganisation, innebärande en personaluppsättning av 25 förrådsförvaltare, av vilka 1 på deltid, 30 ersättare för förrådsförvaltare, tillika förrådsarbetare, av vilka 1 på deltid, samt 73 förrådsarbetare, varav 4 bilförare och 37 deltidanställda (se bilaga till *petita*). Civilförsvarsstyrelsen föreslår följande organisation. Inom varje län skall finnas en länsförrådsförvaltare i Ce 22 utom ifråga om Gotlands län, där nuvarande arvodesförhållande kan tills vidare bestå. De nuvarande löneförmånerna svara i stort sett mot 22 lönegraden. Till förvaltareposterna böra liksom hittills kunna knytas pensionsavgångna underofficerare; de verkliga löneutgifterna komma i sådana fall att nedgå med pensionsbeloppen. Erfarenheten har visat, att det föreligger stora svårigheter att i konkurrens med militära arvodesanställningar rekrytera lämpliga förrådsförvaltare. Militär förrådsförvaltare är placerad i 23 lönegraden. Utöver länsförrådsförvaltare skulle i tre län med stor förrådshållning anställas en förrådsassistent, tillika ställföreträdare för förrådsförvaltaren, i Cg 17. Vidare erfordras 3 bilförare Cg 10 för Stockholms och 1 för Göteborgs civilförvarsområde. I övrigt behövlig personal, beräknad till 40 arbetare, bör anställas enligt kollektivavtal. Den fast anställda personalen i länen skulle sålunda uppgå till 70 personer. Vad angår styrelsens egen personal skulle förrådsförvaltartjänsten ändras till extra ordinarie och höjas till 23 lönegraden. Personalen bör därjämte utökas med 1 assistent Cg 14 för reparationsverksamheten ifråga om alarmerings- och signalmateriel samt 1 arbetare enligt kollektivavtal. Kostnaden för denna personalorganisation, tillhopa 1 förrådsförvaltare Ce 23, 23 förrådsförvaltare Ce 22, 1 assistent Cg 18, 3 assistenter Cg 17, 1 assistent Cg 14, 5 bilförare Cg 10 och 44 kollektivavtalsanställda arbetare, uppgår till i runt tal 731 000 kronor. I den mån pensionsavgången personal anlitas som förrådsförvaltare skulle besparingar uppstå, som man

nu ej kan närmare uppskatta. För ersättningar till tillfällig personal beräknas av länsstyrelserna 319 900 kronor vartill för styrelsens del kommer cirka 20 000 kronor, tillhoppa omkring 340 000 kronor.

Till underhåll, reparation och flyttning av alarmerings- och radioanläggningar ha länsstyrelserna beräknat 145 000 kronor samt till underhåll och reparation av annan materiel 230 000 kronor.

Under tidigare år har för anskaffning av svårersättlig reservmateriel upptagits ett belopp av 100 000 kronor. Sedan materielinnehavet nu utökats, särskilt med komplicerad teknisk materiel, erfordras 150 000 kronor.

Socialtjänstmaterielen är icke satsad och förpackad satsvis. Ur beredskapssynpunkt är det nödvändigt att så sker, eljest komma stora svårigheter att uppstå vid distributionen. Genom en väl avvägd satsning och förpackning kunna de ytor, som erfordras för lagerhållning, minskas. Kostnaden uppskattas till 200 000 kronor.

För kontroll av vapen och ammunition, omsättning av macrodex samt batterier och syra därtill beräknas 36 000 kronor.

Försök ha påbörjats med särskilda skyddsåtgärder för förråden. Materielkostnaden för utrustningen uppgår till 10 000 kronor per förråd. Om försöken ge gott resultat böra åtminstone 25 förråd förses med dylik utrustning. Kostnaden blir 250 000 kronor.

Till övriga utgifter har för länens del beräknats 214 000 kronor och för styrelsens del 50 000 kronor.

2) Vid tillämpningen under det senaste budgetåret av kontrollföreskrifterna enligt krigsmaterielinspektionens reviderade cirkulär har det visat sig, att kontrollen erfordrar väsentligt arbete för att skapa enhetlighet i utförandet av gasskyddsmateriel, speciellt skyddsörrar och luckor till skyddsrum. En ökad kontrollverksamhet synes nödvändig. Med hänsyn härtill och då resekostnaderna ökat bör delposten höjas.

Yttrande.

Statskontoret. Den föreslagna nya förrådsorganisationen torde i avvaktan på ytterligare erfarenhet av den nuvarande ordningen böra anstå. I varje fall bör resultatet av den av statskontoret under anslaget till Engångsanskaffning av materiel förordade utredningen av hela materielfrågan avvaktas, innan någon ändring av förrådsorganisationen vidtages.

Departementschefen.

Till lokalhyror beräknar jag i enlighet med civilförsvarsstyrelsens förslag 430 000 kronor. Vad angår den under anslaget avlönade, fast anställda personalen har civilförsvarsstyrelsen framlagt förslag till en fastare organisation genom införandet av hl. a. extra ordinarie tjänster. Jag är icke f. n. beredd att förorda en sådan ändring utan räknar med oförändrad organisation

under nästa budgetår. Till avlöning av den fast anställda förrådspersonalen beräknar jag ett belopp av 500 000 kronor och till ersättningar åt tillfällig personal 330 000 kronor. För underhåll och reparation av materiel, inklusive alarmeringsanläggningar, upptager jag ett belopp av 370 000 kronor, för anskaffning av reservmateriel 100 000 kronor, för anskaffning av emballage för viss socialtjänstmateriel 185 000 kronor, för kontrollkostnader rörande vapen och ammunition m. m. 20 000 kronor, för materiel för särskilda skyddsåtgärder 10 000 kronor och för övriga utgifter 150 000 kronor. I enlighet med det anförda skulle anslagsposten till förrådshållning av civilförsvarsmateriel uppföras med 2 095 000 (+ 145 000) kronor.

Till kontroll och efterbesiktning av gasskyddsmateriel förordar jag en med 5 000 till 40 000 kronor ökad medelsanvisning.

Anslaget skulle alltså totalt bestämmas till (2 200 000 + 145 000 + 5 000) 2 350 000 (+ 150 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.*
för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 350 000 kronor.

[212] 12. Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförsvarsområdena.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 915 000	143 576
1952/53 (statsliggaren s. 1082)	2 220 000	
1953/54 (förslag)	250 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) föreslår, att anslaget minskas med 1 960 000 kronor.

	Anslag 1952/53	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Abonnemang av telefoner i centraler m. m.	160 000	200 000	+ 40 000
2. Statsbidrag till aktiebolaget Stockholms spårvägar för anordnande av vissa skyddsrum	2 000 000	—	— 2 000 000
			— 1 960 000

Motiv.

1) Som en följd av nya radioinstallationer och vissa prisökningar beräknas utgifterna av länsstyrelserna till 204 010 kronor.

2) Med hänsyn till att på anslagsposten redan beviljats betydande, ännu ej disponerade belopp och då ovisshet råder om möjligheterna att erhålla byggnadstillstånd för hithörande arbeten, upptages ej något anslagsyrkande för ändamålet.

Departementschefen.

Anslagsposten till abonnemang av telefoner i centraler m. m. upptager jag till 190 000 (+ 30 000) kronor. I övrigt har jag ej något att erinra mot civilförsvarsstyrelsens medelsberäkning. Anslaget torde alltså böra uppföras med (2 220 000 + 30 000 — 2 000 000) 250 000 (— 1 970 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförsvarsområdena* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

[213] 13. **Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål.** Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 350 000 kronor (statsliggaren s. 1083).

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget uppföres med 700 000 kronor.

Motiv.

Hittills anvisade medel, tillhopa 650 000 kronor, torde bli bundna under budgetåret 1952/53. Det totala medelsbehovet har tidigare beräknats till 3 600 000 kronor, varav staten skulle bidraga med $\frac{2}{3}$. Riksbrandinspektören håller på att granska underlaget för behovsberäkningen. Denna granskning är ej genomförd, men det synes, som om ett betydligt större behov föreligger än som hittills framräknats. Enbart för Stockholms civilförsvarsområde har anmälts behov till en anläggningskostnad av över 6 milj. kronor. Frågan om försörjningen med brandvatten under krig är så betydelsefull, att kraftfulla åtgärder till denna frågas lösande är nödvändiga.

Yttrande.

Statskontoret erinrar om behandlingen vid 1952 års riksdag av mot svarande anslagsäskanden för budgetåret 1952/53. Några nya omständigheter ha sedan dess icke anförts av beskaffenhet att föranleda ett ändrat ståndpunktstagande från statsmakternas sida. Därest av arbetsmarknadspolitiska skäl beredskapsarbeten skulle igångsättas, torde anordnandet av branddammar vara ett lämpligt arbetsobjekt.

Departementschefen.

Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 350 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

[214] 14. Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	7 840 000	1 999 669
1952/53 (statsliggaren s. 1083) ..	10 000 000	
1953/54 (förslag)	13 300 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) hemställer, att 64 660 000 kronor anvisas för de med anslaget avsedda ändamålen.

	Förslag
1. Fullträffsäkra ledningscentraler m. m.	11 500 000
2. Fullträffsäkra skyddsrum för enheterna	10 000 000
3. Fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen	39 000 000
4. Projektering av fullträffsäkra anläggningar	500 000
5. Allmänna skyddsrum i normalskyddsrumsförande	3 000 000
6. Skyddsanordningar för kommunala tekniska verk	660 000
	64 660 000

Motiv.

1) Totalkostnaden för utbyggnad av anläggningar i 100 orter beräknas till 80 milj. kronor, varav cirka 49 milj. kronor skulle falla på statsverket. T. o. m. budgetåret 1951/52 har tillhoppa 10 500 000 kronor anvisats. Kostnaden för de arbeten, som avsetts med dessa medel, har på grund av inträffade prishöjningar blivit högre än beräknat, och uppskattas till cirka 11 500 000 kronor för statens del. Styrelsen har för avsikt att för kostnadsökningen begära särskilda medel på tilläggsstat. För innevarande budgetår har för utbyggande av ledningscentraler anvisats 3 000 000 kronor. Av beredskapsskäl torde samtliga anläggningar böra färdigställas senast under budgetåret 1955/56, vilket innebär en årlig medelsanvisning de tre närmaste budgetåren med 11 500 000 kronor.

2) Det allmänna civilförsvaret saknar godtagbara skyddsrum för enheterna. Totalbehovet kan icke exakt angivas f. n., men uppskattas till 300 anläggningar, fördelade på ett hundratal orter. Under nästa budgetår bör första byggnadsetappen påbörjas vid 40 anläggningar. Medelsbehovet härför blir 10 000 000 kronor.

3) Enligt förslag av civilförsvarsstyrelsen den 30 maj 1952 skola upptagningsområden för skyddsrum för civilbefolkningen fastställas i 25 städer. T. o. m. budgetåret 1951/52 har tillsammans 8 000 000 kronor anvisats för första utbyggnadsetappen för nio anläggningar. Kostnaderna för dessa arbeten torde emellertid bli cirka 5 000 000 kronor högre än beräknat. För täckande av kostnadsökningen avser styrelsen att begära medel på tilläggs-

stat. Beträffande 5 ifrågasatta anläggningar beräknas arbetet på första byggnadsetappen vara färdigt i sådan tid, att den andra byggnadsetappen infaller under budgetåret 1953/54; statsverkets kostnad för färdigställande av dessa anläggningar beräknas till 6 300 000 kronor. De för budgetåret 1952/53 anvisade medlen avses skola utnyttjas till första etappen för 8 nya anläggningar. För påbörjande 1953/54 av andra etappen erfordras 5 700 000 kronor. Vidare bör första etappen påbörjas för 20 nya anläggningar. Medelsbehovet härför beräknas till 27 000 000 kronor.

4) Det är angeläget, att styrelsen har tillgång till en reserv av aktuella skyddsrumsobjekt, vilka med kort varsel kunde infogas i det pågående byggnadsprogrammet om det på grund av svårigheter med arbetskraft eller annat jämförbart skäl skulle visa sig omöjligt att påbörja eller färdigställa några av de planerade anläggningarna. Styrelsen har till arbetsmarknadsstyrelsen tidigare anmält ett flertal skyddsrumsanläggningar för intagande i den s. k. investeringsreserven. Några av dessa anläggningar böra projekteras redan nu.

5) Behovet av normalskyddsrum är stort i civilförsvarsområden, där sådana skyddsrum anses ge ett nöjaktigt skydd. Förstahandsbehovet utgör 142 ledningscentraler och 575 skyddsrum för befolkningen. Behovet av uppställningsplatser för enheterna torde ej understiga 100. Byggnadskostnaderna kunna preliminärt angivas till omkring 25 000 000 kronor. För nästa budgetår bör 3 000 000 kronor anvisas.

6) Anläggningen Norrköpings vattenverk, som anmälades i prop. 132/1952, beräknas bli färdig budgetåret 1953/54. Merkostnaden för vissa skyddsanordningar beräknas till 220 000 kronor och statsbidraget till $\frac{2}{3}$ därav eller 140 000 kronor. Styrelsen har granskat och godkänt ett av Härnösands elverk insänt förslag om insprängning i berg av en ny transformatorstation. Merkostnaden för skyddsanordningarna har av staden uppskattats till minst 500 000 kronor. Stationen beräknas kunna tagas i drift under hösten 1953. Statsbidrag bör utgå med $\frac{2}{3}$ av nämnda belopp eller 330 000 kronor. Göteborgs stad har hemställt om statsbidrag med ytterligare 196 859 kronor till merkostnader för utförande av vattenreningverket vid Alelyckan i fullträffsäkert skick. Framställningen har föranletts av prishöjningarna. Tidigare har bidrag av statsmedel beviljats med tillhoppa 2 300 000 kronor. Civilförsvarsstyrelsen tillstyrker, att 190 000 kronor anvisas.

Yttrande.

Statskontoret erinrar om behandlingen vid 1952 års riksdag av motsvarande anslagsäskanden för budgetåret 1952/53. Några nya omständigheter ha sedan dess icke anförts av beskaflenhet att föranleda ett ändrat ståndpunktstagande från statsmakternas sida. Därest av arbetsmarknadspolitiska skäl beredskapsarbeten skulle igångsättas, torde anordnandet av skyddsrum vara ett lämpligt arbetsobjekt.

Departementschefen.

För de av civilförsvarsstyrelsen omförmälda kostnadsökningarna kommer jag att föreslå, att medel anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår till ett belopp av 1 miljon kronor för ledningscentraler och 1,5 miljoner kronor för befolkningsskyddsrummen.

För nästa budgetår synes det med hänsyn till bl. a. investeringsläget nödvändigt att begränsa medelsanvisningen till i stort sett vad som erfordras för att fullfölja de byggnadsprojekt, som igångsatts för de under innevarande och tidigare budgetår anvisade medlen. Från denna utgångspunkt bör anslaget för budgetåret 1953/54 beräknas till 12 600 000 kronor. Härutöver bör medel finnas disponibla till statsbidrag för projekteringsarbeten, som icke ingår i det dagsaktuella byggnadsprogrammet. Härför torde 400 000 kronor anvisas.

Beträffande de kommunala tekniska verken anser jag mig icke kunna biträda förslaget om statsbidrag till merkostnad för skyddsanordningar vid Härnösands elektricitetsverk. För Norrköpings vattenverk räknar jag med det i propositionen nr 132/1952 beräknade beloppet 145 000 kronor. Till merkostnader för Göteborgs stads vattenverk har tidigare anvisats 2 300 000 kronor. Detta belopp motsvarade en beräknad merkostnad av cirka 3 528 000 kronor. Numera anges merkostnaden till 3 745 000 kronor. Såsom statsbidrag för skillnaden mellan dessa båda sistnämnda belopp tillstyrker jag 140 000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle anslaget uppföras med (12 600 000 + 400 000 + 145 000 + 140 000) 13 285 000 eller avrundat 13 300 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 13 300 000 kronor.

[215] 15. Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skol-skyddsrum.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	500 000	252 005
1952/53 (statsliggaren s. 1084)	300 000	
1953/54 (förslag)	400 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 500 000 kronor.

Motiv.

Styrelsen har inhämtat, att skyddsrum i undervisningsanstalter för folkskoleväsendet, vartill byggnadstillstånd beviljats under budgetåret 1951/52,

anordnats för en kostnad av cirka 1 200 000 kronor. Dessa skyddsrum torde med hänsyn till gällande normer för statsbidrag — $\frac{2}{3}$ av kostnaderna — medföra en utgift för statsverket på ungefär 800 000 kronor. Ansökningar om statsbidrag ha icke inkommit till styrelsen i samma utsträckning som byggnadsverksamheten fortskridit. Sådana ansökningar torde emellertid vara att förvänta.

Departementschefen.

Jag förordar en uppräknings av anslaget för nästa budgetår till 400 000 (+ 100 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[216] 16. Kostnader för viss motorfordonsberedskap.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 000 000	1 968 235
1952/53 (statsliggaren s. 1084)	2 000 000	
1953/54 (förslag)	500 000	

Yrkande.

Civildéforsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) föreslår, att anslaget bestämmas till 4 500 000 kronor.

Motiv.

En omräkning har ägt rum i fråga om materielbehovet under detta anslag. Behovet grundar sig på de år 1947 uppgjorda organisationsplanerna med de ändringar, som betingats av utvecklingen därefter. En icke obetydlig mängd motorfordonsutrustning finnes eller håller på att med tillgängliga medel tillföras förråden. Sålunda föreligger ej längre behov av ytterligare medel för transportsläpkärror och vanliga draganordningar. För att täcka bristerna på annan utrustning erfordras följande belopp: ambulanssläpkärror 1 500 000, startbatterier 1 075 000, mörklägningsstrålkastare 280 000, bårupphängningsanordningar 550 000, draganordningar för Volkswagen 280 000, klapppumpar 100 000, lysplastplattor 120 000, övermålningsfärg för fordonsbelysning 5 000, mörklägningsglasögon 400 000 och viss annan materiel såsom snökedjor 190 000 kronor. Det totala behovet uppgår alltså till 4 500 000 kronor.

I fråga om vissa av dessa poster anför styrelsen.

Styrelsens innehav av ambulanssläpfordon har tidigare ansetts tillräckligt. Efter samråd med medicinalstyrelsen har civildeforsvarsstyrelsen nyligen

fastställt nya anvisningar för sjukvårdstjänsten. Härvid har ett ökat behov av närtransporter förutskickats. I fråga om mörklägningsstrålkastare har tidigare beräknats en strålkastare för varje fordon. Nu anses varje fordon böra utrustas med två dylika strålkastare. Motsvarande sker beträffande militära fordon. Det behövlige antalet bårupphängningsanordningar för bussar beräknades först till 1 000 å 1 100. Även i detta avseende har i samband med sjukvårdstjänstens omorganisation en ökning ansetts påkallad. Enligt de nya beräkningarna erfordras 1 300 dylika anordningar. Problemet att kunna använda mindre personbilar av märket Volkswagen som dragfordon är nu tekniskt löst. Den svenska personbilsmarknaden har i stor omfattning tillförts detta märke. Det är därför angeläget att utnyttja denna biltyp som dragfordon i civilförsvaret. Emedan denna bil saknar ram, måste chassiet utrustas med vissa hjälpanordningar. Tidigare ha endast orter med över 20 000 invånare ansetts böra förses med klaffpumpar, varmed man i händelse av strömlöshet skall ersätta de elektriskt drivna pumparna vid bensinmackar. Nu har styrelsen konstaterat, att det bör finnas 1 å 2 dylika pumpar i varje civilförvarsområde. Lysplastplattor anses böra placeras baktill på såväl dragfordon som släpfordon som reflexanordning. Övermålningsfärg är avsedd att användas för övermålning av fordonens ordinarie belysning och körriktningsvisare. Förare, som vistats i upplysta rum, måste för att snabbt kunna se i mörker bära mörklägningsglasögon. Med den snabbhet, varmed uttryckning i civilförsvaret kan bli nödvändig, skulle det vara förenat med allvarliga risker att använda förare utan dylika glasögon.

Den angivna bristen motsvarar i penningar räknat cirka 33 procent av behovet. Möjligheterna att genomföra erforderliga transporter är av fullständigt vital betydelse för civilförsvaret. Hela bristen torde därför böra täckas skyndsamt.

Departementschefen.

Reservationen under anslaget uppgick vid ingången av budgetåret 1952/53 till cirka 4 205 000 kronor. Vid granskningen inom departementet av de i reservationen ingående posterna har framkommit, att minst 385 000 kronor av reservationen utgöres av uppkomna besparingar. Civilförvarsstyrelsen synes böra erhålla Kungl. Maj:ts medgivande att för nya materielbeställningar disponera nämnda belopp jämte eventuellt framdeles uppkommande besparingar. Medelsanvisningen för nästa budgetår torde under nu angivna förutsättningar kunna begränsas till 500 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för viss motorfordonsberedskap* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[217] 17. **Besiktning av motorfordon** (statsliggaren s. 1084). I enlighet med förslag av civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) uppföres anslaget med ett oförändrat belopp av 50 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Besiktning av motorfordon* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[218] 18. **Inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m.** Ett anslag med denna rubrik fanns uppfört på riksstaten för budgetåret 1951/52.

Enligt bestämmelser i civilförsvarslagen är ägare eller nyttjanderätts-havare till anläggning eller byggnad, för vilken verkskydd skall vara organiserat, pliktig att bl. a. anskaffa, förvara och underhålla materiel, utrustning och andra förnödenheter, som erfordras för verkskyddets verksamhet, samt sörja för utbildning av verkskyddspersonal. Fastighetsägare är vidare pliktig att bl. a. vidtaga nödiga anordningar för anläggningens eller byggnadens mörkläggnings under civilförsvarsberedskap. Statlig myndighet har således i regel att själv bekosta sitt verkskydd.

I propositionen nr 154 till 1951 års riksdag föreslog min företrädare, att ett särskilt anslag skulle anvisas för bestridande av kostnaderna för inköp av verkskydds- och mörkläggningsmateriel till statliga myndigheter samt att kostnaderna för utbildning av verkskyddspersonalen skulle bestridas från en för ändamålet uppförd anslagspost under anslaget till Utbildnings- och övningsverksamhet. Medelsbehovet för materielen hade beräknats till totalt omkring 6 320 000 kronor. Materielanslaget för budgetåret 1951/52 upptogs till 1 miljon kronor och för utbildningen beräknades 150 000 kronor. Med anledning av propositionen uttalades i statsutskottets, av riksdagen godkända utlåtande, att ifrågavarande kostnader till ett kommande år borde inräknas i myndigheternas ordinarie omkostnadsanslag.

För innevarande budgetår har icke upptagits några särskilda gemensamma medel för ändamålet. Icke heller har några medel beräknats härför under de särskilda myndigheternas anslag, bortsett från ett enstaka undantagsfall.

Enligt min mening kan det anföras starka skäl för att på nytt taga upp ett gemensamt anslag på riksstaten. Det är således en påtaglig fördel, om prövningen av medelsbehoven i detta hänseende koncentreras till ett enda departement, som har en central överblick över behov, tillgång och brist ifråga om materiel. Härigenom förbättras möjligheterna att bestämma den lämpligaste anskaffningstakten. Vidare ger en sådan anordning möjligheter till att vid en begränsad medelsanvisning angelägenhetspröva de olika yrkandena, genom att beviljade medel ställas till civilförsvarsstyrelsens förfogande att av styrelsen fördelas mellan olika myndigheter. Genom en central upphandling av vissa materielslag torde även besparingar kunna göras.

Med hänsyn till dessa förhållanden har jag ansett mig böra föreslå, att anslaget till Inköp av verkskyddsmedel för statliga myndigheter m. m. åter uppföres på riksstaten. Från anslaget torde i fortsättningen böra bestridas även kostnader för utbildning av de statliga verkskyddens personal.

För nästa budgetår har ett 20-tal olika myndigheter för verkskyddsmateriel och utbildning begärt sammanlagt något över 800 000 kronor. En del av materielen torde dock icke behöva anskaffas redan i fredstid. Jag tillstyrker, att för nästa budgetår ett belopp av 500 000 kronor anvisas under anslaget.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

G. Brandväsendet.**[219] 1. Statens brandinspektion: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	106 800	113 516
1952/53 (statsliggaren s. 1084)	141 800	
1953/54 (förslag)	157 400	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 27 570 kronor.

	Ökning
1. Arvoden åt länsbrandinspektörerna m. fl.	21 000
2. Omräkning	6 570
	27 570

Motiv.

1) Ersättningen till länsbrandinspektörer, länsskogsbrandinspektörer och biträden åt länsskogsbrandinspektörer bör höjas i den utsträckning, som svarar mot lönekomensationen till statstjänstemän i allmänhet. Full komensation utgår f. n. icke för lönestegringen under år 1951. Icke heller har någon höjning av arvodena ägt rum motsvarande den 15-procentiga löneökningen år 1952. Styrelsen anser arvodena böra höjas med i princip 25 procent.

Yttrande.

Statskontoret. Under hänvisning till den uppräknig av arvodena åt länsbrandinspektörerna m. fl., som beslutats för innevarande budgetår, föreslår statskontoret, att yrkandet om ytterligare förhöjning av arvodena lämnas utan bifall.

Departementschefen.

Arvodena till länsbrandinspektörerna m. fl. torde för nästa budgetår böra höjas med i genomsnitt 10 procent. Den för dessa arvoden upptagna anslagsposten om 91 000 kronor bör i anledning härav ökas med i runt tal 9 000 kronor till 100 000 kronor. Till följd av automatiska ändringar bör avlöningsanslaget därjämte uppräknas med 6 600 kronor. Totalökningen på anslaget skulle alltså bli (9 000 + 6 600) 15 600 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman oförändrat 19 500, arvoden åt sakkunniga 27 900 (+ 2 900), rörligt tillägg 10 000 (+ 3 700) och arvoden till länsbrandinspektörerna m. fl. 100 000 (+ 9 000) kronor.

Anslaget bör sålunda bestämmas till (19 500 + 27 900 + 10 000 + 100 000) 157 400 (+ 15 600) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

A. Riksbrandinspektören.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	19 500
2. Arvoden åt sakkunniga	27 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	10 000

B. Länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och biträden åt länsskogsbrandinspektörerna.

Arvoden	100 000
---------	---------

Summa förslagsanslag kronor 157 400;

b) till *Statens brandinspektion: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 157 400 kronor.

[220] 2. Statens brandinspektion: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	53 500	57 113
1952/53 (statsliggaren s. 1085)	61 900	
1953/54 (förslag)	62 200	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget uppräknas med 300 kronor.

Motiv.

Sverige är sedan år 1946 medlem i den internationella brandförsvarsorganisationen Comité Technique International de Prevention et d'Extinction du Feu (C. T. I. F.), som har sitt säte i Paris. Medlemsavgiften för Sverige utgör 15 750 francs, d. v. s. cirka 235 kronor enligt nuvarande kurs.

Yttrande.

Statskontoret har icke något att erinra mot anslagsberäkningen.

Departementschefen.

I enlighet med civilförsvarsstyrelsens förslag uppräknar jag anslaget med 300 kronor, motsvarande Sveriges medlemsavgift till den internatio-

nella brandförvarsorganisationen. Anslaget bör alltså bestämmas till 62 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 62 200 kronor.

[221] 3. Statens brandskola: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	94 500	115 447
1952/53 (statsliggaren s. 1086)	122 000	
1953/54 (förslag)	136 700	

Yrkande.

Styrelsen för statens brandskola (skr. 28/8 1952) föreslår, att anslaget ökas med 13 800 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Ändrad kursplan m. m.	
a) Brandchefskurs kat. I utgår.....	— 16 300
b) Brandförmanskurser kat. I	+ 7 700
c) Brandchefskurser kat. II	+ 3 000
d) Repetitionskurser för brandbefäl kat. II.....	+ 1 750
2. Höjning av timlärararvoden vid övriga kurser	+ 7 200
3. 1 kontorist Ce 13 i st. f. kanslibiträde Ce 11	+ 780
4. Omräkning	+ 9 670
	+ 13 800

Motiv.

1 a) Brandchefskurs kat. I anordnas ej under budgetåret 1953/54.

1 b) och c) Ökningen motiveras dels av att 2 kurser av vardera slaget böra anordnas mot tidigare 1, dels av föreslagen höjning av timlärarnas arvoden [se nedan under 2)].

1 d) Skolan erhöll år 1942 Kungl. Maj:ts tillstånd att förkorta kurserna för brandchefer, brandmästare och brandförmän kat. II; härvid förutsattes, att i stället vid lämplig tidpunkt repetitionskurser skulle anordnas. Förkortningen betingades av att tjänsterna i de flesta fall vore att betrakta som bisysslor och att det berett svårigheter för eleverna att för brandbefälsutbildningens skull lämna sina huvudsakliga sysselsättningar under någon längre tid. Repetitionsutbildningen ger i förhållande till kostnaderna ett synnerligen värdefullt utbyte. Den nya kommunindelningen kommer att öka behovet av brandchefer med här avsedd utbildning.

2) Då de statsanställda under år 1952 erhållit 15 procents löneförhöjning, bör motsvarande ökning komma timlärarna till del.

3) Styrelsen räknar med att 1947 års biträdesutredning kommer att föreslå tjänsten ändrad till en kontoristbefattning.

Departementschefen.

På särskild framställning av styrelsen för statens brandskola har Kungl. Maj:t den 25 september 1952 medgivit styrelsen att, räknat fr. o. m. den 1 januari 1952, till timlärararvodena lägga särskilda arvodestillägg om högst 15 procent.

Vad beträffar styrelsens förslag till ändrad kursplan för nästa budgetår har jag intet att erinra.

Efter förslag av chefen för civildepartementet i propositionerna nr 241 resp. 245 till höstsessionen av 1952 års riksdag har skolans rektor uppflyttats från Cp 9 till Cp 10, varjämte 1 kanslibiträde Ce 11 utbyts mot 1 kontorist Ce 13.

På grund av kursplanens ändring samt höjningen av timlärararvodena bör anslaget uppräknas med 3 350 kronor. För lönegradsuppflyttningarna för rektor och kanslibiträdet beräknar jag en merkostnad av 1 700 kronor. Genom omräkning på grund av ökat rörligt tillägg, löneklassförändringar m. m. bör anslaget vidare ökas med 9 650 kronor. Nettoökningen skulle alltså bli 14 700 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman 17 400 (+ 600) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 98 000 (+ 4 800) kronor, rörligt tillägg 21 300 (+ 9 300) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (17 400 + 98 000 + 21 300) 136 700 (+ 14 700) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	17 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	98 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	21 300

Summa förslagsanslag kronor 136 700;

b) till *Statens brandskola*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 136 700 kronor.

[222] 4. Statens brandskola: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	56 600	55 835
1952/53 (statsliggaren s. 1086)	65 000	
1953/54 (förslag)	69 600	

Yrkande.

Styrelsen för statens brandskola (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 12 500 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	4 506	5 800	6 100	300
2. Övriga expenser	40 227	47 600	58 800	11 200
3. Ersättning till kommuner för utnyttjande av lokaler m. m.	4 980	5 000	5 500	500
4. Diverse utgifter.....	4 934	5 500	6 000	500
				12 500

Motiv.

1) Våren 1952 höjdes statens järnvägars biljettpriser med i genomsnitt 10 procent. Ungefär halva posten utnyttjas för biljettinköp.

2) Ersättningen till städpersonal har höjts med 20 procent. Kostnaden för golvboning, tvättning av handdukar och rengöringsmedel har även stigit. Anslaget bör därför höjas med cirka 500 kronor. Härtill kommer, att anslaget visat sig vara knappt, varför en ökning med ytterligare 100 kronor föreslås. Avgiftsökningen för abonnemang och rikssamtal utgör 20 resp. 10 procent. Merkostnaden härför beräknas till 200 kronor. På grund av föreslagen ändrad kursplan skulle kostnaden för läroböcker och undervisningsmateriel, även om man räknade med det prisläge, som legat till grund för anslagsäskandet 1952/53, uppgå till 44 700 kronor i stället för 41 100 kronor. Sedan dess har emellertid en ytterligare prisstegring ägt rum. Här har räknats med 15 procents ökning, varvid kostnaderna för läroböcker m. m. skulle uppgå till 51 500 (+ 10 400) kronor.

3) Kostnaden för förhyrning av lokaler och utnyttjande av övningsmateriel har stigit.

4) Från denna post betalas frakt- och transportkostnader för materiel till kurserna i landsorten, kostnader i samband med studiebesök, prenumeration på facktidsskrifter m. m. Posten bör med hänsyn till den allmänna prisstegringen höjas med 500 kronor.

Departementschefen.

För reseersättningar beräknar jag 6 000 (+ 200) kronor och för övriga expenser 52 000 (+ 4 400) kronor. Någon ökning av medelstillsdelningen i övrigt kan jag ej biträda, varför anslaget alltså skulle uppföras med (65 000 + 200 + 4 400) 69 600 (+ 4 600) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandskola*: Omkostnader för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 69 600 kronor.

[223] 5. **Bidrag till svenska brandskyddsföreningen** (statsliggaren s. 1087). Anslaget har för vart och ett av budgetåren 1941/42—1952/53 utgått med 2 000 kronor.

Yrkande.

Svenska brandskyddsföreningen (skr. 31/10 1952) hemställer, att bidraget bestämmas till 5 000 kronor.

Motiv.

Under år 1951 torde de av försäkringsbolagen utbetalade brandskade-ersättningarna uppgå till omkring 85 miljoner kronor, men de verkliga förlusterna torde genom driftsavbrott och andra indirekta skador ha varit betydligt större. Enär de största skadorna drabbat industrien, har landet genom eldsvådorna åsamkats ej obetydliga förluster med hänsyn till försörjning och exportmöjligheter. Under år 1952 har en allvarlig tendens till ökning av brandskadorna kunnat konstateras. Enär brandskyddet blivit av allt större betydelse för uppehållandet och stärkandet av Sveriges näringsliv, ha allt större fordringar ställts på brandskyddsföreningens utbildnings-, propaganda- och rådgivningsverksamhet.

Yttrande.

Civilförsvarsstyrelsen understryker den stora betydelsen av föreningens verksamhet inom det förebyggande brandskyddet. Utbildnings- och rådgivningsverksamheten har år från år medfört ökade kostnader. Föreningen har sett sig nödsakad att företaga en höjning av personalens löner. På grund av under senare år stegrade papperspriser har kostnaden för tryckning av föreningens tidskrift *Brandskydd* och andra publikationer avsevärt ökats. Enligt civilförsvarsstyrelsens mening tala sålunda starka skäl för bifall till föreningens hemställan.

Departementschefen.

Jag anser mig icke f. n. kunna förorda någon höjning av statsbidraget, vilket alltså torde böra bestämmas till ett oförändrat belopp av 2 000 kronor. Bidraget bör förbindas med samma villkor som under innevarande budgetår. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

[224] 6. **Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund** (statsliggaren s. 1087). Anslaget har sedan budgetåret 1944/45 utgått med 5 000 kronor årligen.

Yrkande.

Svenska brandkårernas riksförbund (skr. 24/8 1952) hemställer, att bidraget bestämmes till 15 000 kronor.

Motiv.

Sedan år 1944 har riksförbundets verksamhet undergått en betydande utveckling. Denna har möjliggjorts framförallt genom den villighet brandförsäkringsbolagen visat att i stigande omfattning understödja verksamheten. Trots bidragen från dessa bolag är förbundets ekonomiska ställning bekymmersam. Den allmänna löne- och prisstegringen har medfört avsevärt stegrade kostnader både för riksförbundet och länsförbunden. Ytterligare bidrag från brandbolagen är icke att förvänta.

Yttrande.

Civilförsvarsstyrelsen. Vid statsbidragets bestämmande bör hänsyn i första hand tagas till penningvärdeförsämringen sedan år 1944. Bidraget borde enligt denna beräkningsgrund uppräknas till i runt tal 7 000 kronor. Då intensifieringen av förbundets verksamhet sedan år 1944 torde få anses ha varit till proportionsvis samma gagn för det allmänna som för brandförsäkringsbolagen, synes det skäligt, att statens bidrag höjes till 10 000 kronor för år. För bidraget torde böra fastställas enahanda villkor som gälla för innevarande budgetår.

Departementschefen.

Jag anser mig icke f. n. kunna förorda någon höjning av statsbidraget, vilket alltså torde böra bestämmas till ett oförändrat belopp av 5 000 kronor. Bidraget torde böra förbindas med samma villkor som under innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

[225] 7. **Bidrag till förebyggande och släckning av brand** (statsliggaren s. 1087). I enlighet med förslag av civilförsvarsstyrelsen, vilket lämnats utan erinran av statskontoret, torde anslaget uppföras med ett oförändrat belopp av 800 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till förebyggande och släckning av brand* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[226] 8. Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	300 000	349 896
1952/53 (statsliggaren s. 1088)	325 000	
1953/54 (förslag)	400 000	

Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns på anslaget en reservation av i runt tal 517 000 kronor.

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget uppföres med 900 000 kronor.

Motiv.

Reservationen är på grund av redan beslutade statsbidrag helt bunden. De branddammar, som omfattas av dessa bidrag, torde så gott som undantagslöst vara under utförande. De flesta av dem beräknas bliva färdigställda under innevarande budgetår. Beloppet av ineliggande statsbidragsansökningar den 30 juni 1952 uppgick till cirka 3 000 000 kronor, motsvarande ett totalt anläggningsvärde av omkring 6 000 000 kronor. För den fortsatta statsbidragsgivningen innevarande budgetår tillgängligt medelsbelopp av 325 000 kronor är icke tillräckligt för att möjliggöra anläggandet av branddammar i avsedd omfattning. Härtill bidrager även, att byggnadskostnaderna avsevärt ökat. Jämfört med budgetåret 1944/45, då anslaget uppgick till 400 000 kronor, kan för nu tillgängliga medel endast halva antalet branddammar färdigställas. Fr. o. m. år 1952 må branddammar utföras utanför byggnadskvoten. Utbyggnaden torde därför i fortsättningen kunna ske i snabbare takt än hittills.

Yttrande.

Statskontoret erinrar, att anslaget för innevarande budgetår uppräknades med 25 000 kronor, och föreslår, att oförändrat belopp anvisas för budgetåret 1953/54.

Departementschefen.

Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 400 000 (+ 75 000) kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[227] 9. Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	100 000	129 708
1952/53 (statsliggaren s. 1088)	100 000	
1953/54 (förslag)	125 000	

Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns på anslaget en reservation av i runt tal 220 000 kronor.

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget uppföres med 300 000 kronor.

Motiv.

En av riksbrandinspektören år 1950 gjord utredning visade, att kommunerna planerade uppförande av brandstationer under år 1951 för en sammanlagd kostnad av cirka 35 milj. kronor. Av senare verkställda undersökningar har framkommit, att ytterligare ett stort antal brandstationer planerats.

Enligt gällande föreskrifter (kungl. kungörelse 697/1944) må statsbidrag för uppförande av brandstation beviljas till belopp motsvarande högst en tredjedel av den beräknade kostnaden, dock högst med 6 000 kronor. Vid tillkomsten av dessa föreskrifter beräknades en mindre brandstation kosta cirka 18 000 kronor. Byggnadskostnaden för en sådan brandstation torde numera uppgå till omkring 36 000 kronor. På grund härav förordas, att statsbidragsandelen ökas från 6 000 till 12 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret kan i nuvarande läge icke tillstyrka någon höjning av statsbidragets maximibelopp. Enär den på anslaget förefintliga reservationen enligt vad statskontoret inhämtat är helt ianspråktagen för redan beviljade bidrag, vill ämbetsverket icke motsätta sig en viss förstärkning av anslaget, förslagsvis med 25 000 kronor.

Departementschefen.

Förslaget om höjning av statsbidragets maximibelopp från 6 000 till 12 000 kronor finner jag mig i likhet med statskontoret icke kunna tillstyrka.

Den på anslaget förefintliga reservationen är helt ianspråktagen genom beviljade bidrag. Jag har under hand inhämtat, att den 1 juli 1952 ansökningar om statsbidrag för tillhoppa 192 000 kronor ingivits till riksbrandinspektören, vilka ansökningar icke kunnat beviljas av brist på medel. Jag finner med hänsyn härtill en höjning av anslagsbeloppet motiverad men
25 — Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

anser mig icke kunna förorda större uppräkning än till 125 000 (+ 25 000) kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

H. Diverse

[228] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 7 625 000 kronor.

[229] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 4 340 000 kronor.

[230] 3. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till Uppsala universitets delfond: akademiska sjukhuset av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 631 000 kronor.

[231] 4. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 272 000 kronor.

[232] 5. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark. Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till nämnda fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 17 300 kronor.

[233] 6. Statens utlänningskommission: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 078 000	2 662 608
1952/53 (statsliggaren s. 1089)	2 460 000	
1953/54 (förslag)	2 590 000	

Statens utlänningskommission (skr. 2/9 1952) föreslår, att anslaget uppräknas med 112 000 kronor. Ökningen är av automatisk natur.

Utlänningsnämnden (skr. 25/9 1952) hemställer om ökade arvoden till ledamöterna och suppleanterna i nämnden.

Föredraganden.

Ersättningarna till ledamöter och suppleanter i statens utlänningskommission och i utlänningsnämnden anser jag böra höjas fr. o. m. nästa budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma ersättningarnas storlek. För ändamålet bör anslaget uppräknas med 3 000 kronor. På grund av ökat rörligt tillägg, uppflyttning av en förste expeditionsvakt-tjänst i enlighet med propositionen 241/1952 samt andra automatiska ändringar bör anslaget vidare höjas med 127 000 kronor, varför totalökningen blir 130 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner 28 000 (+ 3 000) kronor, arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter 18 000 (+ 1 000) kronor, ersättningar till av kommissionen anlitade sakkunniga oförändrat 2 000 kronor, arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden 10 000 (+ 2 000) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 1 646 000 (— 162 000) kronor och rörligt tillägg 886 000 (+ 286 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (28 000 + 18 000 + 2 000 + 10 000 + 1 646 000 + 886 000) 2 590 000 (+ 130 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 590 000 kronor.

[234] 7. Statens utlänningskommission: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	248 000	379 544
1952/53 (statsliggaren s. 1090)	446 000	
1953/54 (förslag)	359 000	

Yrkande.

Statens utlänningskommission (skr. 2/9 1952) föreslår, att anslaget ned-sättes med 47 000 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Sjukvård	35 240	23 000	26 000	+ 3 000
2. Expenser	335 646	413 000	363 000	— 50 000
				— 47 000

Motiv.

1) Under de två senast förflutna budgetåren har anslagsposten belastats med 28 005 resp. 35 240 kronor. Medelsbehovet uppskattas till 26 000 kronor. Hänsyn har därvid tagits till att antalet befattningshavare hos kommissionen beräknas nedgå från cirka 300 till cirka 250.

2) Posten bör sänkas med 130 000 kronor, motsvarande utgifter av engångsnatur i samband med omorganisation av kommissionen m. m. Å andra sidan synes en ökning av medelsanvisningen till övriga expenser motiverad med hänsyn till belastningen, vilken 1951/52 uppgick till 308 997 kronor. Utgifterna torde komma att uppgå till i stort sett samma belopp under budgetåret 1953/54, varför kommissionen beräknat kostnaderna till cirka 310 000 kronor. Härtill kommer den kostnad, som sammanhänger med hålkortsanläggningen. För hyra av hålkortsmaskiner beräknas 22 000 kronor och för inköp av hålkort 8 000 kronor. För bränsle och lyse beräknas oförändrat 23 000 kronor.

Föredraganden.

Anslagsposten till sjukvård upptager jag i enlighet med kommissionens förslag till 26 000 (+ 3 000) kronor. För expenser beräknar jag ett medelsbehov av 323 000 (— 90 000) kronor. Anslaget skulle alltså uppföras med (446 000 + 3 000 — 90 000) 359 000 (— 87 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens utlänningskommission: Omkostnader för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 359 000 kronor.

[235] 8. Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	630 000	643 126
1952/53 (statsliggaren s. 1091)	660 000	
1953/54 (förslag)	780 000	

Anslaget är avsett att användas för bestridande av kostnader i anledning av Sveriges anslutning till världshälsovårdsorganisationen, utgifter för ombud och experter för deltagande i organisationens sammanträden, ävensom utgifter i övrigt för internationellt samarbete på hälso- och sjukvårdens område. I sistnämnda hänseende må särskilt nämnas, att fr. o. m. innevarande budgetår från anslaget bestrides kostnaden för en nyinrättad nämnd för handläggning av internationella hälsovårdsärenden.

För år 1953 har världshälsovårdsorganisationens ordinarie budget vid världshälsovårdsförsamlingens femte möte i Genève sommaren 1952 fastställts till 9 832 754 dollars, varav 8 980 200 dollars skulle inbetalas av medlemsstaterna. Till sistnämnda belopp har Sverige att bidra med 139 544 dollars. Med nuvarande växelkurser bör för gäldande av bidraget för 1953, vilket bör belasta anslaget för budgetåret 1953/54, beräknas ett belopp av i runt tal 720 000 kronor.

Den nyss omförmälda nämnden för internationella hälsovårdsärenden har först helt nyligen börjat sin verksamhet, varför någon erfarenhet icke finnes för en säker beräkning av nämndens behov av anslagsmedel. Det torde vara ändamålsenligt, att medicinalstyrelsen tills vidare tillhandahåller biträdeshjälp åt nämnden. Därest det framdeles skulle visa sig lämpligare, att nämnden får egen biträdeshjälp, torde hinder icke böra möta att till detta anslag överföra ett biträde från medicinalstyrelsens avlöningsanslag, vilket alltså då kan nedsättas med ett belopp, som motsvarar lönekostnaden. Jag uppskattar utgifterna för nästa budgetår för nämnden, exklusive biträdeshjälp, till 20 000 kronor.

För de övriga ändamål, som tillgodoses från anslaget, beräknar jag ett belopp av 40 000 kronor.

Anslaget i dess helhet torde alltså böra uppföras med (720 000 + 20 000 + 40 000) 780 000 (+ 120 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 780 000 kronor.

[236] 9. Vissa kostnader i anledning av allmänna val.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 000	183 852
1950/51	200 000	500 555
1951/52	150 000	40 216
1952/53 (statsliggaren s. 1091)	750 000	
1953/54 (förslag)	150 000	

Från anslaget utbetalas samtliga de kostnader, som åsamkas statsverket på grund av allmänna val. För nästa budgetår har man härvid att i första hand räkna med vissa utgifter för resekostnader och traktamentsersätt-

ningar till landstingsmän och stadsfullmäktige för deltagande i val till riksdagens första kammare. Därjämte torde anslaget kunna komma att belastas med en del eftersläpande utgifter för det under september och december 1952 förrättade andrakammarvalet. Jag uppskattar medelsbehovet för budgetåret 1953/54 till 150 000 kronor och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[237] 10. **Resestipendier** (statsliggaren s. 1092). Anslaget är avsett för stipendier åt företrädesvis psykiater för studier i utlandet. Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget i vad det avser psykiater uppföres med 10 000 kronor. Jag föreslår, att anslaget i dess helhet upptages till ett oförändrat belopp av 10 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[238] 11. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga**. Anslaget har i gällande riksstat upptagits till 700 000 kronor (statsliggaren s. 1093). För nästa budgetår torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

[239] 12. **Extra utgifter.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	90 000 ¹	73 810
1952/53 (statsliggaren s. 1093)	75 000	
1953/54 (förslag)	85 000	

Vid utgången av budgetåret 1951/52 fanns på anslaget en reservation av 48 564 kronor. Denna motsvarades emellertid praktiskt taget helt av kostnader för medaljer för kalenderåret 1951 samt av andra utgifter, som beslutats före budgetårsskiftet.

Med hänsyn till den allmänna kostnadsstegringen är anslagets nuvarande

¹ Härav 15 000 kronor på tilläggsstat II.

belopp otillräckligt. Jag föreslår, att anslaget höjes till 85 000 (+ 10 000) kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor.

[240] 13. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst. Anslaget torde kunna nedsättas till 35 000 (— 30 000) kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

Sammanfattning.

Av elfte huvudtiteln's utgiftsökning (cirka 48 miljoner kronor) för budgetåret 1953/54 kommer merparten på automatiska uppräknningar. Beträffande avlöningsanslagen torde ökningen vara proportionell i jämförelse med övriga huvudtitlar och är i huvudsak föranledd av de av statsmakterna beslutade löneregleringarna. Endast i ringa mån påverkas avlöningsanslagen av förslag om nya tjänster.

De personalförstärkningar, som ansetts oundgängligen nödvändiga för att vederbörande myndigheter och institutioner hjälpligt skall kunna hålla takten med den ökade arbetsbelastningen, fördelar sig på medicinalstyrelsen, statens bakteriologiska, rättskemiska och farmaceutiska laboratorier, statens skol- och yrkeshem i Vänersborg, karolinska sjukhuset, serafimerlasarettet, akademiska sjukhuset i Uppsala, statens institut för folkhälsan, statens sjuksköterskeskola, alkoholistavdelningen på Salberga sjukhus, statens alkoholistanstalt på Venngarn, överståthållarämbetet och statens kriminaltekniska anstalt. Överlag rör det sig om enstaka tjänster med undantag för karolinska sjukhuset.

De förslag, som kan vara av intresse i detta sammanhang, kommenteras avdelningsvis enligt huvudtiteln's disposition.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

De anslag, som berör sjukvårdsberedskapen och som har samband med den nyligen färdigremitterade utredningen om hithörande spörsmål, har utbrutits i avvaktan på ett ställningstagande till nämnda betänkande. För en fortsatt materielanskaffning till beredskapssjukhusen beräknas emellertid preliminärt ungefär samma belopp som för detta budgetår, i runt tal 7.6 miljoner kronor.

Provinsialläkarorganisationen förstärkes med 8 nya tjänster, varjämte 10 extra tjänster ändras till ordinarie. Härigenom blir det möjligt att bl. a. i ökad utsträckning anpassa distriktens gränsdragning till den nya kommunindelningen.

Anslagen för den statliga sinnessjukvården är endast preliminärt beräknade i avvaktan på särskild proposition. De uppskattade beloppen har emellertid en marginal för en viss personalförstärkning och någon standardförbättring även i andra avseenden. På kapitalbudgeten har anslaget beräknats till ett belopp, som anses medgiva en något ökad takt för generalplanens genomförande.

För sinnesslövården räknas statsbidragen till vårdkostnaderna upp från 800 till 900 kronor per år och vårdtagare.

Statsbidraget till epileptikeranstalterna föreslås höjt med motsvarande belopp. Här bör tilläggas, att på kapitalbudgeten beräknats medel för ombyggnad av epileptikeranstalten Fogdarödshemmet och anordnande av ytterligare några platser på Stora Sköndal samt — preliminärt — för en första etapp av en genomgripande ombyggnad av statens anstalt för fallandesjuka och upprustning av Röingegården.

För karolinska sjukhuset föreslås ett icke obetydligt antal nya tjänster. Endast till en mindre del avser de sådana avdelningar, som redan är i gång, exempelvis ögonkliniken, radiumhemmet och röntgendiagnostiska avdelningen. Barnkliniken förstärkes med 10 barnskötersketjänster för att möjliggöra en ökad beläggning. De flesta av de nya tjänsterna avser emellertid den reumatologiska kliniken, som nu är under uppförande och som beräknas bli tagen i bruk den 1 april 1954. Personaluppsättningen kommer att omfatta 52 tjänster. För sjukhusets intendentkontor föreslås en delvis annan organisation och en därav betingad personalförstärkning.

Av 2 nya underläkartjänster vid akademiska sjukhuset i Uppsala avses den ena för en planerad provisorisk hudklinik.

För att i någon mån avhjälpa bristen på sjuksköterskor föreslås, att sjuksköterskeföreningen beviljas ett anslag till en repetitionskurs för sådana sköterskor, som varit borta från yrket en längre tid men som är intresserade av att börja på nytt efter att ha kompletterat sin utbildning.

Som en fortsättning på hjälpaktionen för sjuka flyktingar förordas, att 30 tuberkulösa studenter överföres hit och beredes vård på Hessleby sanatorium.

Alkoholistvården.

För en upprustning av alkoholistvården föreslås olika åtgärder. På driftbudgeten räknas med höjningar av de s. k. anordningsbidragen med i genomsnitt 50 procent av de ursprungliga beloppen. Som en nyhet föreslås garantibidrag även till inackorderingshemmen med 4 kronor per plats och en mindre höjning av beläggningsbidragen. Vidare jämkas gällande regler för vissa ersättningar så att de bli tillämpliga på även frivilligt intagna vårdbehövande.

De statsunderstödda alkoholistanstalterna har länge brottats med en dålig ekonomi och en nersliten materiell utrustning. På driftbudgeten beräknas i år preliminärt 690 000 kronor som bidrag för att täcka driftförluster under åren 1939—1950, 410 000 kronor för vissa reparationsarbeten och 175 000 till anskaffning av inventarier. På kapitalbudgeten har likaledes preliminära belopp om tillhoppa 1 780 000 kronor beräknats för ränte- och amorteringsfria lån, som avser såväl den ekonomiska saneringen som vissa byggnadsarbeten.

Inom den sammanlagda ramen av cirka 3 miljoner kronor är det meningen att i en särskild proposition närmare precisera omfattningen av dessa åtgärder och de definitiva kostnaderna. Avsikten är att under två följande budgetår fortsätta denna upprustning, som i sin helhet, fördelad på tre etapper, kalkylerats till något över 6 miljoner kronor.

Polisväsendet.

Under denna rubrik kommer några anslag att beröras av ett definitivt ställningstagande till vissa förslag, som aktualiserats under departementsberedningen av det betänkande, som för ett par år sedan avlämnades av 1948 års polisutredning. Då man inte nu kan bedöma vilken omfattning och vilka kostnadskonsekvenser eventuella förslag i denna riktning kan komma att få, har berörda anslag beräknats preliminärt i avvaktan på en särskild proposition.

För statens polisskola i Stockholm räknas med en ökad utbildningskapacitet. Konstapelsklassen utvidgas med en avdelning och likaså överkonstapelsklassen. Vidare föreslås inrättandet av en filialskola i Luleå (f. n. finns sådana i Göteborg och Malmö), till vilken två avdelningar i konstapelsklassen flyttas från Stockholm.

Civilförsvaret.

Civilförsvarsstyrelsen är f. n. föremål för en organisationsundersökning och innan den är slutförd anses det icke lämpligt att vidtaga någon utökning av personalen.

Med den kvot och de anslag, som beräknas disponibla under nästa budgetår, kommer skyddsrummbyggnandet att få ungefär samma omfattning som för närvarande.

Med hänsyn till bl. a. reservationernas storlek beräknas anslaget för engångsanskaffning av materiel till 8 miljoner kronor. Tillhoppa med disponibla besparingar på 3,1 miljoner kronor innebär detta att 11,1 miljoner kronor kan användas för detta ändamål mot i runt tal 18 miljoner kronor för innevarande budgetår.

I jämförelse med riksstaten för budgetåret 1952/53 fördelar sig huvudtiteln totalbelopp enligt följande sammanställning:

Äskat för budgetåret 1953/54	kronor	479 729 900
Anvisat för budgetåret 1952/53	»	431 429 600
Ökning	kronor	48 300 300

Förändringarna inom huvudtiteln's avdelningar framgår av följande sammanställning:

	Anvisat 1952/53	Åskat 1953/54	Ökning el. minskning
A. Inrikesdepartementet	700 300	847 000	+ 146 700
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	259 457 600	292 243 300	+ 32 785 700
C. Alkoholistvård m. m.	8 004 000	9 574 200	+ 1 570 200
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	70 295 000	81 139 000	+ 10 844 000
E. Polisväsendet	25 640 600	33 519 100	+ 7 878 500
F. Civilförsvaret	48 095 500	42 055 100	— 6 040 400
G. Brandväsendet	1 622 700	1 757 900	+ 135 200
H. Diverse	17 613 900	18 594 300	+ 980 400

Vissa anslag har endast kunnat upptagas med preliminärt beräknade be-
lopp.

I det följande lämnas en översikt över dels ändringarna i avlönings- och omkostnadsanslagen och dels mera betydande ändringar i fråga om andra anslag än avlönings- och omkostnadsanslag.

Avlöningar och omkostnader.

Skillnaden mellan löpande och nästkommande budgetår i fråga om av-
lönings- och omkostnadsanslagen framgår av följande sammanställning:

	Avlöningar	Omkostnader
A. Inrikesdepartementet	+ 140 000	+ 6 700
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	+ 25 505 400	+ 4 600 900
C. Alkoholistvård	+ 381 500	+ 102 200
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	+ 9 585 000	+ 1 130 000
E. Polisväsendet	+ 495 500	+ 155 300
F. Civilförsvaret	+ 1 145 000	+ 227 000
G. Brandväsendet	+ 30 300	+ 4 900
H. Diverse	+ 130 000	— 87 000
	+ 37 412 700	+ 6 140 000
	+ 43 552 700	

Andra anslag än avlönings- och omkostnadsanslag.

*Mera betydande öknningar.***Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.**

Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala	1 000 000	
Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	3 500 000	
Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	200 000	
Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa	760 000	
Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa	750 000	
Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa	700 000	
Karolinska sjukhuset: Utrustning	250 000	
Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	240 000	
Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåta sjukhus	965 000	
Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi	200 000	
Bidrag till stödjobandage och proteser vid ortopediska lasaretsavdelningar m. m.	200 000	
Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	950 000	
Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.	300 000	
Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård	250 000	
Läkemedel åt vissa kvinnor	200 000	
Bidrag till driften av folktandvården	800 000	11 265 000

Polisväsendet.

Statspolisorganisation: Inköp av motorfordon	468 000	
Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader	417 000	
Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten	1 445 000	
Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden	3 250 000	
Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.	955 000	6 535 000

Civilförsvaret.

Utbildnings- och övningsverksamhet	1 765 000	
Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.	3 300 000	5 065 000

Diverse.

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:		
Medicinalstyrelsens delfond	1 155 000	
Byggnadsstyrelsens delfond	261 000	1 416 000
Summa kronor		24 281 000

*Anslag till ändamål, för vilka medel ej anvisats å riksstaten
för budgetåret 1952/53.*

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Utrustning för viss läkemedelstillverkning i bergrum	30 000	
Ersättning till Malmöhus läns landsting för anskaffande av bostäder åt viss personal vid psykiatriska kliniken i Lund	48 500	
Bidrag till Riksföreningen mot barnförflamning	15 000	93 500

Alkoholistvård m. m.

Bidrag till de statsunderstödda alkoholistanstalterna under åren 1939—1950	690 000	
Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända alkoholistanstalter	410 000	
Inventarier vid statsunderstödda alkoholistanstalter	175 000	1 275 000

Civiltörsvaret.

Inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m.	500 000	
Summa kronor	1 868 500	

Större minskningar.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Bidrag till Malmö allmänna sjukhus	3 240 000	
Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	200 000	
Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	1 200 000	
Ombyggnad och utrustning av Spenshults reumatiker-sjukhus	710 000	
Bidrag till vanföoreanstalter m. m.	3 000 000	
Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar	665 000	9 015 000

Alkoholistvård m. m.

Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten	270 000	
---	---------	--

Civiltörsvaret.

Engångsanskaffning av materiel	9 725 000	
Vissa löpande kostnader för civiltörsvarets verksamhet inom civiltörsvvarsområdena	1 970 000	
Kostnader för viss motorfordonsberedskap	1 500 000	13 195 000

Diverse.

Vissa kostnader i anledning av allmänna val	600 000	
Summa kronor	23 080 000	

*I gällande riksstat upptagna anslag, för vilka medel icke äskats
för budgetåret 1953/54.*

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Anskaffande av viss laboratorientrustning m. m.	340 000	
Beredning och lagerhållning av bakteriologiska preparat	77 000	
Inredning och utrustning av nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier	220 000	
Vissa byggnadsarbeten vid vanförestalten i Stockholm	95 000	
Undersökning rörande vissa ryggsador	72 000	804 000

Alkoholistvård m. m.

Om- och tillbyggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Åsbrohemmet	55 000
---	--------

Diverse.

Kommunal upplysningsverksamhet	143 000
--------------------------------	---------

Summa kronor 1 002 000

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

S. G. Odéen.

Register

till

Elfte huvudtiteln för budgetåret 1953/54.

A. Inrikesdepartementet.

Sid.		Kronor
	Inrikesdepartementet:	
1	Avlöningar	786 000
3	Omkostnader	61 000
		847 000

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Medicinalstyrelsen med dithörande stater.

	Medicinalstyrelsen:	
4	Avlöningar	2 548 000
13	Omkostnader	356 000
15	Beredskapsavdelning	150 000*
	Sjukvårdsberedskapsnämnden:	
16	Avlöningar	160 000*
16	Omkostnader	27 900*
16	Förvaring och underhåll av materiel m. m.	90 000*
17	Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara	7 625 000*
17	Utrustning för viss läkemedelstillverkning i bergtrum	30 000*
	Sinnessjuknämnden:	
17	Avlöningar	60 000
19	Omkostnader	7 400
	Statens bakteriologiska laboratorium:	
20	Avlöningar	2 140 000
26	Omkostnader	1 399 000
	Statens rättskemiska laboratorium:	
29	Avlöningar	398 000
33	Omkostnader	92 800
	Statens farmaceutiska laboratorium:	
35	Avlöningar	466 000
40	Omkostnader	98 400
42	Svenska farmakopékommittén m. m.	74 000
	Statens rättsläkarstationer:	
46	Avlöningar	193 000
49	Omkostnader	92 500
50	Medikolegala besiktningar	30 000
	Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:	
51	Avlöningar	11 640 000
54	Sjukvård m. m.	15 000
55	Reseersättningar	250 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
55	Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden	50 000
56	Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m.	45 000

Sjukvårdsanstalterna.

Sinnessjukvårdsanstalter:

Statens sinnessjukhus:

58	Avlöningar	82 450 000*
58	Omkostnader	34 450 000*
59	Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter	25 000*
59	Utrustning av nya sinnessjukhus	1 000 000*
59	Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala	2 800 000
60	Ersättning till Malmöhus läns landsting för anskaffande av bostäder till personal vid psykiatriska kliniken i Lund	48 500
61	Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	17 500 000
62	Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett	100
62	Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett	30 000
63	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	100
63	Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	1 600 000
	Statens skol- och yrkeshem på Salbohed:	
64	Avlöningar	287 000
65	Omkostnader	182 200
	Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg:	
67	Avlöningar	161 500
69	Omkostnader	78 000
70	Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa	3 960 000
72	Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa	850 000
72	Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa	6 900 000
	Statens anstalt för fallandesjuka:	
76	Avlöningar	980 000*
76	Omkostnader	360 000*
76	Ferieresor för elever m. m.	4 000*
77	Bidrag till epileptikeranstalter	800 000
78	Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn	400 000*

Universitetssjukhus:

Karolinska sjukhuset:

79	Avlöningar	18 009 000
102	Omkostnader	7 121 500
105	Utrustning	651 700

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Serafimerlasarettet:	
106	Avlöningar	6 310 600
111	Omkostnader	2 942 600
114	Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus	180 000
114	Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus	362 000
115	Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn	500 000
116	Avlöning av läkare vid Akademiska sjukhuset i Uppsala	1 519 000
118	Bidrag till vissa driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala	1 800 000
119	Bidrag till utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala	143 500
123	Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	1 410 000
123	Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	15 500
124	Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.	562 000
128	Bidrag till Malmö allmänna sjukhus	2 200 000
129	Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm	43 000*
130	Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåtta sjukhus	1 600 000
	Övriga egentliga sjukvårdsanstalter:	
132	Vissa bidrag till lasarett m. m.	12 200
132	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.	100
133	Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.	900 000
134	Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulos-sjukvårdsanstalter	100
137	Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	4 400 000
138	Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	3 450 000
139	Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.	60 000
140	Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna	242 000
143	Bidrag till driften av folksanatorierna	813 000
143	Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter	600 000
144	Behandling av vissa lupuspatienter från landsorten	75 000
146	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemivårdsanstalter	100
147	Bidrag till driften av epidemivårdsanstalter	700 000
149	Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	100

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
149	Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka	2 800 000
150	Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi	800 000
152	Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.	400 000
152	Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund	75 000
153	Ombyggnad och utrustning av Spenshults reumatiker-sjukhus	30 000
	Vanföreanstalter m. m.:	
154	Bidrag till vanföreanstalter m. m.	11 000 000
158	Bidrag till resor för vanföra m. m.	575 000
159	Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanföreanstalterna	36 000
159	Bidrag till Eugeniahemmet	680 000
161	Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.	800 000
162	Bidrag till de vanföras riksorganisation	6 800
163	Bidrag till Riksföreningen mot barnförälsning	15 000
165	Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater	110 000
166	Bidrag till hörselfrämjandet	85 000
	Förlossningsanstalter:	
168	Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter	100
169	Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	2 400 000
170	Viss ersättning till barnbördshuset i Lund	1 400

Hälsovård i allmänhet.

	Statens institut för folkhälsan:	
170	Avlöningar	2 305 000
177	Omkostnader	662 200
180	Vissa undersökningar rörande små avloppsreningsanläggningar	14 000
	Barnmorskeläroanstalterna:	
182	Avlöningar	215 000*
183	Omkostnader	300 000*
	Statens sjuksköterskeskola:	
183	Avlöningar	225 000
186	Omkostnader	89 300
189	Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor	23 000
190	Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor	20 000
191	Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.	93 000
196	Specialutbildning av barnsjuksköterskor	46 400
199	Utbildningskurs för sysselsättnings- och arbetsterapeuter	60 000
201	Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	7 300 000
203	Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.	3 600 000
204	Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård	100 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
205	Anskaffande av trilénapparater	100
205	Understödjande av dispensärverksamhet	1 650 000
	Allmän skärmbildsundersökning:	
208	Lokala undersökningar	655 000
211	Medicinalstyrelsens skärmbildscentral	370 000
214	Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård	3 150 000
218	Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård	850 000
219	Läkemedel åt vissa kvinnor och barn	900 000
220	Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet	45 000
220	Abortförebyggande åtgärder	240 000
223	Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.	400 000
225	Bidrag till driften av folktandvården	6 000 000
227	Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård	150 000
227	Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund	53 000*
228	Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område	205 000
231	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	900 000
235	Skyddskoppympning	150 000
236	Skyddsympning mot difteri	50 000
239	Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård	25 000
241	Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader	250 000
241	Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden	15 000
242	Sjuktransporter med flygplan	75 000
	Centrala sjukvårdsberedningen:	
244	Avlöningar	205 000
248	Omkostnader	18 000
249	Arbetsstudieavdelning	62 600
251	Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård	260 000
252	Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar	1 150 000
256	Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare	20 000
		292 243 300

C. Alkoholistvård m. m.

	Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes:	
257	Avlöningar	790 000
261	Omkostnader	487 100
264	Vissa byggnadsarbeten	638 000
	Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt:	
265	Avlöningar	49 400
267	Omkostnader	8 800

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt:	
268	Avlöningar	158 600
270	Omkostnader	61 900
	Statens alkoholistanstalt å Venngarn:	
271	Avlöningar	534 900
276	Omkostnader	394 800
278	Vissa byggnadsarbeten	65 000
	Statens alkoholistanstalt å Haknäs:	
280	Avlöningar	43 400
281	Omkostnader	27 800
282	Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m.	60 000
285	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.	3 650 000
290	Bidrag till de statsunderstödda alkoholistanstalterna för driftförluster under åren 1939—1950	690 000*
291	Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända alkoholistanstalter	410 000*
291	Inventarier vid statsunderstödda alkoholistanstalter	175 000*
291	Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.	280 000
292	Resekostnader vid intagning å allmän alkoholistanstalt	50 000
294	Vissa kostnader för vård av alkoholister	20 000
	Länsnykterhetsnämnderna:	
295	Avlöningar	399 000
297	Omkostnader	145 000
298	Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.	382 500
300	Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen	38 000
301	Bidrag till Stockholms stadsmission för viss alkoholistvårdande verksamhet	10 000
301	Bidrag till sällskapet Länkarna	5 000
		9 574 200

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

	Överståthållarämbetet:	
303	Avlöningar	4 550 000
307	Omkostnader	425 000
	Länsstyrelserna:	
308	Avlöningar	37 000 000
311	Sjukvård m. m.	195 000
312	Resesättningar	850 000
312	Expenser	5 290 000
314	Publikationstryck	150 000
	Landsfogdarna m. fl.:	
314	Avlöningar	1 310 000
317	Omkostnader	244 000
	Häradsskrivarna m. fl.:	
318	Avlöningar	10 100 000*
318	Omkostnader	1 060 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Landsfiskalerna m. fl.:	
319	Avlöningar	17 100 000
320	Omkostnader	2 865 000
		81 139 000
	E. Polisväsendet.	
322	Stattpolisintendenten m. fl.: Avlöningar	335 000*
	Stattpolisorganisationen:	
322	Inköp av motorfordon m. m.	800 000*
322	Underhålls-, drift- och expeditionskostnader	1 130 000*
323	Gottgörelse till polisdistrikten	6 800 000*
323	Polisradioväsendet	150 000*
	Poliskåren i Boden:	
323	Avlöningar	600 000*
323	Omkostnader	180 000*
323	Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	900 000*
324	Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	10 250 000*
	Statens polisskola:	
324	Avlöningar	421 000
328	Omkostnader	176 000
	Statens kriminaltekniska anstalt:	
330	Avlöningar	653 000
334	Omkostnader	493 500
336	Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.	350 000
337	Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.	800 000
337	Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	3 500 000
338	Poliskollegierna	2 000
338	Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden	500
338	Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.	3 000
339	Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.	5 975 000
340	Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet	100
		33 519 100
	F. Civilförsvaret.	
	Civilförsvarsstyrelsen:	
341	Avlöningar	1 325 000
345	Omkostnader	383 500
	Civilförsvarsområdenas administration:	
348	Avlöningar	4 300 000*
348	Omkostnader	750 000*
348	Utbildnings- och övningsverksamhet	7 000 000*
349	Bidrag till vissa frivilliga organisationer	321 600
350	Försöksverksamhet	175 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
353	Engångsanskaffning av materiel	8 000 000
364	Inköp av brandmateriel	2 000 000
365	Anskaffning av viss förbrukningsmateriel	100 000
365	Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.	2 350 000
368	Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena	250 000
369	Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförvarsändamål	350 000
370	Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.	13 300 000
372	Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum	400 000
373	Kostnader för viss motorfordonsberedskap	500 000
375	Besiktning av motorfordon	50 000
375	Inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m.	500 000
		42 055 100

G. Brandväsendet.

	Statens brandinspektion:	
377	Avlöningar	157 400
378	Omkostnader	62 200
	Statens brandskola:	
379	Avlöningar	136 700
380	Omkostnader	69 600
382	Bidrag till svenska brandskyddsföreningen	2 000
382	Bidrag till svenska brandkårens riksförbund	5 000
383	Bidrag till förebyggande och släckning av brand	800 000
384	Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar	400 000
385	Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer	125 000
		1 757 900

H. Diverse.

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
387	Medicinalstyrelsens delfond	7 625 000
387	Byggnadsstyrelsens delfond	4 340 000
387	Uppsala universitets delfond	631 000
387	Karolinska sjukhusets delfond	1 272 000
388	Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark	17 300
	Statens utlånningskommission:	
388	Avlöningar	2 590 000
389	Omkostnader	359 000
389	Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete	780 000
390	Vissa kostnader i anledning av allmänna val	150 000
391	Resestipendier	10 000
391	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	700 000
391	Extra utgifter	85 000
392	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	35 000
		18 594 300

Summa 479 729 900

TOLFTE HUVUDTITELN

CIVILDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 ja-
nuari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Lingman, anmäler de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1953/54 av utgifterna under riksstatens tolfte huvudtitel, och anför därvid följande.

A. Civildepartementet.

[1] 1. Civildepartementet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	335 000	421 368
1952/53 (statsliggaren s. 1095) ...	444 000	
1953/54 (förslag)	566 000	

Den tid, som förflutit sedan civildepartementet inrättades, har i lönepolitiskt hänseende kännetecknats av lönestoppets upphörande och kraftiga lönerörelser i anslutning därtill och till den sedan Korea-krigets utbrott inträdda levnadskostnadsfördyringen. De statligt anställda tjänstemännen har samtidigt beretts ökade möjligheter att förhandla om löner och andra anställningsvillkor. Dessa omständigheter har medfört, att civildepartementets arbetsuppgifter blivit av en helt annan storleksordning än man vid de-

departementets planerande år 1949 under det då rådande lönestoppet hade anledning att räkna med. De arbetskrafter, för vilkas avlöning medel beräknats under departementets avlöningsanslag, har därför icke kunnat förslå. I stor utsträckning har i stället sakkunniga med ersättning från tolfte huvudtiteln kommittéanslag måst anlitas. Ehuru vissa erfarenheter redan vunnits rörande de arbetsformer, vari departementets verksamhet lämpligen bör bedrivas, är det emellertid enligt min mening av olika skäl ännu för tidigt att upptaga frågan om departementets organisation till omprövning. Jag anser mig därför icke nu böra framlägga förslag till förstärkning av departementets arbetskrafter annat än i den begränsade omfattning, som framgår av det följande. I avvaktan på att departementets arbetsformer klarare utkristalliseras bör följaktligen departementets arbetskraftsbehov, särskilt i vad avser förhandlingsverksamheten och därmed sammanhängande arbetsuppgifter, tills vidare få utfyllas med anlitage av sakkunniga.

De förslag, som framlagts i prop. 1952: 107 och 251, föranleder en uppräkning av anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till avlöningar till icke-ordinarie personal med sammanlagt 4 900 kronor. Uppflyttningar inom reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttningar påkallar en ökning av samma anslagsposter med 2 300 kronor.

Med hänsyn till vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande löneställningen för vissa tjänstemän inom statsdepartementen m. m. bör i personalförteckningen för civildepartementet uppföras en tjänst såsom budgetsekreterare i lönegrad Cr 8 och ytterligare en tjänst såsom förste kanslisekreterare i lönegrad Ce 29. Härav föranledes en uppräkning av ordinarieposten med 16 200 kronor och en minskning av icke-ordinarieposten med 8 400 kronor. Vidare bör två i personalförteckningen upptagna tjänster såsom andre kanslisekreterare i lönegrad Ca 25 utbytas mot tjänster såsom kanslisekreterare i samma lönegrad.

Tillkomsten av civildepartementets kommittélokaler (jfr prop. 1952: 150, bilaga 11, p. 1) har nödvändiggjort att tillsammans med finansdepartementet anställts ytterligare en expeditionsvakt. Under icke-ordinarieposten bör därför upptagas kostnaderna för halva grundlönen till en tjänsteman i Ce 10 med 2 800 kronor. Under samma post bör vidare beräknas sammanlagt 7 600 kronor för avlöning till en kontorist i 13 lönegraden och för extra skrivhjälp.

Vid fastställandet av departementets avlöningsstat har medel icke beräknats för avlöning till en tjänsteman, som åtnjutit tjänstledighet sedan departementets tillkomst. Med hänsyn härtill bör avlöningsanslaget uppräknas med 21 600 kronor, varav 7 400 kronor belöper på anslagsposten till rörligt tillägg. Sistnämnda anslagspost bör därutöver uppräknas med 75 000 kronor.

Med beaktande av det anförda bör anslaget för nästa budgetår höjas med $(4\,900 + 2\,300 + 16\,200 - 8\,400 + 2\,800 + 7\,600 + 21\,600 + 75\,000 =)$ 122 000 kronor.

En tjänst såsom kontorsbiträde i lönegrad Ca 8, vars innehavare uppehållit högre extra ordinarie tjänst, bör med hänsyn till inträffad avgång avföras från personalförteckningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för civildepartementet dels uppföra en tjänst såsom budgetsekreterare i lönegrad Cr 8 och ytterligare en tjänst såsom förste kanslisekreterare i lönegrad Ce 29, dels utbyta två tjänster såsom andre kanslisekreterare i lönegrad Ca 25 mot två tjänster såsom kanslisekreterare i samma lönegrad och dels utesluta en tjänst såsom kontorsbiträde i lönegrad Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för civildepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	31 500
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	217 800
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	132 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	184 000

Summa kronor 566 000;

c) till *Civildepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 566 000 kronor.

[2] 2. *Civildepartementet: Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	35 000	43 424
1952/53 (statsliggaren s. 1095)	37 000	
1953/54 (förslag)	40 000	

Anslagsposterna till sjukvård m. m., reseersättningar och publikationsstryck är i departementets omkostnadsstat för innevarande budgetår upptagna till samma belopp som i den stat, vilken fastställdes i samband med departementets tillkomst. Med hänsyn till medelsåtgången under dessa poster förordar jag, att för nästa budgetår upptages 2 000 kronor under anslagsposten till sjukvård m. m., 1 000 kronor under anslagsposten till reseersättningar samt 7 000 kronor under anslagsposten till publikationstryck, vilket innebär en höjning i förhållande till innevarande budgetår med 1 100 kronor resp. 900 kronor och 1 000 kronor. Beträffande anslagsposten till expenser, vilken i gällande stat är upptagen till 30 000 kronor, ifrågasätter jag ingen ändring. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(2\,000 + 1\,000 + 7\,000 + 30\,000 =) 40\,000$ kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civildepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

B. Vissa myndigheter.

[3] 1. Statens lönenämnd: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	122 000	147 550
1952/53 (statsliggaren s. 1096) ...	144 000	
1953/54 (förslag)	166 000	

Statens lönenämnd föreslår, att anslaget höjes med 22 000 kronor.

	Ökning
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	7 700
2. Rörligt tillägg	14 300
	22 000.

Motiv.

1. Från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bestrides bl. a. ersättning för mistade löneförmåner till lönenämndens ordförande under tjänstledighet från statskommissarietjänst. Med utgångspunkt från nu utgående lön bör anslagsposten uppräknas med 3 780 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1952 angående dispositionen av ifrågavarande anslagspost har sammanträdesarvodena till lönenämndens ordförande, ledamöter och suppleanter höjts, vilket föranleder ökat medelsbehov under anslagsposten. Med hänsyn till föreliggande svårigheter att f. n. uppskatta omfattningen av lönenämndens verksamhet under nästkommande budgetår föreslår lönenämnden, att anslagsposten höjes med skillnaden mellan det belopp, till vilket sammanträdesarvodena under budgetåret 1951/52 totalt skulle ha uppgått, därest höjningarna genomförts redan från och med den 1 juli 1951, samt det belopp, som utbetalats under sistnämnda budgetår, eller således med 3 930 kronor.

Anslagsposten bör alltså uppräknas med $(3\,780 + 3\,930 =)$ i runt tal 7 700 kronor.

Departementschefen.

I enlighet med beslut vid 1952 års riksdag under dess höstsession (jfr prop. 1952: 241) har vid statens lönenämnd med giltighet från och med den 1 januari 1953 införts ett system med högst-lönegrader för vissa extra ordinarie tjänster. Någon ytterligare medelsanvisning torde dock inte påkallas härav.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör i anslutning till vad lönenämnden föreslagit uppräknas från 55 900 till 63 600 kronor. Vidare bör höjning ske av anslagsposten till rörligt tillägg med 14 300 kronor till 35 100 kronor. Vad beträffar anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän ifrågasätter jag ingen ändring.

I enlighet med det anförda uppföres förevarande anslag för nästa budgetår med (18 000 + 63 600 + 49 300 + 35 100 =) 166 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens lönenämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	18 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	63 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	49 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	35 100

Summa kronor 166 000;

b) till *Statens lönenämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 166 000 kronor.

[4] 2. Statens lönenämnd: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	9 000	10 602
1952/53 (statsliggaren s. 1097)	9 000	
1953/54 (förslag)	10 000	

Statens lönenämnd föreslår, att delposten till övriga expenser höjes med 1 000 kronor.

Motiv.

Utgift 1951/52 5 995; anslag 1952/53 6 000. Med hänsyn till den genom höjningen av städerskornas löner m. fl. kostnadsstegringar föranledda ökningen av de löpande utgifterna anser lönenämnden, att delposten till övriga expenser, vilken sedan flera år tillbaka varit upptagen med oförändrat belopp, bör höjas från 6 000 till 7 000 kronor.

Departementschefen.

Mot lönenämndens anslagsberäkning har jag inte något att erinra och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens lönenämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[5] 3. Statens avtalsnämnd: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	124 500	162 443
1952/53 (statsliggaren s. 1097) ...	157 500	
1953/54 (förslag)	184 600	

Statens avtalsnämnd hemställer, att anslaget höjes med 27 100 kronor.

	ökning
1. Lönegradsuppflyttningar av vissa tjänster	3 300
2. Uppflyttningar inom reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttningar	1 100
3. Rörligt tillägg	22 700
	27 100.

Motiv.

1. Vid avgivande av sina förevarande anslagsäskanden har statens avtalsnämnd utgått från att vissa tjänster hos nämnden i anslutning till tjänsteförteckningsrevisionen kommer att uppflyttas till högre lönegrader under innevarande budgetår och beräknat medel för de merlönekostnader som i så fall uppkommer. Ytterligare behov av anslagsmedel föranledes av att en kontorsbiträdestjänst i Ce 8 från och med den 1 juli 1952 utbyts mot en kanslibiträdestjänst i Ce 11 utan att detta kunnat beaktas vid fastställandet av avlöningsstat för innevarande budgetår (jfr prop. 1952: 146). Här avsedda utgiftsökningar kommer att belasta anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, vilken med hänsyn härtill bör höjas med 3 300 kronor.

Departementschefen.

Med stöd av det riksdagsbeslut, vilket jag erinrat om vid anmälan av frågan om motsvarande anslag för statens lönenämnd, har även vid statens avtalsnämnd införts ett system med högst-lönegrader för vissa extra ordinarie tjänster. Då dessa högst-lönegrader är högre än motsvarande tidigare tillämpade lönegrader, bör ytterligare medel beräknas under icke-ordinarieposten. På grund härav och med hänsyn till de av avtalsnämnden angivna utgiftsstegringarna av automatisk natur bör nämnda anslagspost höjas från 88 200 kronor till 92 600 kronor. Liksom för innevarande budgetår torde nämnda anslagspost böra uppföras förslagsvis samt föreskrift meddelas om att den inte får överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör uppföras med oförändrade belopp, 26 700 kronor resp. 16 000 kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg bör uppräknas från 31 600 till 54 300 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens avtalsnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	26 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	16 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	92 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	54 300

Summa kronor 189 600

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättning för biträde åt statsägda bolag	5 000
---	-------

Nettoutgift kronor 184 600;

b) till *Statens avtalsnämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 184 600 kronor.

[6] 4. *Statens avtalsnämnd*: *Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	25 600	19 422
1952/53 (statsliggaren s. 1098)	24 000	
1953/54 (förslag)	26 000	

Statens avtalsnämnd hemställer, att anslaget höjes med 2 000 kronor.

	Ökning	Minsk.
1. Reseersättningar		1 000
2. Övriga expenser	3 000	
	3 000	1 000
	+ 2 000.	

Motiv.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1951/52 11 764; anslag 1952/53 12 200. — Avtalsnämnden har under innevarande budgetår tillförts ytterligare lokaler, vari inrymmes bl. a. sessionsrum, ordföranderum och partsrum. Med hänsyn till härigenom ökade utgifter för städning, telefonabonnemang m. m. och de kostnadsstegringar, som föranletts av de allmänna löne- och prishöjningarna, torde delposten övriga expenser bära höjas från 12 200 till 15 200 kronor.

Departementschefen.

I anslutning till vad avtalsnämnden hemställt bör förevarande anslag å ena sidan höjas med 3 000 kronor i anledning av höjda kostnader för expenser men å andra sidan minskas med 1 000 kronor med hänsyn till att

vissa besparingar synes kunna göras under anslagsposten till reseersättningar. Anslaget bör således uppföras med (24 000 + 3 000 — 1 000 =) 26 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens avtalsnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 kronor.

[7] 5. Statens pensionsanstalt: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	386 000	532 079
1952/53 (statsliggaren s. 1098) ...	504 000	
1953/54 (förslag)	694 000	

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 190 000 kronor enligt nedanstående sammanställning:

	Ökning
1. Personalförstärkning	53 500
2. Lönegradsuppflyttningar av vissa tjänster	11 200
3. Uppflyttningar inom reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttningar	6 300
4. Rörligt tillägg	119 000
	190 000.

Motiv.

De nya arbetsuppgifter, som genom SPA-reglementet tillförts pensionsanstalten, har såsom anstalten redan i tidigare sammanhang framhållit haft till följd, att en väsentlig arbetsbalans inte kunnat undvikas. Genom den ökning av personalen, som möjliggjorts genom provisorisk förstärkning av avlöningsanslaget, har numera de engångsarbeten, som uppstått i anslutning till övergången till det nya reglementet, kunnat avarbetas till stor del. Någon minskning av anstaltens nuvarande personaluppsättning anser anstalten dock icke vara möjlig att genomföra för budgetåret 1953/54 med hänsyn till angelägenheten av att vissa andra arbetsuppgifter av engångsnatur fullgöras. Anstalten har sålunda, så snart personal kan frigöras från andra uppgifter, att företaga de omräkningar, som betingas av att stora grupper av befattningshavare med pensionsrätt i anstalten fått sina löner höjda. Vidare torde nya arbetsuppgifter av såväl tillfällig som mera stadigvarande natur tillkomma genom att ytterligare personalgrupper anslutes dit. Anstalten räknar därför med att de provisoriska personalförstärkningarna bör bestå även under nästkommande budgetår och i viss utsträckning ökas.

Pensionsanstalten har vidare hemställt, att ordinarie tjänster inrättas för en expeditivsvakt i Ce 10 och tre kontorsbiträden i Ce 8.

Departementschefen.

Vid framläggande av anslagsäskanden å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1951/52 den 14 mars 1952 (prop. 1952: 150, bilaga 11, p. 2) erinrade jag om att det nya SPA-reglementet visat sig medföra en avsevärt större arbetsbelastning för pensionsanstalten än som tidigare förutsetts och att med anledning därav från våren 1951 medel anvisats för en viss förstärkning av anstaltens personalorganisation. Jag framhöll vidare, att trots denna personalförstärkning balansen av ärenden hos anstalten alltså var mycket stor och att det enligt min mening var ofrånkomligt att slutförandet av vissa övergångsarbeten påskyndades, detta så mycket mer som en ny genomgång och avgiftsberäkning förestod med anledning av att lönereglering skett och att höjning av pensionsunderlagen därför skulle företagas för innehavare av drygt halva antalet med pensionsrätt enligt SPA-reglementet för enade befattningar. Jag föreslog därför, att personalen omedelbart skulle utökas och att för möjliggörande härav ytterligare medel skulle ställas till anstaltens förfogande genom att den i avlöningsstaten för anstalten upptagna posten till avlöningar till icke-ordinarie personal skulle få överskridas med erforderligt belopp. För återstoden av budgetåret 1951/52 (3 månader) räknades med ett överskridande av nämnda post med 12 500 kronor. Förslaget vann statsmakternas bifall.

I anslutning till nämnda förslag uttalade jag, att den förordade personalförstärkningen givetvis var erforderlig även under budgetåret 1952/53 men att förslag i detta hänseende torde få framläggas i ett senare sammanhang. Ett belopp av ($4 \times 12\,500 =$) 50 000 kronor synes böra ställas till anstaltens förfogande för detta ändamål för innevarande budgetår. Denna medelsanvisning bör ske i form av medgivande att överskrida icke-ordinarieposten i anstaltens avlöningsstat med högst nämnda belopp. Till denna fråga torde jag emellertid få återkomma i samband med anslagsäskandena å tilläggsstat II för budgetåret 1952/53.

Enligt vad jag under hand inhämtat räknar pensionsanstalten numera med att den betydande arbetsbalans, som uppkommit i anslutning till övergången till SPA-reglementet, skall ha slutligt avarbetats med utgången av innevarande budgetår. De förestående omräkningarna av pensionsunderlagen för stora grupper av befattningshavare med delaktighet i anstalten kan emellertid beräknas bli tidskrävande. Det är självfallet angeläget, att behandlingen av ifrågavarande arbetsuppgifter påskyndas i möjligaste mån. Jag finner det med hänsyn härtill motiverat, att den beslutade personalförstärkningen får bestå för ytterligare någon tid. Därutöver vill jag föreslå att för överförande till heltidstjänstgöring av ett kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring ett belopp av 2 500 kronor anvisas. För nu angivna ändamål bör således under icke-ordinarieposten för nästa budgetår upptagas ett belopp av ($4 \times 12\,500 + 2\,500 =$) 52 500 kronor.

I avlöningsstaten för nästa budgetår synes vidare böra beräknas medel för bestridande av de kostnader, som föranledes dels av uppflyttningar inom reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttningar, dels ock av lönegrads-

uppflyttningar för vissa tjänster (jfr prop. 1952: 107, 146 och 241). Kostnaderna härför uppskattar jag till sammanlagt 17 800 kronor, att fördelas med 3 500 kronor å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän och 14 300 kronor å anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal. I anledning av att mellan nämnda anslagsposter skett vissa omföringar i samband med förutnämnda lönegradsuppflyttningar och då två ordinarie kontorsbiträdestjänster i Ca 8 bör inrättas i stället för två sådana tjänster i Ce 8, torde ett belopp av 800 kronor böra överföras från sistnämnda till förstnämnda anslagspost. Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag anfört i fråga om vissa förberedande åtgärder för pensionsutbetalning vid krig bör vidare ett belopp av 1 000 kronor upptagas under icke-ordinarieposten.

Vid bifall till vad jag i det föregående anfört och förordat bör för nästa budgetår anvisas i avrundat tal 163 500 kronor under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän och 283 000 kronor under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en höjning med 4 300 kronor resp. 67 000 kronor.

För möjliggörande av en skälighöjning av de arvoden, som utgår till ledamöter i styrelsen för pensionsanstalten, bör anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppräknas med 850 kronor till 8 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg bör uppräknas med 117 850 kronor eller således till 239 500 kronor.

Med hänsyn till den översyn av pensionsanstaltens organisation, som ingår i 1951 års pensionsutrednings uppdrag, finner jag frågan om inrättande av ordinarie tjänst för en expeditionsvakt böra anstå tills vidare.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens pensionsanstalt upptaga ytterligare två kontorsbiträden i Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens pensionsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	163 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	8 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	283 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	239 500

Summa kronor 694 000;

c) till *Statens pensionsanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 694 000 kronor.

[8] 6. Statens pensionsanstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	65 100	94 975
1952/53 (statsliggaren s. 1099)	80 400	
1953/54 (förslag)	106 900	

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 26 500 kronor.

	Ökning	Minsk.
1. Sjukvård m. m.	1 500	
2. Lyse	400	
3. Övriga expenser	24 700	
4. Depositionskostnader m. m.		100
	26 600	100
	+ 26 500.	

M o t i v.

1. *Sjukvård*. Utgift 1951/52 2 848; anslag 1952/53 1 500.

2. *Lyse*. Utgift 1951/52 1 984; anslag 1952/53 1 600.

3. *Övriga expenser*. Utgift 1951/52 88 300; anslag 1952/53 75 300. — På grund av den allmänna kostnadsutvecklingen och personalens ökning kan utgifterna under denna post för budgetåret 1953/54 beräknas komma att överstiga motsvarande utgifter för budgetåret 1951/52 med 11 700 kronor. Utgiftsökningen fördelar sig på kostnader för städning med 1 000 kronor, skrivmateriel och blanketter med 2 200 kronor, telefonabonnemang med 2 500 kronor, utbyte av förslitna kontorsmaskiner och inköp av inventarier med 1 800 kronor, förbrukningsartiklar i allmänhet med 2 400 kronor och frankeringsfrihet för vissa försändelser med 1 800 kronor. I betraktande av de sålunda ökade utgifterna beräknar pensionsanstalten medelsbehovet för budgetåret 1953/54 till $(88\,300 + 11\,700 =) 100\,000$ kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en höjning med $(100\,000 - 75\,300 =) 24\,700$ kronor.

4. *Depositionskostnader m. m.* Utgift 1951/52 1 843; anslag 1952/53 2 000. — En viss nedgång av kostnaderna kan väntas på grund av minskat antal deposita.

Departementschefen.

Vid framläggandet för 1952 års riksdag av det under nästföregående punkt omförmälda förslaget om personalförstärkning vid statens pensionsanstalt förutsattes, att behov skulle uppstå av en ökning av anstaltens omkostnadsanslag. Därest denna personalförstärkning i enlighet med vad jag i det föregående förordat kommer att äga bestånd även under budgetåret 1953/54, bör en uppräknig av förevarande anslag ske.

Mot pensionsanstaltens förslag i fråga om beräkningen av medelsbehovet har jag inte funnit anledning till erinran. Anslaget bör alltså uppföras med $(80\,400 + 1\,500 + 400 + 24\,700 - 100 =) 106\,900$ kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Statens pensionsanstalt: Omkostnader* för budget-
året 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 106 900 kronor.

C. Statliga pensionsväsendet.

Tjänstepensioneringen.

[9] 1. Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	73 300 000	96 084 962
1952/53 (statsliggaren s. 1099) ..	92 500 000	
1953/54 (förslag)	110 500 000	

Av ifrågavarande anslag bestrides för närvarande huvudsakligen kostnaderna för f. d. befattningshavare i statens tjänst tillkommande tjänstepensionsförmåner enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente eller kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension m. m. Undantagna är emellertid pensionsförmåner, som tillkommer förutvarande anställningshavare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk undantages dock endast förmåner åt anställningshavare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 18 000 000 kronor.

Motiv.

Med ledning av pensionskostnaderna under innevarande budgetårs två första månader samt anslagsbelastningen under sist förflutna budgetår har statskontoret beräknat utgifterna för innevarande budgetår, fränsett summan av innehållna pensionsförmåner för pensionerad militär personal i arvodesbefattning, till 100 000 000 kronor.

Då utgiftsökningen för nästkommande budgetår kan beräknas till 3 500 000 kronor samt summan av förenämnda innehållna pensionsförmåner, vilken summa skall tillgodoföras resp. avlöningsanslag under fjärde huvudtiteln, torde kunna uppskattas till 7 000 000 kronor, kommer det totala anslagsbehovet för pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1953/54 att uppgå till $(100\,000\,000 + 3\,500\,000 + 7\,000\,000 =)$ 110 500 000 kronor.

Departementschefen.

Den föreslagna höjningen av förevarande anslag är — i likhet med vad förhållandet är beträffande flertalet övriga under tolfte huvudtiteln upptagna pensionsanslag — i väsentlig mån beroende av den vid 1952 års riks-

dag beslutade höjningen av det rörliga tillägget. Mot statskontorets beräkningsgrunder har jag inte funnit anledning till erinran och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 110 500 000 kronor.

[10] 2. Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 800 000	2 444 620
1952/53 (statsliggaren s. 1100)	2 500 000	
1953/54 (förslag)	2 700 000	

Från detta anslag bestrides kostnaderna för dels pensionsförmåner, som utgår till militär och civilmilitär personal i försvarsväsendets reserver, och dels mot pension svarande engångsbelopp, som i vissa fall tillkommer anställningshavare av denna kategori eller deras dödsbon.

Statskontoret hemställer med hänsyn till utgifterna under löpande budgetår, att anslaget höjes med 200 000 kronor.

Departementschefen.

Jag hemställer i anslutning till statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 700 000 kronor.

[11] 3. Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	6 300 000	9 566 670
1952/53 (statsliggaren s. 1100)	9 000 000	
1953/54 (förslag)	11 500 000	

Från detta anslag bestrides för närvarande i huvudsak kostnaderna för pensioner enligt 1947 års tjänstepensionsreglemente för arbetare samt enligt 1934 och 1942 års motsvarande tjänstepensionsreglementen beviljade, sedermera jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657, omreglerade pensioner, dock med undantag av pensioner åt arbetare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk undantages dock endast arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 2 500 000 kronor.

M o t i v.

Med utgångspunkt från utgifterna å anslaget under tiden juni 1951—juli 1952 har pensionsanstalten beräknat kostnaderna för innevarande budgetår till omkring 11 100 000 kronor. Större delen av kostnadsökningen hänför sig till stegringen av det rörliga tillägget. För nästkommande budgetår beräknar pensionsanstalten en kostnadsökning av omkring 400 000 kronor. Enligt dessa beräkningar kommer anslagsbehovet för budgetåret 1953/54 att uppgå till (11 100 000 + 400 000 =) 11 500 000 kronor.

Departementschefen.

Med biträdande av pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 11 500 000 kronor.

[12] 4. Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	325 000	432 485
1952/53 (statsliggaren s. 1100) ...	425 000	
1953/54 (förslag)	500 000	

Från anslaget bestrides för närvarande kostnaderna för pensioner enligt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 490 (de s. k. summariska pensionsbestämmelserna för arbetare), samt pensioner — numera omreglerade jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657 — enligt de tidigare i samma ämne utfärdade kungörelserna den 7 december 1934, nr 585, och den 30 juni 1942, nr 696. Från anslaget bestrides dock inte kostnaderna för pensioner åt arbetare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk undantages dock endast arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Pensionsanstalten hemställer, att anslaget med hänsyn till ökningen av det rörliga tillägget höjes med 75 000 kronor.

Departementschefen.

I överensstämmelse med pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[13] 5. Vadstena krigsmanshuskassa.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	900 000	892 060
1952/53 (statsliggaren s. 1100) ...	900 000	
1953/54 (förslag)	800 000	

Från detta anslag bestrides för närvarande samtliga utgifter för de till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare utgående förmånerna, däri inräknat även dyrtidstillägg. I fråga om anslagets historik och användning m. m. torde få hänvisas till 1934 års statsverksproposition (elfte huvudtiteln, s. 19—39) ävensom till 1934 års riksdags skrivelse nr 11. Anslaget tillgodoföres krigsmanshuskassan tillkommande ränte- och arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter m. m. Tidigare lämnades från indelningsverkets besparingsfond bidrag till täckande av ifrågavarande utgifter. Fondens kapitaltillgångar har emellertid helt förbrukats under budgetåret 1950/51.

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget måtte sänkas med 100 000 kronor med hänsyn till den successiva nedgången av utgifterna för soldatunderhållet och dyrtidstillägget.

Departementschefen.

Då jag inte har något att erinra mot försvarets civilförvaltnings anslagsberäkning, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vadstena krigsmanshuskassa* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[14] 6. Pensionering av viss flottans gemenskap.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	110 000	130 069
1952/53 (statsliggaren s. 1100) ...	110 000	
1953/54 (förslag)	125 000	

Från detta anslag bestrides kostnaderna för pensioner eller understöd, som utgår till f. d. anställningshavare tillhörande flottans gemenskap med undantag av f. d. daglönare vid marinen, jämte därå utgående rörligt tillägg eller annan tilläggsförmån.

Statskontoret hemställer med ledning av utgifterna under löpande budgetår att anslaget måtte uppräknas med 15 000 kronor.

Departementschefen.

I överensstämmelse med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionering av viss flottans gemenskap* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

Familjepensioneringen.

[15] 7. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	22 700 000	28 833 508
1952/53 (statsliggaren s. 1100) ..	27 400 000	
1953/54 (förslag)	32 300 000	

Av anslaget bestrides för närvarande i huvudsak utgifterna för familjepensionsförmåner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst enligt 1947 års allmänna familjepensionsreglemente eller kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension m. m. Undantag utgör emellertid förmåner, som utgår till efterlevande till anställningshavare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk dock endast förmåner åt efterlevande till anställningshavare, som kvarstått i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 4 900 000 kronor.

M o t i v.

Med ledning av utgifterna å anslaget under budgetåret 1951/52 och innevarande budgetårs två första månader har statskontoret beräknat utgifterna för innevarande budgetår till 31 300 000 kronor. Då utgiftsökningen under nästkommande budgetår torde kunna uppskattas till 1 000 000 kronor, synes anslagsbeloppet för detta senare budgetår kunna anges till (31 300 000 + 1 000 000 =) 32 300 000 kronor.

Departementschefen.

I enlighet med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 32 300 000 kronor.

[16] 8. Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 300 000	1 596 646
1952/53 (statsliggaren s. 1101)	1 700 000	
1953/54 (förslag)	2 000 000	

De utgifter, som bestrides från anslaget, utgöres för närvarande av familjepensionsförmåner enligt 1947 års familjepensionsreglemente för arbetare samt enligt 1936 och 1942 års motsvarande familjepensionsreglementen beviljade, sedermera jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657, omreg-

lerade pensioner, dock med undantag av familjepensionsförmåner åt efterlevande till arbetare vid de affärsdrivande verken (beträffande försvarets fabriksverk undantages dock endast efterlevande till arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 300 000 kronor.

Motiv.

Med ledning av utgifterna å anslaget under juni 1951—juli 1952 har pensionsanstalten beräknat pensionskostnaderna för innevarande budgetår till omkring 1 875 000 kronor. För nästa budgetår räknar anstalten med en utgiftsökning av omkring 125 000 kronor. I enlighet härmed föreslår anstalten, att anslaget upptages till $(1\,875\,000 + 125\,000 =) 2\,000\,000$ kronor.

Departementschefen.

Med biträdande av pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

Gemensamma anslag.

[17] 9. Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	15 000	11 280
1952/53 (statsliggaren s. 1101)	15 000	
1953/54 (förslag)	15 000	

Departementschefen.

I enlighet med ett av lotsstyrelsen i ämnet avgivet förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

[18] 10. Diverse pensioner och understöd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	3 575 000	4 090 002
1952/53 (statsliggaren s. 1101)	4 200 000	
1953/54 (förslag)	4 400 000	

Av anslaget bestrides utgifterna för *dels* pensioner i enlighet med för varje särskilt fall meddelade föreskrifter — huvudsakligen s. k. riksdagspensioner och pensioner beviljade av Kungl. Maj:t enligt riksdagens bemyndigande den 17 juli 1948, nr 448 — *dels* understöd till vissa f. d. anställningshavare vid sinnessjukhusen, *dels* övergångsvis förekommande ersättningar åt efterlevande, då någon av lotsverkets betjäning till följd av tjänstutövning avlidit, *dels* ock pensioner åt vissa f. d. anställningshavare vid vägväsendet. Vidare bestrides från anslaget utgifter för omregleringen av enligt vissa äldre bestämmelser utgående understöd åt efterlevande till stallbetjänter vid Strömsholms hingstdepå ävensom utgifter för bestridande — i enlighet med beslut, som meddelas av Kungl. Maj:t — av statsverkets andel i kostnaden för vissa pensioner åt befattningshavare vid allmänna barnbörds- huset eller efterlevande till dylika befattningshavare.

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 200 000 kronor.

M o t i v.

Ifrågavarande anslag disponeras förutom av statskontoret jämväl av statens pensionsanstalt och riksförsäkringsanstalten.

Med ledning av utgifterna under budgetåret 1951/52 och de två första månaderna av innevarande budgetår har medelsbehovet för statskontorets del för budgetåret 1953/54 uppskattats till 3 750 000 kronor. För nästkommande budgetår beräknas av anslaget komma att disponeras 450 000 kronor av statens pensionsanstalt och 200 000 kronor av riksförsäkringsanstalten. Det totala anslagsbehovet för budgetåret 1953/54 blir alltså $(3\,750\,000 + 450\,000 + 200\,000 =) 4\,400\,000$ kronor.

Från det under åttonde huvudtiteln upptagna anslaget till Nomadskolor: Avlöningar bestrides för närvarande kostnaderna för ett gratial å 400 kronor per år till en f. d. nomadlärarinna i Jokkmokk-Kvikkjokks skoldistrikt. *Skolöverstyrelsen* har även för nästa budgetår under nämnda anslag beräknat medel för gratialets bestridande. Enligt *statens pensionsanstalts* uppfattning bör gratialet utbytas mot en omreglerad pension.

Departementschefen.

Kostnaderna för förenämnda gratial synes i fortsättningen lämpligen böra bestridas från anslaget till Diverse pensioner och understöd m. m. Frågan om utbyte av gratialet mot omreglerad pension har jag för avsikt att framdeles anmäla för Kungl. Maj:t.

Mot statskontorets beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag har jag inte något att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Diverse pensioner och understöd m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 4 400 000 kronor.

D. Statsunderstödda pensionsväsendet.

[19] 1. Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	57 800 000	77 575 621
1952/53 (statsliggaren s. 1104) ..	76 000 000	
1953/54 (förslag)	93 000 000	

Från detta anslag bestrides pensionsutgifter för det statsunderstödda pensionsväsendet, i den mån dessa kostnader inte utgår från särskilda anslag eller täckes av huvudmansavgifter.

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 17 000 000 kronor.

M o t i v.

För nästkommande budgetår uppskattar pensionsanstalten uppbörden av huvudmännens fortlöpande avgifter till omkring 16 000 000 kronor och av engångsavgifter till omkring 3 000 000 kronor eller tillsammans 19 000 000 kronor.

Pensionskostnaderna för innevarande budgetår, vilka väsentligt påverkats av det rörliga tilläggets stegring, har pensionsanstalten med utgångspunkt från utgifterna under budgetårets första månad beräknat till omkring 107 000 000 kronor. För nästa budgetår räknar anstalten med en utgiftsökning av omkring 5 000 000 kronor. Därvid har beaktats, att den vid 1952 års riksdag (r.skr. 1952: 46) beslutade regleringen av vissa från pensionsanstalten utgående pensioner kommer att medföra en ökad belastning av anslaget.

Utgifterna blir alltså $(107\,000\,000 + 5\,000\,000 =)$ 112 000 000 kronor. Efter avdrag av inkomsterna, 19 000 000 kronor, blir nettoutgifterna 93 000 000 kronor.

Departementschefen.

Då jag inte har något att erinra mot de av statens pensionsanstalt under detta anslag gjorda beräkningarna, synes anslaget för budgetåret 1953/54 böra upptagas med 93 000 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 93 000 000 kronor.

[20] 2. Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	8 000	9 847
1952/53 (statsliggaren s. 1104)	9 000	
1953/54 (förslag)	10 000	

Statskontoret förordar, att anslaget med hänsyn till utgifterna under juli och augusti 1952 höjes med 1 000 kronor.

Departementschefen.

Jag hemställer i anslutning till statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[21] 3. Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt.

Under hänvisning till vad chefen för handelsdepartementet vid anmälan av tionde huvudtiteln anförte i fråga om bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 1 630 000 kronor.

E. Allmänna indragningsstaten.

[22] 1. Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	675 000	793 823
1952/53 (statsliggaren s. 1105) ...	737 000	
1953/54 (förslag)	740 000	

Från anslaget bestrides även kostnaderna för rörliga tilläggsförmåner till personal å indragningsstat.

Med ledning av utgifterna å anslaget under innevarande budgetårs två första månader samt med hänsyn till beräknad avgång från indragningsstaten hemställer *statskontoret*, att anslaget höjes med 3 000 kronor.

Departementschefen.

Med biträdande av statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 740 000 kronor.

F. Diverse.**[23] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.**

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 112 000 kronor.

[24] 2. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	¹ 350 000	419 573
1952/53 (statsliggaren s. 1111)....	475 000	
1953/54 (förslag).....	475 000	

Vid bedömande av anslagsbehovet för nästa budgetår bör beaktas, att en inte obetydlig utgiftsökning av automatisk karaktär föranledes av höjningen av dagarvodena enligt kommittékungörelsen samt den höjning av ersättningarna för mistade avlöningsförmåner, som är en följd av bl. a. de allmänna löneförhöjningarna och tjänsteförteckningsrevisionen. Jag räknar med att utredningsverksamheten kommer att bli av betydande omfattning även under nästa budgetår men anser likväl, med hänsyn till att vissa särskilt kostnadskrävande utredningar kan beräknas komma att slutföra sina uppdrag under innevarande budgetår, att någon anslagshöjning inte är erforderlig trots nyss anförda automatiska kostnadsstegringar. Anslaget bör alltså uppföras med oförändrat belopp, 475 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 475 000 kronor.

¹ Därutöver anvisat på tilläggsstat 100 000 kronor.

[25] 3. Kostnader för vissa förhandlingar m. m.

Från ifrågavarande anslag bestrides *dels* kostnaderna för sådana i kungörelsen den 4 juni 1937 (nr 292) angående förhandlingsrätt för statens tjänstemän avsedda förhandlingar, som äger rum mellan ombud, utsedda av Kungl. Maj:t, och förening av tjänstemän, *dels* kostnaderna för den inom Kungl. Maj:ts kansli inrättade förhandlingsdelegation, vilken har att i vissa fall upptaga sådana statsdepartementen berörande frågor, som avses i förenämnda kungörelse, *dels ock* statens andel i kostnaderna för statens och kommunernas samarbetsnämnd i lönefrågor.

I gällande riksstat är anslaget upptaget med 20 000 kronor. Jag räknar med samma medelsbehov för nästa budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vissa förhandlingar m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[26] 4. Extra utgifter.

Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat upptaget med 10 000 kronor. För nästa budgetår torde anslaget böra fastställas till samma belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[27] 5. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.

Från förevarande anslag kommer under nästa budgetår barntillägg att utgå endast till en befattningshavare. Anslaget synes därför böra upptagas med ett belopp av 100 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen och försvarsväsendet under budgetåret 1951/52.

I utlåtande nr 12 till 1943 års riksdag har bankoutskottet i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till ändrad uppställning av dåvarande tolfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensionsväsendet, framhållit, att förslaget innebure, att den ditintills tillämpade uppdelningen av pensionskostnaderna på särskilda anslag för civila och militära befattningshavare m. fl. skulle slopas. Då emellertid nämnda kostnader i räkenskaperna skulle bokföras var för sig, uttalade utskottet det önskemålet, att uppgift å kostnadernas fördelning på civila ändamål och försvarsändamål skulle offentliggöras i lämp-

lig form, exempelvis i statsverkspropositionerna. I anledning av bankoutskottets sålunda uttalade önskemål torde i protokollet få intagas följande sammanställning å kostnadsfördelningen under budgetåret 1951/52 inom de anslag, från vilka pensionskostnader för såväl civila som militära befattningshavare m. fl. bestrides.

A n s l a g	U t g i f t e r f ö r			
	tjänstepensionering		familjepensionering	
	civil	militär	civil	militär
Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst	48 479 533: 89	47 605 428: 63	—	—
Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.	3 791 275: 45	5 762 521: 82	—	—
Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst	294 187: 57	138 298: 33	—	—
Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst	—	—	16 187 360: 13	12 646 148: 44
Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst	—	—	548 905: 88	1 043 630: 80

Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda.

I detta sammanhang tillåter jag mig vidare erinra om 1930 års riksdags bemyndigande för Kungl. Maj:t (riksdagens skrivelse nr 74) att i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagens bankoutskott angivna riktlinjer till ett sammanlagt belopp av förslagsvis 30 000 kronor om året besluta om årligt understöd åt änkor och barn efter anställningshavare i statens tjänst.

Beviljade understöd åt efterlevande efter personer, anställda vid de affärsdrivande verken, skall gäldas av de medel, av vilka verkens omkostnader bestrides. Övriga understöd skall jämlikt beslut av 1934 års riksdag bestridas av anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Genom särskilda beslut den 14 december 1951 samt 25 april, 5 maj, 22 augusti och 31 oktober 1952 har Kungl. Maj:t beviljat understöd åt 37 änkor efter i statens tjänst anställda personer och uppfostringsbidrag åt 4 barn efter dylika personer till ett sammanlagt årligt grundbelopp av 28 926 kronor. Av dessa understöd utgår

från *anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.*: 1 uppfostringsbidrag å 273 kronor, 1 understöd å 658 kronor och 6 understöd å 840 kronor, tillhoppa 5 971 kronor;

av *trafikmedel*: 2 understöd å 529 kronor, 9 understöd å 658 kronor och 13 understöd å 840 kronor, tillhoppa 17 900 kronor;

av *postmedel*: 3 uppfostringsbidrag å 273 kronor, 2 understöd å 529 kronor och 3 understöd å 840 kronor, tillhoppa 4 397 kronor; samt

av *statens vattenfallsverks medel*: 1 understöd å 658 kronor.

Sammanfattning.

Tolfte huvudtitelns slutsumma, för budgetåret 1952/53	
utgörande	kronor 487 075 400,
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen att för	
budgetåret 1953/54 uppgå till	» 262 630 600,
innebärande en minskning med	» 224 444 800.

Tolfte huvudtitelns slutsumma har å ena sidan minskats med 268 miljoner kronor till följd av att i riksstatsförslaget ej upptagits några motsvarigheter till de å riksstaten för budgetåret 1952/53 uppförda anslagen till täckning av beräknat överskridande av anslagsmedlen för vissa löne- och pensionsförmåner och kostnader för ändrad lönegradsplacering m. m. Å andra sidan föreligger en ökning med i runt tal 43,5 miljoner kronor, till större delen beroende på de vid 1952 års riksdag beslutade löne- och pensionsförhöjningarna.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

L.-A. Frithiof.

Register

till

Tolfte huvudtiteln för budgetåret 1953/54.**A. Civildepartementet.**

Sid.		Kronor
	Civildepartementet:	
1	Avlöningar	566 000
3	Omkostnader	40 000
	Säger för civildepartementet	606 000

B. Vissa myndigheter.

	Statens lönenämnd:	
4	Avlöningar	166 000
5	Omkostnader	10 000
	Statens avtalsnämnd:	
5	Avlöningar	184 600
7	Omkostnader	26 000
	Statens pensionsanstalt:	
8	Avlöningar	694 000
11	Omkostnader	106 900
	Säger för vissa myndigheter	1 187 500

C. Statliga pensionsväsendet.

12	Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst	110 500 000
13	Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver.	2 700 000
13	Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.	11 500 000
14	Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst	500 000
15	Vadstena krigsmanshuskassa	800 000
15	Pensionering av viss flottans gemenskap	125 000
16	Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst	32 300 000
16	Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst	2 000 000
17	Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.	15 000
17	Diverse pensioner och understöd m. m.	4 400 000
	Säger för statliga pensionsväsendet	164 840 000

D. Statsunderstödda pensionsväsendet.

19	Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsan- stalt	93 000 000
20	Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare	10 000
20	Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pen- sionsanstalt	*1 630 000
	Säger för statsunderstödda pensionsväsendet	94 640 000

* Beräknat belopp.

3 Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 1. Bil. 14.

Sid.

Kronor

E. Allmänna indragningsstaten.

20	Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.....	740 000
	Säger för allmänna indragningsstaten	740 000

F. Diverse.

21	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
	Byggnadsstyrelsens delfond.....	112 000
21	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	475 000
22	Kostnader för vissa förhandlingar m. m.....	20 000
22	Extra utgifter	10 000
22	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.....	100
	Säger för diverse	617 100
	Summa	262 630 600

- 22 Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen
och försvarsväsendet under budgetåret 1951/52.
- 23 Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda.
- 24 Sammanfattning.

TRETTONDE HUVUDTITELN

OFÖRUTSEDDA UTGIFTER

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 janu-
ari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågan om anvisande av anslag å riksstaten till oförutsedda utgifter och anför därvid följande.

Oförutsedda utgifter. För bestridande av oförutsedda utgifter är å riksstaten under särskild huvudtitel uppfört ett förslagsanslag å 1 000 000 kronor, att under vissa angivna villkor stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av dels utgifter av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, dels ock vissa andra kostnader enligt av riksdagen särskilt lämnade bemyndiganden.

Enligt Kungl. Maj:ts särskilda härefter angivna beslut har under år 1952 följande utgifter anvisats att utgå från förevarande anslag, nämligen:

å justitiedepartementets föredragning:

Till gäldande av ersättning för ett av förre fjärdingsmannen T. J. R. Öhman förskingrat belopp (20/6 1952)	293: 75
Till gäldande av ersättning för ett av framlidne landsfiskalen C. E. Bjäre förskingrat belopp (11/7 1952)	11 388: 21

å försvarsdepartementets föredragning:

Till återuppförande av personalbostad vid centrala tvättanstalten i Lövsta (13/6 1952)	30 000: —
Till iståndsättning av det s. k. Slutvärnet i Karlsborg m. m. (22/8 1952)	178 000: —

Till återanskaffning av vissa vid brand inom Skånska flygflottiljens underofficersmäss förstörda inventarier (19/9 1952)	14 000: —
å handelsdepartementets föredragning:	
Till bestridande av vissa reparationsarbeten å avmagnetiseringsstationen i Karlshamn (6/6 1952)	250 000: —
Till gäldande av ersättning för skador å en trål till följd av sprängning m. m. av en mina (18/7 1952)	500: —
Till gäldande av ersättning för skador å en trål i samband med bärgning av en mina (19/12 1952)	200: —

Säger 484 381: 96.

För budgetåret 1953/54 torde anslaget till oförutsedda utgifter i rikstaten uppföras med oförändrat belopp, 1 miljon kronor. Beträffande dispositionen av anslaget synes de för innevarande budgetår stadgade villkoren böra gälla.

Enligt riksdagens medgivande äger Kungl. Maj:t från förevarande anslag bestrida jämväl belopp, som kronan genom lagakraftvunnen dom ålagts att utgiva under förutsättning att andra medel ej står till förfogande för ändamålet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 183 medgav 1944 års riksdag (skr. nr 329), att från anslaget till oförutsedda utgifter finge, på sätt i det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet föreslagits, tills vidare under budgetåren 1943/44 och 1944/45 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom landet till personer, vilka i rikets tjänst vore där bosatta, ävensom till deras familj och personliga tjänare. De förluster som avsågs var sådana som uppkommit på grund av krigsförhållandena. Samma bemyndigande lämnades av riksdagen för budgetåren 1945/46 och 1946/47. Något ytterligare bemyndigande i berörda hänseende ansågs däremot icke erforderligt för budgetåret 1947/48.

I proposition nr 282 till 1948 års riksdag upptogs emellertid ånyo frågan om ersättning för vissa förluster, varvid föredragande departementschefen anförde bl. a. följande.

På grund av de under efterkrigstiden rådande osäkra förhållandena i vissa främmande länder har personer, vilka uppehåller sig i utlandet och är i rikets tjänst, ävensom deras familjemedlemmar och personliga tjänare åsamkats förluster, som i stort sett är av samma natur som de, för vilka ersättning tidigare beretts av statsmedel. Det är att förvänta, att dylika förluster kan uppkomma även i fortsättningen. Det synes rimligt, att jämväl dessa personer tillerkännes ersättning efter enahanda grunder, som tillämpats i fråga om de genom krigsförhållandena uppkomna förlusterna. Framställningar om ersättning bör i så fall granskas på samma sätt som dittills skett.

Riksdagen medgav (skr. nr 406) i anledning av propositionen att från an-

slaget till oförutsedda utgifter finge tills vidare under budgetåret 1948/49 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom riket till personer, som uppehåller sig därstädes och är i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare. För budgetåren 1949/53 har riksdagen lämnat motsvarande bemyndigande.

Med hänsyn till de osäkra förhållanden, som fortfarande råder i vissa främmande länder, synes hemställan böra göras hos riksdagen om förlängt bemyndigande att under nästa budgetår på oförändrade villkor från anslaget till oförutsedda utgifter utbetala ersättning för skador av ifrågavarande natur.

I anledning av proposition nr 38 medgav 1951 års riksdag (skr. nr 63) att från anslaget till oförutsedda utgifter finge tills vidare under budgetåren 1950/51 och 1951/52 utgå ersättning för genom tidigare krigsförhållanden uppkomna skador å egendom inom landet. För budgetåret 1952/53 har riksdagen lämnat motsvarande bemyndigande.

Med hänsyn till att fall av krigsskador, exempelvis genom minsprängning, allttjämt förekommer synes riksdagens bemyndigande böra inhämtas till att under nästa budgetår på oförändrade villkor från anslaget till oförutsedda utgifter utbetala krigsskadeersättningar.

Även beträffande de särskilda bemyndigandena förutsattes att ifrågakommande dispositionsbeslut i likhet med övriga anvisningar bringas till riksdagens kännedom.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Oförutsedda utgifter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor, att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av utgifter, vilka är av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, under villkor:

att utgiften är av den storlek, att vederbörande huvudtitels anslag till extra utgifter med hänsyn till därå förefintlig behållning icke lämpligen kan för ändamålet anlitas,

att utgiften är av beskaffenhet att ej kunna bestridas av andra till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel,

att utgiften icke heller avser ändamål, för vilka anslag uppförts å sådan beredskapsstat, varom förmåles i § 63 regeringsformen,

samt att genast vid nästa riksdags början en särskild specificerad anmälan göres till riksdagen om de utgifter, Kungl. Maj:t under det senaste året anvisat att utgå av anslaget;

b) medgiva, att belopp, som kronan genom lagakraftvunnen dom ålagts att utgiva, må bestridas från anslaget till

oförutsedda utgifter under förutsättning att andra medel icke står till förfogande för ändamålet;

c) medgiva att från anslaget till oförutsedda utgifter *må*, på sätt i det föregående föreslagits, under budgetåret 1953/54 utgå *dels* ersättning för förlust av eller skada å egendom utom riket till personer, vilka uppehåller sig därstädes och är i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare, *dels ock* krigsskadeersättning.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Otto Winther.

BILAGA 16 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1953

FJORTONDE HUVUDTITELN

RIKSDAGEN OCH DESS VERK M. M.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 ja-
nuari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om anvisande av anslag för budgetåret 1953/54 till bestridande av kostnaderna för riksdagen och dess verk m. m. samt anför därvid följande.

Riksgäldskontoret har med skrivelse den 20 november 1952 överlämnat beräkningar rörande de anslag under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m., som bör upptagas i riksstaten för budgetåret 1953/54. Jämte uppställning över anslagen har överlämnats specifikation, innefattande förslag till stater m. m. Beträffande innehållet i denna specifikation torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Beträffande anslagsberäkningen inhämtas följande av skrivelsen.

Avlöningsanslaget till riksdagens personal har höjts med 120 000 kr. till 1 100 000 kr. — Reservationsanslaget till utgivande av otryckta ständsprotokoll har med hänsyn till väntade utgifter för tryckning av nu färdigställda manuskript uppförts med 20 000 kr. mot 5 000 kr. för innevarande budgetår. I enlighet med framställning från styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp har anslaget till gruppen upptagits med 52 000 kr. mot 45 500 kr. budgetåret 1952/53. — Anslaget till kostnader för Nordiska rådet har i avvaktan på framställning från rådet uppförts med ett oförändrat belopp av 75 000 kr.

Omkostnadsanslaget under riksdagen har höjts med 20 000 kr. till 375 000 kr. Under detta anslag har vidare beräknats ett belopp av 1 750 kr. för

inköp av 50 ex. av bibliofilupplagan till det av f. d. arkivrådet, fil. dr L. M. Bååth utgivna bokverket »Helgeandsholmen och Norrström från äldsta tid till våra dagar», i vilket ärende framställning av denne ingivits till fullmäktige.

Allmänt kyrkomöte torde sammankallas till hösten 1953. Utgifterna för mötet har beräknats uppgå till 300 000 kr. Från ecklesiastikdepartementet har gjorts framställning om att medel för utarbetande och tryckning av register över kyrkomötets protokoll jämte bihang för åren 1930—1951 måtte anvisas under fjortonde huvudtiteln. I anledning härav och då kostnaderna härför beräknats till förslagsvis 45 000 kr. har kyrkomötesanslaget upptagits med 345 000 kr.

Avlönings- och pensionsanslagen till riksgäldskontoret, riksdagens ekonomibyrå, riksdagsbiblioteket och till justitie- och militieombudsmännen samt deras expeditioner ävensom till riksdagens revisorer har beräknats efter nu utgående grunder, varvid anslagsposten till rörligt tillägg beräknats utgöra 35 % av löne- och pensionskostnaderna. Anslagen har i stort sett upptagits med samma belopp som för innevarande budgetår, med undantag dock för avlöningsanslaget till riksdagsbiblioteket, som på grund av personalökning uppräknats med 23 000 kr.

Anslaget under riksgäldskontoret till kostnader vid emission av statslån m. m. har sänkts med 135 000 kr. — Det under riksgäldskontorets omkostnadsanslag för innevarande budgetår upptagna beloppet av förslagsvis 110 000 kr. till anordnande av nya lunchlokaler m. m. har bortfallit. Å andra sidan beräknas tillkomma vissa kostnader i samband med ändrade lokaldispositioner och inköp av inventarier m. m., beräknade till 30 000 kr. Omkostnadsanslaget har därför upptagits till ett med 80 000 kr. reducerat belopp.

På hemställan av riksdagsbibliotekets styrelse har bibliotekets reservationsanslag till bokinköp och bokbindning höjts med 30 000 kr. till 100 000 kr., varjämte omkostnadsanslaget ökats med 10 000 kr. till 30 000 kr. Motivering för dessa öknings skall av styrelsen lämnas till riksdagens bankoutskott.

Riksdagens revisorer har begärt en höjning av sitt omkostnadsanslag med 2 000 kr. för att möta ökade resekostnader. Anslaget har upptagits i överensstämmelse härmed.

Följande anslag har med hänsyn till den väntade belastningen ansetts böra höjas med nedan angivna belopp, nämligen:

Pensioner åt f. d. riksdagsmän	med	50 000 kr.	till	475 000 kr.
Pensioner åt efterlevande till riksdagsmän	»	25 000 »	»	50 000 »
Vinstutlottning i samband med lönsparande....	»	25 000 »	»	150 000 »
Kommittéer och utredningar genom sakkunniga »	»	5 000 »	»	10 000 »

Ovanberörda till fullmäktige inkomna framställningar från styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp, fil. dr Bååth, ecklesiastikdepartementet och riksdagens revisorer kommer att av fullmäktige överlämnas till bankoutskottet.

Anslaget till ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond torde i enlighet med vad som anförts vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor böra beräknas till 116 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts gör jag under följande punkter hemställan om anslag för budgetåret 1953/54 till riksdagen och dess verk m. m.

[1] 1. Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 4 375 000 kronor.

[2] 2. Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[3] 3. Riksdagen: Avlöningar till personal. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Avlöningar till personal* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

[4] 4. Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 230 000 kronor.

[5] 5. Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 kronor.

[6] 6. Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[7] 7. Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 52 000 kronor.

[8] 8. Riksdagen: Kostnader för Nordiska Rådet. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för Nordiska Rådet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[9] 9. Riksdagen: Övriga omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Övriga omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 375 000 kronor.

[10] 10. Allmänt kyrkomöte. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänt kyrkomöte* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 345 000 kronor.

[11] 11. Riksgäldskontoret: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 596 000 kronor.

[12] 12. Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[13] 13. Riksgäldskontoret: Övriga omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Övriga omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

[14] 14. Riksdagens ekonomibyrå: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens ekonomibyrå: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 563 000 kronor.

[15] 15. Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 310 000 kronor.

[16] 16. Riksdagsbiblioteket: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 233 000 kronor.

[17] 17. Riksdagsbiblioteket: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[18] 18. Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[19] 19. Riksdagsbiblioteket: Tryckning av förteckning över kommittébetänkanden utgivna åren 1904—1945. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Tryckning av förteckning över kommittébetänkanden utgivna åren 1904—1945* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[20] 20. Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 156 000 kronor.

[21] 21. Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kronor.

[22] 22. Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 161 000 kronor.

[23] 23. Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 16 000 kronor.

[24] 24. Riksdagens revisorer och deras kansli: Arvoden till revisorerna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Arvoden till revisorerna* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

[25] 25. Riksdagens revisorer och deras kansli: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 141 000 kronor.

[26] 26. Riksdagens revisorer och deras kansli: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 28 300 kronor.

[27] 27. Pensioner åt f. d. riksdagsmän. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt f. d. riksdagsmän* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 475 000 kronor.

[28] 28. Pensioner åt efterlevande till riksdagsmän. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till riksdagsmän* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[29] 29. Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 312 000 kronor.

[30] 30. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 73 000 kronor.

[31] 31. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Under återopande av vad jag inledningsvis anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 116 000 kronor.

[32] 32. Vinstutlottning i samband med lönsparande. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vinstutlottning i samband med lönsparande* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[33] 33. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[34] 34. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 800 kronor.

Slutsumman av huvudtiteln för riksdagen och dess verk m. m. kommer, vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, att i riksstaten för budgetåret 1953/54 utgöra 13 928 100 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till gällande riksstat med 450 500 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Otto Winther.

BILAGA 17 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1953

LUFTFARTSFONDEN

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Majt Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 2 januari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler fråga om upptagande å riksstaten för budgetåret 1953/54 av underskottet för luftfartsfonden samt anför därvid följande.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom i 1952 års statsverksproposition (Bilaga 17: Luftfartsfonden) gjorda hemställan har riksdagen för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1952/53 upptagit ett underskott av 7 600 000 kr.

Vid beräkningen av underskottet hade luftfartsverkets driftutgifter upptagits till 11,0 milj. kr. och inkomsterna till 3,4 milj. kr. På utgiftssidan hade det rörliga tillägget å personalens löner upptagits sådant det fastställts för 1951. I statsverkspropositionen förutsattes, att erforderlig uppräknings med hänsyn till de höjningar av lönetilläggen, som kunde komma att beslutas, skulle få göras när det slutliga statförslaget fastställdes.

Med skrivelser den 23 april och den 14 maj 1952 framlade luftfartsstyrelsen slutligt förslag till driftkostnadsstat för budgetåret 1952/53. I detta förslag hade luftfartsverkets inkomster beräknats stiga till 3,5 milj. kr. Styrelsen meddelade vidare, att frågan om en generell höjning av flygplatstaxorna skulle upptagas på ett skandinaviskt luftfartsmöte. På utgiftssidan hade avlöningsposterna uppräknats med hänsyn till den år 1952 inträdda ökningen av statstjänstemännens rörliga tillägg.

Genom beslut den 30 maj 1952 fastställde Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med styrelsens förslag driftkostnadsstat för luftfartsverket

för budgetåret 1952/53. Staten slutade på sammanlagt 12 247 000 kr. I avslutning här till fastställdes personalförteckning för tjänstemän å ordinarie stat och för extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24. Härjämte meddelades vissa bestämmelser angående avlönings- och omkostnadsposter-
na av i huvudsak samma omfattning som gäller för statsförvaltningen i allmänhet.

Luftfartsstyrelsen.

Med skrivelse den 29 oktober 1952 har luftfartsstyrelsen framlagt förslag till stat för luftfartsverkets driftkostnader budgetåret 1953/54.

Styrelsen har, efter en redogörelse för den civila luftfartens utveckling i Sverige under åren 1947—1951 samt för det skandinaviska och internationella samarbete på luftfartens område, som Sverige deltar i, framlagt vissa allmänna riktlinjer för luftfartsverkets verksamhet under nästa budgetår.

Styrelsen anför till en början följande uppgifter rörande luftfartsfondens inkomster och utgifter under de senaste sex budgetåren.

Budgetår	Inkomster kronor	Utgifter kronor	Underskott kronor
1947/48	2 019 600	7 192 900	5 173 300
1948/49	2 571 000	8 871 100	6 300 100
1949/50	2 701 000	8 502 800	5 801 800
1950/51	3 003 100	9 133 900	6 130 800
1951/52	3 400 800	10 767 600	7 366 800
1952/53 (beräkn.)	3 500 000	12 247 000	8 747 000

Av sammanställningen framgår, att inkomsterna stadigt ökat, så att de under innevarande budgetår kan beräknas ligga ca 75 % över nivån för budgetåret 1947/48. Ökningen beror väsentligen på trafikens stegring samt på inkomster från nya byggnader och andra objekt, som tillförts fonden. Någon större höjning av taxenivån har däremot ej förekommit under perioden.

Även utgifterna har, fortsätter styrelsen, ökat varje budgetår med undantag av budgetåret 1949/50, då verkningarna av en på sakrevisionens initiativ verkställd rationalisering av verksamheten slog igenom. Utgiftsökningen från budgetåret 1947/48 — då nuvarande utgiftsredovisning för första gången tillämpades — till budgetåret 1951/52 uppgår till drygt 70 %.

Resultatet av den angivna utvecklingen av inkomster och utgifter är, att underskottet under ifrågavarande tidsperiod ökat från 5,2 till 8,7 milj. kr. eller med nära 70 %. Ökningen av underskottet har dock ej varit kontinuerlig. Budgetåret 1949/50 minskade nämligen underskottet med ca 0,5 milj. kr., väsentligen beroende på de förutnämnda rationaliseringsåtgärderna. Under de följande budgetåren har i stället underskottet stigit så mycket kraftigare. Detta förklaras väsentligen av de sista årens pris- och lönestegringar.

Å riksstatens driftbudget har för innevarande budgetår dels under luftfartsfonden upptagits ett underskott av 7,6 milj. kr., dels under XII huvudtiteln inräknats ett belopp av i runt tal 1,2 milj. kr. för täckning av beräknat överskridande av anslagsmedlen för vissa löne- och pensionsförmåner samt täckning av beräknade kostnader för ändrad lönegradsplacering m. m. Sammanlagt har alltså riksstaten belastats med ca 8,8 milj. kr., vilket medger täckning av den förutnämnda skillnaden mellan utgifter och inkomster.

Den bristande balans mellan utgifter och inkomster, som sålunda kunnat konstateras under en följd av år, föranledde luftfartsstyrelsen att i sina petita hösten 1951 förorda, att frågan om luftfartsverkets ställning såsom affärsdrivande verk skulle upptagas till förnyat överbäggande. En närmare undersökning av detta spörsmål bedrives för närvarande inom styrelsen. Några slutliga resultat härav kan icke påräknas inom den närmaste framtiden. Styrelsen har emellertid redan i sina investeringspetita för nästa budgetår uttalat, att täckning för ränte- och amorteringskostnaderna för flygfältsbyggen sannolikt ej kan erhållas. På grund härav har styrelsen föreslagit, att investeringsanslagen för nämnda ändamål omedelbart avskrivs med skattemedel. Ett bifall till detta förslag påverkar emellertid ej avsättningsarna till värdeminskningsskontot förrän under budgetåret 1954/55.

I avbidan på de resultat, vartill förutnämnda undersökningar kan leda, har luftfartsstyrelsen baserat sina överbägganden rörande den ekonomiska målsättningen för budgetåret 1953/54 på nu gällande redovisning av inkomster, utgifter och underskott.

Det har därvid varit självfallet för styrelsen, att alla ansträngningar måste göras för att förhindra en fortsatt ökning av underskottet utöver 8,8 milj. kr. Styrelsen avser att fortsätta det redan pågående arbetet med att söka begränsa utgifterna, även om styrelsen är medveten om att man icke — efter den rationalisering som genomfördes i anslutning till sakrevisionens utredning — kan räkna med några resultat, som väsentligt påverkar den ekonomiska bilden. Styrelsen kommer även att pröva frågan om en höjning av taxenivån för att uppnå en gynnsammare utveckling av inkomstsidan. Förhandlingar härom har inletts.

Ehuru styrelsen sålunda avser att på olika vägar även söka nedbringa underskottet, vägar styrelsen på nuvarande stadium ej ställa i utsikt mera, än att underskottet budgetåret 1953/54 såvitt möjligt skall förhindras att ytterligare öka utöver den i riksstaten för innevarande budgetår beräknade nivån. Styrelsen förutsätter därvid, att penningvärdet kommer att stabiliseras under den berörda tidsperioden.

Styrelsen övergår härefter till beräkningen av underskottet å luftfartsfonden för budgetåret 1953/54. Efter avväggning av olika medelsbehov samt under beaktande av den begränsning, som den nyss angivna ekonomiska målsättningen för verksamheten innefattar, har inom styrelsen uppgjorts följande preliminära beräkning av driftutgifter och inkomster

för budgetåret 1953/54, varvid de beräknade inkomsterna samt utgifterna enligt den fastställda driftkostnadsstaten för innevarande budgetår medtagits för jämförelse:

<i>Inkomster</i>		1952/53	1953/54
1. Hyror och arrenden		1 175 000	1 360 000
2. Trafikinkomster		2 110 000	2 325 000
3. Besiktningssavgifter		90 000	90 000
4. Diverse inkomster		125 000	225 000
	Summa kronor	3 500 000	4 000 000
<i>Utgifter</i>		1952/53	1953/54
Luftfartsstyrelsen:			
1. Avlöningar		1 827 000	1 885 000
2. Omkostnader		272 000	313 000
Flygplatsorganisationen:			
3. Avlöningar		3 533 000	3 640 000
4. Omkostnader		256 000	327 000
5. Underhåll och drift av luftfartsleder		1 000 000	1 100 000
6. Hyres- och arrendeavgifter		125 000	125 000
7. Underhåll och drift av radioanläggningar		2 270 000	2 250 000
8. Underhåll och drift av teleutrustning		628 000	570 000
9. Utgifter för väderlekstjänst		1 252 000	1 370 000
10. Sveriges bidrag till ICAO m. m.		484 000	480 000
11. Pensionskostnader		45 000	50 000
12. Diverse utgifter		85 000	90 000
13. Avsättning till värdeminskningskonto.....		470 000	600 000
	Summa kronor	12 247 000	12 800 000
<i>Underskott</i>		8 747 000	8 800 000

I anslutning härtill anför luftfartsstyrelsen bl. a., att den, ehuru med någon tvekan, ansett sig kunna räkna med en höjning av luftfartsverkets inkomster från 3 500 000 kr. för innevarande budgetår till 4 000 000 kr. för budgetåret 1953/54. Ökningen hänför sig i huvudsak till en väntad stegring av trafikvolymen, och hänsyn har sålunda icke tagits till den ifrågasatta höjningen av taxenivån. Styrelsen reserverar sig dock för att utvecklingen kan bli ogynnsammare, om konjunkturerna skulle försämrats.

Styrelsen beräknar utgifterna till 12 800 000 kr. för nästa budgetår och därmed underskottet för luftfartsverket till 8 800 000 kr.

Storleken av de nya eller ökade beloppen på driftkostnadsstatens utgiftsida och de huvudsakliga motiveringarna för dessa framgår av följande sammanställning:

Utgiftspost	Ökning kronor	Anledning
Luftfartsstyrelsen:		
Avlöningar	58 000	Befordringar enligt tjänsteförteckningskommitténs förslag, löneklass-uppflyttningar m. m.
Luftfartsstyrelsen:		
Omkostnader	41 000	Höjda traktamentsersättningar vid inrikes resor, ökade kostnader för utrikes resor, ökade sjukvårdskostnader, höjda telefonavgifter, ökade kostnader för gårdsrenhållning m. m.
Flygplatsorganisationen:		
Avlöningar	107 000	Befordringar enligt tjänsteförteckningskommitténs förslag, löneklass-uppflyttningar m. m., viss personalförstärkning i de lägsta lönegraderna.
Flygplatsorganisationen:		
Omkostnader	71 000	Höjda traktamentsersättningar vid inrikes resor, ökade kostnader för utrikes resor, ökade sjukvårdskostnader, höjda telefonavgifter, ökade kostnader för gårdsrenhållning m. m.
Underhåll och drift av luft-		
fartsleder	100 000	Ökade bränslekostnader, ökade skogsvårdskostnader, allmänna prisstegringar, nya förvaltningsobjekt.
Utgifter för väderlekstjänst	118 000	Utökning av meteorologpersonalen, ökade avlönings- och andra omkostnader, ny radiovindstation vid Torslanda flygplats.
Pensionskostnader	5 000	Nyinträdande pensionsförpliktelser.
Diverse utgifter	5 000	Ökade kostnader för utbildningsverksamheten.
Avsättning till värdeminskningskonto		
	130 000	Nytillkomna kapitalinvesteringar.

Den sammanlagda kostnadsökningen under förenämnda rubriker utgör 635 000 kr. Under rubriken Hyres- och arrendeavgifter m. m. upptages oförändrat medelsbehov. Under rubrikerna Underhåll och drift av radioanläggningar, Underhåll och drift av teleutrustning samt Sveriges bidrag till ICAO m. m. redovisas emellertid minskat medelsbehov med respektive 20 000, 58 000 och 4 000 eller sammanlagt 82 000 kr. Den verkliga kostnadsökningen uppgår sålunda till 553 000 kr.

Luftfartsstyrelsen anmäler vidare, att styrelsen icke har för avsikt att under 1952 framlägga några förslag till sådana ändringar i luftfartsverkets personalförteckning, vilka fordrar riksdagens medverkan.

Luftfartsstyrelsens framställning utmynnar i en hemställan, att, såvitt nu är i fråga, Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1953/54 upptaga ett underskott av 8 800 000 kr.

Yttrande.

Statskontoret erinrar i utlåtande den 21 november 1952, att 1952 års riksdag framhållit angelägenheten av att luftfartsstyrelsen ägnade rationaliseringsproblemen och därmed sammanhängande spörsmål rörande taxesättningen m. m. den största uppmärksamhet i syfte att söka ernå en bättre balans mellan luftfartsverkets intäkter och kostnader (statsutsk. utl. 1952: 54). Denna förväntan har ännu icke infriats. Såsom av luftfartsstyrelsens framställning framgår, har nämligen några mera påtagliga resultat av styrelsens ansträngningar i berörda hänseenden hittills icke vunnits. Tvärtom utvisar förevarande preliminära statförslag för budgetåret 1953/54 en stegring av luftfartsverkets utgifter med icke mindre än 553 000 kr., som dock väsentligen kompenseras av en till 500 000 kr. beräknad ökning av verkets inkomster. Med utgångspunkt härifrån skulle sålunda luftfartsfondens underskott komma att öka med 53 000 kr.

Enligt statskontorets mening kan emellertid den ifrågasatta utgiftsökningen i betydande omfattning begränsas. Ämbetsverket föreslår sålunda reduceringar om sammanlagt ca 100 000 kr. på vissa av de i luftfartsstyrelsens förslag upptagna utgiftsposterna. Beträffande den närmare motiveringen härför torde jag få hänvisa till utlåtandet.

Departementschefen.

I 1952 års statsverksproposition beräknades luftfartsfondens underskott för budgetåret 1952/53 till 7,6 milj. kr. Hänsyn hade då icke kunnat tagas till den senare under 1952 beslutade höjningen av det rörliga tillägget å personallönerna. Genom beslut den 30 maj 1952 fastställde Kungl. Maj:t den definitiva driftkostnadsstaten för luftfartsverket och i denna upptogs driftkostnaderna, inklusive höjda rörliga tillägg, till 12 247 000 kr. Då inkomsterna samtidigt beräknades ge ca 3,5 milj. kr., förutsågs ett underskott på luftfartsfonden för innevarande budgetår av 8 747 000 kr.

För nästa budgetår uppskattar luftfartsstyrelsen underskottet å fonden till ca 8,8 milj. kr. Utgifterna har beräknats till 12,8 milj. kr., vilket innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 553 000 kr. Denna förändring är därvid ett saldo av minskade utgifter för vissa ändamål med 82 000 kr. och ökade utgifter för andra med 635 000 kr. Den senare siffran består till väsentlig del av automatiska kostnadsstegringar. Sålunda ingår däri lönestegringar till följd av löneklassuppflyttningar och ändringar i tjänsteförteckningen. Vidare har omkostnadsposterna måst uppräknas på grund av att reglerna för traktamentsersättning ändrats och vissa allmänna omkostnader stigit, varjämte trafikutvecklingen beräknats medföra en del ytterligare kostnader. Det största beloppet automatiska kostnadsstegringar faller emellertid på avskrivningsanslaget, vilket på grund av investeringarna under innevarande budgetår höjts med 130 000 kr.

Därest icke konjunkturutvecklingen leder till ett bakslag i den trafikökning, som pågått inom flyget de senaste åren, kan enligt styrelsen fondens inkomster under 1953/54 väntas stiga med ca 500 000 kr. Ökningen i underskottet skulle därmed begränsas till något över 50 000 kr.

De preliminära kalkyler över underskottet å luftfartsfonden, som nu framlagts, föranleder i stort sett icke några erinringar från min sida. Den noggrannare avvägningen av de olika utgiftsposterna synes mig nämligen böra anstå tills styrelsen under våren 1953 inger sitt definitiva förslag till driftkostnadsstat för 1953/54. Med hänsyn till den reducering av vissa utgiftsposter som statskontoret föreslagit i sitt utlåtande över luftfartsstyrelsens framställning, anser jag emellertid, att underskottet för luftfartsfonden å driftbudgeten för 1953/54 kan nedsättas till 8,7 milj. kr.

Av det anförda framgår att balansen mellan luftfartsverkets inkomster och utgifter fortfarande är i hög grad otillfredsställande. Någon påtaglig förbättring synes enligt luftfartsstyrelsen icke heller vara att räkna med för den närmaste framtiden. Såsom styrelsen nämner i sina petita har förhandlingar förts mellan representanter för de danska, norska och svenska kommunikationsdepartementen om en höjning av flygplatstaxorna. Det visade sig emellertid härvid, att de danska och norska deltagarna bestämt motsatte sig en taxehöjning. Med hänsyn till att frågan berör det nordiska samarbetet inom SAS, har under sådana förhållanden en isolerad svensk uppjustering av taxor som drabbar flygföretagen icke heller ansetts kunna komma i fråga.

Frågan om luftfartsverkets ställning såsom affärsdrivande verk utredes för närvarande inom styrelsen. Resultatet därav torde tidigast kunna framläggas under den kommande våren. Styrelsen har emellertid i sina investeringspetita för nästa budgetår, såvitt angår investeringarna i flygfältsbyggen, erinrat om att någon täckning för de årliga avskrivnings- och räntekostnaderna sannolikt icke kan påräknas. Styrelsen föreslår därför att de investeringsanslag som anvisas till nämnda ändamål för budgetåret 1953/54 skall omedelbart avskrivas med skattemedel. Såsom jag senare denna dag anför vid min anmälan av investeringsbehovet inom luftfartsfonden för nästa budgetår, anser jag mig emellertid böra uppskjuta ställningstagandet till denna fråga till dess styrelsens utredning om dess framtida verksamhetsform föreligger. Denna inställning från min sida föranleder icke någon ändring i de beräknade utgifterna för luftfartsfonden för nästa budgetår.

Med anledning av vad jag anförut hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *Luftfartsfonden* å riksstaten för budgetåret 1953/54 upptaga ett underskott av 8 700 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behåger Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
W. Hammargren.

BILAGA 18 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1953

RIKSGÄLDSFONDEN

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 ja-
nuari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1953/54 m. m. samt anför därvid följande.

Med skrivelse den 20 november 1952 har riksgäldskontoret överlämnat förslag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1953/54. Å utgiftssidan upptages i detta förslag räntor till belopp av 358 180 200 kronor samt kapitalrabatter m. m. om tillhoppa 1 200 100 kronor. Då inkomsterna beräknas till 24 380 300 kronor utvisar förslaget till stat ett underskott att avföras å riksstaten å 335 000 000 kronor, vilket utgör en ökning med 10 000 000 kronor i förhållande till det underskott, varmed räknats i riksstaten för innevarande budgetår. Stegringen beror på inträdd ökning av statsskulden och beräknad nyupplåning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna bilagda förslag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1953/54 (*bihang*);
- b) för *Riksgäldsfonden* å driftbudgeten för budgetåret 1953/54 upptaga ett underskott av 335 000 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Otto Winther.

Förslag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1953/54.

				Kronor
Utgifter.				
A. Ränlor å den fonderade statsskulden:				
Räntelöpande obligationslån:				
1.	Ränta å 1934 års 3	% lån	4 529 982	
2.	» » 1937 » 3	% amorteringslån av den $\frac{1}{2}$	1 477 824	
3.	» » 1937 » 3	% » » $\frac{1}{3}$	984 936	
4.	» » 1939 » $2\frac{3}{4}$	% lån	3 151 327	
5.	» » 1941 » $3\frac{1}{2}$	% »	11 249 487	
6.	» » 1942 » $3\frac{1}{2}$	% »	11 505 512	
7.	» » 1943 » $3\frac{1}{2}$	% » av den $\frac{15}{3}$	8 103 610	
8.	» » 1943 » $3\frac{1}{2}$	% » » $\frac{15}{4}$	12 490 678	
9.	» » 1943 » $3\frac{1}{2}$	% » » $\frac{1}{11}$	11 216 100	
10.	» » 1944 » $3\frac{1}{2}$	% » » $\frac{15}{3}$	7 492 888	
11.	» » 1944 » $3\frac{1}{2}$	% » » $\frac{15}{12}$	17 365 565	
12.	» » 1945 » 3	% » » $\frac{1}{7}$	10 998 180	
13.	» » 1945 » 3	% » » $\frac{1}{11}$	7 613 670	
14.	» » 1946 » 3	% » » $\frac{1}{2}$	17 817 300	
15.	» » 1946 » 3	% » » $\frac{15}{12}$	6 860 790	
16.	» » 1949 » $2\frac{1}{2}$	% »	6 250 000	
17.	» » 1949 » $2\frac{3}{4}$	% »	4 125 000	
18.	» » 1950 » 3	% »	7 377 420	
19.	» » 1950 » $3\frac{1}{4}$	% »	6 588 628	
20.	» » 1951 » $3\frac{1}{2}$	% »	9 045 365	
21.	» » 1952 » $3\frac{1}{2}$	% »	7 000 000	
22.	» » 1952 » 3	% » , förslagsvis	7 211 550	
23.	» » 1943—1945 års 3	% lån (för inlösen av enskilda järnvägar)	1 600 812	182 056 624
Premieobligationslån:				
24.	Vinster å 1942 års	premieobligationslån	9 872 000	
25.	» » 1943 »	»	5 253 000	
26.	» » 1944 »	»	5 991 500	
27.	» » 1945 »	»	7 880 000	
28.	» » 1946 »	»	3 700 000	
29.	» » 1947 »	»	7 400 000	
30.	» » 1951 »	»	4 200 000	44 296 500
Sparobligationer m. m.:				
31.	Ränta å sparobligationer, förslagsvis		2 800 000	
32.	» » rikskonton, förslagsvis		250 000	
33.	» » inlåning från sparbanker, förslagsvis		3 040 050	6 090 050
Statsskuldförbindelser:				
34.	Ränta å statsskuldförbindelser, förslagsvis			8 400 000

	Kronor
Marshall-lånet:	
35. Räkta å dollarkredit hos Export-Import Bank of Washington, förslagsvis	2 638 332
Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.:	
36. Räkta å lån hos statsinstitutioner och fonder m. m., förslagsvis	29 000 000
Av staten övertagna lån:	
37. Räkta å av staten övertagna lån, förslagsvis	950 000
Övrig fonderad statsskuld:	
38. Årsanslaget till Hans Maj:t Konungen	300 000
39. Räkta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvar- teret Lejonet i Stockholm	90 000
40. Räkta å konung Carl XIII:s hemgiftskapital	7 500
41. » » Göta kanals reparationsfond	7 045
	404 545
	273 836 051
B. Räntor å den tillfälliga statsskulden:	
1. Räkta å 1952 års 2 ³ / ₄ % lån av den ¹¹ / ₂ , förslagsvis	1 188 688
2. » » skattkamarväxlar, förslagsvis	68 000 000
3. » » vissa till riksgäldskontorets förvaltning överlämnade medel, förslagsvis	2 000 000
	71 188 688
C. Räkta å beräknad ny upplåning:	
1. Räkta å beräknad ny upplåning, förslagsvis	13 155 461
D. Kapitalrabatter m. m.:	
1. Kapitalrabatter, förslagsvis	1 000 000
2. Inlösningsprovisioner m. m., förslagsvis	200 000
3. Kursförluster, förslagsvis	100
	1 200 100
	Summa 359 380 300
Inkomster.	
A. Räntor:	
1. Räkta å uppköpta obligationer	130 000
2. » » utlånade medel m. m.	23 000 000
	23 130 000
B. Uppgäld och kursvinster:	
1. Uppgäld	100
2. Kursvinster	100
	200
C. Diverse inkomster:	
1. Preskriberade obligationer och kuponger m. m.	1 000 000
2. Depositionsavgifter för premieobligationslånen	100 000
3. Dragningslistor å premieobligationslånen	150 000
4. Övriga diverse inkomster	100
	1 250 100
	24 380 300
Underskott att avföras å riksstatens driftbudget	335 000 000
	Summa 359 380 300

BILAGA 19 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1953

AVSKRIVNING AV NYA KAPITALINVESTERINGAR

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
2 januari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON,
LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON,
LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler frågan om anslag till *avskrivning av nya kapitalinvesteringar* samt anför därvid följande.

Under huvudtiteln Avskrivning av nya kapitalinvesteringar uppföres anslag för täckning av den investeringsförlust, som uppstår i samband med genomförandet av helt eller delvis oräntabla nya kapitalinvesteringar. Dessa anslag har tidigare ställts till riksgäldskontorets förfogande för att, i den mån investeringsanslagen uttages, belastas till belopp motsvarande den beräknade investeringsförlusten. Samtidigt har motsvarande avskrivningar verkställts i vederbörande kapitalfonders räkenskaper. Investeringsens beskaffenhet har fått avgöra, huruvida avskrivningen skolat ske direkt eller genom det avskrivna beloppets uppförande på ett värdeminskningsskonto. Vid omläggningen av kapitalbudgeten fr. o. m. budgetåret 1944/45 överfördes redovisningsskyldigheten mot riksstaten för investeringsanslagen till de fondförvaltande myndigheterna, vilket medförde den förändringen, att även avskrivningsanslagen ställes till dessa myndigheters förfogande, att i första hand utnyttjas för investeringsutgifternas bestridande.

Föreliggande riksstatsförslag innefattar åtskilliga anslag å kapitalbudgeten, beträffande vilka en investeringsförlust måste beräknas. Jag torde nu få i korthet redogöra för de fall, där så är förhållandet. Hemställan göres i anslutning till denna översikt om att erforderliga avskrivningsanslag skall äskas eller ock upptagas med beräknade belopp i riksstatsförslaget.

Statens affärsverksfonder. Anslagen till försvarsberedskap vid telegrafverket och statens järnvägar torde i enlighet med gällande principer böra avskrivas i sin helhet. Avskrivningsanslagen upptages alltså till 1 370 000 resp. 2 000 000 kronor. Investeringsanslaget under statens vattenfallsverks fond till kraftöverföring från fastlandet till Gotland å 14 000 000 kronor torde likaså — såsom i proposition nr 35 till 1950 års riksdag förutsatts — böra avskrivas i sin helhet. Sammanlagt erfordras sålunda för avskrivningsändamål under statens affärsverksfonder ett belopp av 17 370 000 kronor.

Statens allmänna fastighetsfond. Enligt gällande regler för avskrivning av investeringar i allmänna fastighetsfonden utgör grundavskrivningen vid nybyggnader för ämbetsverk 25 procent av anläggningskostnaden och vid nybyggnader för fångvården, sjukhus, forskningsinstitut och skolor 50 procent. Kostnader för ändrings- och reparationsarbeten, vilka icke ökar fastighetsvärdet, avskrives helt. För lotsverkets byggnader utgör grundavskrivningen 50 procent, dock avskrives hamn- och fyranläggningar omedelbart i sin helhet. Kostnader för markförvärv avskrives icke.

Med tillämpning av dessa grunder bör avskrivningsanslag i riksstatsförslaget uppföras på sätt framgår av följande sammanställning. Beträffande de investeringsanslag, vilka i riksstatsförslaget upptagits med allenast beräknade belopp, har de däremot svarande avskrivningsanslagen likaledes beräknats.

Anslag	Investering Kronor	Avskrivning Kronor
Justitiedepartementet:		
Ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter . . .	160 000	160 000
Ny ungdomsanstalt för svårbehandlade	3 880 000	1 940 000
Om- och tillbyggnad av arbetslokaler vid fångvårdsanstalter m. m.	400 000	200 000
Om- och tillbyggnad av förlägnings- och fritidslokaler m. m. vid fångvårdsanstalter	170 000	85 000
Utrikesdepartementet:		
Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen	12 000 000	1500 000
Kommunikationsdepartementet:		
Administrationsbyggnad inom kvarteret Fältöversten i Stockholm	150 000	37 500
Utökade lokaler för länsstyrelsen i Stockholms län . .	380 000	95 000
Nybyggnad för länsstyrelsen i Södermanlands län m.m.	1 050 000	262 500
Anordnande av centralvärmeledning i gamla seminariebyggnaden i Linköping	160 000	40 000
Utökade lokaler för länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län	300 000	75 000
Anordnande av förvaltningslokaler	1 000 000	250 000

¹ Beräknat belopp

Anslag	Investering Kronor	Avskrivning Kronor
Inköp av fastigheter för förvaltningsändamål	750 000	62 500
Merkostnader för vissa byggnadsarbeten	5 000 000	2 500 000
Finansdepartementet:		
Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gräns- bevakning m. m.	700 000	175 000
Ecklesiastikdepartementet:		
Om- och tillbyggnad av landsarkivet i Göteborg ...	75 000	18 700
Nybyggnad för musikaliska akademien med musik- högskolan	900 000	450 000
Om- och tillbyggnad av fysiska institutionen vid uni- versitetet i Uppsala	1 075 000	537 500
Nybyggnad för geografiska och mineralogisk-geolo- giska institutionerna vid universitetet i Uppsala ..	100 000	50 000
Vissa byggnadsarbeten vid Lunds universitet	296 000	148 000
Om- och tillbyggnad av universitetsbiblioteket i Lund	1 500 000	750 000
Nybyggnad för karolinska mediko-kirurgiska institutet	500 000	250 000
Kårhusbyggnad vid karolinska mediko-kirurgiska in- stitutet	570 000	285 000
Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm	¹ 3 200 000	¹ 1 600 000
Uppförande av förrådsbyggnad för vissa institutioner vid tekniska högskolan i Stockholm	42 000	21 000
Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola	1 400 000	700 000
Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna	1 005 000	502 500
Vissa byggnadsarbeten vid småskoleseminarierna ...	300 000	150 000
Vissa byggnadsarbeten vid nomadskolorna	600 000	300 000
Vissa byggnadsarbeten vid läroanstalterna för blinda	85 000	42 500
Vissa byggnadsarbeten vid skolorna för döva	100 000	50 000
Jordbruksdepartementet:		
Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök	57 000	57 000
Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut	85 000	42 500
Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan	1 185 000	592 500
Byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollan- stalt	7 000	7 000
Byggnadsarbeten vid skogshögskolan	45 000	22 500
Handelsdepartementet:		
Nybyggnad i Malåträsk för Sveriges geologiska under- sökning	¹ 250 000	¹ 62 500
Nybyggnad för elektriskt-fysikaliska avdelningen vid statens provningsanstalt	1 643 000	410 700

¹ Beräknat belopp

Anslag	Investering Kronor	Avskrivning Kronor
Utbyggnad av flygtekniska försöksanstalten	1 167 000	291 700
Säkerhetsanstalter för sjöfarten	700 000	385 000
Inrikesdepartementet:		
Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. ¹	22 000 000	11 000 000
Statens anstalt för fallandesjuka:		
Om- och utbyggnadsarbeten	1 000 000	500 000
Utbyggande av karolinska sjukhuset	12 610 000	1 305 000
Vissa byggnadsarbeten vid vanförestalten i Härnösand	410 000	205 000
Uppförande av tjänstebostad åt en förrådsförvaltare vid civilförsvaret	60 000	15 000
Vissa skyddsrumsanläggningar	8 000 000	8 000 000

Av de i sammanställningen angivna anslagen bör följande avskrivas i sin helhet, då investeringarna avser sådana anläggnings- och reparationsarbeten som icke väsentligt kommer att höja fastigheternas värden, nämligen anslagen till ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter å 160 000 kronor, till byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök å 57 000 kronor samt till byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollanstalt å 7 000 kronor. Investeringsanslaget till vissa skyddsrumsanläggningar å 8 000 000 kronor bör liksom tidigare skett beträffande liknande anslag även avskrivas helt. Investeringsanslaget till anordnande av förvaltningslokaler har tidigare avskrivits i sin helhet med hänsyn till att anslaget huvudsakligen beräknats behöva anlitas för provisoriska anordningar. Då anslaget numera i fråga om användningen får anses avse mera varaktiga behov, torde den för förvaltningsbyggnader tillämpade avskrivningskvoten, 25 procent, böra tillämpas. Beträffande anslaget till merkostnader för vissa byggnadsarbeten å 5 000 000 kronor, vilket avser byggnadsföretag för vilka olika grundavskrivningsprocent tillämpats, torde avskrivningsmedlen i enlighet med tidigare tillämpade principer böra beräknas till 50 procent av investeringsbeloppet. I fråga om anslaget till inköp av fastigheter för förvaltningsändamål ingår kostnader för markförvärv med 500 000 kronor, för vilka avskrivning icke beräknats.

Försvarets fonder. För investeringar i försvarets fastighetsfond skall enligt av riksdagen godkända regler (r. skr. nr 455/1942 och 110/1951) avskrivningsbehovet beräknas schablonmässigt till 50 procent av den totala investeringen i var och en av fastighetsfondens delfonder med undantag för befästningars delfond, för vilken total avskrivning tillämpas. Kostnader för markförvärv avskrives icke.

Under arméns, marinens, flygvapnets och befästningars delfonder upptages investeringsanslag om tillhoppa 11 315 000, 4 250 000, 25 050 000 resp. 69 460 000 kronor. Härav avses för markförvärv 300 000 under arméns del-

¹ Beräknat belopp

fond, 300 000 under marinens delfond och 1 500 000 under flygvapnets delfond. Avskrivningsanslagen under delfonderna bör alltså beräknas till 5 507 500, 1 975 000, 11 775 000 resp. 69 460 000 kronor.

Statens utlåningsfonder. För investeringar i statens lånefond för universitetsstudier, allmänna studielånefonden och kronotorparnas inventarielånefond, beträffande vilka fonder utlämnade lån löper räntefritt, torde total avskrivning böra ske. Avskrivningsanslagen upptages alltså till 2 500 000, 6 000 000 resp. 50 000 kronor. Investeringsanslagen till lånefonden för bostadsbyggande och fiskerilånefonden å 475 000 000 resp. 700 000 kronor torde båda såsom tidigare skett beträffande liknande anslag böra avskrivas med 25 procent. Avskrivningsanslagen upptages alltså med 118 750 000 resp. 175 000 kronor.

Fonden för låneunderstöd. Investeringsanslaget till tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet å 135 000 000 kronor torde med preliminärt belopp (jfr prop. nr 228/1951) böra avskrivas i sin helhet. För de under fonden upptagna investeringarna till lån till anordnande av kollektiva tvätterier å 2 000 000 kronor och till lån till anordnande av allmänna samlingslokaler å 6 000 000 kronor torde avskrivningsbehovet böra beräknas i enlighet med hittills tillämpade regler. Avskrivningsanslagen upptages alltså i riksstatsförslaget med 25 resp. 65 procent av det beräknade resp. äskade investeringsbeloppet eller med 500 000 resp. 3 900 000 kronor. Beträffande anslagen till lån till akademiska föreningen i Lund å 600 000 kronor, ytterligare lån till svenska diakonsällskapet för anordnande av ett epileptikerhem å 117 000 kronor, lån till Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för om- och tillbyggnad av Fogdarödshemmet å 750 000 kronor, lån till föreningen Röingegården u. p. a. för vissa ombyggnadsarbeten å 100 000 kronor, lån till stiftelsen Skärsbo barnhem för upprustning av hemmet å 85 800 kronor, lån till de statsunderstödda alkoholistanstalterna för sanering av deras ekonomi å 800 000 kronor samt lån till nybyggnader vid erkända alkoholistanstalter å 960 000 kronor, torde, då lånen avses skola vara såväl ränte- som amorteringsfria, total avskrivning böra ske.

Diverse kapitalfonder. Investeringsanslagen under väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond till anordnande av en bombsäker oljelagringsanläggning å 2 700 000 kronor, till anordnande av ytterligare en bombsäker oljelagringsanläggning å 1 000 000 kronor och till anordnande av bombsäker smörjolfabrik m. m. å 1 800 000 kronor torde liksom tidigare skett beträffande motsvarande anslag böra avskrivas med 25, 30 resp. 35 procent. Avskrivningsanslagen upptages alltså med 675 000, 300 000 resp. 630 000 kronor. Anslaget till anordnande av lagringsutrymme för mörka oljor å 3 500 000 synes i anslutning till av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap lämnade uppgifter böra avskrivas med 65 procent. Avskrivningsanslaget bör alltså beräknas till 2 275 000 kronor.

Sammanfattning och hemställan. Avskrivningsanslagen uppgår tillsammans till 415,4 miljoner kronor. En översikt över huru anslagen fördelar sig på olika fonder och departement lämnas i följande tablå.

	Statens affärs- verks- fonder	Statens allmänna fastig- hets- fond	Försva- rets fonder	Statens utlå- nings- fonder	Fonden för låne- under- stöd	Diverse kapital- fonder	Summa
II. Justitiedeparte- mentet	—	2 385 000	—	—	—	—	2 385 000
III. Utrikesdeparte- mentet	—	500 000	—	—	—	—	500 000
IV. Försvarsdeparte- mentet ...	—	—	88 717 500	—	—	—	88 717 500
V. Socialdeparte- mentet	—	—	—	118 750 000	139 400 000	—	258 150 000
VI. Kommunika- tionsdeparte- mentet...	17370000	3 322 500	—	—	—	—	20 692 500
VII. Finansdeparte- mentet	—	175 000	—	—	—	—	175 000
VIII. Ecklesiastikde- partementet	—	5 855 200	—	8 500 000	600 000	—	14 955 200
IX. Jordbruksde- partementet	—	721 500	—	225 000	—	—	946 500
X. Handelsdeparte- mentet ...	—	1 149 900	—	—	—	3 880 000	5 029 900
XI. Inrikesdeparte- mentet	—	21 025 000	—	—	2 812 800	—	23 837 800
Summa	17370000	35 134 100	88 717 500	127 475 000	142 812 800	3 880 000	415 389 400

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels, under förutsättning att motsvarande investeringsan-
slag beviljas, anvisa följande *reservationsanslag* till avskriv-
ning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1953/54 i
härefter angivna fonder, nämligen

Telegrafverkets fond:

Kommunikationsdepartementet:

Försvarsberedskap vid telegrafverket 1 370 000

Statens järnvägars fond:

Kommunikationsdepartementet:

Försvarsberedskap vid statens järnvägar 2 000 000

Statens vattenfallsverks fond:

Kommunikationsdepartementet:

Kraftöverföring från fastlandet till Gotland 14 000 000

Statens allmänna fastighetsfond:

Justitiedepartementet:

<i>Ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter</i>	160 000
<i>Ny ungdomsanstalt för svårbehandlade</i>	1 940 000
<i>Om- och tillbyggnad av arbetslokaler vid fångvårdsanstalter m. m.</i>	200 000
<i>Om- och tillbyggnad av förläggnings- och fritidslokaler m. m. vid fångvårdsanstalter</i>	85 000

Kommunikationsdepartementet:

<i>Administrationsbyggnad inom kvarteret Fältövers- ten i Stockholm</i>	37 500
<i>Utökade lokaler för länsstyrelsen i Stockholms län</i>	95 000
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Södermanlands län m. m.</i>	262 500
<i>Anordnande av centralvärmeledning i gamla semi- nariebyggnaden i Linköping</i>	40 000
<i>Utökade lokaler för länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län</i>	75 000
<i>Anordnande av förvaltningslokaler</i>	250 000
<i>Inköp av fastigheter för förvaltningsändamål</i>	62 500
<i>Merkostnader för vissa byggnadsarbeten</i>	2 500 000

Finansdepartementet:

<i>Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m.</i>	175 000
---	---------

Ecklesiastikdepartementet:

<i>Om- och tillbyggnad av landsarkivet i Göteborg ..</i>	18 700
<i>Nybyggnad för musikaliska akademien med musik- högskolan</i>	450 000
<i>Om- och tillbyggnad av fysiska institutionen vid universitetet i Uppsala</i>	537 500
<i>Nybyggnad för geografiska och mineralogisk-geolo- giska institutionerna vid universitetet i Uppsala</i>	50 000
<i>Vissa byggnadsarbeten vid Lunds universitet</i>	148 000
<i>Om- och tillbyggnad av universitetsbiblioteket i Lund</i>	750 000
<i>Nybyggnad för karolinska mediko-kirurgiska in- stitutet</i>	250 000
<i>Kårhusbyggnad vid karolinska mediko-kirurgiska institutet</i>	285 000
<i>Uppförande av förrådsbyggnad för vissa institutio- ner vid tekniska högskolan i Stockholm</i>	21 000
<i>Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola</i>	700 000
<i>Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna</i>	502 500

Statsverkspropositionen: Bil. 19:

<i>Vissa byggnadsarbeten vid småskoleseminarierna</i>	150 000
<i>Vissa byggnadsarbeten vid nomadskolorna</i>	300 000
<i>Vissa byggnadsarbeten vid läroanstalterna för blinda</i>	42 500
<i>Vissa byggnadsarbeten vid skolorna för döva . . .</i>	50 000

Jordbruksdepartementet:

<i>Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök</i>	57 000
<i>Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut</i>	42 500
<i>Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan</i>	592 500
<i>Byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollanstalt</i>	7 000
<i>Byggnadsarbeten vid skogshögskolan</i>	22 500

Handelsdepartementet:

<i>Nybyggnad för elektriskt-fysikaliska avdelningen vid statens provningsanstalt</i>	410 700
<i>Utbyggnad av flygtekniska försöksanstalten</i>	291 700
<i>Säkerhetsanstalter för sjöfarten</i>	385 000

Inrikesdepartementet:

<i>Vissa byggnadsarbeten vid vanförestalten i Härnösand</i>	205 000
<i>Uppförande av tjänstebostad åt en förrådsförvaltare vid civilförsvaret</i>	15 000
<i>Vissa skyddsrumsanläggningar</i>	8 000 000

Försvarets fonder:**Försvarsdepartementet:**

<i>Försvarets fastighetsfond:</i>	
<i>Arméns delfond</i>	5 507 500
<i>Marinens delfond</i>	1 975 000
<i>Flygvapnets delfond</i>	11 775 000

Statens utlåningsfonder:**Ecklesiastikdepartementet:**

<i>Statens lånefond för universitetsstudier</i>	2 500 000
<i>Allmänna studielånefonden</i>	6 000 000

Jordbruksdepartementet:

<i>Kronotorparnas inventarielånefond</i>	50 000
<i>Fiskerilånefonden</i>	175 000

Fonden för låneunderstöd:

Socialdepartementet:

Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler 3 900 000

Ecklesiastikdepartementet:

Lån till akademiska föreningen i Lund 600 000

Inrikesdepartementet:

Ytterligare lån till svenska diakonsällskapet för anordnande av ett epileptikerhem 117 000

Lån till Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för om- och tillbyggnad av Fogdarödsheppet 750 000

Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond:

Handelsdepartementet:

Anordnande av en bombsäker oljelagringsanläggning 675 000

Anordnande av ytterligare en bombsäker oljelagringsanläggning 300 000

Anordnande av bombsäker smörjoljefabrik m. m. 630 000

Anordnande av lagringsutrymme för mörka oljor 2 275 000

dels i avbidan på särskild proposition beräkna följande reservationsanslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1953/54 i härefter angivna fonder, nämligen

Statens allmänna fastighetsfond:

Utrikesdepartementet:

Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen 500 000

Ecklesiastikdepartementet:

Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm ... 1 600 000

Handelsdepartementet:

Nybyggnad i Malåträsk för Sveriges geologiska undersökning 62 500

Inrikesdepartementet:

Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. 11 000 000

Statens anstalt för fallandesjuka:

Om- och utbyggnadsarbeten 500 000

Utbyggande av karolinska sjukhuset 1 305 000

Statsverkspropositionen: Bil. 19:
Avskrivning av nya kapitalinvesteringar.

Försvarets fonder:

Försvarsdepartementet:

Försvarets fastighetsfond:

Befästnings delfond 69 460 000

Statens utlåningsfonder:

Socialdepartementet

Lånefonden för bostadsbyggande 118 750 000

Fonden för låneunderstöd:

Socialdepartementet:

Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet .. 135 000 000

Lån till anordnande av kollektiva tvätterier 500 000

Inrikesdepartementet:

Lån till föreningen Röingegården u. p. a. för vissa ombyggnadsarbeten 100 000

Lån till stiftelsen Skärsbo barnhem för upprustning av hemmet 85 800

Lån till de statsunderstödda alkoholistanstalterna för sanering av deras ekonomi 800 000

Lån till nybyggnader vid erkända alkoholistanstalter 960 000

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Otto Winther.

AVSKRIVNING AV OREGLERADE KAPITALMEDELSFÖRLUSTER

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 ja-
nuari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler de frågor som röra anslag till *avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster* samt anför därvid följande.

I anslutning till 1938 års budgetreform upprättades per den 30 juni 1938 en fond för oreglerade kapitalmedelsförluster för redovisning av förluster, som uppkommit å statens kapitalfonder och överförts till fonden i den ordning Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämt. Å fonden, som står under riksgäldskontorets förvaltning, skall icke redovisas följande förluster å statens kapitalfonder, nämligen förluster för riksbanksfonden, sådana förluster för statens affärsverksfonder, statens pensionsfonder och riksgäldsfonden, som är av den mindre omfattning, att de normalt bör täckas av löpan- de inkomster, samt förluster, för vilka täckning kan beredas av inom vederbörande fond verkställda avsättningar till förnyelsefond eller värde- minskningskonto. Innan jag ingår på de frågor om avskrivning av å fonden redovisade förluster, som nu bör anmälas för riksdagen, torde jag på sed- vanligt sätt få anmäla spörsmålet om redovisning av vissa ackordsupp- görelser.

Ackordsuppörelser angående lån från statens utlåningsfonder m. m. Med bifall till propositionen nr 281 har 1940 års lagtima riksdag (skr. nr 373) bemyndigat Kungl. Maj:t att i fråga om vissa statliga lån, i den mån ej an-

nat föranledes av särskilda föreskrifter för viss låneverksamhet, efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löftesmans konkurs, ävensom att eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva långivarens rätt, så ock att, där särskilt vägande skäl därtill föranleda, medge betalningsanstånd även i fall, då sådant anstånd ej påkallas av gäldenärs eller löftesmans iråkade obestånd.

Bemyndigandet gäller i fråga om lån från statens utlåningsfonder med undantag av lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar; lånefordringar under fonden för låncunderstöd, vilka hänför sig till anslag för viss lånerörelse, med undantag av lån från allmänna järnväglånefonden, bibanelånefonden och allmänna byggnadslånefonden; lån från jämtländska lappväsendets fond, Västerbottens och Norrbottens lappfonder (fr. o. m. den 1 juli 1943 statens lappfond); samt lån från folkpensioneringsfonden för ändamål, som avses i § 4 mom. 1 punkt 8 i reglementet angående förvaltningen av nämnda fond.

Riksdagen medgav tillika, att befogenheten finge av Kungl. Maj:t delegeras åt underordnad myndighet, respektive riksbanken och riksgäldskontoret.

Vid lämnandet av detta bemyndigande uttalade riksdagen emellertid önskemålet, att redovisning i någon lämplig form årligen skulle lämnas riksdagen för beslut rörande ackordsuppgörelser och andra efterskänkanden, som fattats på grund av bemyndigandet.

Den äskade redovisningen torde på sätt tidigare skett få lämnas riksdagen i den formen, att avskrifter av de under föregående kalenderår fattade besluten angående biträdande av ackord ävensom andra efterskänkanden av statens rätt, som innefattar mera än ett medgivande av betalningsanstånd, tillställas riksdagens vederbörande utskott jämte en sammanfattande förteckning.

I enahanda ordning torde redovisning få lämnas för de fall, i vilka Kungl. Maj:t under föregående kalenderår tagit i anspråk det av 1942 års riksdag (prop. nr 241; skr. nr 388) lämnade bemyndigandet att tills vidare efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall biträda ackord i fråga om kronans fordringar för försäld fast egendom.

Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster. Enligt av 1939 års lagtima riksdag godkända principer skall under denna rubrik årligen äskas ett anslag till belopp, som kan antagas genomsnittligt bereda täckning för de förluster som för varje år brukar uppkomma. I riksstaterna för budgetåren 1939/40—1945/46 har ifrågavarande anslag upptagits till ett avrundat belopp av 1,5 miljoner kronor. Med hänsyn till det stora avskrivningsbehov, som väntats komma att framträda i fråga om vissa tidigare beslutade investeringar, bland vilka särskilt må nämnas de omfattande statliga investeringarna i bostadsproduktionen av delvis subventionsnatur, har anslaget för budgetåret 1946/47 uppförts i riksstaten med 10 miljoner kronor. Dessutom

har sistnämnda budgetår under förevarande huvudtitel anvisats anslag å tillhopa 13,9 miljoner kronor för avskrivning å vissa äldre kapitalinvesteringar. I riksstaterna för budgetåren 1947/48 och 1948/49 har anslaget upptagits med 50 miljoner kronor samt för budgetåren 1949/52 med 15 miljoner kronor. I gällande riksstat är anslaget likaledes uppfört med 15 miljoner kronor.

Med skrivelse den 20 november 1952 har riksgäldskontoret överlämnat en redogörelse angående överföring till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster under budgetåret 1951/52 av förluster å statens kapitalfonder.

Av redogörelsen framgår att följande förluster av fondförvaltande myndigheter anmälts och per den 30 juni 1952 överförts till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster:

Myndighet och fond

Statskontoret:

Fonden för låneunderstöd: Statskontorets delfond 19 361: 69

Riksbanken:

Statens bosättningslånefond 99 891: 21

Egnahemslånefonden 20 016: 73

Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden 2 606: 89

Lantbruksstyrelsen:

Arrendeegnahemsfonden 85: 50

Byggnadsstyrelsen:

Statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond 277 151: 89

Försvarets civilförvaltning:

Försvarets fastighetsfond 247 523: 75

Summa kronor 666 637: 66.

Vidare har under budgetåret 1951/52 till följd av särskilda beslut av riksdagen och Kungl. Maj:t följande förluster överförts till fonden:

Fonden för förlag till statsverket:

Förlagskapital åt centraldepån för blindas arbeten 72 000: —

Förskott till vissa plankostnader:

länsstyrelsen i Malmöhus län 3 751: 50

Summa kronor 75 751: 50.

Fonden har sålunda för sistnämnda budgetår belastats för förluster med tillhopa 742 389 kronor 16 öre. Härefter utgjorde balansen av disponibla medel å fonden 32 475 495 kronor 65 öre. Med beaktande av det för innevarande budgetår anvisade anslaget på 15 miljoner kronor skulle tillgängliga medel uppgå till i runt tal 47,5 miljoner kronor. I enlighet med riksdagens bemyndigande (r. skr. nr 350/1949) har Kungl. Maj:t genom beslut den 15 februari 1952 föreskrivit att ett belopp av 18,7 miljoner kronor härav skall anlitas till avskrivning av tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet. Den obundna behållningen uppgår följaktligen f. n. till ca 29 miljoner kronor. Såvitt nu kan bedömas synes anslaget med hänsyn härtill för nästa budgetår

behöva uppföras med endast 1 miljon kronor, vilket innebär en minskning i förhållande till gällande riksstat med 14 miljoner kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster*
för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 1 000 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Otto Winther.

BILAGA 21 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1953

STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 jan-
uari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1953/54 och anför därvid följande.

Översikt av fastighetsfondens ställning m. m.

Statens allmänna fastighetsfond omfattar tio delfonder, av vilka slottsbyggnadernas, beskickningsfastigheternas och byggnadsstyrelsens delfonder förvaltas av byggnadsstyrelsen och de övriga står under förvaltning av fångvårdsstyrelsen, medicinalstyrelsen, generaltullstyrelsen, Uppsala universitet, Lunds universitet, direktionen för karolinska sjukhuset och lotsstyrelsen. Fastighetsfonden är anordnad såsom en kapitalfond, vilket innebär, att — förutom kapitalbehållningen — fondens inkomster och utgifter redovisas i rikshuvudboken. Inkomst- och utgiftsstat för fonden fastställs årligen av Kungl. Maj:t och riksdagen. Å utgiftssidan i denna stat upptages anslagsposter för bestridande från fonden av reparations- och underhållskosnader m. m. samt för avsättning till värdeminskningsskonto. Från fondens stat bestrides vidare hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden. Å statens inkomstsida beräknas, förutom hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden samt diverse inkomster, en post för varje delfond, benämnd ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler; över denna post redovisas de belopp som för nämnda ändamål anvisas under de olika huvudtitlarna på riksstaten. Fondens överskott redovisas på särskild titel på riksstatens inkomstsida.

1 Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 1. Bil. 21.

Fastighetsfondens kapitalbehållning uppgick den 1 juli 1951 till 370,34 miljoner kronor. Enligt en av riksräkenskapsverket i samband med riksbokslutet upprättad sammanställning har under budgetåret 1951/52 kapitalinvesteringarna i fonden uppgått till 45,99 miljoner kronor, medan utgifterna å motsvarande avskrivningsanslag utgjort 21,54 miljoner kronor och avskrivningsmedlen inom fonden samt övriga kapitalmedel uppgått till 9,27 miljoner kronor. Nettoökningen av fondens behållning på grund av nyinvestering har således uppgått till 15,18 miljoner kronor. Fastighetsfondens kapitalbehållning har minskat med 0,15 milj. kronor. Den utgående behållningen den 30 juni 1952 uppgick sålunda till 385,37 miljoner kronor.

Den för budgetåret 1951/52 fastställda staten för fastighetsfonden balanserade på 37,04 miljoner kronor. Inkomsterna beräknades till detta belopp, medan utgifterna och överskottet upptogs till resp. 22,70 och 14,34 miljoner kronor. Utfallet av staten framgår av en i budgetredovisningen (s. 174 o. f.) intagen sammanställning. Enligt denna har fondens överskott uppgått till 14,20 miljoner kronor, vilket belopp alltså tillförts statsregleringen. Till reparations- och underhållskostnader m. m. har åtgått 11,56 miljoner kronor. Behållningen av reserverade reparationsmedel har under budgetåret ökat från 3,31 till 5,26 miljoner kronor.

Den för innevarande budgetår gällande staten för fastighetsfonden är fastställd genom brev den 7 mars 1952 (statsverkspropositionen Bil. 21, riksdagens skrivelse nr 42).

Från och med budgetåret 1944/45 har genomförts en omläggning av arbetsåret för reparationsverksamheten, varigenom detta lösgjorts från sin förutvarande bundenhet vid budgetåret och i stället börjar i månaderna mars—april. Härigenom kan reparationsverksamheten förläggas till vår- och försommarmånaderna, så att den icke liksom tidigare sammanfaller med byggnadsindustriens högsäsong i slutet av sommaren och början av hösten. En förutsättning härför är, att Kungl. Maj:ts förslag till stat för fastighetsfonden framlägges i statsverkspropositionen och att staten fastställs av riksdagen under dess tidigare skede.

Det förslag till stat för allmänna fastighetsfonden, som framlägges i det följande (*bilaga*), slutar på ett belopp av 46 178 000 kronor, vilket innebär en ökning av onslutningssumman med 3 602 000 kronor. Ökningen betingas i första hand av en höjning av posterna till reparations- och underhållskostnader med sammanlagt 3 107 000 kronor. Avsättningen till värdeminskningsskonto ökar med 226 000 kronor och hyresutgifterna med 471 000 kronor. Hyresinkomsterna förutses öka med 485 000 kronor och diverse inkomster med 23 000 kronor. Fondens överskott förutsättes minska med 202 000 kronor. Slutligen betingar balansen i staten en uppräknig av ersättningsanslagen till fonden med sammanlagt 3 094 000 kronor.

Till grund för förslaget till stat för fastighetsfonden har lagts av vederbörande förvaltningsmyndigheter avgivna statförslag för resp. delfonder, varöver riksräkenskapsverket den 3 december 1952 avgivit utlåtande.

Reparations- och underhållskostnader m. m.

I enlighet med vad Kungl. Maj:t föreskrivit har de fondförvaltande myndigheterna avgivit redogörelser för användningen under budgetåret 1951/52 av medel, som under här ifrågavarande anslagsposter ställts till förfogande. Beträffande redogörelsernas innehåll torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

I detta sammanhang må erinras, att vid behandlingen av förslaget till stat för fastighetsfonden vid 1943 års riksdag (prop. nr 71) ställning togs till frågan om principerna för beräkningen av medelsbehovet för reparationsändamål. De av Kungl. Maj:t i nämnda sammanhang godkända beräkningsgrunderna, mot vilka riksdagen icke riktat erinran, innebär huvudsakligen följande.

Beloppet av erforderliga reparationsmedel erhålles genom multiplicering av byggnadsbeståndets bokförda värde med en viss procentsats, underhållsprocenten. I byggnadsbeståndets bokförda värde ingår icke de byggnader, som färdigställas under det budgetår, som närmast föregår det budgetår statförslaget avser. Underhållsprocenten anpassas efter byggnadernas ålder. Sålunda fastställs ett visst procenttal för gamla byggnader och ett annat för nya byggnader. Under de första åtta åren halveras vidare underhållsprocenten för de nya byggnaderna. Underhållsprocenten eller det erhållna reparationsmedelsbehovet omräknas slutligen med hänsyn till inträffade förändringar i prisläget på byggnadsmarknaden, vilka förändringar framgår av byggnadsstyrelsens reparationskostnadsindex.

Det sålunda beräknade beloppet av erforderliga medel för reparationer och underhåll utgör en ram för medelstildelningen, vilken sedan med hänsyn till läget på arbetsmarknaden, materialtillgången, den statsfinansiella situationen m. m. av statsmakterna underkastas eventuellt erforderliga justeringar.

I brev den 1 mars 1946 förklarade Kungl. Maj:t, att beräkningen av medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader tills vidare fr. o. m. budgetåret 1946/47 skulle beträffande fångvårdsstyrelsens, medicinalstyrelsens, byggnadsstyrelsens, Uppsala universitets och Lunds universitets delfonder ske i enlighet med de principer, som förordats i förenämnda proposition, och att härvid värdena å nyuppförda byggnader i förekommande fall skulle omräknas till 1935 års prisnivå i enlighet med de i 1946 års statsverksproposition, del 22, s. 6—7 återgivna, av byggnadsstyrelsen förordade principerna.

De byggnadsvärden, som byggnaderna skulle ha betingat, därest de uppförts år 1935, bestämmes från och med budgetåret 1949/50 med tillämpning av byggnadsstyrelsens nybyggnadskostnadsindex, som av styrelsen årligen kompletteras med hänsyn till inträffade förändringar i kostnadsläget på byggnadsmarknaden.

Beträffande reparationskostnadsindex har byggnadsstyrelsen anmält, att

denna med 1935 som basår för år 1952 beräknats till 266, vilket innebär en ökning med 24 enheter jämfört med år 1951.

I det följande kommer att lämnas en redogörelse för de fondförvaltande myndigheternas anslagsaskanden för budgetåret 1953/54. Dessförinnan må erinras att 1952 års riksdag (jfr statsverkspropositionen Bil. 21, s. 24) genomförde en allmän nedskärning med 5 procent av de belopp, som myndigheterna äskat till bekostande av fastigheters löpande underhåll under innevarande budgetår. Åtgärden motiverades med den rådande arbetskraftssituationen inom byggnadsfacket. I petitaskrivelserna för nästa budgetår har förvaltningsmyndigheterna i allmänhet utgått från att någon dylik reduktion av underhållsanslagen icke kommer att ske för budgetåret 1953/54. Beräkningarna av det löpande reparationsmedelsbehovet har sålunda skett med tillämpning av tidigare fastställda principer för bestämmande av underhållsmedlens storlek under de olika delfonderna.

Slottsbyggnadernas delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. för denna delfond har enligt staten för innevarande budgetår anvisats sammanlagt 1 346 000 kronor, varav 663 000 för de kungl. slotten med tillhörande byggnader, 98 000 för uthyrda lägenheter vid Drottningholm, Ulriksdal och Haga, 205 000 för vissa historiska byggnader och byggnadsminnesmärken m. m. samt 380 000 för vissa iståndsättningsarbeten.

I fråga om delposterna för de kungl. slotten med tillhörande byggnader samt för vissa historiska byggnader och byggnadsminnesmärken m. m. har styrelsen vid beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1953/54 utgått från de i förra årets statskrivelse upptagna beloppen, 698 000 resp. 216 000 kronor. Dessa har ökats med 10 procent, motsvarande enligt styrelsens indexberäkning byggnadskostnadernas stegring sedan år 1951. Till delposten avseende slottsbyggnaderna har därjämte lagts 5 000 kronor avseende Rosersbergs slott, där en under budgetåret 1950/51 verkställd ombyggnad av slottsstallet medfört ökad underhållsvolym.

Medelsbehovet under delposterna a. och c. har i enlighet härmed uppskattats till avrundat 773 000 resp. 238 000 kronor.

Rörande delposten b. — som avser reparations- och underhållskostnader för de uthyrda lägenheterna vid Drottningholm, Ulriksdal och Haga — anför byggnadsstyrelsen, att åtskilliga av uthyrningsobjekten med anvisade underhållsmedel icke kunnat iståndsättas eller moderniserats i den omfattning, som med hänsyn till nuvarande bostadsstandard varit önskvärd. Av denna anledning och med hänsyn till angelägenheten av att dessa byggnader blir bestående inom det egenartade kulturresevat, som de gamla kungsgårdarna utgör, anser styrelsen nödvändigt, att en upprustning av byggnaderna snarast kommer till stånd. De mest trängande behoven avser bostäderna vid Ulriksdals slott.

Enligt hittills tillämpade grunder för beräkning av delposten b, skulle densamma för nästa budgetår uppföras med 113 000 kronor. Härtill har lagts 7 000 kronor, svarande mot den ökning av fastighetsskatterna, som ägt rum sedan år 1951. Det sålunda erhållna beloppet, 120 000 kronor, skulle emeller-

tid endast täcka kostnaderna för normalt underhåll m. m. av byggnaderna. Styrelsen ifrågasätter, om icke vad som härutöver erfordras för en nödvändig upprustning av de uthyrda lägenheterna kunde få bestridas inom ramen för de inflytande hyres- och arrendemedlen. Dessa beräknas för nästa budgetår uppgå till 220 000 kronor. Skillnaden mellan hyresinkomsterna och de löpande reparationsutgifterna, beräknade enligt hittills tillämpade grunder, utgör (220 000 — 120 000 =) 100 000 kronor. Styrelsen föreslår sålunda att för istandsättning och modernisering av närmast bostäderna vid Ulriksdals slott inräknas i delposten ett belopp motsvarande denna skillnad. Styrelsen förutsätter att en mot de nedlagda kostnaderna svarande rimlig förhöjning av nu utgående hyror skall kunna komma till stånd och tillägger, att det är av särskild vikt att medel för här avsett ändamål finns disponibla vid sådana tillfällen, då gällande kontrakt för de olika hyres- och arrendeobjekten utlöper. Av denna anledning utgår styrelsen också från att hinder icke skall möta att använda medel, som kan komma att inräknas i staten för istandsättning och modernisering av närmast bostäderna vid Ulriksdals slott, jämväl för bostäder vid Drottningholms och Haga slott, därest detta skulle vara lämpligt.

I enlighet härmed förordar byggnadsstyrelsen, att delposten b. för budgetåret 1953/54 uppföres med ett belopp av 220 000 kronor.

Alltsedan budgetåret 1946/47 har under reparations- och underhållsposten av slottsbyggnadernas delfond upptagits särskilda belopp för istandsättningsarbeten vid de kungl. slotten med tillhörande byggnader. För innevarande budgetår har för arbeten av denna art anvisats 380 000 kronor. För nästa budgetår hemställer byggnadsstyrelsen om anvisande under delposten av sammanlagt 687 000 kronor. Styrelsen har därvid upprepat sina i förra årets statskrivelse gjorda framställningar om medelsanvisning för putsning av fasaderna till Stockholms slott, vissa arbeten vid Tullgarns slott samt ombyggnad av Dragonstallet vid Drottningholms slott. Rörande motiveringen för dessa arbeten hänvisas till petitaskrivelsen för budgetåret 1952/53 (se statsverkspropositionen, Bil. 21, s. 4 och 5). Arbetena å Stockholms slott, som numera ansetts böra omfatta ej endast norra fasaderna utan även nordöstra flygelns östra och nordvästra flygelns västra faser, har kostnadsberäknats till 280 000 kronor. För arbetena vid Tullgarns slott och vid Drottningholms slott har enligt senaste kostnadsberäkningar 187 000 resp. 190 000 kronor bedömts erforderliga. Av sistnämnda belopp har styrelsen i staten för nästa budgetår upptagit 100 000 kronor, medan återstoden, 90 000 kronor, skulle behöva stå till förfogande under budgetåret 1954/55.

Utöver dessa redan tidigare framförda önskemål har byggnadsstyrelsen för nästa budgetår äskat särskilda medel till bekostande av vissa omändringsarbeten m. m. i Stockholms slott samt för yttre konserveringsarbeten å Riddarholmskyrkan. Härom anför styrelsen i huvudsak följande.

På framställning av ståthållarämbetet på Stockholms slott har riksmarskalksämbetet hemställt, att moderna toaletterum för personalen måtte

anordnas i de till sydöstra flygeln förlagda förvaltningslokalerna. Ståthållaren har anfört, att de nuvarande toaletterummen är förlagda till våningen ovanför, helt avskilda från tjänsterummen och att de i övrigt ej uppfyller de krav, som numera måste uppställas. Den koncentration av förvaltningspersonal till sydöstra flygeln, som nyligen ägt rum och som ytterligare kommer att ske, skärper än mer behovet av en modernisering av toalettutrymmena. Kostnaderna för arbetena har slottsarkitektkontoret beräknat till 20 000 kronor.

För arbetena inom slottet för att återställa kulturhistoriskt värdefulla rumsinredningar har intill år 1945 särskilda medel beviljats, vilket möjliggjort att ett 10-tal rum kunnat återställas i ursprungligt skick. Slottsarkitekten har nu föreslagit, att dessa arbeten måtte fullföljas och förordar att ett belopp av 50 000 kronor beräknas i staten för nästa budgetår. De arbeten som under budgetåret närmast skulle komma i fråga avser en restaurering av Nordstjärneordens sal.

Sandstenen i fasaderna till de gravkor, som omgiver kyrkan, är starkt vitt-rad, varför skyddskonservering snarast måste vidtagas. I samband därmed måste stenen rengöras och hårt angripna partier utbytas. Åtgärderna är av brådskande natur, enär fara föreligger för att de värdefulla detaljerna i gravkorens rika utsmyckning kommer att inom kort tid förstöras. De mest angelägna arbetena avser karolinska gravkoret. Styrelsen föreslår att ett belopp av 50 000 kronor för detta ändamål inräknas i nästa budgetårs stat.

Byggnadsstyrelsen har sålunda beräknat medelsbehovet under förevarande delfond till (773 000 + 238 000 + 220 000 + 280 000 + 187 000 + 100 000 + 20 000 + 50 000 + 50 000 =) 1 918 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. för denna delfond har varit anslagna följande belopp under resp. budgetår.

Budgetår	1949/50	1950/51	1951/52	1952/53
Kronor.....	350 000	458 000	424 000	560 000

Av de för innevarande budgetår anvisade medlen har 462 500 kronor beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 97 500 kronor, för vissa större reparations- och ändringsarbeten, vilka icke kunnat utföras inom ramen för det normala reparationsanslaget och för vilka särskilda investeringsanslag icke ansetts böra äskas, då fastigheternas värdeökning förväntas bli obetydlig.

I statförslaget för budgetåret 1953/54 har fångvårdsstyrelsen beräknat det för normala reparations- och underhållsarbeten erforderliga anslaget enligt samma grunder som tidigare. Underhållskostnaderna framgår av följande uppställning.

	Byggnads- värde kronor	Underhålls- procent	Reparations- och under- hållskost- nader m. m. kronor
Äldre byggnader.....	9 582 397	4,52	433 124
Nya byggnader över 8 år.....	3 914 920	1,79	70 077
Nya byggnader ej över 8 år.....	709 972	0.89	6 319
Kronor	14 207 289	—	509 520

Till det sålunda erhållna beloppet, som avrundats till 510 000 kronor, har lagts 25 000 kronor, eller lika mycket som äskades för innevarande budgetår, till bestridande av reparations- och underhållskostnader samt onera för av fångvården disponerade barackbyggnader. Härigenom har erhållits summan 535 000 kronor. Styrelsen hemställer att någon reducering av detta belopp — i likhet med vad som skett för innevarande budgetår — icke måtte vidtagas. Till stöd härför anföres, att fångvårdens fastighetsbestånd på grund av byggnadernas ålder och deras användningsändamål är i starkt behov av restaurering och modernisering. De särskilda investeringsanslag för modernisering av äldre fångvårdsanstalter, som anvisats i anledning av straffverkställighetslagen, har endast kunnat avhjälpa de mest trängande behoven, och underhållet är, framhåller styrelsen, vid flera anstalter eftersatt. Styrelsen anser sig därför vara i oundgängligt behov av den medelsanvisning, som erhålles enligt fastslagna procentberäkningsprinciper.

Utöver vad som sålunda bedömts erforderligt för löpande ändamål har fångvårdsstyrelsen även för nästa budgetår äskat särskilda medel för vissa större reparations- och ändringsarbeten. Innan en närmare redogörelse härför lämnas, torde få erinras, att Kungl. Maj:t jämlikt beslut av 1952 års riksdag (jfr statsverkspropositionen, Bil. 21, s. 25) har anbefallt fångvårdsstyrelsen att i samband med upprättande av förslag till stat för styrelsens delfond för budgetåret 1953/54 uppgöra en plan över samtliga de arbeten, vilka enligt styrelsens bedömande motiverar särskild medelsanvisning under förevarande delpost.

I statskrivelsen för nästa budgetår anmäler fångvårdsstyrelsen, att den funnit sig icke för närvarande kunna förelägga Kungl. Maj:t den ifrågasatta arbetsplanen. Styrelsen åberopar, att 1951 års fångvårdsutredning i sitt den 15 juli 1952 avgivna betänkande om räjongplan för fångvården bland annat föreslagit en upprustning av fångvårdens arbetsdrift genom inredande av nya arbetslokaler m. m. för en kostnad av cirka 2 miljoner kronor, vilka arbeten skall utföras under en period av fyra å fem år. Om räjongplanen genomföres, påkallar detta vissa ombyggnadsarbeten jämväl i övrigt. Styrelsen har därför ansett sig böra avvakta statsmakternas ställningstagande till fångvårdsutredningens förslag. Styrelsen tillägger att den nyligen av Kungl. Maj:t tillsatta s. k. säkerhetsanstaltsutredningen kommer att beröra dispositionen av bland annat fyra slutna anstalter, nämligen Norrköping, Kalmar, Västerвик och Karlstad. Styrelsen har därför inskränkt sig till att begära medel för särskilda reparations- och ändringsarbeten, vilka icke har samband med ovannämnda utredningsförslag.

Med utgångspunkt härifrån har styrelsen hemställt till en början om anvisande av ytterligare medel till installation av alarmanordningar vid vissa fångvårdsanstalter (30 000) samt omläggning av de elektriska ledningarna vid vissa anstalter (30 000). För dessa ändamål har i staten för innevarande budgetår upptagits 15 000 resp. 30 000 kronor. Till installation av alarmanordningar har medel beviljats även för budgetåren 1950/51 och 1951/52.

Rörande motiveringen för dessa senare arbeten hänvisas till vad som från styrelsens sida anförts i skrivelsen med begäran om medelsanvisning för budgetåret 1949/50 (se 1949 års statsverksproposition, Bil. 22, s. 9; se även 1950, 1951 och 1952 års statsverkspropositioner, Bil. 21, s. 6 resp. 8 och 7). Styrelsen tillägger, att behovet av brandalarmanordningar har stegrats genom det fortlöpande arbetet med inrättandet av arbetslokaler i de egentliga anstaltsbyggnaderna. I fråga om motiveringen för fortsatt utbyte av de elektriska ledningarna vid vissa anstalter hänvisar styrelsen till förra årets statskrivelse (se 1952 års statsverksproposition, Bil. 21 s. 7). Styrelsen anför att ytterligare arbeten av denna art har aktualiserats. — Fångvårdsstyrelsen har äskat fortsatta medel även för nyinstallation av värmepannor och varmvattenberedare, för vilket ändamål anvisats 15 000 kronor för vart och ett av budgetåren 1951/52 och 1952/53. I statförslaget för nästa budgetår har styrelsen för dylika installationsarbeten beräknat 75 000 kronor. Rörande motiveringen hänvisas till styrelsens petitaskrivelse för budgetåret 1951/52 (se 1951 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 8 och 9; se även 1952 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 7). Styrelsen yttrar att anmälningar för närvarande föreligger om utbyten av värmepannor och varmvattenberedare m. m. till en beräknad kostnad av sammanlagt 115 000 kronor, vilka måste utföras under nästa budgetår. Av nämnda belopp avser icke mindre än 45 000 kronor fångvårdsanstalten vid Härlanda. Styrelsen stannar emellertid för närvarande vid att för nästa budgetår hemställa om särskild medelsanvisning endast till belopp av 75 000 kronor. — Vidare har styrelsen upprepat sina tidigare framställningar om anslag till luftskyddsanordningar, för vilket ändamål styrelsen i statförslaget för budgetåret 1953/54 upptagit 30 000 kronor. Rörande motiveringen hänvisas till petitaskrivelsen för nästföregående budgetår (se 1951 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 8; se även 1952 års statsverksproposition, Bil. 21 s. 7).

För andra särskilda arbeten än nu nämnda har styrelsen äskat sammanlagt 255 500 kronor. Härom inhämtas bl. a. följande av handlingarna.

På grund av brist på medel har fasaderna å fångvårdsanstalten i Vänersborg icke kunnat repareras. Stadens byggnadsnämnd har nyligen i skrivelse till styrelsen uttalat, att fasaderna »lämna en del övrigt att önska ifråga om snygghet och god ordning», samt begärt uppgift när omfärgning kan förväntas bli genomförd. Styrelsen kan vitsorda det trängande behovet av arbetet, som är kostnadsberäknat till 23 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 4 oktober 1946 godkänt ett avtal mellan fångvårdsstyrelsen och tingshusstyrelserna i Villands samt Gärds och Albo härader om försäljning av viss del av fängelsetomten i Kristianstad för uppförande av tingshus. Avtalet innehåller bestämmelsen, att köparen med halva kostnaden skall deltaga i anordnandet av mur eller lämpligt stängsel mellan säljarens mark och den mark, som skall överlätas till köparen. Fångvårdens andel i kostnaderna för uppförande av en mur kommer att uppgå till 9 500 kronor.

Å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 (se prop. nr 281/1944, s. 158) anslogs 64 000 kronor till installation av värmeledning vid fångvårdsanstalten i Hudiksvall. Arbetet kom dock icke till utförande med hänsyn till

strafflagberedningens förslag om anstaltens nedläggande (se 1946 års statsverksprop., Kapitalbudgeten, Bil. 1, s. 3). Styrelsen har sökt att genom provisoriska åtgärder minska olägenheterna av det ålderdomliga uppvärmningssystemet med värmeugnar men har funnit de med systemet förenade riskerna vara så stora, att anstånd med en omläggning av uppvärmningssystemet icke längre är försvarligt. Anstaltens behövighet inom anstaltsorganisationen kan — på grund av att nya anstalter för vanligt fångförvar under överskådlig tid framåt icke lär bli uppförda — icke längre ifrågasättas, varför anslaget beviljande icke kan göras avhängigt av några organisationsundersökningar. Kostnaderna för omläggning av värmeledningssystemet har numera beräknats till 105 000 kronor.

Uppvärmningssystemet vid fångvårdsanstalten i Mariestad är i behov av omläggning. Anstaltsbyggnaden uppvärms för närvarande med gjutna rör i bjälklagen i varje cell och med cirkulerande varmt vatten för naturlig cirkulation. Värmeledningen fungerar icke längre tillfredsställande. Detta beror dels på att det varma vattnet cirkulerar dåligt, dels på att utrymmet i bjälklagen, där rören är förlagda, är bemängt med damm, dels ock på att luftkanalerna mellan dessa utrymmen och cellerna blivit bemängda med damm, som hindrar luftcirkulationen. På grund härav bör heit ny värmeledning införas med radiatorer i celler och övriga lokaler. I samband med dessa arbeten bör de nuvarande slaskrattarna i korridorerna ersättas med sköljrum i varje våning. Kostnaderna har av styrelsens arkitekt beräknats till 72 000 kronor.

Kostnaderna för uppvärmning av anstalterna är mycket höga (för budgetåret 1951/52 1 590 000 kronor). Det är angeläget att genom olika åtgärder försöka nedbringa desamma. En av möjligheterna i sådan riktning är att anknyta flera förvaltningsenheter till en och samma värmecentral. Som ett led i besparingssträvandena får fångvårdsstyrelsen, efter överläggningar med byggnadsstyrelsen, föreslå omläggning av uppvärmningssystemet vid fångvårdsanstalterna i Luleå och Gävle genom att tillföra anstalterna värme från landsstatshusens panncentraler i respektive städer. Kostnaderna för omläggningen beräknas till 21 000 respektive 25 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har sålunda upptagit posten till reparations- och underhållskostnader m. m. till (535 000 + 30 000 + 30 000 + 75 000 + 30 000 + 23 000 + 9 500 + 105 000 + 72 000 + 21 000 + 25 000 =) avrundat 955 000 kronor.

I skrivelse den 13 november 1952 har *fångvårdsstyrelsen* gjort framställning om anvisande av 10 000 kronor till förbättring av värmeledningen vid fångvårdsanstalten i Falun. Såsom motivering har styrelsen anfört, att värmepannorna, som ersattes 1942, visserligen är i fullgott skick, men att värmen fördelas ojämnt å anstaltens olika delar, sammanhängande med att vissa ledningsrör är delvis igenrostade, varigenom värmeavgivningen genom dålig vattencirkulation minskats. Härtill kommer att rörkanalerna i bjälklaget inte medger tillräcklig luftväxling. I avvaktan på en fullständig omläggning av ledningssystemet synes en ökning av värmeeffekten relativt lätt kunna åstadkommas genom att cellernas rörslingor förses med en separat cirkulationspump. Kostnaderna härför samt för inmontering i främst hörncellerna av särskilda värmeradiatorer har beräknats till det av styrelsen angivna beloppet, 10 000 kronor.

Beskickningsfastigheternas delfond. Den för denna delfond uppförda anslagsposten är uppdelad på en delpost till reparations- och underhållskostnader för delfondens fastigheter och en förslagsvis beräknad delpost till uppvärmning och belysning av kanslilokaler och tjänstebostäder i statens fastigheter för utrikesförvaltningen. För nämnda ändamål har anvisats följande belopp.

Budgetår	1949/50	1950/51	1951/52	1952/53
Reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m. kronor	350 000	505 000	615 000	740 000
Bränsle och lyse för kanslilokaler och tjänstebostäder, <i>förslagsvis</i> , kronor	248 000	258 000	277 000	355 000

Av de för innevarande budgetår under posten till reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m. anvisade medlen har 520 000 kronor beräknats till löpande reparations- och underhållsarbeten och 200 000 kronor till täckande av årligen återkommande utgifter för onera m. m., såsom skatter, vattenavgifter, sotning, bevakning, hissbesiktning etc. Av återstoden har 20 000 kronor avsetts till inspektionsresor.

I statförslaget för budgetåret 1953/54 har byggnadsstyrelsen uppskattat de årligen återkommande utgifterna för onera m. m. till 210 000 kronor.

För löpande reparations- och underhållsarbeten hemställer styrelsen om anvisande av 540 000 kronor, innebärande en höjning med 20 000 kronor. Det ökade medelsbehovet motiveras med de under senare år tillkomna byggnaderna i Canberra och Köln, för vilka tidigare icke underhållsmedel inräknats i anslaget. I fråga om beräkningen i övrigt av det för löpande reparations- och underhållsarbeten erforderliga beloppet har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Som byggnadsstyrelsen redan tidigare framhållit, utgöres en stor del av delfondens fastighetsbestånd av äldre fastigheter, som är oekonomiska med avseende på såväl underhålls- som driftskostnader. Styrelsen vill erinra om att den allmänna rationalisering av utrikesrepresentationens lokalbehov, som anses önskvärd och vars närmare riktlinjer underställts 1952 års riksdag (se prop. 152/1952), bl. a. innebär, att det nuvarande fastighetsbeståndet moderniseras och delvis förnyas. Ett successivt genomförande av detta program medför således att ur teknisk-ekonomisk synpunkt olämpliga fastigheter underhålls med sikte på att de vid lämpligt tillfälle skall ersättas med nyförvärv eller nybyggnad, medan å andra sidan övriga fastigheter i mån av behov allmänt istandsättes och moderniseras. Dylika arbeten är emellertid av den karaktär och omfattning, att kostnaderna härför bör föreläggas Kungl. Maj:t för beslut i varje särskilt fall. Vid bedömandet av erforderliga underhållsmedel för budgetåret 1953/54 har styrelsen således endast räknat med genomförandet av normalt förekommande reparations- och underhållsarbeten ävensom mindre ändringsarbeten. Liksom för innevarande budgetår har styrelsen icke heller medtagit någon särskild reservation för under budgetåret uppkommande större reparationsarbeten, vilka kan

erfordras i samband med skiften å sändebudsposter. I fråga om valutakurser och priser har styrelsen utgått från de för dagen gällande.

Utöver vad som sålunda beräknats till årligen återkommande utgifter för onera m. m. samt löpande reparations- och underhållskostnader har byggnadsstyrelsen i statskrivelsen för nästa budgetår äskat 20 000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår, till nödvändiga inspektionsresor.

Styrelsen har sålunda föreslagit att posten till reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m. för nästa budgetår upptages till (210 000 + 540 000 + 20 000 =) 770 000 kronor.

Kostnader för uppvärmning och belysning av kanslilokaler och tjänstebo-städer under budgetåret 1953/54 har av styrelsen uppskattats till 360 000 kronor.

Byggnadsstyrelsens delfond. Under denna delfond har till reparations- och underhållskostnader m. m. anvisats följande belopp.

Budgetår	1949/50	1950/51	1951/52	1952/53
Kronor	3 776 000	4 147 000	4 595 000	5 685 000

Av de för innevarande budgetår anvisade medlen har 5 317 000 kronor beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 368 000 kronor, för vissa ändrings- och förbättringsarbeten.

I sitt förslag till stat för byggnadsstyrelsens delfond för budgetåret 1953/54 har styrelsen beräknat erforderliga reparations- och underhållsmedel till sammanlagt 7 700 000 kronor, därav 6 332 000 kronor faller på löpande och 1 368 000 kronor på särskilda ändamål.

Till grund för uppskattningen av det löpande medelsbehovet har lagts bokföringsvärdet av de på delfonden den 30 juni 1952 redovisade byggnaderna. Från detta värde, 317 510 166 kronor, har dragits 39 043 020 kronor, utgörande värdet av byggnader under uppförande samt till delfonden hörande byggnader, beträffande vilka styrelsen icke svarar för underhållet eller endast har att bestrida det yttre underhållet.

Till återstående beloppet, 278 467 146 kronor, har lagts ett uppskattat byggnadsvärde av sammanlagt 915 000 kronor för fastigheten nr 10 i kvarteret Hotellet i Visby, fastigheten i kvarteret Gunnar Gröpe i Växjö, fastigheten nr 10 i kvarteret Landshövdingen i Kalmar, fastigheterna nr 2, 6 och 7 i kvarteret Onkel Adam i Östersund samt fastigheten nr 3 i kvarteret Poppeln i Vänersborg, vilka fastigheter inköpts för att möjliggöra utbyggnad av landsstatshusen i resp. städer och endast åsatts markvärden i samband med förvärvet.

Sammanlagda värdet av de byggnader, för vilka styrelsen skall bestrida underhållet, utgör enligt det föregående 279 382 146 kronor. Detta värde har av byggnadsstyrelsen omräknats i enlighet med de i 1946 års statsverks-

proposition, del 22, s. 6—7 återgivna, av styrelsen förordade principerna, var-
 efter erforderliga underhållsmedel vid 1935 års prisnivå beräknats i enlig-
 het med följande tabell.

	Bokfört byggnadsvärde kronor	Byggnadsvärde reducerat till 1935 års pris- nivå kronor	Underhålls- procent	Erforderliga un- derhållsmedel vid 1935 års prisinivå kronor
Äldre byggnader	112 815 688	112 815 688	1,5	1 692 235
Nya byggnader över 8 år..	38 036 792	32 116 711	1,0	321 167
Nya byggnader ej över 8 år	128 529 666	63 681 876	0,5	318 409
	Kronor 279 382 146	208 614 275	—	2 331 811

Till den sålunda erhållna summan, 2 331 811 kronor, har lagts kostna-
 derna för yttre underhåll av de kungl. teatrarna samt av övriga byggnader
 för vilka byggnadsstyrelsen endast svarar för sådant underhåll. Dessa kost-
 nader har uppskattats till 29 500 kronor vid 1935 års prisläge, varvid erhål-
 lits summan 2 361 311 kronor.

Då indextalet beträffande underhållskostnader för år 1952 stigit till 266
 jämfört med 100 år 1935, har reparationsposten för budgetåret 1953/54
 föreslagits till ($2,66 \times 2\,361\,311 =$) i runt tal 6 300 000 kronor.

Till detta belopp har lagts 32 000 kronor, eller samma belopp som för
 innevarande budgetår, för drift och underhåll av det Stockholms stad till-
 höriga Tessinpalatset i Stockholm, vilket enligt avtal mellan Kungl. Maj:t
 och kronan samt staden disponeras av kronan med skyldighet att under-
 hålla fastigheten.

Utöver de sålunda för normala underhållsarbeten beräknade medlen har
 byggnadsstyrelsen hemställt om anslag för vissa större reparationsarbeten,
 vilka måst uppskjutas dels på grund av beskränningen av underhållsanslaget
 under krigsåren och dels med anledning av att under nu rådande lokal-
 svårigheter ändringsarbeten måst utföras i större utsträckning än tidigare
 för att möjliggöra lokalernas intensiva utnyttjande. Dessa arbeten har så-
 dan omfattning, att de icke kan rymmas inom underhållsanslaget. Ytter-
 ligare äskar styrelsen särskilda medel för vissa ändrings- och inrednings-
 arbeten, vilka icke kommer att öka värdet å byggnaderna och för vilka sär-
 skilda investeringsanslag således icke bör äskas men som å andra sidan
 icke kan utföras inom ramen för det normala underhållsanslaget.

Bland de ändamål, för vilka särskild medelsanvisning ansetts erforderlig,
 finnes vissa arbeten, som redan tidigare framförts av byggnadsstyrelsen.
 Sålunda har styrelsen upprepat sina i skrivelsen med anslagsäskanden för
 innevarande budgetår gjorda yrkanden om medelsanvisning för vissa ar-
 beten till Svea livgardes f. d. kaserner (430 000), anordnande av textil-
 slöjdsal m. m. vid folkskoleseminariet i Falun, anordnande av gemensam
 panncentral för länsresidenset, lantmäterikontoret och landsstatshuset i
 Umeå (95 000) samt anordnande av arkivlokal m. m. i landsfiskalsbostaden
 i Arjeplog. Rörande motiveringen för dessa arbeten hänvisas till vad som

från styrelsens sida anförts i tidigare petitaskrivelser (se 1950, 1951 och 1952 års statsverkspropositioner, Bil. 21, s. 11 resp. 13 och 12—15). De föreslagna arbetena i Falun har numera kostnadsberäknats till 32 000 kronor och arbetena i Arjeplog till 27 000 kronor.

I fråga om de ändamål i övrigt, för vilka byggnadsstyrelsen äskat särskilda medel, inhämtas bl. a. följande av handlingar i ärendet.

Den 9 maj 1952 uppdrog Kungl. Maj:t åt styrelsen att vidtaga vissa ändringsarbeten avseende civildepartementets och försvarets kommandoexpeditions lokaler inom kanslihusannexet och förordnade att för ifrågavarande arbeten uppkommande kostnader skulle förskottvis bestridas från förevarande delpost. Vidare förklarade sig Kungl. Maj:t vilja framdeles efter framställning från byggnadsstyrelsen meddela beslut angående bestridande av förenämnda kostnader. Dessa har uppgått till 12 000 kronor. Styrelsen föreslår att beloppet anvisas å förevarande delpost för budgetåret 1953/54.

I skrivelse den 2 september 1952 har styrelsen hemställt att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga styrelsen att av de för innevarande budgetår under byggnadsstyrelsens delfond anvisade underhållsmedlen förskottera utgifter till ett belopp av högst 44 000 kronor för påbörjande av arbeten avseende anordnande av nytt ställverk m. m. vid Kungl. Myntets byggnader i Stockholm. Samtidigt anmälde styrelsen, att styrelsen vid bifall härtil ämnade i sitt kommande förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond, byggnadsstyrelsens delfond, inräkna ett särskilt belopp av 80 000 kronor dels till läckning av förskottet å 44 000 kronor och dels till arbetenas slutförande under nästa budgetår. Styrelsen föreslår, att nämnda belopp 80 000 kronor beräknas i reparationsposten för nästa budgetår.

Under de gångna åren har vid upprepade tillfällen framförts klagomål över otillfredsställande ventilation inom byggnaden i kv. Röda bodarna i Stockholm. Orsaken härtil är närmast att söka i det förhållandet att evakueringskanalerna från rummen är förlagda i ytterväggarna. Av denna anledning blir luftcirkulationen i kanalerna otillfredsställande och luftomsättningen i rummen otillräcklig. Särskilt under den kallare årstiden, då möjligheter icke föreligger att i tillräcklig omfattning vädra lokalerna genom att hålla fönsterna öppna, blir luftförhållandena i rummen besvärande. Styrelsen har låtit närmare undersöka de åtgärder, som erfordras för att bringa ventilationen inom byggnaden i tillfredsställande skick. Utredningen har givit vid handen att för utsugning av luft erfordras installation av 10 stycken evakueringsfläktar med anslutning till evakueringskanalerna i ytterväggarna. För att tillföra rummen tillräckligt med ersättningsluft tänkes fyra i byggnaden befintliga ljusgårdar tagas i anspråk. I vardera ljusgård, som avses skola övertäckas med glastak, föreslås installation av ett varmluftsaggregat. Dessa skall inblåsa tempererad uteluft i respektive ljusgård, som kommer att tjänstgöra såsom tillförseltrumma. Från ljusgårdarna införes luften till de olika rummen genom de mot gårdarna vettande fönstren eller genom kanaler. Den nu skisserade lösningen av tillförsel av ersättningsluft kommer att ställa sig avsevärt billigare än om den vanligtvis förekommande metoden med särskilda trummor för friskluftstillförseln skulle användas. Kostnaderna för nu avsedda arbeten har beräknats till sammanlagt 180 000 kronor.

Elinstallationerna inom byggnaden i kv. Murmästaren i Stockholm är från början utförda för likström. Under årens lopp har vissa lokaler inom fastigheten såsom skyddsrum, panncentral, telefonväxel och vissa kartverket och skolöverstyrelsen tillhöriga rum och laboratorier försetts med växel-

ström. Därjämte har en del provisoriska arrangemang vidtagits för att tillgodose behovet av växelström i enstaka rum. Lokalinnehavarna i byggnaden, i första hand skolöverstyrelsen, har gjort upprepade framställningar om överkoppling till växelströmsnätet av resterande anläggningsdelar inom byggnaden. Härigenom skulle beredas ökade möjligheter till anslutning av bl. a. diktafonanläggningar och armaturer av lysämnesrör i lokaler med mindre tillfredsställande dagsljus. Behovet av växelström har under senare år blivit allt mer framträdande särskilt i kontorsbyggnader. Styrelsen finner därför angeläget att den föreslagna överkopplingen av elanläggningarna inom ämbetshuset till sådan strömart snarast kommer till stånd. Kostnaden härför inklusive erforderliga byggnads- och målningsarbeten har beräknats till 80 000 kronor.

I skrivelse till styrelsen den 5 juni 1952 har veterinärhögskolan framfört önskemål om anordnande av parkeringsplatser inom skolans område. I synnerhet under sommarhalvåret föreligger ett mycket trängande behov av sådana platser. I samband med att kulvertledning från skolans värmecentral nu framdragits till den under uppförande varande nybyggnaden för fysiologi m. m. har stora delar av området framför skolans huvudbyggnad, omfattande bl. a. gräsmattor och parkeringsplats förstörts. Vid återställandet av markområdet synes det lämpligt att anordningar vidtages för en välbehövlig förbättring av högskolans parkeringsproblem. Enligt ett framlagt förslag skulle vid områdets slutliga ordnande i nyssnämnda avseende kunna beredas uppställningsplats för 12 bilar. Marken beräknas skola för ses med permanentbeläggning av asfalt. Kostnaderna för arbetena har beräknats till 14 000 kronor.

Vid riksmuseet vid Frescati finns tre bostadshus inrymmande 10 familjebostäder, som disponeras av vid museet anställda vaktmästare och eldarpersonal. Från museets och vederbörande personals sida har till styrelsen gjorts framställning om anordnande av en maskinutrustad tvättstuga, som nu saknas inom fastigheten. I museets närhet finnes ej någon andelstvättstuga eller liknande, vid vilken personalen kan tvätta. Museet är därjämte så avlägset beläget, att personalen icke lämpligen kan hänvisas att tvätta i någon annan av styrelsen förvaltd fastighet, där modern tvättstuga finns. Styrelsen finner därför önskvärt, att den gjorda framställningen beaktas. Möjligheter föreligger att i källarvåningen i ett av bostadshusen anordna lämplig tvättstuga. Kostnaden härför har beräknats till 20 000 kronor.

I skrivelse till byggnadsstyrelsen den 10 september 1952 har statens västskyddsanstalt anmält att sådana utrymmen som enligt 9 § arbetarskyddslagen föreskrives, nämligen toalett, rum för ombyte, förvaring och i förekommande fall torkning av kläder samt plats för intagande av måltid, saknas för vid anstalten anställda fältarbetare. I anledning härav har styrelsen i samråd med anstalten utarbetat förslag till lämplig lösning av denna fråga. Ett förrum till ett av växthusen vid anstalten tänkes skola iordningställas till omklädnads- och matrum, medan toalett, tork- och duschrum föreslås skall inredas i den mot förrummet gränsande delen av växthuset. Kostnaderna för dessa arbeten har beräknats till 20 000 kronor.

Från veterinärmedicinska anstalten har till styrelsen vid ett flertal tillfällen framförts klagomål över att lunchlokalerna vid anstalten är otillräckliga. För att bereda plats för lunchgästerna har sålunda en utanför matsalen belägen trapphall måst tagas i anspråk för ändamålet. Denna anordning får anses såsom mycket ohygienisk, dels med hänsyn till matbordens placering i den öppna trapphallen och dels med hänsyn till det laboratoriearbete med sjukdomsalstrande bakterier, som bedrivs på anstalten. En särskild lokal för intagande av medhavd mat är även behövlig vid an-

stalten. Att såsom nu är fallet sådan mat intages i laboratorierna måste på grund av där förekommande arbetsuppgifter betraktas såsom olämpligt. Med anledning av vad ovan anförts har styrelsen godkänt ett förslag till lunchlokalernas ordnande. Enligt detta tänkes platsbehovet i den egentliga lunchrestaurangen kunna utökas genom en lämpligare placering av matbordet samtidigt som utspisningshastigheten kan ökas genom att s. k. barservering anordnas. Matsal för personal som intager medhavd mat måste där emot anskaffas genom tillbyggnad. Sålunda tänkes en till trapphallen utanför lunchrestaurangen ledande sammanbindningsgång skola breddas, så att utmed gången en matsal med plats för 48 spisande samt en mindre serveringsdisk erhålles. Kostnaden för dessa arbeten har beräknats till 60 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har hos styrelsen framhållit önskvärdheten av att en särskild hemvårdsavdelning anordnas vid hantverksskolan i Växjö för blinda kvinnor. Enligt ett framlagt förslag skulle ett å skolans vind befintligt förrådsutrymme, som uppdelas i kapprum, kök och rum, tagas i anspråk för ändamålet. Avdelningen kommer genom brandmurar att avskiljas från övriga delar av vinden. Kostnaderna beräknas uppgå till sammanlagt 23 000 kronor.

Vid Chalmers tekniska högskola har huvudvattenledningen från Gibraltargatan visat sig otillräcklig för den alltmera ökade vattenförbrukningen vid skolan. För att tillgodose skolans behov i detta avseende måste en ny 200 mm servisledning framdragas som ersättning för den äldre ledningen. Kostnaden för ledningen, som har en längd av ca 130 m, har beräknats till 20 000 kronor.

För övningsskolan vid folkskoleseminariet i Karlstad har nyligen uppförts en särskild gymnastikbyggnad, inrymmande förutom gymnastiksal, omklädningsrum, dusch och torkrum m. m. Den befintliga gymnastiksalen i seminariets huvudbyggnad kan därigenom helt disponeras för seminariets elever. Omklädningsrummen till denna gymnastiksal är emellertid otillräckliga och för övrigt i sådant skick att en genomgripande renovering är nödvändig. Genom viss omdisponering av lokalerna kan de nuvarande två omklädningsrummen utökas med ytterligare ett, varjämte plats kan beredas för erforderlig utökning av bänk- och skåpinredningar. Kostnaderna för arbetena beräknas uppgå till sammanlagt 35 000 kronor.

Den av folkskoleseminariet i Härnösand nu disponerade byggnaden användes tidigare såsom dövstumskola i Västernorrlands län. Den ombyggdes åren 1947—49 för det nyinrättade seminariets räkning. Av därvid beslutade åtgärder blev vissa arbeten, som icke var för undervisningsändamål oundgängligen nödvändiga, såsom planering av gårdsplanen, lagning av utvändiga putsskador och avfärgning av fasaderna, slipning och omreffling av kalkstenstrappor m. m. för en beräknad kostnad av sammanlagt 90 000 kronor ställda på framtiden. Gårdsplanen ger nu ett mycket dåligt intryck och är icke lämplig för vissa av skolbarnens lekar såsom bollspel m. m. Den utvändiga putsen har på en hel del ställen fallit av, varvid även delar av teglet lossnat. Risk för att nedfallande puts kan skada skolbarnen föreligger. Planstegen å de invändiga kalkstenstrapporna är så förslitna, att åtgärder till förebyggande av olycksfall snarast bör företagas. Kostnaderna för nu avsedda arbeten har beräknats till sammanlagt 90 000 kronor.

Länsstyrelsen i Umeå har f. n. en tjänstebil, för vilken tillfällig garageplats förhyres i staden. Inom närmaste tiden kommer ytterligare en tjänstebil att anskaffas. För ett rationellt utnyttjande och en god skötsel av tjänstebilarna erfordras garageplatser inom länsstyrelsens närhet. Att tillgodose detta behov genom förhyrning är icke möjligt. Styrelsen har med an-

ledning härav närmare undersökt möjligheterna att ordna garagefrågan inom residenstomten. Utredningen har givit vid handen att en mindre garagebyggnad utan olägenhet kan uppföras i omedelbar närhet av den byggnad, som nu inrymmer garage för landshövdingens bil. Kostnaden har beräknats till 25 000 kronor.

Styrelsen har tidigare i annat sammanhang äskat 70 000 kronor för ombyggnad av badavdelningen inom folkskoleseminariet i Umeå. Arbetena avser ombyggnad till omklädnings-, dusch- och torkrum m. m. av det utrymme, som inrymmer skolans simbassäng. Denna befinner sig i så dåligt skick att den icke utan mycket omfattande reparationer kan användas för sitt ändamål. Driftskostnaderna för denna anläggning är så höga och behovet av lokalerna för nu avsett ändamål så trängande, att ett återställande av desamma icke bör komma i fråga. Kostnaden för erforderliga ändringsarbeten kan med hänsyn till inträffade kostnadsökningar nu beräknas till 95 000 kronor.

Vid om- och tillbyggnad av landsstatshuset i Luleå år 1945 ansågs det av statsfinansiella skäl nödvändigt att i vissa delar förenkla arbetenas utförande. I anledning härav ansågs bl. a. utförandet av en föreslagen ventilationsanläggning tillsvidare böra anstå. Denna anläggning avsåg att genom inblåsning av förvärmad friskluft skapa övertryck i lokalerna. Vid otjänlig väderlek har det ibland förekommit att rökgas från pannskorstenen pressats ned mot marken och inträngt i lokalerna genom otätheter vid fönster etc. Vid ett par tillfällen under senaste eldningssåsongen har lindrigare fall av koloxidförgiftning förekommit. Styrelsen har på grund härav funnit erforderligt att nu låta utföra den ventilationsanläggning, som från början var planerad. Därjämte har pannskorstenen förlängts och pannrummet helt avskiljts från byggnadens lokaler i övrigt. Kostnaderna för komplettering av ventilationen har uppgått till 30 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har sålunda beräknat reparations- och underhållsposition till (6 300 000 + 32 000 + 430 000 + 32 000 + 95 000 + 27 000 + 12 000 + 80 000 + 180 000 + 80 000 + 14 000 + 20 000 + 20 000 + 60 000 + 23 000 + 20 000 + 35 000 + 90 000 + 25 000 + 95 000 + 30 000 =) 7 700 000 kronor.

Härjämte har byggnadsstyrelsen hemställt om anvisande för budgetåret 1953/54 av särskilda medel till täckande av kostnaderna för bränslebesparande åtgärder i de fastigheter, för vilka styrelsen antingen själv handhar uppvärmningen eller utövar kontroll över densamma. Härom inhämtas bl. a. följande av handlingarna i ärendet.

Med nu rådande höga priser på bränsle för uppvärmning och varmvattenberedning framstår det såsom ett synnerligen angeläget intresse, att alla möjligheter tillvaratages för att minska bränsleåtgången. De åtgärder, som därvid kan komma ifråga, avser såväl värmealstringen, t. ex. förbättring av eldningsanordningarna, anskaffande av rökgasprovare och dylikt, som värmeförbrukningen, t. ex. förbättring av värmeisoleringen, instrument för temperaturkontroll, anordningar för temperaturreglering och liknande. Byggnadsstyrelsen, som dels själv handhar uppvärmningen i ett stort antal statliga fastigheter och dels utövar bränslek kontroll i ett betydande antal kronan tillhöriga fastigheter, där lokal innehavaren själv ombesörjer sköt-

seln av pannanläggningen, anser att icke obetydliga utgifter för bränsle skulle kunna sparas för statsverket, om medel funnes tillgängliga för bestridande av kostnaderna för vidtagande av bränslebesparande åtgärder av förut nämnt slag. Dylika medel står emellertid för närvarande icke till de förvaltande myndigheternas förfogande.

Styrelsens behov av medel för ifrågavarande ändamål synes lämpligast kunna tillgodoses genom att, i överensstämmelse med vad som redan tillämpas beträffande försvarets fastighetsfond, under posten till reparations- och underhållskostnader m. m. å fastighetsfondens stat för bränslebesparande åtgärder särskilda medel beräknas utöver de procentberäknade underhållsmedlen.

Styrelsen tillägger, att då medel tidigare saknats för åtgärder i bränslebesparande syfte, behov föreligger av dylika åtgärder vid åtskilliga av styrelsen förvaltade fastigheter. Styrelsen hemställer därför att för nästa budgetår å fastighetsfondens stat 200 000 kronor anvisas till ändamålet. Därvid förutsättes, att från anslaget i viss omfattning må bestridas kostnader, som kan följa med anlitande av teknisk expertis på bränsleområdet.

I samband med byggnadsstyrelsens i det föregående redovisade anslags-
äskanden under reparationsposten för budgetåret 1953/54 torde få an-
mäljas, att styrelsen i skrivelse den 28 oktober 1952 gjort framställning om
anvisande av ett investeringsanslag å 200 000 kronor till täckande av kost-
naderna för modernisering av vissa landshövdingeresidens under nästa bud-
getår. Såsom motivering anför styrelsen, att i samband med landshövding-
skiften omfattande moderniseringsarbeten i allmänhet har måst vidtagas för
att avhjälpa de väsentligaste bristerna i residensbostäderna. Arbetena har
i första hand tagit sikte på att modernisera bostäderna, så att dessa kan
skötas med en rimligt stor betjäningsspersonal. Därjämte har vissa föränd-
ringar av byggnadernas plandisposition stundom måst ske, bl. a. för att
göra bostäderna mera lämpade för familjer med barn. För arbeten av dylikt
slag har styrelsen tidigare disponerat medel avsedda till det löpande under-
hållet av de utav styrelsen förvaltade fastigheterna. Då kostnaderna för ar-
betena uppgick till icke oväsentliga belopp, föreslog styrelsen i skrivelsen
med förslag till stat för styrelsens delfond för det nu löpande budgetåret,
att ett särskilt belopp av 225 000 kronor för modernisering av vissa lands-
hövdingeresidens inräknades i underhållsanslaget. Enligt riksdagens be-
slut (jfr 1952 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 15 o. 26) inräknades för
ändamålet i reparationsanslaget för innevarande budgetår ett belopp av
100 000 kronor. Styrelsen framhåller att åtskilliga arbeten av här åsyftat
slag kvarstår och bedömer dessas omfattning under nästa budgetår till
200 000 kronor. Enligt styrelsens mening torde medlen böra anvisas å sär-
skilt investeringsanslag. Styrelsen förutsätter, att då fråga uppkommer att
inom ramen för anslaget utföra arbeten, som beräknas draga en kostnad
av förslagsvis 50 000 kronor eller däröver, frågan underställes Kungl. Maj:ts
prövning.

Generaltullstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. för denna delfond har för vart och ett av budgetåren 1946/47—1951/52 anvisats 60 000 kronor. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 110 000 kronor.

I sitt statförslag för budgetåret 1953/54 har generaltullstyrelsen upptagit posten till 125 000 kronor, innebärande en ökning med 15 000 kronor. Av höjningen betingas 9 000 av de från i juli 1951 till i juli 1952 stegrade underhållskostnaderna, 5 000 av nyttillkomna fastigheter samt återstoden, 1 000 kronor, av en påräknad mindre höjning av skattekontot för delfondens fastigheter.

Anslagsposten har sålunda beräknats till $(110\,000 + 9\,000 + 5\,000 + 1\,000 =) 125\,000$ kronor.

Uppsala universitets delfond. Under denna delfond har till reparations- och underhållskostnader m. m. för dels akademiska sjukhuset, dels övriga fastigheter anvisats följande belopp.

Budgetår	1949/50	1950/51	1951/52	1952/53
Akademiska sjukhuset.....	250 000	255 000	271 000	358 000
Övriga fastigheter.....	427 000	484 000	470 000	653 000
Kronor	677 000	739 000	741 000	1 011 000

Till grund för uppskattningen av medelsbehovet för normala underhållsarbeten under budgetåret 1953/54 har bokföringsvärdet av de på delfonden redovisade byggnaderna beträffande såväl akademiska sjukhuset som övriga byggnader i enlighet med de i propositionen nr 71 till 1943 års riksdag angivna principerna uppdelats efter de olika byggnadernas ålder, varefter behovet av reparationsmedel vid 1935 års prisnivå framräknats med tillämpning av de för byggnadsstyrelsens fastigheter i Stockholm gällande procent-satserna. Resultatet härav framgår av följande tabell.

	Byggnads- värde kronor	Underhålls- procent	Reparations- medel kronor
<i>Akademiska sjukhuset:</i>			
Äldre byggnader	6 819 000	1,5	102 285
Nya byggnader över 8 år	3 645 250	1,0	36 453
Nya byggnader ej över 8 år.....	2 182 800	0,5	10 914
Kronor	12 647 050	—	149 652
<i>Övriga fastigheter:</i>			
Äldre byggnader	13 527 221	1,5	202 908
Nya byggnader över 8 år	3 685 447	1,0	36 854
Nya byggnader ej över 8 år.....	1 611 200	0,5	8 056
Kronor	18 823 868	—	247 818

De sålunda erhållna summorna 149 652 och 247 818 kronor har multiplicerats med indextalet 2,66, varefter erhållits ett reparationsmedelsbehov av

för akademiska sjukhuset 398 000 och för övriga fastigheter 659 200 kronor. Till förstnämnda belopp har härefter lagts 20 400 kronor utgörande det beräknade medelsbehovet för psykiatriska kliniken vid akademiska sjukhuset, för vilken universitetet omhänderhar underhållet.

Utöver de sålunda för normala underhållsarbeten beräknade medlen har drätselnämnden föreslagit anvisande av sammanlagt 681 000 kronor för vissa större arbeten, vilka icke kan rymmas inom det ordinarie reparationsanslaget och som i endast ringa mån ökar fastigheternas värde. Drätselnämnden har sålunda hemställt om fortsatt medelsanvisning till installation av växelström i vissa under delfonden invärderade byggnader. I staten för innevarande budgetår har för dylika installationsarbeten upptagits 83 000 kronor (jfr 1952 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 18). För nästa budgetår har till omläggning av de elektriska ledningarna i akademiska sjukhusets fastigheter begärts 60 000 kronor. Motiveringen är densamma som förra året, nämligen att Uppsala stad framdeles icke kommer att tillhandahålla elverkets abonnenter annan ström än växelström, varför en omläggning av ledningsnätet i de fastigheter, som för närvarande begagnar likström, är nödvändig. — Vidare har drätselnämnden upprepat sin framställning i statskrivelsen för innevarande budgetår om medelsanvisning till avhjälpande av putsskador m. m. å universitetsbibliotekets fasader. Rörande motive- ringen hänvisas till det vid petitaskrivelsen för budgetåret 1952/53 fogade utlåtandet rörande besiktning och vissa undersökningar av biblioteksbyggnaden. Kostnaderna för arbetena är numera beräknade till 515 000 kronor. — Slutligen har äskats 106 000 kronor till bekostande av vissa utav brandchefen i Uppsala stad begärda förbättringar av brandskyddsåtgärderna i universitetshuset, såsom utbyte av ett antal ventilatorstrummor av trä mot dylika trummor i murverk eller av plåt, anbringande av ett tiotal branddörrar, översyn av elinstallationen, inmontering av automatisk brandalarm, o. s. v. Rörande arbetenas närmare omfattning hänvisas till ett av universitetets byggnadskontor uppgjort förslag till brandskyddsåtgärder inom universitetshuset, vilket förslag underställts riksbrandinspektören och av denne lämnats utan erinran.

Delposten har i enlighet med det anförda upptagits till $(398\,000 + 20\,400 + 659\,200 + 60\,000 + 515\,000 + 106\,000 =) 1\,758\,600$ kronor.

Härutöver torde få anmälas att i särskild framställning den 17 januari 1948 *Kommittén för kupolsalens å Gustavianum restaurering* har hemställt om anvisande av 30 000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för ett återställande av den utav Olaus Rudbeck år 1662 uppförda anatomiska teatern inom Gustavianum. I skrivelsen anföres att på grund av bland annat lokalbrist i förening med grov pietetslöshet stora delar av läktaranordningen i mitten på 1800-talet revs bort för att lämna plats för museutrymmen. Frågan om ett återställande av teaterns interiör har varit på tal i flera decennier. Det är dock först efter kommitténs tillkomst år 1946, som spörsmålet om en genomgripande restaurering på allvar kommit att dryftas. Det

av kommittén utarbetade förslaget syftar till ett återställande av den anatomiska lärosalen till det skick, som den hade på Olaus Rudbecks tid. Kostnaderna härför har av länsarkitektkontoret uppskattats till 70 000 kronor, därav omkring halva beloppet ställts till förfogande genom gåvor.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 7 april 1948 tillstyrkt bifall till framställningen.

Lunds universitets delfond. För denna delfond har tidigare till reparations- och underhållsarbeten m. m. anslagits följande belopp.

Budgetår	1949/50	1950/51	1951/52	1952/53
Kronor . . .	352 000	313 000	277 000	393 000

Av de för innevarande budgetår anvisade medlen har 335 000 kronor beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 58 000 kronor, för vissa större ändamål, vilka icke ansetts kunna rymmas inom det normala reparationsanslaget.

Till grund för uppskattningen av medelsbehovet för löpande reparations- och underhållsarbeten under budgetåret 1953/54 har, i enlighet med de principer som legat till grund för bestämmande av reparationsanslaget för innevarande budgetår, lagts bokföringsvärdet av de på delfonden den 30 juni 1952 redovisade byggnaderna. Från detta värde, 15 863 800 kronor — däri inräknats fastighetsvärdena för den nya fysiologiska institutionen, den ombyggda gamla barnkliniken samt den nya vaktmästarebostaden, vilka byggnader tagits i bruk under 1952 — har dragits värdet av byggnader under uppförande, 57 469 kronor. Reparationsmedelsbehovet vid 1935 års prisnivå har därefter uppskattats med ledning av de av byggnadsstyrelsen tillämpade procentsatserna för normalt underhåll. Resultatet redovisas i följande tabell.

	Byggnads- värde kronor	Underhålls- procent	Reparations- medel kronor
Äldre byggnader	6 841 552	1,5	102 623
Nya byggnader över 8 år	2 015 000	1,0	20 150
Nya byggnader ej över 8 år	6 949 779	0,5	34 749
Kronor	15 806 331	—	157 522

Till detta belopp, 157 522 kronor, har lagts 280 kronor avseende löpande underhållsarbeten å dels den för det kärnfysikaliska arbetet vid gamla fysiska institutionen uppförda laboratoriebaracken, dels den tillbyggnad för dekorativ konst, vilken under åren 1947 och 1948 uppfördes med anlitande av medel från universitetets reservfond. Ytterligare har räknats med värdet av gamla barnsjukhuset innan detta byggdes om till institution för juridiska fakulteten och ämnet statskunskap. Sistnämnda byggnad värderades hösten 1948 till 275 000 kronor. Erforderliga underhållsmedel utgör $(1,5 \times 275\,000 =) 4\,125$ kronor.

Sålunda har erhållits beloppet ($157\,522 + 280 + 4\,125 =$) 161 927 kronor, som omräknats efter indextalet 266, varefter anslagsposten för löpande arbeten under nästa budgetår upptagits med avrundat 430 700 kronor.

Härutöver har äskats medel till fortsatta moderniseringsarbeten inom universitetshuset, för vilket ändamål 25 000 kronor anvisats å staten för budgetåret 1951/52 och 30 000 kronor för budgetåret 1952/53. Rörande motive- ringen hänvisas till vad som anförts i skrivelsen med anslagsäskanden för nästföregående budgetår (se 1951 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 18; se även 1952 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 19). Arbetena beräknades år 1950 draga en kostnad av 119 600 kronor. Drätselnämnden hemställer att resterande belopp, 64 600 kronor, inräknas i staten för nästa budgetår.

Delposten har i enlighet härmed beräknats till ($430\,700 + 64\,600 =$) i runt tal 495 000 kronor.

Lotsstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader för denna delfond har för innevarande budgetår anvisats 310 000 kronor.

I statskrivelsen för budgetåret 1953/54 har lotsstyrelsen föreslagit en uppräkning av posten med 90 000 kronor till 400 000 kronor. Framställningen motiveras med samma skäl som förra året (se 1952 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 19).

Medicinalstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader har för denna delfond anslagits följande belopp.

Budgetår	1949/50	1950/51	1951/52	1952/53
Kronor....	2 310 000	2 345 000	2 778 000	3 556 000

Av de för innevarande budgetår anvisade medlen har 3 386 000 kronor beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 170 000 kronor, för vissa större reparationsarbeten.

I statförslaget för nästa budgetår har medicinalstyrelsen beräknat det för löpande reparations- och underhållsarbeten erforderliga anslaget till 4 003 000 kronor, vilket innebär en ökning med 617 000 kronor jämfört med budgetåret 1952/53. Underhållskostnaderna framgår av följande uppställning.

	Bokfört byggnadsvärde kronor	Byggnadsvärde reducerat till 1935 års pris- nivå kronor	Underhålls- procent	Erforderliga un- derhållsmedel vid 1935 års prisinivå kronor
Äldre byggnader	102 239 938	102 239 938	3,53	3 603 958
Nya byggnader över 8 år..	18 052 839	13 835 097	1,88	260 100
Nya byggnader ej över 8 år	28 341 918	14 788 966	0,94	139 016
Kronor	148 634 695	130 864 001	—	4 003 074

I enlighet härmed har medicinalstyrelsen hemställt att reparationsposten för nästa budgetår upptages med avrundat 4 003 000 kronor.

I detta sammanhang torde få anmälas, att medicinalstyrelsen i skrivelsen med begäran om medelsanvisning för nästa budgetår även gjort framställning om ytterligare anslag för det nu löpande budgetåret. Styrelsen har sålunda hemställt om anvisande på tilläggsstat för budgetåret 1952/53 av dels 255 000 kronor till bekostande av ny värmeinstallation m. m. vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm, dels 110 000 kronor till fortsatta istandsättningsarbeten vid centralhemmet i Korsberga.

Rörande de ifrågasatta arbetena vid psykiatriska sjukhuset anföres, att värmepannorna med tillhörande eldnings- och asktransportanordningar är förslitna och därför måste snarast utbytas. Detsamma gäller sjukhusets varmvattenberedare. Vidare är en elektrifiering av centralköket påkallad ävensom en utökning av sjukhusets omformarutrustning och det interna ledningssystemet, då sjukhusets nuvarande utrustning i dessa hänseenden är helt otidsenlig. Behovet av åtgärderna har av medicinalstyrelsens tekniska experter bedömts så brådskande, att erforderliga programhandlingar redan utarbetats.

I fråga om istandsättningsarbetena i Korsberga erinrar medicinalstyrelsen om att 1952 års riksdag för ändamålet anvisat 40 000 kronor under reparationsposten för innevarande budgetår. Härjämte har styrelsen för ändamålet disponerat 20 000 kronor ur det löpande reparationsanslaget för budgetåret 1951/52. Enligt en sommaren 1950 förhandsvis uppgjord överslagsberäkning skulle arbetena kosta sammanlagt 80 000 kronor. Sedan samtliga anbud numera inkommit och antagits har framkommit, att den slutliga kostnaden kommer att belöpa sig till 170 000 kronor, varför utöver tillgängliga 60 000 kronor erfordras ytterligare 110 000 kronor. Rörande motiveringen för arbetena — som påbörjades den 4 april 1952 och beräknas komma att slutföras före den 30 juni 1953 — hänvisas till styrelsens petitaskrivelse för innevarande budgetår (se 1952 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 20 o. 21).

Karolinska sjukhusets delfond. Rubriken för reparations- och underhållskostnader m. m. är för denna delfond i staten uppdelad på två anslagsposter, avseende den ena karolinska sjukhuset och den andra serafimerlasarettet. Under dessa rubriker har anslagits följande belopp.

Budgetår	1949/50	1950/51	1951/52	1952/53
Karolinska sjukhuset	250 000	300 000	220 000	355 000
Serafimerlasarettet	120 000	120 000	120 000	143 000
Kronor	370 000	420 000	340 000	498 000

Av de för karolinska sjukhuset för innevarande budgetår anvisade medlen har 423 000 kronor beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 75 000 kronor, för vissa större arbeten.

För nästa budgetår har direktionen för karolinska sjukhuset uppskattat medelsbehovet för det löpande underhållet till 295 000 kronor, innebärande en höjning med 15 000 kronor. Ökningen svarar mot den allmänna begränsning av underhållsmedlen, som vidtagits för innevarande budgetår.

Direktionen har vidare räknat med fortsatt medelsanvisning till täckande av kostnaderna för en höjning av kvaliteten å målningen i framför allt sjukhussalar och korridorer. Härför har beräknats 25 000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår. Rörande motiveringen hänvisas till vad som anförts i skrivelsen med anslagsäskanden för innevarande budgetår (se 1952 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 22; jfr 1951 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 20).

Slutligen har direktionen äskat sammanlagt 73 000 kronor för vissa kompletterings- och ändringsarbeten inom sjukhuset, vilka är av den storleksordningen, att de enligt direktionens bedömande icke kan rymmas inom det för normalt underhåll av fastigheterna avsedda anslaget. Härom inhämtas i huvudsak följande av handlingen i ärendet.

Yttertaket å bostadshuset för sjuksköterskeelever (den äldsta delen) har under flera år varit otätt. Uppkommande läckage har efter hand tätats, men dessa reparationer har visat sig ineffektiva, och nya läckage uppstår. Som följd härav har i ett flertal rum å översta våningen putsen å väggarna fallit av och ett par av rummen är icke beboeliga på grund av fukten. Det är nu nödvändigt att lägga ny isolering å hela taket. Tack vare en ny metod för dylik isolering kan man därefter räkna med att taket skall vara tätt under en lång följd av år. Kostnaden för detta arbete beräknas till 18 000 kronor.

Den för läkare avsedda matsalen i huvudbyggnaden har länge varit otillräcklig. Sedan barnkliniken tillkommit är förhållandena där olidliga och hygienien på grund av trängseln otillfredsställande. En utbyggnad av matsalen är därför av behovet starkt påkallad. Enklast torde detta kunna ske genom att det intilliggande konferensrummet tillföres matsalen. Samtidigt med genomförandet härav bör installeras en bardisk av samma typ, som finnes i sjukhusets övriga matsalar. Kostnaden för ombyggnaden jämte disken med installation beräknas till 15 000 kronor.

Poliklinikexpeditionerna i huvudkomplexet är merendels otillfredsställande, såväl vad placering som storlek beträffar. Framför allt gäller detta för kvinno- och öronpoliklinikernas expeditioner. I sistnämnda expedition arbetar numera tre personer, varav en på halvtid, i en lokal utan direkt dagsljus och med en nettogolvyta, understigande åtta kvadratmeter. Kvinnopoliklinikens expedition är ännu mindre och även den placerad långt inne i byggnadskroppen. Dessa båda lokaler är ohälsosamma och i trängande behov av utbyggnad och förbättring. Öronpoliklinikens expedition måste dessutom flyttas för möjliggörande av nödvändig utvidgning. Kostnaden för denna ombyggnad uppgår till 9 000 kronor.

I samband med en eventuell utbyggnad av kvinnopoliklinikens expedition bör där även vidtagas en omdisponering av lokalerna i syfte att bereda plats även för klinikens journalexpedition. Denna har nu sin lokal i bottenvåningen, medan polikliniken är belägen i våningen tre trappor. Lokalernas inbördes placering är synnerligen obekväm och förhindrar ett rationellt arbete både för poliklinikpersonalen och personalen på journalexpeditionen, enär ett dagligt samarbete är nödvändigt mellan dessa båda avdelningar. Därtill kommer att allt utrymme för journalhandlingar i klinikexpeditionen nu är taget i anspråk, varför det även av denna anledning är nödvändigt att bereda nya lokaler för denna expedition. Dessa kan erhållas genom ianspråktagande av ett föga utnyttjat mörkrum å polikliniken jämte del av en intilliggande läkarexpedition. Lokalen i bottenvåningen avses i fortsättningen skola utnyttjas såsom klinikens arkiv för äldre journaler. Kostnaden för polikli-

nikexpeditionens utbyggnad samt flyttning av klinikexpeditionen jämte erforderliga byggnadsarbeten i anslutning härtill beräknas uppgå till 10 000 kronor.

I förlossningsavdelningen befintlig lokal för medicine kandidaternas jourrum är också i behov av utvidgning. I denna lokal, som utgöres av ett rum om cirka 15 kvadratmeter, vistas samtidigt upp till åtta personer. Då kandidaternas jourtjänstgöring å avdelningen omfattar ett dygn i sträck, är det nödvändigt, att de beredes tillfälle att sova, när de icke måste tjänstgöra. För närvarande är möjligheterna härtill emellertid mycket små, enär endast ett rum disponeras. Möjlighet finnes att ordna ytterligare ett rum, som kan utnyttjas såsom sovrum. Den nödvändiga ombyggnaden för ett sådant arrangemang beräknas till 6 000 kronor.

De utrymmen, som på operationsavdelningen står till förfogande för transurethrala ingrepp och cystoskopier är för närvarande föga ändamålsenliga och helt otillräckliga. Lokalerna är små och tillåta bland annat på grund av den inbyggda röntgenapparaturen icke tillfredsställande sterilitet. Tillräckliga lokaler för en utbyggnad finns icke inom den nuvarande operationsavdelningen. Genom en omdisponering av huvudförrådet, gipsberedningsrummet och vaktrummet skulle emellertid de nödvändiga utrymmena kunna erhållas. Åtgärder synes även böra vidtagas i syfte att få cystoskopiavdelningen samlad på sådant sätt, att operationsavdelningen får tre i fil liggande cystoskopirum varav ett för urologiska undersökningar, vilka kräver röntgen, ett rum för transurethrala operationer samt ett för vanliga undersökningar och behandlingar. För att avlasta operationsavdelningens korridor från patientsängar bör slutligen en dörr öppnas mellan ett av rummen och liggverandan, vilken uppvärms så att den kan användas som vänthall. Direktionen anser att denna ombyggnad bör komma till stånd, så mycket mer som operationsavdelningen eljest säkerligen kommer att bilda en trång sektion och förlänga vårdtiden för urologfallen å sjukhuset. Kostnaden för ombyggnaden beräknas komma att uppgå till 15 000 kronor.

Anslagsposten till karolinska sjukhuset har sålunda beräknats till (295 000 + 25 000 + 18 000 + 15 000 + 9 000 + 10 000 + 6 000 + 15 000 =) 393 000 kronor.

För serafimerlasarettet har direktionen för budgetåret 1953/54 beräknat reparations- och underhållsanslaget till 150 000 kronor, vilket är 7 000 kronor mera än för innevarande budgetår.

Departementschefen. För innevarande budgetår har å fastighetsfondens stat till reparations- och underhållskostnader m. m. anvisats sammanlagt 14,6 miljoner kronor, därav 13,3 miljoner kronor beräknats till löpande underhållsarbeten och återstoden till särskilda arbeten av reparations- och underhållskaraktär, vilka icke ansetts kunna rymmas inom det ordinarie reparationsanslaget.

Förvaltningsmyndigheterna har för nästa budgetår hemställt om anvisande av sammanlagt 19,2 miljoner kronor, innebärande en höjning med 4,6 miljoner kronor. Av ökningen hänför sig 2,4 miljoner kronor till det löpande fastighetsunderhållet och 2,2 miljoner kronor till särskilda arbeten. Det ökade medelsbehovet för ordinarie underhållsarbeten sammanhänger till huvudsaklig del med underhållskostnadernas stegring samt nytillkomna fastigheter.

I det förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond, som förelades 1952 års riksdag, ansåg jag mig mot bakgrunden av den föreliggande arbetskraftssituationen böra förorda en tillfällig begränsning av reparations- och underhållsverksamheten å de under fonden invärderade fastigheterna. Jag föreslog en reduktion med i genomsnitt 5 procent av de belopp, som förvaltningsmyndigheterna äskat för innevarande budgetår till bekostande av fastigheternas löpande underhåll. Riksdagen anslöt sig härtill. Någon motsvarande besänkning av underhållsanslagen för nästa budgetår synes icke, såvitt nu kan bedömas, behöva göras med hänsyn till arbetskraftstillgången. Förvaltningsmyndigheternas beräkningar av det löpande reparationsmedelsbehovet kan jag därför i stort sett lämna utan erinran.

I fråga om myndigheternas äskanden av medel till särskilda reparations- och underhållsarbeten har jag i det följande begränsat mig till vissa såsom oundgängligen nödvändiga ansedda ändamål samt arbeten som ur rationaliserings- och besparingssynpunkter kunnat bedömas motiverade.

Under *slottsbyggnadernas delfond* torde delposterna a. och c. uppföras med 773 000 resp. 238 000 kronor, eller samma belopp som byggnadsstyrelsen äskat. I fråga om posten b. anges behovet av en upprustning av vissa uthyrda lägenheter vid Drottningholm, Haga och Ulriksdals slott såsom trängande. Lägenheterna saknar för närvarande i stor utsträckning moderna bekvämligheter och är även i övrigt otidsenligt inredda. Det är att märka att den vid slotten bedrivna uthyrningsverksamheten lämnat inkomster som väsentligt överstigit utgifterna för lägenheterna. Ett ianspråktagande av större del av dessa inkomster för en sanering av lägenhetsbeståndet synes kunna godtagas. Jag ansluter mig därför till byggnadsstyrelsens förslag om en ökning av posten b. med 100 000 kronor. Därvid förutsättes att en mot de gjorda förbättringarna svarande skälig förhöjning av utgående hyror kommer till stånd. Posten uppföres alltså med 220 000 kronor. Beträffande de särskilda arbeten som föreslagits under posten d. tillstyrker jag 280 000 kronor till putsning av vissa utav fasaderna till Stockholms slott, då ett uppskov icke längre bör komma i fråga med hänsyn till putsskadornas omfattning, samt 20 000 kronor till vissa nödvändiga sanitära anläggningar i slottets sydöstra flygel. Jag anser mig även böra förorda anvisande av 100 000 kronor till en partiell ändring och ombyggnad av Dragonstallet vid Drottningholms slott, för åstadkommande av ett ur säkerhets- och brandskyddssynpunkt tillfredsställande centralt förrådsrum för de statsägda samlingar, för vilka husgerådskammaren har ansvaret. Slutligen tillstyrker jag 50 000 kronor till skyddskonservering av fasaderna till vissa av de gravkor, vilka omger Riddarholmskyrkan, med hänsyn till den förstörelse av gravkorens yttre utsmyckning, som kan följa med ett uppskjutande av arbetena. Delposten i sin helhet bör alltså uppföras med 1 681 000 kronor.

Under *fängvårdsstyrelsens delfond* torde anslagsbehovet för löpande reparations- och underhållsarbeten i enlighet med förslaget i staten beräknas till 535 000 kronor. I likhet med vad som skett för innevarande budgetår bör särskilda medel beräknas för installation av alarmanordningar samt om-

läggning av de elektriska ledningarna vid vissa fångvårdsanstalter. För vart och ett av dessa ändamål föreslår jag i staten för nästa budgetår 15 000 kronor. Även för nyinstallation av värmepannor och varmvattenberedare synes fortsatt medelsanvisning nödvändig och beräknas härför 45 000 kronor. Härutöver är jag beredd att tillstyrka att i delposten för nästa budgetår 9 500 kronor upptages för anordnande av ett stängsel på den nuvarande fängelse-tomten i Kristianstad samt 175 000 kronor till omläggning av uppvärmnings-systemet vid vissa fångvårdsanstalter, däribland anstalten i Falun. I enlighet härmed torde delposten i sin helhet uppföras med avrundat 795 000 kronor.

Anslaget till normala underhållsarbeten under *byggnadsstyrelsens delfond* torde enligt styrelsens beräkningar, som jag lämnar utan erinran, uppföras med 6 332 000 kronor. Vad angår de ändamål för vilka byggnadsstyrelsen äskat särskilda medel tillstyrker jag anvisande av 12 000 kronor för ändringsarbetena inom kanslihusannexet, 20 000 kronor för anordnande av tvättstuga i ett personalbostadshus vid riksmuseet, 20 000 resp. 60 000 kronor för de ifrågasatta omändringsarbetena inom växtskyddsanstalten och veterinarmedicinska anstalten i Stockholm, 23 000 kronor för anordnande av en hemvårdsavdelning vid hantverksskolan för blindas i Växjö, 20 000 kronor för anläggande av ny huvudvattenledning till Chalmers tekniska högskola i Göteborg, 32 000 kronor för de vid folkskoleseminariet i Falun begärda arbetena, 25 000 kronor för uppförande av garagebyggnad vid länsresidenset i Umeå, 30 000 kronor för komplettering av ventilationssystemet i landsstatshuset i Luleå samt 27 000 kronor till de föreslagna inredningsarbetena inom landsfiskalsbostaden i Arjeplog. — Beträffande byggnadsstyrelsens hemställan om medelsanvisning för ombyggnad av det elektriska ställverket m. m. vid myntverket torde få erinras om att Kungl. Maj:t — med hänsyn till det samband arbetena ägde med installationen och driften av en med anlitande av särskilt anslag å driftbudgeten inköpt högfrekvensugn — genom beslut den 25 september 1952 bemyndigat byggnadsstyrelsen att med anlitande av tillgängliga medel under förevarande delfond utföra en för högfrekvensugnens funktion nödvändig, till 44 000 kronor kostnadsberäknad första etapp av ställverkets ombyggnad. Kostnaderna är dock, enligt vad jag inhämtat, av den storleksordningen att de icke rymmes inom ramen för de för normala underhållsarbeten beräknade medlen utan att angelägna löpande arbeten måste eftersättas. Jag föreslår därför att i staten för nästa budgetår upptages 44 000 kronor jämte vad som erfordras för arbetenas slutförande, 36 000 kronor, eller sammanlagt 80 000 kronor. Vidare har Kungl. Maj:t lämnat byggnadsstyrelsen enahanda bemyndigande beträffande vissa, med hänsyn till inträffade förgiftningsfall hos personalen, påkallade skyddsarbeten inom statens bakteriologiska laboratorium. Arbetena är kostnadsberäknade till 30 000 kronor. Då ej heller detta belopp, enligt vad jag inhämtat, torde kunna rymmas inom det för löpande underhåll av fastigheterna beräknade anslaget, förordar jag att i staten för nästa budgetår för arbetena uppföres 30 000 kronor. — Särskilda medel till bekostande av bränslebesparande åtgärder inom av statsverket ägda fastigheter har

tidigare icke anvisats å fastighetsfondens stat. I den utsträckning dylika arbeten med hänsyn till det ekonomiska utbytet ansetts böra komma till utförande, har härför i allmänhet tagits i anspråk den under omkostnadsstaten för vederbörande myndighet uppförda delposten till bränsle, vilket varit motiverat med hänsyn till den nedgång i uppvärmningskostnaderna och den därmed minskade belastningen å bränsleposten som kunnat förväntas. Mot bakgrunden av det stora antal fastigheter som byggnadsstyrelsen antingen själv handhar förvaltningen av eller utövar kontroll över finner jag emellertid ändamålsenligt att särskilda medel ställes till byggnadsstyrelsens förfogande för här åsyftade arbeten. Mot det av styrelsen för budgetåret 1953/54 uppskattade medelsbehovet härför, 200 000 kronor, har jag ingen erinran. Beloppet bör inräknas i underhållsanslaget. Jag förutsätter att dispositionen av dessa medel kommer att i varje särskilt fall underställas Kungl. Maj:ts prövning. — För innevarande budgetår har till bestridande av kostnader för modernisering av landshövdingbostäder anvisats 100 000 kronor under förevarande delpost. Även i fortsättningen synes utgifterna för uppkommande dylika arbeten böra bestridas från fastighetsfondens stat. Byggnadsstyrelsen har beräknat medelsbehovet under nästa budgetår till 200 000 kronor. Jag lämnar denna beräkning utan erinran och föreslår att nämnda belopp inräknas i delposten för budgetåret 1953/54. Därvid förutsättes att då fråga uppkommer att inom ramen för det angivna beloppet utföra arbeten, som beräknas draga en kostnad av 50 000 kronor eller därutöver, byggnadsstyrelsen underställer frågan Kungl. Maj:ts prövning. — Delposten under byggnadsstyrelsens delfond torde i enlighet med vad jag nu anfört böra uppföras med sammanlagt 7 111 000 kronor.

För *Uppsala universitets delfond* har jag, med godkännande av drätsel-nämndens beräkningar, ansett anslaget för normala underhållsarbeten böra bestämmas till avrundat 1 078 000 kronor. Härutöver torde fortsatt medelsanvisning vara nödvändig till bestridande av kostnaderna för omläggning av de elektriska ledningarna i sådana institutionsbyggnader, som för närvarande begagnar likström. Jag beräknar för detta ändamål 60 000 kronor eller samma belopp, som drätselnämnden föreslagit. Kostnaderna för en önskvärd förbättring av brandskyddsåtgärderna inom universitetshuset synes kunna fördelas på flera budgetår. I staten för budgetåret 1953/54 inräknar jag för de mest angelägna anordningarna ett belopp av 40 000 kronor. — Till täckande delvis av kostnaderna för restaureringsarbetena inom Gustavianum är jag beredd tillstyrka att medel anvisas å fastighetsfondens stat. Med godtagande av det beräknade medelsbehovet härför inräknar jag för ändamålet i delposten för nästa budgetår 30 000 kronor. Jag förutsätter att återstående kostnader kommer att bestridas av medel, som den för restaureringen bildade kommittén ställer till förfogande. Posten för denna delfond uppföres sålunda med sammanlagt 1 208 000 kronor med den fördelning å akademiska sjukhuset och övriga fastigheter som framgår av bilagan.

Under *Lunds universitets delfond* räknar jag med avrundat 431 000 kronor för det kontinuerliga underhållet. Härutöver tillstyrker jag anvisande av

30 000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår, till fortsatta moderniseringsarbeten inom universitetshuset. Anslagsposten uppföres sålunda med 461 000 kronor.

Under *lotsstyrelsens delfond* synes anslagsökningen böra begränsas till 25 000 kronor. Posten för nästa budgetår torde alltså upptagas med 335 000 kronor.

Posten till allmänna reparations- och underhållsarbeten under *medicinalstyrelsens delfond* torde i enlighet med förslaget för nästa budgetår beräknas till 4 003 000 kronor. — Härjämte har medicinalstyrelsen begärt en förstärkning av underhållsanslaget för innevarande budgetår till täckande av kostnaderna för dels en såsom brådskande ansedd omläggning av värmesystemet inom psykiatriska sjukhuset i Stockholm, dels fortsatta ombyggnadsarbeten vid Korsbergakolonien. Då medicinalstyrelsen, enligt vad jag under hand inhämtat, har möjlighet att av för andra ändamål beräknade men ännu icke disponerade underhållsmedel förskottera vad som erfordras till dessa arbeten, torde en överflyttning av medelsanvisningen utan olägenhet kunna ske till budgetåret 1953/54. För arbetena vid psykiatriska sjukhuset beräknar jag i staten för nästa budgetår 255 000 kronor och för ombyggnadsarbetena vid Korsbergakolonien 45 000 kronor. Jag utgår därvid i fråga om sistnämnda arbeten från att det skall visa sig möjligt att täcka återstoden av kostnaderna inom ramen för de för normala underhållsarbeten avsedda medlen. Posten i sin helhet bör sålunda uppföras med 4 303 000 kronor.

Under *karolinska sjukhusets delfond* beräknar jag för löpande ändamål medelsbehovet till avrundat 445 000 kronor. I fråga om de arbeten inom karolinska sjukhuset, för vilka särskilda medel äskats, tillstyrker jag anvisande av 25 000 kronor till fortsatta ommålningsarbeten, 18 000 kronor till reparation av yttertakets å bostadshuset för sjuksköterskor, 19 000 kronor för omDispositioning och utbyggnad av poliklinikexpeditionerna samt 15 000 kronor för den ifrågasatta utbyggnaden inom kirurgiska klinikens operationsavdelning. Anslagsposten uppföres med sammanlagt 522 000 kronor med den fördelning å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, som framgår av bilagan.

I fråga om *beskickningsfastigheternas och generaltullstyrelsens delfonder* anser jag mig böra godtaga vad de förvaltande myndigheterna föreslagit, varför under ifrågavarande delposter torde upptagas av myndigheterna äskade belopp.

I enlighet med vad jag sålunda tillstyrkt skulle till reparations- och underhållskostnader m. m. för å fastighetsfonden redovisade byggnader för nästa budgetår upptagas ett sammanlagt belopp av 17 671 000 kronor med den fördelning på de olika delfonderna, som framgår av bilagan. Detta innebär en ökning i förhållande till staten för innevarande budgetår med 3 107 000 kronor, varvid den största ökningen upptagits för byggnadsstyrelsens delfond med 1 426 000 kronor.

Avsättning till värdeminskningskonto.

För avskrivning av de å statens allmänna fastighetsfond bokförda tillgångarna tillämpas vissa allmänna, av riksdagen godkända grunder, vilka i huvudsak innebär, att avskrivningen å fondens byggnadsvärden avpassas så, att avskrivningstiden skall utgöra 60 år i normalfall men 40 år för byggnader, beträffande vilka ett extraordinärt avskrivningsbehov anses föreligga (fängelser, sjukhus, forskningsinstitutioner och skolor). Grundavskrivning skall ske i det förra fallet med 25 procent, i det senare med 50 procent; avskrivningen skall i båda fallen fullföljas genom en årlig avsättning till värdeminskningskonto, beräknad till 1,25 procent. För grundavskrivningen anvisas erforderliga anslag å riksstatens driftbudget under huvudtiteln avskrivning av nya kapitalinvesteringar. Medel till den årliga avsättningen till värdeminskningskonto anslås å fastighetsfondens stat under förevarande rubrik. Enligt de av 1943 års riksdag godkända grunderna påbörjas den årliga avsättningen först under andra budgetåret efter det, under vilket en byggnad färdigställts. Härigenom vinnes den fördelen, att statberäkningen bygger på kända förhållanden.

I enlighet med angivna grunder har riksräkenskapsverket vid den slutliga beräkningen av årsavskrivningen för budgetåret 1952/53 upptagit denna årsavskrivning till 5 983 424 kronor.

Vid beräkningen av det belopp, som skall upptagas för avsättning till värdeminskningskonto å allmänna fastighetsfondens stat för nästa budgetår, bör till de för innevarande budgetår fastställda årsavskrivningarna läggas beloppet av den årliga avskrivningen å under budgetåret 1951/52 tillkomna värden för färdiga byggnader. I övrigt bör vid beräkningen hänsyn endast tagas till de avskrivningsbelopp, som bortfaller på grund av slutförda årsavskrivningar. Riksräkenskapsverket har under iakttagande härav beräknat avsättningsbehovet för budgetåret 1953/54 till 6 211 000 kronor. Fördelningen av detta belopp på de olika delfonderna framgår av bilagan.

Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden.

Beskickningsfastigheternas delfond. För innevarande budgetår har delposten, från vilken bestrides kostnaderna för hyra, uppvärmning och belysning m. m. för förhyrda lokaler (tjänstebostäder för sändebud m. fl. samt kanslilokaler), upptagits med 985 000 kronor. För nästa budgetår har byggnadsstyrelsen uppskattat medelsbehovet under delposten till 1 485 000 kronor.

Ökningen betingas huvudsakligen av en överflyttning till förevarande delpost från särskilt anslag under tredje huvudtiteln (III:A 3) av kostnaderna för förhyrning av kontorslokaler åt lönade tjänstemän inom utlandsrepre-

sensationen. För nästa budgetår har dessa hyreskostnader uppskattats till ca 274 000 kronor, som tillagts delposten. Överflyttningen motiveras med lämpligheten av att byggnadsstyrelsen från och med nästa budgetår handhar förvaltningen av samtliga utav svenska staten förhyrda kontors- och kanslilokaler i utlandet. — Vidare har posten uppräknats med 26 000 kronor till täckande av hyreskostnaderna för bostäder på vissa orter åt personal inom utlandsrepresentationen. Det har nämligen bedömts ändamålsenligt att svenska staten, och icke de enskilda tjänstemännen, träffar avtal om förhyrning av bostadslägenheter på sådana orter i utlandet, där det visat sig svårt för beskickningspersonalen att i öppna marknaden hyra dylika lägenheter. Bostäderna upplåtes till personalen med en hyresersättning, motsvarande statens kontraktsenliga årsomkostnader — i regel endast grundhyran — för respektive förhyrningar. Staten bestrider dock engångskostnader för istandsättningsarbeten i sådana fall, där detta kan medföra förmånligare kontraktsuppgörelser. I vad mån sådana omkostnader skall påverka den till staten utgående hyran — som redovisas under inkomstposten till Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och arrenderade markområden — kommer att avgöras i varje särskilt fall. — För sådana reparations- och underhållskostnader m. m. som i regel kontraktsenligt åvilar hyresgästen, har för innevarande budgetår beräknats 100 000 kronor. Detta belopp innesluter icke kostnaderna för vissa löpande reparationer av service-karaktär, vilka i stället upptagits i för respektive förhyrningar beräknade hyreskostnader m. m. Sedan uppställningen under posten till hyres- och arrendeutgifter ändrats på sådant sätt, att åtskillnad göres mellan å ena sidan reparations- och underhållsarbeten och å andra sidan årligen återkommande utgifter för hyra, uppvärmning och belysning m. m., bör enligt styrelsens mening även dessa reparationer av service-karaktär redovisas under delposten till reparations- och underhållskostnader. Detta motiverar en uppräkning av posten med 20 000 kronor. Vidare har tillagts 30 000 kronor för underhållsarbeten i nytillkomna lägenheter. För sådana reparations- och underhållsarbeten, som i regel kontraktsenligt åvilar hyresgäst, skulle sålunda för nästa budgetår erfordras sammanlagt 150 000 kronor. — Slutligen har nytillkomna förhyrningar och genomförda hyreshöjningar föranlett en uppskrivning av delposten med 150 000 kronor.

Anslaget har i enlighet härmed beräknats till 1 485 000 kronor.

Byggnadsstyrelsens delfond. För löpande budgetår har delposten beräknats till 5 378 000 kronor. För nästa budgetår uppskattar styrelsen utgifterna till 5 342 800 kronor, därav 200 000 belöper å sådana ändrings- och inredningsarbeten m. m., som i regel kontraktsenligt åvilar hyresgäst.

Generaltullstyrelsens delfond. Anslaget har för innevarande budgetår upptagits med 44 000 kronor. I sitt förslag till stat för budgetåret 1953/54 har styrelsen förordat en uppräkning av posten med 4 000 kronor till 48 000 kronor.

Uppsala universitets delfond. Anslagsposten har för innevarande budgetår beräknats till 25 000 kronor. För nästa budgetår har drätselnämnden uppfört posten med ett med 5 000 kronor förhöjt belopp.

Lunds universitets delfond. Delposten är för det nu löpande budgetåret uppförd med 43 000 kronor. Därav har 9 000 kronor beräknats till täckande av hyreskostnaderna för lokaler för anordnande av medicinskt-klinisk undervisning vid allmänna sjukhuset i Malmö. Några motsvarande kostnader beräknas — efter nytt avtal mellan staten och landstinget angående statens bidrag till sjukhusets drift — icke komma att utgå under nästa budgetår. Å andra sidan medför verkställda hyreshöjningar ett ökat medelsbehov av 3 400 kronor. Anslaget för budgetåret 1953/54 har i enlighet härmed upptagits till i runt tal 37 500 kronor, vilket är en minskning med 5 500 kronor jämfört med det nu löpande budgetåret.

Lotsstyrelsens delfond. Anslagsposten har för innevarande budgetår uppförts med 36 000 kronor. I statförslaget för nästa budgetår har styrelsen uppskattat medelsbehovet till 38 000 kronor.

Under *fångvårdsstyrelsens, medicinalstyrelsens och karolinska sjukhusets delfonder* har delposten upptagits med samma belopp som för innevarande budgetår.

Då jag icke har annan erinran mot myndigheternas förslag, än att de för byggnadsstyrelsens och Lunds universitets delfonder äskade beloppen bör jämnas till 5 343 000 resp. 38 000 kronor, beräknar jag hyres- och arrendeutgifterna för fastighetsfonden till sammanlagt 7 168 000 kronor. Beträffande det av byggnadsstyrelsen framlagda förslaget till täckande av hyreskostnaderna för bostäder på vissa orter åt personal inom utlandsrepresentationen förutsätter jag därvid, att den till staten utgående hyran anpassas efter statens faktiska kostnader för förhyrningen.

Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler.

Den fastighetsfonden tillkommande ersättningen för till statsmyndigheter upplåtna lokaler bestämmes för samtliga delfonder utom slottsbyggnadernas och byggnadsstyrelsens delfonder så, att full förräntning erhålles å det av resp. delfonder disponerade statskapitalet. Den räntefot, vid vilken full förräntning skall anses vara för handen, har satts till 4 procent. För slottsbyggnadernas delfond upptages av redovisningstekniska skäl en formell överskottspost om 1 000 kronor. Det belopp, som vid fördelningen av ersättningsanslaget under slottsbyggnadernas delfond härigenom blir erforderligt för att balansera nettoutgiften för reparation och underhåll av de under delfonden invärderade byggnaderna, hänföres till sjätte huvudtiteln.

Kapitalbehållningarna den 1 juli 1953 för de olika delfonderna utom slottsbyggnadernas och byggnadsstyrelsens delfonder framgår av följande sammanställning, vilken — i överensstämmelse med vad som tidigare tillämpats — beräknats med utgångspunkt från att vid ingången av budgetåret 1952/53 för investering i ifrågavarande delfonder disponibla medel i sin helhet tagits i anspråk före nämnda budgetårs utgång. Även om de på detta schablonmässiga sätt beräknade överskotten skulle komma att över eller understiga de faktiska, påverkas statsregleringen likväl icke härav, eftersom ersättningsanslagen upptages i anslutning till de beräknade överskotten och sedermera belastas i anslutning till de faktiska överskotten.

Kapitalbehållningarna för fastighetsfondens nämnda delfonder den 1 juli 1953 har sålunda beräknats till följande belopp:

för fångvårdsstyrelsens delfond	9 615 626
för beskickningsfastigheternas delfond	13 913 494
för generaltullstyrelsens delfond	3 447 149
för Uppsala universitets delfond	5 692 267
för Lunds universitets delfond	8 428 266
för lotsstyrelsens delfond	1 757 917
för medicinalstyrelsens delfond	60 874 130
för karolinska sjukhusets delfond	9 351 870.

I nästföljande tabell har för här ifrågavarande åtta delfonder sammanförts *dels* de till 4 procent å förenämnda kapitalbehållningar beräknade överskotten, *dels* de i det föregående tillstyrkta utgifterna, *dels* ock de i det följande beräknade inkomsterna. För slottsbyggnadernas delfond har angivits reparationsutgifterna, nyssnämnda formella överskottspost samt de beräknade inkomsterna. Ur dessa uppgifter framräknas så de erforderliga ersättningsanslagen. För fullständighetens skull ha i tablån även medtagits de för byggnadsstyrelsens delfond enligt den följande redogörelsen framräknade beloppen.

D e l f o n d	Överskott kronor	Utgifter kronor	Summa kronor	Andra inkomster än ersättningsanslag kronor	Ersättningsanslag kronor
Slottsbyggnadernas	1 000	1 681 000	1 682 000	501 000	1 181 000
Fångvårdsstyrelsens	335 000	973 000	1 358 000	216 000	1 142 000
Beskickningsfastigheternas	555 000	2 760 000	3 315 000	340 000	2 975 000
Byggnadsstyrelsens	10 602 000	14 965 000	25 567 000	1 866 000	23 701 000
Generaltullstyrelsens	140 000	211 000	351 000	121 000	230 000
Uppsala universitets	230 000	1 859 000	2 089 000	437 000	1 652 000
Lunds universitets	335 000	672 000	1 007 000	73 000	934 000
Lotsstyrelsens	70 000	424 000	494 000	66 000	428 000
Medicinalstyrelsens	2 435 000	6 201 000	8 636 000	1 011 000	7 625 000
Karolinska sjukhusets	375 000	1 304 000	1 679 000	407 000	1 272 000
Summa	15 128 000	31 050 000	46 178 000	5 038 000	41 140 000

Ersättningen till *slottsbyggnadernas delfond* bör i enlighet med förslag av byggnadsstyrelsen för nästa budgetår upptagas med oförändrade belopp under fjärde och åttonde huvudtitlarna, eller med 50 000 resp. 29 000 kronor. Till följd härav bör under sjätte huvudtiteln uppföras (1 181 000 — 79 000 =) 1 102 000 kronor, eller det belopp, som erfordras för att ett formellt överskott å 1 000 kronor skall erhållas å delfonden.

För *byggnadsstyrelsens delfond* beräknas ersättningen till fastighetsfonden med stöd av de kalkylerade hyresvärdena för de olika i delfonden ingående fastigheterna och förhyrda lokalerna, dock att hyresutgifterna för bank- och fondinspektionen, sparbanksinspektionen samt försäkringsinspektionen ersättes från inspektionernas specialbudgeter. Byggnadsstyrelsen har i statförslaget verkställt beräkningar rörande ifrågavarande hyresvärden med uppdelning på olika anslag efter hyresvärdet (hyresutgiften) för lokaler åt de till resp. huvudtitlar hörande statsmyndigheterna. I dessa beräkningar, beträffande vilkas detaljer torde få hänvisas till handlingarna i ärendet, kommer summan av ersättningsanslagen att uppgå till avrundat 23 701 000 kronor, varav 9 547 000 kronor faller på åttonde huvudtiteln.

Med utgångspunkt från ersättningsanslagen från driftbudgeten å sammanlagt 23 701 000 kronor med tillägg av övriga inkomster enligt den föregående sammanställningen å tillhoppa 1 866 000 kronor samt med avdrag av utgifter å sammanlagt 14 965 000 kronor framkommer ett överskott för byggnadsstyrelsens delfond å 10 602 000 kronor.

Ersättningsanslagen torde fördelas å de skilda huvudtitlarna enligt följande sammanställning.

Huvudtitel		Ersättningsanslag			
		till slottsbyggnadernas delfond	till byggnadsstyrelsens delfond	till annan delfond	Summa
Andra	huvudtiteln		855 000	¹ 1 142 000	1 997 000
Tredje	»		384 000	² 2 975 000	3 359 000
Fjärde	»	50 000	457 000		507 000
Femte	»		1 315 000		1 315 000
Sjätte	»	1 102 000	1 475 000		2 577 000
Sjunde	»		1 079 000	³ 230 000	1 309 000
Åttonde	»	29 000	9 547 000	⁴ 1 955 000	11 531 000
Nionde	»		2 659 000		2 659 000
Tionde	»		1 362 000	⁵ 428 000	1 790 000
Elfte	»		4 340 000	⁶ 9 528 000	13 868 000
Tolfte	»		112 000		112 000
Fjortonde	»		116 000		116 000
Summa		1 181 000	23 701 000	16 258 000	41 140 000

¹ Fångvårdsstyrelsens delfond. — ² Beskickningsfastigheternas delfond. — ³ Generaltullstyrelsens delfond. — ⁴ Därav till Uppsala universitets delfond 1 021 000 kronor och till Lunds universitets delfond 934 000 kronor. — ⁵ Lotsstyrelsens delfond. — ⁶ Därav till Uppsala universitets delfond 631 000 kronor, till medicinalstyrelsens delfond 7 625 000 kronor och till karolinska sjukhusets delfond 1 272 000 kronor.

3 Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 1. Bil. 21.

De sålunda beräknade ersättningsanslagen äskas i annat sammanhang denna dag under vederbörande huvudtitlar.

Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden.

Beskickningsfastigheternas delfond. Inkomstposten har för budgetåret 1952/53 uppförts med 119 000 kronor. För nästa budgetår räknar styrelsen med att 339 000 kronor kommer att tillföras delposten. Ökningen föranledes främst av den stegring av hyresinkomsterna, som är att räkna med i anslutning till en av styrelsen påbörjad allmän utredning rörande hyressättningen för inom statsägda eller förhyrda fastigheter och lägenheter uthyrda bostäder. Vid bestämmande av de nya hyrorna har styrelsen utgått från statens självkostnader för respektive objekt. Hyror, som ännu inte varit föremål för närmare granskning från styrelsens sida, har vid beräkning av delposten upptagits med uppskattade belopp. Förutom dessa förhöjningar av tidigare utgående hyror har till posten lagts hyresinkomsterna för det numera ökade antal av staten förhyrda bostadslägenheter, som upplåtes till personal inom utrikesrepresentationen. Rörande hyressättningen för dessa lägenheter hänvisas till vad härom anförts under Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden.

Under *övriga delfonder* har posten beräknats efter samma grunder som för innevarande budgetår. I allmänhet har inkomsterna uppskattats till något högre belopp än tidigare med hänsyn till genomförda hyreshöjningar eller nytillkomna lägenheter.

Med godtagande av myndigheternas beräkningar föreslår jag, att delposten för budgetåret 1953/54 uppföres med 4 252 000 kronor, innebärande en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 485 000 kronor.

Diverse inkomster.

Lunds universitets delfond. Posten är i staten för innevarande budgetår uppförd med 51 000 kronor, därav 50 800 kronor beräknats såsom bidrag från universitetets egendomsförvaltning och 200 kronor upptagits under Övriga diverse inkomster. Drätselnämnden erinrar om att i sammanhang med remissbehandlingen av 1948 års lönekommittés betänkande ifrågasatts en omdisponering av universitetets inkomster från egendomsförvaltningen. I avvaktan på det beslut, som härvidlag kan komma att fattas, har nämnden ansett sig icke böra upptaga något inkomstbelopp under förevarande delpost.

I avvaktan på en omprövning av frågan hur inkomsterna från universitetets egendomar skall disponeras torde dessa intäkter även för budgetåret

1953/54 redovisas å fastighetsfondens stat. Jag förordar, i likhet med riksräkenskapsverket, att posten för nästa budgetår uppföres med oförändrat 51 000 kronor.

Under *övriga delfonder* lämnar jag förvaltningsmyndigheternas beräkningar utan erinran och föreslår, efter viss avrundning av några belopp, att under delposten *Diverse inkomster* upptages sammanlagt 786 000 kronor med den fördelning å olika fonder, som framgår av bilagan.

Hemställan.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna bilagda förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1953/54.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Otto Winther.

**Förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond
för budgetåret 1953/54.**

			Kronor
Inkomster.			
A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler:			
1. Slottsbyggnadernas delfond		1 181 000	
2. Fångvårdsstyrelsens »		1 142 000	
3. Beskickningsfastigheternas »		2 975 000	
4. Byggnadsstyrelsens »		23 701 000	
5. Generaltullstyrelsens »		230 000	
6. Uppsala universitets »		1 652 000	
7. Lunds universitets »		934 000	
8. Lotsstyrelsens »		428 000	
9. Medicinalstyrelsens »		7 625 000	
10. Karolinska sjukhusets »		1 272 000	
			41 140 000
B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden:			
1. Slottsbyggnadernas delfond		250 000	
2. Fångvårdsstyrelsens »		215 000	
3. Beskickningsfastigheternas »		339 000	
4. Byggnadsstyrelsens »		1 800 000	
5. Generaltullstyrelsens »		120 000	
6. Uppsala universitets »		25 000	
7. Lunds universitets »		22 000	
8. Lotsstyrelsens »		65 000	
9. Medicinalstyrelsens »		1 010 000	
10. Karolinska sjukhusets »		406 000	
			4 252 000
C. Diverse inkomster:			
1. Slottsbyggnadernas delfond:			
a. Djurgårdsförvaltningens överskottsmedel	200 000		
b. Övriga diverse inkomster	51 000	251 000	
2. Fångvårdsstyrelsens delfond		1 000	
3. Beskickningsfastigheternas »		1 000	
4. Byggnadsstyrelsens »		66 000	
5. Generaltullstyrelsens »		1 000	
6. Uppsala universitetets delfond:			
a. Bidrag från universitetets egendoms- och skogsförvaltning	250 000		

			Kronor
b. Bidrag från Uppsala läns landsting....	161 000		
c. Övriga diverse inkomster	1 000	412 000	
7. Lunds universitets delfond:			
a. Bidrag från universitetets egendomsför- valtning.....	50 800		
b. Övriga diverse inkomster	200	51 000	
8. Lotsstyrelsens delfond		1 000	
9. Medicinalstyrelsens »		1 000	
10. Karolinska sjukhusets »		1 000	786 000
Summa			46 178 000

Utgifter.**A. Reparations- och underhållskostnader m. m.:**

1. Slottsbyggnadernas delfond:			
a. Reparations- och underhållskostnader för de kungl. slotten med tillhörande bygg- nader.....	773 000		
b. Reparations- och underhållskostnader för uthyrda lägenheter vid Drottning- holm, Ulriksdal och Haga.....	220 000		
c. Reparations- och underhållskostnader för vissa historiska byggnader och bygg- nadsmminnesmärken m. m.	238 000		
d. Vissa istandsättningsarbeten.....	450 000	1 681 000	
2. Fångvårdsstyrelsens delfond.....		795 000	
3. Beskickningsfastigheternas delfond:			
a. Reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m.	770 000		
b. Bränsle och lyse för kanslilokaler och tjänstebostäder, <i>förslagsvis</i>	360 000	1 130 000	
4. Byggnadsstyrelsens delfond.....		7 111 000	
5. Generaltullstyrelsens »		125 000	
6. Uppsala universitets delfond:			
a. Akademiska sjukhuset	478 000		
b. Övriga fastigheter	730 000	1 208 000	
7. Lunds universitets delfond		461 000	
8. Lotsstyrelsens »		335 000	
9. Medicinalstyrelsens »		4 303 000	
10. Karolinska sjukhusets delfond:			
a. Karolinska sjukhuset.....	372 000		
b. Serafimerlasarettet	150 000	522 000	17 671 000

B. Avsättning till värdeminskningskonto:

2. Fångvårdsstyrelsens delfond, <i>förslagsvis</i>	138 000
3. Beskickningsfastigheternas » , <i>förslagsvis</i>	145 000
4. Byggnadsstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>	2 511 000
5. Generaltullstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>	38 000

			Kronor
6. Uppsala universitets delfond:			
a. Akademiska sjukhuset, <i>förslagsvis</i>	302 000		
b. Övriga fastigheter, <i>förslagsvis</i>	319 000	621 000	
7. Lunds universitets delfond, <i>förslagsvis</i>		173 000	
8. Lotsstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		51 000	
9. Medicinalstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		1 877 000	
10. Karolinska sjukhusets » , <i>förslagsvis</i>		657 000	6 211 000
C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden:			
2. Fångvårdsstyrelsens delfond, <i>förslagsvis</i>		40 000	
3. Beskickningsfastigheternas » , <i>förslagsvis</i>		1 485 000	
4. Byggnadsstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		5 343 000	
5. Generaltullstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		48 000	
6. Uppsala universitets » , <i>förslagsvis</i>		30 000	
7. Lunds universitets » , <i>förslagsvis</i>		38 000	
8. Lotsstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		38 000	
9. Medicinalstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		21 000	
10. Karolinska sjukhusets » , <i>förslagsvis</i>		125 000	7 168 000
Överskott att tillföras riksstatsens driftbudget:			
1. Slottsbyggnadernas delfond		1 000	
2. Fångvårdsstyrelsens »		385 000	
3. Beskickningsfastigheternas »		555 000	
4. Byggnadsstyrelsens »		10 602 000	
5. Generaltullstyrelsens »		140 000	
6. Uppsala universitets »		230 000	
7. Lunds universitets »		335 000	
8. Lotsstyrelsens »		70 000	
9. Medicinalstyrelsens »		2 435 000	
10. Karolinska sjukhusets »		375 000	15 128 000
		Summa	46 178 000

KAPITALBUDGETEN

INVESTERINGSPLAN.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 ja-
nuari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Vid 1944 års riksdag beslöts (1944 års statsverksproposition: Kapitalbudgeten: Investeringsplan; riksdagens skrivelse nr 45; proposition nr 276; riksdagens skrivelse nr 464), att kapitalbudgeten skulle fr. o. m. budgetåret 1944/45 erhålla en ändrad utformning av i huvudsak följande innebörd.

För varje statlig kapitalfond fastställes årligen en investeringsstat, på vars ena sida redovisas beloppet av den sammanlagda bruttoinvesteringen i fonden enligt av riksdagen fattade anslagsbeslut och på vars andra sida upptages dels tillgängliga avskrivningsmedel inom fonden (årsavskrivning), dels avskrivningsmedel anvisade över riksstaten (grundavskrivning), dels övriga för investering disponibla kapitalmedel, dels ock i förekommande fall bidrag från särskilda fonder eller kommuner till investeringsföretagens genomförande. Saldot mellan dessa poster anger det nettotillskott av kapitalmedel, som erfordras för de beslutade bruttoinvesteringarnas genomförande, och betecknas investeringsbemyndigande. Investeringsbemyndigandena för de olika kapitalfonderna sammanställas till en investeringsplan, vars summa, sedan avdrag skett för återbetalning av kapitalmedel över fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster och i förekommande fall även från andra fonder, utvisar den totala nettoinvestering av lånemedel, som erfordras för genomförandet av samtliga de av riksdagen beslutade investeringarna. In-

vesteringsplanen utgör kapitalbudgetens utgiftssida enligt riksstaten. På kapitalbudgetens inkomstsida upptages under beteckningen lånemedel en balanspost med samma belopp som investeringsplanens slutsumma. I specifikationerna till riksstaten upptages för kapitalbudgetens del nämnda inkomsttitel, efter angivna grunder upprättade investeringsstater för samtliga kapitalfonder samt fullständiga anslagsspecifikationer till investeringsplanen.

I samband med ifrågavarande omläggning genomfördes även vissa andra förändringar med avseende på kapitalbudgeten. Redovisningen mot riksstaten av kapitalbudgetanslagen överflyttades från riksgäldskontoret till de fondförvaltande myndigheterna, varvid dessa ålades att vid genomförande av investeringarna i första hand anlita avskrivningsmedel och övriga inom resp. fonder disponibla kapitalmedel och att först när dessa förbrukats utnyttja investeringsbemyndigandena för rekvisition av lånemedel från riksgäldskontoret. För de affärsdrivande verken omändrades därjämte förnyelsefonderna till verkliga värdeminskningskonton, i samband varmed tillgångsvärdena i verkens bokföring underkastades revision. Hos riksgäldskontoret innestående behållningar av särskilt avsatta förnyelsefonds- och pensionsfondsmedel salderades mot verkens kapitalskuld till statsverket. Slutligen beslöts, att avsättningen till pensionsfonder vid de affärsdrivande verken skulle upphöra. Härvid förutsattes, att man vid bestämmandet av de årliga avskrivningarna i stället skulle taga viss hänsyn till de framtida pensionskostnaderna genom en kollektiv avskrivning av investerade kapitalmedel vid sidan av den för bestämda objekt eller objektgrupper erforderliga avsättningen till värdeminskningskonto.

Genom beslut den 2 november 1945 (SFS nr 699) har Kungl. Maj:t vidare förordnat, att redovisningen vid de affärsdrivande verken utom domänverket skall omläggas från kalenderår till budgetår.

Vid framläggande av slutligt förslag till investeringsplan för budgetåret 1946/47 förordades i anslutning till av riksräkenskapsverket gjort uttalande i samband med förslag till vissa detaljändringar, att den av 1944 års riksdag beslutade, genomgripande omläggningen av kapitalbudgetsredovisningen finge i sin nuvarande utformning tillämpas under ett flertal budgetår innan frågan om allmän översyn därav upptoges till prövning. Riksdagen uttalade icke någon erinran däremot.

Enligt bifogade utdrag av statsrådsprotokollet (*bilagor 23—32*) har Kungl. Maj:t denna dag fattat beslut om avlåtande till riksdagen av framställningar om investeringsanslag under olika kapitalfonder med följande totala belopp.

I. Statens affärsverksfonder:

A. Postverkets fond	12 900 000	
B. Telegrafverkets fond	312 930 000	
C. Statens järnvägars fond	383 200 000	
D. Statens vattenfallsverks fond	349 500 000	
E. Domänverkets fond	23 098 000	1 081 628 000

II. Luftfartsfonden	9 386 000	
III. Statens allmänna fastighetsfond	67 067 000	
IV. Försvarets fonder:		
A. Försvarets fastighetsfond	110 075 000	
B. Försvarets fabriksfond	4 000 000	114 075 000
V. Statens utlåningsfonder		494 751 000
VI. Fonden för låneunderstöd		148 913 100
VII. Fonden för förlag till statsverket		20 550 000
VIII. Diverse kapitalfonder:		
A. Väg- och vattenbyggnadsverkets för- rådsfond	55 600 000	
B. Jordfonden	15 000 000	
C. Statens reproduktionsanstalts fond ...	198 500	70 798 500
	Summa kronor	2 007 168 600

För genomförandet av de i föregående sammanställning upptagna investeringarna å tillhopa 2 007 miljoner kronor skall såsom inledningsvis framhållits i första hand anlitas dels de avskrivningsanslag för ifrågavarande investeringar, som i annat sammanhang denna dag äskas å driftbudgeten, dels tillgängliga avskrivningsmedel inom fonderna och dels övriga å fonderna disponibla kapitalmedel. Avskrivningsmedlen å riksstatsförslagets driftbudget uppgår till 415 miljoner kronor. Enligt från de fondförvaltande myndigheterna lämnade uppgifter kan avskrivningsmedlen inom de å riksstatsförslagets investeringsstater upptagna fonderna uppskattas till sammanlagt 398 miljoner kronor. Övriga kapitalmedel, som beräknas inflyta genom återbetalningar å lån m. m. under de å riksstatsförslagets investeringsstater uppförda fonderna, upptages till sammanlagt 20 miljoner kronor. Det sistnämnda beloppet faller huvudsakligen å fonden för låneunderstöd, som därigenom kommer att redovisas med negativt belopp å kapitalbudgetens utgiftssida. Sammanlagt skulle alltså för investeringarnas genomförande i första hand stå till förfogande $(415 + 398 + 20 =)$ 834 miljoner kronor. Den närmare fördelningen av nämnda belopp å de olika i investeringsstaterna upptagna fonderna framgår av följande sammanställning.

I. Statens affärsverksfonder:		
A. Postverkets fond	4 901 000	
B. Telegrafverkets fond	161 870 000	
C. Statens järnvägars fond	177 100 000	
D. Statens vattenfallsverks fond	47 500 000	
E. Domänverkets fond	701 000	392 072 000
II. Luftfartsfonden		606 000
III. Statens allmänna fastighetsfond		41 346 100

IV. Försvarets fonder:		
A. Försvarets fastighetsfond	98 623 500	
B. Försvarets fabriksfond	2 311 000	100 934 500
V. Statens utlåningsfonder		127 475 000
VI. Fonden för låneunderstöd		157 941 800
VII. Fonden för förlag till statsverket		1 000 000
VIII. Diverse kapitalfonder:		
A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förråds- fond	12 080 000	
C. Statens reproduktionsanstalts fond	154 000	12 234 000
	Summa kronor	833 609 400

Med ledning av dessa uppgifter kan investeringsbemyndigandena preliminärt beräknas till de belopp som framgår av följande

Förslag till investeringsplan för budgetåret 1953/54.

I. Statens affärsverksfonder:		
A. Postverkets fond	7 999 000	
B. Telegrafverkets fond	151 060 000	
C. Statens järnvägars fond	206 100 000	
D. Statens vattenfallsverks fond	302 000 000	
E. Domänverkets fond	22 397 000	689 556 000
II. Luftfartsfonden		8 780 000
III. Statens allmänna fastighetsfond		25 720 900
IV. Försvarets fonder:		
A. Försvarets fastighetsfond	11 451 500	
B. Försvarets fabriksfond	1 689 000	13 140 500
V. Statens utlåningsfonder		367 276 000
VI. Fonden för låneunderstöd		—9 028 700
VII. Fonden för förlag till statsverket		19 550 000
VIII. Diverse kapitalfonder:		
A. Väg- och vattenbyggnadsverkets för- rådsfond	43 520 000	
B. Jordfonden	15 000 000	
C. Statens reproduktionsanstalts fond ...	44 500	58 564 500
	Säger	1 173 559 200
Avgår kapitalåterbetalning:		
Oreglerade kapitalmedelsförluster	1 000 000	
Övrig kapitalåterbetalning	32 200 100	33 200 100
	Summa kronor	1 140 359 100

Det såsom övrig kapitalåterbetalning i investeringsplanen upptagna beloppet 32 200 100 kronor utgöres av dels återbetalningar å fonden för kreditgivning till utlandet med ett belopp av tillhoppa 18 500 000 kronor, vilket av riksgäldskontoret beräknats inflyta under nästa budgetår i enlighet med kända lånevillkor och amorteringsplaner, och dels återbetalningar å huvudsakligen vissa lånefonder, som i samband med införandet av statlig kreditgaranti överförts till riksbankens förvaltning för att successivt avvecklas, med ett sammanlagt belopp av 13 700 100 kronor. Det må tilläggas, att i budgetredovisningen kommer dessa återbetalningar, i den mån outnyttjade belopp å investeringsanslagen fortfarande finns, att redovisas bland investeringsstaterna.

Slutlig beräkning av investeringsplanen bör anstå i avvaktan på de definitiva äskanden av investeringsanslag, som kan komma att framläggas under riksdagens lopp.

Stater innefattande specifikation till de sålunda angivna bemyndigandena torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende såsom *bihang*.

Det torde böra erinras om att det i investeringsplanen beräknade låne-medelsbehovet på grund av gällande principer för riksstatsens uppställning är av formell innebörd.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvaktan på särskild proposition i ämnet beräkna investeringsplanen för budgetåret 1953/54 jämte därtill fogade stater i enlighet med här framlagda förslag samt

att i riksstaten för nämnda budgetår å kapitalbudgeten beräkna en mot investeringsplanen svarande inkomsttitel sålunda

Lånemedel kronor 1 140 359 100.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Otto Winther.

Bihang.

Förslag till investeringsstater för budgetåret 1953/54.

I. Statens affärsverksfonder.

A. Postverkets fond.

Avskrivningsmedel inom		Summa investeringsanslag.	12 900 000
fonden	4 900 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	7 999 000		
	<u>12 900 000</u>		<u>12 900 000</u>

B. Telegrafverkets fond.

Avskrivningsmedel från		Summa investeringsanslag.	312 930 000
riksstaten	1 370 000		
Avskrivningsmedel inom			
fonden	157 000 000		
Övriga kapitalmedel	3 500 000		
Investeringsbemyndigande.	151 060 000		
	<u>312 930 000</u>		<u>312 930 000</u>

C. Statens järnvägars fond.

Avskrivningsmedel från		Summa investeringsanslag.	383 200 000
riksstaten	2 000 000		
Avskrivningsmedel inom			
fonden	175 000 000		
Övriga kapitalmedel	100 000		
Investeringsbemyndigande.	206 100 000		
	<u>383 200 000</u>		<u>383 200 000</u>

D. Statens vattenfallsverks fond.

Avskrivningsmedel från		Summa investeringsanslag.	349 500 000
riksstaten	14 000 000		
Avskrivningsmedel inom			
fonden	33 400 000		
Övriga kapitalmedel	100 000		
Investeringsbemyndigande.	302 000 000		
	<u>349 500 000</u>		<u>349 500 000</u>

E. Domänverkets fond.

Avskrivningsmedel inom		Summa investeringsanslag.	23 098 000
fonden	700 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	22 397 000		
	<u>23 098 000</u>		<u>23 098 000</u>

II. Luftfartsfonden.

Avskrivningsmedel inom fonden	605 000	Summa investeringsanslag.	9 386 000
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	8 780 000		
	9 386 000		9 386 000

III. Statens allmänna fastighetsfond.

Avskrivningsmedel från riksstaten	35 134 100	Summa investeringsanslag.	67 067 000
Avskrivningsmedel inom fonden	6 211 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	25 720 900		
	67 067 000		67 067 000

IV. Försvarets fonder.

A. Försvarets fastighetsfond.

Avskrivningsmedel från riksstaten	88 717 500	Summa investeringsanslag.	110 075 000
Avskrivningsmedel inom fonden	9 905 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	11 451 500		
	110 075 000		110 075 000

B. Försvarets fabriksfond.

Avskrivningsmedel inom fonden	2 310 000	Summa investeringsanslag..	4 000 000
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	1 689 000		
	4 000 000		4 000 000

V. Statens utlåningsfonder.

Lånefonden för bostadsbyggande.

Avskrivningsmedel från riksstaten	118 750 000	Investeringsanslag	475 000 000
Investeringsbemyndigande.	356 250 000		
	475 000 000		475 000 000

Lånefonden för maskinanskaffning inom byggnadsindustrin.

Investeringsbemyndigande..	4 000 000	Investeringsanslag	4 000 000
----------------------------	-----------	--------------------------	-----------

Statens bosättningslånefond.

Investeringsbemyndigande..	2 000 000	Investeringsanslag	2 000 000
----------------------------	-----------	--------------------------	-----------

Vattenkraftslånefonden.

Investeringsbemyndigande..	1 500 000	Investeringsanslag	1 500 000
----------------------------	-----------	--------------------------	-----------

Luftfartslånefonden.

Investeringsbemyndigande..	1 000	Investeringsanslag	1 000
----------------------------	-------	--------------------------	-------

Statens lånefond för universitetsstudier.

Avskrivningsmedel från riksstaten	2 500 000	Investeringsanslag	2 500 000
--	-----------	--------------------------	-----------

Allmänna studielånefonden.

Avskrivningsmedel från riksstaten	6 000 000	Investeringsanslag	6 000 000
--	-----------	--------------------------	-----------

Jordbrukets lagerhusfond.

Investeringsbemyndigande..	2 500 000	Investeringsanslag	2 500 000
----------------------------	-----------	--------------------------	-----------

Kronotorparnas inventarielånefond.

Avskrivningsmedel från riksstaten	50 000	Investeringsanslag	50 000
--	--------	--------------------------	--------

Fiskerilånefonden.

Avskrivningsmedel från riksstaten	175 000	Investeringsanslag	700 000
Investeringsbemyndigande..	525 000		
	700 000		700 000

Lotsverkets båtlånefond.

Investeringsbemyndigande..	500 000	Investeringsanslag	500 000
----------------------------	---------	--------------------------	---------

Summa investeringsbemyndiganden för statens utlåningsfonder	367 276 000
---	-------------

VI. Fonden för låneunderstöd.

Avskrivningsmedel från riksstaten	142 812 800	Summa investeringsanslag.	148 913 100
Övriga kapitalmedel	15 129 000		
Investeringsbemyndigande..	— 9 028 700		
	148 913 100		148 913 100

VII. Fonden för förlag till statsverket.

Övriga kapitalmedel	1 000 000	Summa investeringsanslag..	20 550 000
Investeringsbemyndigande..	19 550 000		
	20 550 000		20 550 000

VIII. Diverse kapitalfonder.

A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.

Avskrivningsmedel från		Summa investeringsanslag..	55 600 000
riksstaten	3 880 000		
Avskrivningsmedel inom			
fonden	8 000 000		
Övriga kapitalmedel	200 000		
Investeringsbemyndigande.	43 520 000		
	55 600 000		55 600 000

B. Jordfonden.

Investeringsbemyndigande.	15 000 000	Investeringsanslag	15 000 000
---------------------------	------------	--------------------------	------------

C. Statens reproduktionsanstalts fond.

Avskrivningsmedel inom		Summa investeringsanslag.	198 500
fonden	153 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	44 500		
	198 500		198 500

Säger beträffande samtliga investeringsstater för:

Avskrivningsmedel från		Summa investeringsanslag	2 007 168 600
riksstaten	415 389 400		
Avskrivningsmedel inom			
fonden	398 184 000		
Övriga kapitalmedel	20 036 000		
Investeringsbemyndigande	1 173 559 200		
	2 007 168 600		2 007 168 600

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

JUSTITIEDEPARTEMENTET.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 januari 1953.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler härefter under justitiedepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar att föreläggas 1953 års riksdag och yttrar därvid följande.

Statens affärsverksfonder.

E. Domänverket.

[1] Förvärv av fångkolonier.

För inköp av nya kolonier har investeringsanslag anvisats av 1945 och 1947 års riksdagar (jfr prop. 334/1945 s. 71 f. och kapitalbudgeten 1947 bil. 23 s. 1 f.). Förlängd dispositionsrätt beträffande nämnda anslag, som i budgetredovisningen sammanförts till ett anslag, har av Kungl. Maj:t medgivits senast för innevarande budgetår. Sedan av anslaget senast disponerats 125 000 kronor för inköp av egendomen Sjöboda, återstod av anslaget vid ingången av budgetåret 1952/53 odisponerat i runt tal 237 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen (skr. 25/8 1952) hemställer, att nytt anslag anvisas för förvärv av fångkolonier. Sedan ungdomsfängelsekoloni numera inrättats vid Hildero och en koloni för förvarade och internerade vid Sjöboda, borde närmast anskaffas en koloni för vanligt fångförvar, eventuellt ytterligare en koloni för ungdomsfängelseelever och en koloni för såranstalten i Västerås.

1 Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 1. Bil. 23.

varjämte inköp borde för ett pris av 75 000 kronor ske av egendomen Ödevata, som av Kalmar läns södra landsting utarrenderas till fångvården (jfr II ht 1952 s. 91).

Härutöver erfordras emellertid ytterligare kolonier. Orsaken härtill är den häftiga ökningen av antalet intagna. Medan medeltalet fångar under åren 1949 och 1950 låg vid 2 273 resp. 2 394, steg detsamma för 1951 till 2 607 och för 1952 till och med augusti till omkring 2 900. Koloniorganisationen har endast till ringa del utvidgats i förhållande till denna ökning. I stället har otjänliga slutna anstalter måst överbeläggas. Medelbeläggningen för nästa budgetår beräknas stiga till 3 200. Även om medelbeläggningen skulle stanna något under detta antal, kan överbeläggning, så länge nya slutna anstalter ej uppföres, ej förebyggas på annat sätt än genom anskaffande av kolonier. Styrelsen räknar med anskaffande av — utom Ödevata — tio kolonier. Vissa av dessa kan förhyras eller inrättas på kronoegendomar. Emellertid utgår styrelsen från att medel kan behövas för inköp av Ödevata jämte fem nya kolonier. Det är önskvärt, att de kolonier som inköpes är försedda med tillräckliga byggnader. Vidare siktar styrelsen till att förläggningsutrymmena från början skall vara tilltagna så att de medger inrättande av reservplatser vid toppbeläggning. Dessa omständigheter och det förhållandet att priser på fastigheter stigit avsevärt under senare år föranleder styrelsen att för varje inköp räkna med en kostnad av omkring 200 000 kronor. Med tillägg av priset för inköp av Ödevata, 75 000 kronor, skulle sammanlagda kostnaden uppgå till 1 075 000 kronor, varifrån skall dragas vad som återstår å det tidigare beviljade anslaget, 237 000 kronor. Det nu behövliga anslaget beräknas sålunda till i runt tal 840 000 kronor.

Domänstyrelsen uttalar att, i den mån egendomar under styrelsens förvaltning befinnes lämpliga för ändamålet och övriga förutsättningar är för handen, styrelsen i princip icke har något att erinra mot att egendomarna tages i anspråk för verksamheten i fråga.

Statskontoret. Den av statsmakterna beslutade straffverkställighetsreformen har medfört behov av en utbyggnad av kolonisystemet. Vid sådant förhållande och då fångantalet dessutom undergått en avsevärd stegring under senare år, har statskontoret icke något att erinra mot att beslut nu fattas om anskaffning av ytterligare kolonier till det av fångvårdsstyrelsen föreslagna antalet.

Styrelsens beräkningar rörande medelsbehovet har i och för sig icke givit statskontoret anledning till erinran. Ämbetsverket ifrågasätter emellertid, om icke den för ändamålet erforderliga medelsanvisningen bör fördelas på flera budgetår.

Departementschefen.

Såsom fångvårdsstyrelsen framhållit har medelbeläggningen på fångvårdens anstalter stigit avsevärt under de senaste åren. Det ökade platsbehov, som därigenom uppstått, skulle enligt fångvårdsstyrelsens mening fyllas genom att anskaffa ett flertal nya kolonier.

Även enligt min åsikt föreligger ett mycket stort behov av ökat antal vårdplatser inom fångvården. Det är dock tveksamt, om det lämpligaste sättet att möta detta behov är att omedelbart anordna ett större antal nya kolonier. Praktiska svårigheter kan utan tvivel uppstå, om alla dessa skall anskaffas och inrättas samtidigt. Det föreligger ej heller någon utredning om hur stor del av det klientel, som för närvarande vårdas på slutna anstalter, som lämpligen kan behandlas på de helt öppna kolonierna. Ett genomförande av fångvårdsstyrelsens förslag skulle även medföra betydande kostnader.

En annan omständighet, som påkallar uppmärksamhet i detta sammanhang, är att anstalternas beläggningssiffror företer stora växlingar under olika årstider. En granskning ger sålunda vid handen, att antalet intagna stiger regelmässigt varje år från slutet av januari till början av mars, då en hög beläggning förekommer. Därefter sjunker antalet för att under sommarmånaderna stå lågt. En ökning börjar åter i september och når sin höjd i början av december, varefter en markerad nedgång sker mot årets slut. Under år 1952 uppgick det högsta antalet intagna till cirka 3 000 och det lägsta till cirka 2 600. Dessa växlingar i beläggningssiffrorna medför administrativa svårigheter, och en utjämning skulle inverka förmånligt beträffande dispositionen av platserna, sysselsättningsproblemet o. s. v. Här föreligger uppenbarligen ett betydelsefullt organisatoriskt problem, och jag ämnar ägna denna fråga fortsatt uppmärksamhet.

Såväl med hänsyn till sist nämnda omständigheter som på grund av förut angivna skäl har jag funnit det påkallat att tillgodose det omedelbara behovet av flera vårdplatser på annat sätt än enbart genom uppsättning av nya kolonier. Utgångspunkten har därvid varit, att man borde eftersträva en organisation, som någorlunda smidigt kunde anpassas efter de betydande variationerna i fångantalet. Detta skulle kunna ske, om några kolonier utbyggdes på så sätt, att de under vissa delar av året kunde mottaga fler interner än för närvarande. En av fångvårdsstyrelsen på anmodan företagen utredning därom utvisar, att man lämpligen skulle kunna vid sex av de nuvarande kolonierna för vanligt fångförvar utöka platsantalet från i regel 30—40 till omkring 50, varigenom skulle erhållas närmare 80 nya platser. Fångvårdsstyrelsen har också förklarat denna anordning vara försvarlig ur vårdsynpunkt. Jag förordar, att den nu genomföres. Härför förutsättes emellertid att kolonierna utbygges med baracker och att komplettering av inventarieutrustningen sker. Kostnaderna för dessa ändamål vid de sex kolonierna kan beräknas till 175 000 kronor resp. 83 000 kronor. Vidare kräves för en utvidgning av kolonierna viss personalförstärkning.

Den föreslagna anordningen är emellertid icke tillräcklig med hänsyn till den stora ökningen av fångantalet. Det ytterligare platsbehov, som kan uppkomma, torde få tillgodoses genom anordnande av nya kolonier. Jag föreslår, att medel nu anvisas för inköp av två kolonier, var och en avsedd för omkring 50 intagna. Härför beräknas sammanlagt 500 000 kronor. Kostnaderna för inventarier m. m. torde kunna uppskattas till cirka 140 000 kronor.

För anskaffande av de inventarier m. m. och baracker som, vid bifall till vad jag här föreslagit, skulle bli erforderliga har jag i annat sammanhang begärt särskilda anslag (se II ht s. 50 f.). Till frågan om den ytterligare personal, som skulle bli behövlig för de utvidgade och nya kolonierna, får jag återkomma vid behandlingen av avlöningsanslaget för fångvårdsanstalterna, vilket avses skola upptagas i särskild proposition (jfr II ht s. 47).

Under förevarande punkt torde i enlighet med vad förut anförts böra äskas medel för förvärv av dels två nya kolonier och dels egendomen Ödevata. Anslagsbehovet beräknas, efter avdrag av disponibla medel, till (500 000 + 75 000 — 237 000) 338 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvärv av fångkolonier* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 338 000 kronor.

[2] Förvärv av egendomen Åby.

Såsom förutskickades i fjolårets statsverksproposition (II ht s. 81; jfr statsutsk. utl. nr 2 s. 39) har kronan genom särskilt tillkallad sakkunnig fört förhandlingar med Centralföreningen till stöd för frigivna angående överförande i kronans ägo av den föreningen tillhöriga anstalten Åby, som utnyttjas såsom koloni för manligt klientel. Den sakkunnige har den 18 november 1952 såsom resultat av förhandlingarna överlämnat bl. a. ett med föreningen under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande träffat avtal om försäljning till staten av nämnda egendom för en köpeskilling av 95 000 kronor. Det är min avsikt att, efter avslutad remissbehandling, underställa frågan årets riksdag i särskild proposition.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Förvärv av egendomen Åby* för budgetåret 1953/54 beräkna ett investeringsanslag av 95 000 kronor.

Statens allmänna fastighetsfond.

[3] Ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter.

På förslag av Kungl. Maj:t har riksdagen till modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter anvisat investeringsanslag dels för budgetåret 1945/46 å 250 000 kronor, dels för ett varlt av budgetåren 1949/50 och 1950/51 å 125 000 kronor, dels för budgetåret 1951/52 å 191 000 kronor och dels för innevarande budgetår å 330 000 kronor, varav emellertid 170 000 kronor beräknats för vissa särskilda arbeten vid anstalten i Västerås. Med förstnämnda anslag avsågs att i första hand täcka kostnaderna för sådana arbeten, som av straffverkställighetsreformen mera omedelbart föranleddes vid de anstalter, som enligt strafflagberedningens förslag i ämnet skulle äga be-

stånd för framtiden. I övrigt är medlen avsedda för nödvändiga omändrings- och förbättringsarbeten vid vissa äldre anstalter, som måste bibehållas tills vidare (jfr statsutsk. utl. 164/1950 s. 13).

Fångvårdsstyrelsen (skr. 16/8 1952) hemställer nu, att till ytterligare ändrings- och förbättringsarbeten av mindre omfattning vid äldre fångvårdsanstalter anvisas ett anslag å 225 000 kronor. Behovet av sådana arbeten är fortfarande mycket stort. Särskilt trängande är behovet av fritidslokaler. Flertalet av de slutna anstalterna har ytterst dåliga resurser i detta avseende och upprustningen av fritidsverksamheten blir i viss mån en reform på papperet, så länge lokaler för ordnad fritidsverksamhet saknas. Med hänsyn härtill och till inträffade prisstegringar bör anslaget beräknas till 225 000 kronor.

Departementschefen.

Fångvårdens slutna anstalter är mycket föråldrade. De har byggts för avtjänande av cellstraff och lämpar sig icke för modern fångvård. Enligt det s. k. långtidsprogram, som på mitt förslag antogs av 1950 års riksdag, skall de successivt ersättas av helt nya anstalter. Den första etappen i denna omorganisation, som avser det unga fångklientelet, blir till en väsentlig del genomförd med färdigställandet av den nya ungdomsanstalten Røxtuna (se nästkommande punkt [4]). Den andra etappen, som rör vårderna av abnormala lagöverträdare, är under utredning av särskilda sakkunniga. Emellertid måste det dröja avsevärd tid, innan hela långtidsprogrammet blivit genomfört. Särskilt den tredje etappen, som avser det allmänna fångklientelet och ett stort antal anstalter, kan ej tänkas bli fullbordad på ganska många år. Under denna tid är det nödvändigt att bibehålla och utnyttja ett flertal av de gamla anstalterna. Därför behöver åtgärder vidtagas för att i möjligaste mån förbättra och upprusta dessa, även om de på grund av sitt byggnadssätt aldrig kan bli verkligt lämpade för straffverkställighet enligt nutida krav. De byggnadsarbeten, som erfordras för denna upprustning, drager givetvis ganska betydande kostnader. Den mest angelägna uppgiften inom den slutna fångvården är emellertid att så snabbt som möjligt få den moderna ungdomsanstalten Røxtuna färdig. Jag föreslår därför under nästkommande punkt, att hela det belopp, som återstår för detta byggnadsarbete, skall anvisas för det kommande budgetåret. Härigenom skulle denna anstalt kunna tagas i bruk under sommaren 1954. Då blir de nuvarande ungdomsanstalterna i Uppsala och Ystad, som redan har undergått en viss upprustning, tillgängliga för vanligt fångförvar. Med hänsyn till det avsevärda anslagsåskande, som alltså göres för att färdigställa Røxtunaanstalten, finns det för nästa budgetår endast ett begränsat utrymme för andra byggnadsföretag inom fångvården. Jag förordar därför, att anslaget för ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter upptages med samma belopp, som innevarande budgetår stått till förfogande för allmän upprustning av äldre anstalter, eller 160 000 kronor. Det bör liksom hittills ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser angående anslagets disposition.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter*
för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av
160 000 kronor.

[4] Ny ungdomsanstalt för svårbehandlade.

Sedan på grundval av ungdomsanstaltsutredningens betänkande (SOU 1950: 47) förslag framlagts i propositionen nr 122 till 1951 års riksdag angående uppförande av en ny anstalt för svårbehandlade inom ungdomsfängelseorganisationen, beslöt riksdagen i princip att en sådan anstalt skulle komma till stånd och förläggas till Tuna kronoegendom i nuvarande Åkerbo kommun i Östergötland. Samtidigt anvisades för budgetåret 1951/52 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond ett investeringsanslag av 300 000 kronor till förberedande arbeten (jfr statsutsk. utl. 170/1951). På begäran av riksdagen verkställdes därefter i kostnadsbesparande syfte en översyn av ungdomsanstaltsutredningens förslag genom särskilda sakkunniga, 1951 års Røxtunautredning. I huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas den 10 januari 1952 avgivna betänkande framlade Kungl. Maj:t i proposition 151/1952 förslag beträffande den närmare utformningen av anstalten. Den sammanlagda byggnadskostnaden beräknades därvid till 6 180 000 kronor samt kostnaderna för inredning och utrustning till 575 000 kronor, allt enligt prisläget i oktober 1951. Under tiden till den 1 juli 1953 förutsattes så stor del av byggnadsprogrammet bli genomförd, som motsvarade en ungefärlig kostnad av 2 000 000 kronor. Anslagsberäkningarna föranledde icke erinran från riksdagens sida, och med bifall till Kungl. Maj:ts förslag anvisades för innevarande budgetår ett byggnadsanslag av 2 000 000 kronor.

I skrivelse den 20 oktober 1952 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att för nästa budgetår måtte till Ny ungdomsanstalt för svårbehandlade äskas dels ett investeringsanslag om 3 880 000 kronor för byggnadsarbeten, dels ock ett reservationsanslag om 575 000 kronor för inredning och utrustning. Styrelsen uppgiver härvid tidpunkten för påbörjandet av den beslutade första byggnadsetappen till omkring den 15 november 1952. Med erinran att såväl föredragande departementschefen som statsutskottet framhållit, att anstalten bör uppföras i så snabb takt som möjligt, har styrelsen förutsatt, att anläggningen som helhet i huvudsak skall komma att färdigställas under budgetåret 1953/54. Under sådana förhållanden skulle hela det enligt prisläget den 1 oktober 1951 till (6 180 000 — 300 000 — 2 000 000) 3 880 000 kronor uppgående beloppet för de återstående byggnadsarbetena liksom ock det till 575 000 kronor beräknade beloppet för inredning och utrustning erfordras för nästa budgetår.

Departementschefen.

Såsom jag redan vid min anmälan av propositionen nr 151 till 1952 års riksdag framhållit, är behovet av den nya anstalten trängande. Anstalten

bör därför färdigställas så snart som möjligt. Även från riksdagens sida har angelägenheten härav understrukits (jfr statsutsk. utl. 159/1952 s. 9). Med hänsyn härtill bör i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag för nästa budgetår anvisas hela återstående delen av det för byggnadsarbetena beräknade beloppet eller 3 880 000 kronor. I samband härmed bör för inventarier m. m. anvisas de av styrelsen i sådant avseende begärda medlen, 575 000 kronor; för sagda ändamål föreslås fördenskull under andra huvudtiteln särskilt anslag å sistnämnda belopp.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ny ungdomsanstalt för svårbehandlade* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 3 880 000 kronor.

[5] **Om- och tillbyggnad av arbetslokaler vid fångvårdsanstalter m. m.**

Fångvårdsstyrelsen (skr. 16/8 1952) hemställer, att till om- och tillbyggnad av arbetslokaler vid fångvårdsanstalterna i Kalmar, i Kristianstad och på Långholmen samt vid kolonierna Ollestad och Sörbyn måtte anvisas i runt tal 410 000 kronor med följande fördelning.

Kalmar	kronor	162 000
Kristianstad	»	42 500
Långholmen	»	130 000
Ollestad	»	43 000
Sörbyn	»	32 000
Summa kronor		409 500

Därjämte begär styrelsen sammanlagt 747 000 kronor för om- och tillbyggnad av arbetslokaler vid anstalterna i Gävle, Härnösand och Malmö samt å Hall. Vidare hemställer styrelsen — i anslutning till en av styrelsen i annat sammanhang gjord hemställan om anvisande av medel till inköp av fyra bilar, avsedda för transport av intagna till arbetsplatser långt ifrån anstalterna (jfr II ht s. 49) — att ett belopp av 22 300 kronor anvisas för uppförande av garage vid vissa anstalter.

Arbetsdriften vid anstalten i Kalmar omfattar för närvarande mekaniskt arbete och sadelmakeri, vart och ett för 10—12 man. Dessutom förekommer diversearbeten för ett varierande antal. Lokaler för mekaniskt arbete har iordningställts i bottenvåningen och i en mindre byggnad på gården. Sadelmakeriet och diversearbetet bedrivs i provisoriska arbetslokaler (vanliga celler). Arbetslokalerna är otillräckliga och svårövervakade.

Styrelsen föreslår, att den mekaniska verkstaden ombygges och att en verkstadsbarack uppföres för sadelmakeri. Genom att överflytta sadelmakeriet till en särskild byggnad frigöres de nu disponerade arbetscellerna för bostadsändamål, varigenom ungefär tolv bostadsplatser vinnes. — Utvidg-

ningen av arbetsdriften och utökningen av antalet vårdplatser påkallar, att ytterligare tre arbetsledare och en vaktkonstapel för tillsynstjänst anställas.

Vid anstalten i Kristianstad iordningställdes för några år sedan bland annat verkstadslokaler för mekaniskt arbete och kuverttillverkning samt bokbinderi. Det mekaniska arbetet omfattas med stort intresse av de intagna, och verkstadens produktionsresultat är goda. Bokbinderiet har däremot visat sig mindre lämpat för anstaltens övervägande ungdomliga klientel och har därför måst begränsas och i viss mån ersättas med kuverttillverkning. Att kuvertarbetet fått en så stor omfattning inom anstalten, som det för närvarande har (15—20 man), är en icke önskvärd utveckling.

Styrelsen föreslår, att kuvertarbetet begränsas och att bokbinderiet nedlägges samt att bokbinderiets arbetslokaler ändras till mekanisk verkstad. Detta medför i sin tur en omdisposition av utrymmet inom den befintliga verkstaden, vilken samtidigt bör kompletteras i vissa avseenden. — Antalet arbetsledare blir oförändrat.

Den mekaniska verkstaden vid anstalten på Långholmen inrättades för några år sedan i provisoriska arbetslokaler. Kompletteringen av anstaltens arbetsdrift med mekaniskt arbete har i hög grad bidragit till en förbättring av arbetssituationen, och det mekaniska arbetet har visat sig lämpligt. Hösten 1951 nedlades sadelmakeriet, som tidigare sysselsatte 6—7 intagna. Inom kort ämnar styrelsen nedlägga mössmakeriet, varjämte det torde bli nödvändigt att på grund av minskad ordertillgång även nedlägga skomakeriets nytillverkningsavdelning. Genom dessa åtgärder nedgår antalet arbetsplatser med omkring 15, en nedsättning som enligt styrelsens mening bör kompenseras genom en motsvarande utökning av platsantalet i den mekaniska verkstaden. Ytterligare verkstadsutrymmen kan erhållas genom att inreda ett intill verkstaden liggande förrådsskjul. Hela verkstaden bör därjämte restaureras och utrymmet om disponeras. Toaletterummet är otillräckligt och bör ersättas med ett nytt. Ytbehandlingsavdelningen bör brandisolerars. — Antalet arbetsledartjänster behöver utökas med tre.

Styrelsen har för avsikt att föreslå, att kolonien Ollestad, som nu användes för förvaringsklientel, ändras till koloni för vanligt fångförvar. Ändringen föranledes närmast av att kolonien ligger på alltför stort avstånd från slutna förvaringsanstalter. Kolonien har för närvarande 17 platser, vilket är alltför lågt, när fråga är om vanligt fångförvar. Styrelsen föreslår i annat sammanhang, att platsantalet utökas med 20 genom uppförande av en ny förlägningsbyggnad. Om platsantalet ökas, måste även antalet arbetsplatser ökas. För närvarande sysselsattes de intagna med jordbruks- och skogsarbete. Dessutom finnes ett hönseri, som dock kommer att nedläggas under detta budgetår. Jordbruksdriften bör kompletteras med industriellt arbete, varvid enklare snickeri lämpligen bör komma i fråga. Snickerilokaler kan erhållas genom om- och tillbyggnad av det nuvarande hönseriet. — Ytterligare två arbetsledartjänster erfordras.

Behov har länge förelegat att komplettera jordbruks- och skogsarbetet vid kolonien Sörbyn med industriellt arbete. Med hänsyn till råvaruförsörj-

ningen bör i första hand snickeri komma i fråga. Utrymmen, lämpliga för snickeri, finnes i befintliga ekonomibyggnader, och en snickeriverkstad kan organiseras utan stora kostnader. — Ytterligare en arbetsledartjänst erfordras.

Byggnadsstyrelsen framhåller önskvärdheten av att arbetet med om- och tillbyggnad av arbetslokaler vid anstalten på Långholmen nedbringas i möjligaste mån med hänsyn till föreliggande planer på anläggningens framtida avveckling.

Det synes styrelsen icke möjligt att på grundval av det föreliggande ritningsmaterialet med säkerhet bedöma kostnaderna för de olika byggnadsföretagens genomförande, särskilt med hänsyn till att omfattningen av de yttre lednings- och planeringsarbeten, som kan påverka kostnaderna, icke är känd. Styrelsen har dock i varje fall funnit, att de angivna beloppen är för låga. Kostnaderna för de av fångvårdsstyrelsen föreslagna arbetena vid de fem i det föregående särskilt behandlade anstalterna bör på grundval av prisläget den 1 juli 1952 beräknas enligt följande sammanställning.

Kalmar	kronor 180 000
Kristianstad	» 50 000
Långholmen	» 160 000
Ollestad	» 57 000
Sörbyn	» 38 000
Summa kronor 485 000	

För de byggnadsarbeten, som föreslagits vid anstalterna i Gävle, Härnösand och Malmö samt å Hall, beräknar byggnadsstyrelsen kostnaderna till sammanlagt 890 000 kronor. Kostnaderna för uppförande av fyra garage enligt fångvårdsstyrelsens förslag beräknas av byggnadsstyrelsen till 25 000 kronor.

Departementschefen.

Arbetsdriften inom fångvården företer för närvarande påtagliga brister. Sålunda är arbetsmöjligheterna vid åtskilliga anstalter alldeles otillräckliga för en produktiv och ur vårdsynpunkt tillfredsställande sysselsättning av alla arbetsföra intagna. Redan befintliga verkstäder är på många håll i behov av upprustning och modernisering. Ingående förslag rörande arbetsdriftens utbyggnad har lämnats i 1951 års fångvårdsutrednings betänkande angående en räjongplan för fångvården (SOU 1952: 21). Utredningens förslag innefattar bl. a. i stort sett de arbeten, som upptagits i fångvårdsstyrelsens anslagsäskanden, med undantag för anstalten å Hall. Utredningen har emellertid ansett lämpligt, att dess upprustningsprogram, för vilket byggnads-kostnaderna överslagsvis beräknats till omkring 2 000 000 kronor, genomföres under en tidrymd av 4—5 år.

Såsom jag framhållit i det föregående under punkt [3] blir det nödvändigt att under ganska många år bibehålla och utnyttja ett flertal gamla

anstalter för slutet fångförvar. Under sådana förhållanden anser jag det vara synnerligen angeläget att erforderliga förbättringar åstadkommes beträffande arbetsdriften i dessa anstalter. Vidare bör på de öppna kolonierna i stor utsträckning anordnas verkstadsarbete eller andra liknande arbetsmöjligheter. Fångvårdsutredningens plan synes utgöra en lämplig grundval för denna upprustning av arbetsdriften. I likhet med utredningen finner jag emellertid, att utbyggnaden ej kan ske på en gång utan lämpligen bör slås ut över ett flertal år. Medelsanvisningen för nästa budgetår torde sålunda få begränsas till 400 000 kronor. Jag kan därför ej tillstyrka, att samtliga de av styrelsen framlagda förslagen nu tages upp till prövning. Vad angår fördelningen av nyssnämnda belopp har det synts mig lämpligt, att medel i första hand beviljas till de av fångvårdsstyrelsen föreslagna byggnadsarbetena vid anstalterna i Kalmar och Kristianstad samt vid kolonierna Ollestad och Sörbyn. I enlighet med byggnadsstyrelsens kostnadsberäkningar bör för ändamålet beräknas sammanlagt 325 000 kronor. Vidare föreslår jag, att ett belopp av 12 000 kronor ställes till förfogande för anordnande av garage till de två bilar, för vilkas inköp jag beräknat medel under driftbudgeten (II ht s. 49). Det återstående beloppet (400 000 — 325 000 — 12 000) 63 000 kronor torde böra användas för påbörjande av den föreslagna om- och tillbyggnaden av mekanisk verkstad vid anstalten på Långholmen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Om- och tillbyggnad av arbetslokaler vid fångvårdsanstalter m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

[6] *Om- och tillbyggnad av förlägnings- och fritidslokaler m. m. vid fångvårdsanstalter.*

Fångvårdsstyrelsen (skr. 16/8 1952) hemställer, att till ny förlägningsbyggnad vid kolonien Ollestad samt till ny köks- och matsalsbyggnad m. m. vid kolonien Smälteryd anvisas 73 000 kronor resp. 80 000 kronor. Därjämte begär styrelsen ett belopp av 114 000 kronor till ny förlägningsbyggnad vid anstalten å Hall.

Beträffande kolonien Ollestad föreslår styrelsen, att platsantalet ökas från 17 till 37 genom uppförande av en förlägningsbyggnad om 20 platser. Styrelsen räknar härvid med att Ollestad, som för närvarande är koloni för förvarade, skall efter tillskapande av nya platser på slutna säkerhetsanstalter omändras till anstalt för vanligt fångförvar.

Vid kolonien Smälteryd är de intagna förlagda dels i vissa rum i den s. k. flygelbyggnaden dels ock i en barack. Hösten 1950 befanns baracken vara så undermålig, att dess användande för bostadsändamål förbjöds av vederbörande hälsovårdsnämnd. Sedan vissa reparationsarbeten utförts, har styrelsen fått nämndens tillstånd att använda baracken under en övergångstid i avvaktan på en ombyggnad av flygelbyggnaden. Till denna ombyggnad har medel anvisats från specialstaten för jordbruksdriften. Flygelbyggnaden

kommer därefter helt att utnyttjas som förläggning. Matsal och fritidslokaler skall provisoriskt inredas i baracken. Denna är dock i så dåligt skick, att den kan användas endast under en kort tid. Styrelsen föreslår därför, att en ny monteringsbar träbyggnad får uppföras, inrymmande kök, matsal och fritidslokaler. Kostnaderna har av styrelsens arkitekt beräknats till 80 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har icke funnit möjligt att på grundval av det föreliggande ritningsmaterialet med säkerhet bedöma kostnaderna för byggnadsföretagens genomförande. De angivna beloppen är dock för låga och bör uppskattningsvis höjas till åtminstone 85 000 kronor för vardera företaget vid Ollestad och Smälteryd samt till 130 000 kronor såvitt angår anstalten å Hall.

Departementschefen.

I det föregående (s. 3) har jag förordat en utvidgning av vissa för vanligt fångförvar nu brukade kolonier för att möta det behov av ökat antal platser, som kan förefinnas på grund av det stigande fångantalet. I överensstämmelse därmed tillstyrker jag, att medel anvisas även för en utbyggnad av Ollestad, som därefter avses bli ändrad från koloni för förvarade till koloni för vanligt fångförvar. Med hänsyn till rådande platsbrist för förvaringsklientelet och i avbidan på resultatet av det arbete, som för närvarande bedrives av säkerhetsanstaltsutredningen, bör Kungl. Maj:t dock äga medgiva, att Ollestad övergångsvis må bibehållas som koloni för förvarade.

Mot fångvårdsstyrelsens förslag till om- och tillbyggnad av kolonien Smälteryd har jag intet att erinra.

Till frågan om en utbyggnad av säkerhetsanstalten å Hall på sätt fångvårdsstyrelsen föreslagit synes däremot ställning böra tagas först sedan resultatet av säkerhetsanstaltsutredningens arbete föreligger. Jag beräknar därför icke nu några medel för detta ändamål.

Medelsbehovet för byggnadsarbetena vid Ollestad och Smälteryd torde i enlighet med vad byggnadsstyrelsen anfört icke böra uppskattas till lägre belopp än 170 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Om- och tillbyggnad av förläggnings- och fritidslokaler m. m. vid fångvårdsanstalter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 170 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Sven Fischier.

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

UTRIKESDEPARTEMENTET.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 januari 1953.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härefter under utrikesdepartementets verksamhetsområde hörande ärende angående kapitalinvestering för budgetåret 1953/54 samt anför därvid följande.

Statens allmänna fastighetsfond.

Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i proposition 1952:152 har riksdagen (skr. 209) dels bemyndigat Kungl. Maj:t att under iakttagande av de i statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 14 mars 1952 och av statsutskottet i utlåtande 1952:106 angivna riktlinjerna inköpa och försälja fastigheter för utrikesrepresentationen, dels ock till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 under tredje huvudtiteln anvisat ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

En utredning angående medelsbehovet för nästa budgetår har påbörjats och bedrives i samråd med byggnadsstyrelsen. I avvaktan på utredningens avslutande har medelsbehovet preliminärt beräknats till 2 000 000 kronor. Slutligt förslag till medelsanvisning för budgetåret 1953/54 avses skola föreläggas 1953 års riksdag i särskild proposition.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen* för budgetåret 1953/54 beräkna ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Edw. Lindman.

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

FÖRSVARSDEPARTEMENTET.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 2 januari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Torsten Nilsson, anmäler under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1953/54 och yttrar därvid följande.

[1] Inledning.

I sina medelsäskanden för budgetåret 1953/54 har myndigheterna hemställt om investeringsanslag under försvarets fonder om tillhopa omkring 310 miljoner kronor. Under statens utlåningsfonder har däremot för nästa budgetår ej äskats några medel.

Liksom tidigare framhåller *fortifikationsförvaltningen* i sina medelsäskanden nödvändigheten av att de fortifikatoriska anläggningarna utbygges i samma takt som svårersättlig materiel levereras för exempelvis kustartilleri- och radaranläggningar samt att erforderliga bergrum för materiel av olika slag blir färdigställda senast vid den tidpunkt, då materielen levereras. Vidare framhålles i fråga om vissa anläggningar inom civilförsvarets verksamhetsområde, att det ökade samarbetet med berörda myndigheter gör det önskvärt, att arbetena för iordningställande av fullträffsäkra uppehållsplatser för vissa militära staber m. m. utföres i takt med arbetena å motsvarande civila anläggningar. Utvecklingen av anfallsvapen och ny

materiel för stridsledning, särskilt förbindelseanordningar, har allttjämt fortsatt med därav föranledda krav på utökningar och förändringar av de fortifikatoriska anordningarna, vilket lett till kostnadsökningar beträffande tidigare anmälda byggnadsobjekt. Vidare har byggnadskostnadernas stegring fortsatt ehuru i långsammare tempo. Sålunda har stegringen från den 1 april 1951 till den 1 april 1952 uppgått till 15 % mot 45 % under året dessförinnan. En motsvarande kostnadsökning blir därför till denna del ofrånkomlig. I viss mån har fördyringarna kunnat kompenseras därigenom, att förvaltningen genom enklare konstruktioner, förbättrade byggnadsmetoder och utnyttjande av vunna erfarenheter ansett sig kunna beräkna utförandel av vissa berganläggningar till lägre priser än tidigare. Dessa förbilliganden har till stor del uppnåtts genom det arbete, som utförts av förvaltningens forskningsorgan.

En jämförelse med anslagsäskandena för innevarande budgetår utvisar att vissa objekt, för vilka fortifikationsförvaltningen för innevarande budgetår äskat medel men för vilka riksdagen ej anvisat anslag, icke återfinnes bland de nu föreliggande äskandena. Detta har sin grund i att av lokala och regionala myndigheter framförda anslagskrav hårt beskurits av försvarsgrensheferna och därefter ytterligare minskats enligt överbefälhavarens direktiv. Ehuru de nämnda objekten allttjämt har hög angelägenhetsgrad, har vissa nya objekt visat sig än mer betydelsefulla. De föregående år upptagna objekten har därför utan att ha förlorat sin aktualitet måst utgå ur årets i förhållande till behovet hårt beskurna anslagsäskanden.

I fråga om befästningar framhåller fortifikationsförvaltningen vidare att de befästningsanläggningar, vilka kräver flera år för sitt färdigställande, utgör själva ryggraden i det befästningssystem, vilket den fortifikatoriska rustningsplanen visat vara nödvändigt för en godtagbar krigsberedskap. Står vid ett krigsutbrott dessa anläggningar icke till förfogande, blir de kompletterande arbeten, som avses komma till utförande vid en ytterligare skärpning av det utrikespolitiska läget eller vid mobilisering, av mindre värde.

Beträffande medelsäskandena för kasernbyggnader framhåller förvaltningen att kraftiga nedskärningar gjorts i de av olika myndigheter till ämbetsverket anmälda byggnadsbehoven. Ehuru många av dessa behov är av mycket hög angelägenhetsgrad, har de med hänsyn till läget på arbetsmarknaden ansetts böra senareläggas utan att likväl kunna uppskjutas någon längre tid. Ämbetsverket vill emellertid framhålla det allvarliga läge, vari försvarets byggnadsfrågor råkat genom rådande byggnadsrestriktioner, vilket för varje år fått allt allvarligare återverkningar på försvaret.

I fråga om anslagsuppställningen föreslår fortifikationsförvaltningen en begränsning av antalet anslag i syfte att uppnå bättre överskådlighet vid titelsättningen för anslagen och bättre möjligheter att utnyttja desamma. Om nämligen anslagen ges karaktär av löpande anslag, som omfattar en större grupp av arbeten, samtidigt som medel anvisas endast för de mest

angelägna av arbetena och ytterligare medel budgetårsvis tillföres genom nya anvisningar, behöver vederbörande försvarsgrenschef icke onödigtvis bli bunden av anslagsrubriceringen vid valet mellan angelägna byggnadsåtgärder. Möjligheten att undvika att anslag behöver överskridas på grund av prisstegringar m. m. blir även större, om anslagen ges denna löpande karaktär.

Flygförvaltningen, på vilken det ankommer att handlägga frågor om flygfältsarbeten, framhåller att den långsamma takt med vilken moderniseringsarbeten på flygfälten bedrivs väcker ökade betänkligheter med hänsyn till krigsberedskapen, fredsutbildningen och flygsäkerheten. Ämbetsverket understryker även behovet av att nya flygfält anläggas.

I sitt yttrande över förvaltningsmyndigheternas medelsäskanden framhåller *överbefälhavaren* att de framlagda äskandena enbart avser objekt utvalda bland dem av högsta angelägenhetsgrad. Byggnadsläget och byggnadsverksamheten inom försvaret är på grund av den restriktiva tilldelningen av byggnadstillstånd och den begränsade medelstilldelningen icke tillfredsställande. Försvar mot en fiende utrustad med moderna eldkraftiga vapen kräver befästningar i väsentlig omfattning och stommen i befästningssystemet måste finnas redan vid ett krigsutbrott. För att effektivt kunna utnyttja utbildningstiden för de värnpliktiga måste kaserner och utbildningsanordningar hållas på en modern nivå. Anhopningen av äldre önskemål samtidigt som nyanskaffad, värdefull materiel fordrar uppställningsplatser och lokaler för att kunna utnyttjas och skyddas kräver under kommande budgetår väsentligt större tilldelning av byggnadstillstånd och medel än vad som f. n. är fallet. Särskilt understrykes behovet av nya flygfält.

Departementschefen.

Av myndigheternas äskanden framgår att mycket betydande investeringsbehov föreligger inom försvaret. Det skulle med hänsyn härtill vara önskvärt med en avsevärd ökning av såväl den för försvaret bestämda byggnadskvoten som investeringsanslagen under försvarets fonder. Inom den ekonomiska ram som står till förfogande är det emellertid icke möjligt att inrymma medel för en större ökning av investeringsanslagen. Icke heller byggnadskvoten för försvaret har i nuvarande läge ansetts kunna ökas med mer än vad som ungefär motsvarar prisstegringarna under föregående år.

Inom den begränsade ram för investeringsverksamheten inom försvaret som sålunda kommer att stå till förfogande under nästa budgetår blir det icke möjligt att annat än i relativt obetydlig omfattning påbörja nya byggnadsföretag. Med hänsyn till det stora antal byggnadsföretag, som igångsatts under de senaste åren, måste nämligen resurserna i första hand inriktas på att fullfölja redan påbörjade arbeten. Liksom för innevarande budgetår avses

huvudparten av de äskade anslagen för fortsatt utbyggnad av fullträffsäkra utrymmen (förråd för tygmateriel och drivmedel, fartygstunnlar, berg-hangarer), fullträffsäkra uppehållsplatser, fortifikatoriska anordningar för vapenmateriel och radarutrustning samt flygfältsarbeten.

Vid bifall till i det följande framlagda förslag om anvisande eller beräkning av anslag under kapitalbudgeten för budgetåret 1953/54 uppgår totalbeloppet till 114,075 miljoner kronor, varav respektive 11,315, 4,250, 25,050 och 69,460 miljoner kronor under arméns, marinens, flygvapnets och befästningars delfonder av försvarets fastighetsfond samt 4,000 miljoner kronor under försvarets fabriksfond. Av det äskade totala anslagsbeloppet avses emellertid 4,5 miljoner kronor för vissa icke-militära försvarsändamål. Dessa anslagsmedel motsvarar civilförsvarsstyrelsens m. fl. myndigheters kostnader för vissa gemensamma skyddsrumsanläggningar, vilka kostnader av praktiska skäl redovisas under försvarets fastighetsfond.

Till följd av, bland annat, de under föregående år inträffade prisstegringarna kommer kostnaderna för ett flertal byggnadsobjekt, som tidigare förelagts riksdagen, att bli väsentligt högre än som ursprungligen beräknats. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t i dessa fall skall äga besluta om arbetenas igångsättande respektive slutförande utan hinder av att statsmakterna därigenom bindes för en större totalkostnad än som ursprungligen kunnat förutses. Givetvis bör sedermera de ökade kostnaderna anmälas för riksdagen. Så sker även i det följande beträffande ett flertal byggnadsobjekt. För att täcka prisstegringarna har det visat sig nödvändigt att i några fall äska medel å tilläggsstat för att fortsätta eller slutföra redan påbörjade byggnadsföretag. Dylika medel erfordras även för att möjliggöra vissa markförvärv av brådskande art. Det sammanlagda anslagsbeloppet å tilläggsstat för innevarande budgetår uppgår till 16,525 miljoner kronor.

Det under de senaste månaderna förändrade arbetsmarknadsläget har medfört att vissa byggnadsarbeten för försvarsändamål igångsatts för att förhindra uppkomsten av arbetslöshet. Till bestridande av kostnaderna här för har medel ställts till förfogande från det å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 uppförda anslaget Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. Inom fortifikations- och flygförvaltningarna föreligger färdigplanerade förslag rörande ett flertal byggnadsobjekt som kan sättas i gång med kort varsel. Medel för igångsättande av dylika företag av arbetsmarknadsskäl är icke inräknade i de i det följande för nästa budgetår föreslagna investeringsanslagen. Eventuella kostnader bör liksom nu bestridas av anslag på allmän beredskapsstat eller av anslag under femte huvudtiteln.

IV. Försvarets fonder.

A. FÖRSVARETS FASTIGHETSFOND.

Arméns delfond.

[2] **Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1952 års statsverksproposition har riksdagen för budgetåret 1952/53 under arméns delfond anvisat ett investeringsanslag av 800 000 kronor till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår (skrivelse den 27 augusti 1952) har *fortifikationsförvaltningen* framhållit, att medelsbehovet för arbeten, hänförliga till ifrågakvarande anslag, är betydande. Sålunda har under budgetåret 1951/52 från underlydande myndigheter inkommit framställningar rörande ett stort antal arbetsobjekt. Medelsbehovet för de mest aktuella arbetena beräknas efter prisläget den 1 april 1952 uppgå till i runt tal 8 miljoner kronor. Till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel per den 1 augusti 1952 — 755 000 kronor — ävensom hos ämbetsverket förefintliga reservationer å anslaget beräknas bli helt disponerade under innevarande budgetår. Ehuru anslagsbehovet är betydande, anser ämbetsverket dock att medelsanvisningen för budgetåret 1953/54 bör begränsas till — men icke understiga — 2 000 000 kronor.

Departementschefen.

Ehuru anslagsbehovet för här avsett ändamål är betydande, kan jag dock med hänsyn till nödvändigheten att i möjligaste mån begränsa utgifterna för kapitalinvesteringar icke förorda högre anslag än 1 000 000 kronor för nästa budgetår. Anslagshöjningen utgör 200 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[3] **Anordnande av lokaler för försvarets forskningsanstalt.** För vidtagande av vissa provisoriska åtgärder för försvarets forskningsanstalts förläggning anvisade 1947 års riksdag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1947/48 ett reservationsanslag av 770 000 kronor.

Efter förslag av Kungl. Maj:t anvisade sedermera 1948—1950 års riksdagar för budgetåren 1948/51 investeringsanslag av tillhopa 2 115 000 kronor för samma ändamål.

För budgetåret 1951/52 anvisade riksdagen efter förslag i propositionerna 1951: 109 och 1952: 150 investeringsanslag av sammanlagt 1 625 000 kronor till anordnande av lokaler för forskningsanstalten.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1952:166 har riksdagen slutligen för budgetåret 1952/53 anvisat ett investeringsanslag av 900 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Den sammanlagda anslagsanvisningen till lokaler för försvarets forskningsanstalt uppgår således till 5 410 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* beräknat kostnaderna för uppförande av nybyggnader för forskningsanstalten m. m. inom Stockholms luftvärnsregementes förutvarande etablissement (kvarteret Garnisonen i Stockholm) enligt prisläget den 1 april 1952 till 14 500 000 kronor, varav 3 500 000 kronor för en första utbyggnads-etapp. Ämbetsverket har vidare gjort en sammanställning av de till budgetåren 1948/53 tidigare anmälda byggnadsobjekten och därutöver vissa nya arbetsobjekt vid forskningsanstaltens övriga anläggningar, kostnadsberäknade enligt samma prisläge till sammanlagt omkring 7 900 000 kronor. Då kostnaderna för de senare byggnadsobjekten beräknas endast delvis kunna täckas med anlitage av för ändamålet anvisade investeringsmedel, har ämbetsverket anmält behov av ytterligare 4 500 000 kronor för samma ändamål. Av det aktuella medelsbehovet, som således uppgår till (3 500 000 + 4 500 000 =) 8 000 000 kronor, har ämbetsverket anmält sig ha för avsikt att äska 3 000 000 kronor på tilläggsstat för budgetåret 1952/53. För budgetåret 1953/54 har ämbetsverket hemställt om anvisande av 5 000 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Fortifikationsförvaltningen har sedermera i särskild skrivelse den 15 november 1952 hemställt, att 3 000 000 kronor måtte anvisas på tilläggsstat.

Departementschefen.

I propositionen 1952:166 lämnade jag en mera ingående redogörelse för det av fortifikationsförvaltningen i dess skrivelse den 21 februari 1952 framlagda förslaget till byggnadsåtgärder inom kvarteret Garnisonen ävensom för de i ämbetsverkets medelsäskanden för budgetåret 1952/53 upptagna byggnadsobjekten vid forskningsanstaltens övriga anläggningar. Jag förklarade därvid att jag med hänsyn till den korta tid som stått till buds för granskning av fortifikationsförvaltningens förslag rörande definitiv lösning av forskningsanstaltens lokalfrågor icke var beredd att då taga ställning därtill.

Såsom framgår av vad inledningsvis framhållits medger den begränsade byggnadskvot som tillkommer försvaret igångsättande av nya byggnadsföretag allenast i ringa omfattning. De för nästa budgetår beräknade anslagen avses därför i första hand för att täcka de merkostnader, som uppkommit till följd av inträffade prisstegringar, och för att slutföra de anläggningar, vilka redan påbörjats eller för vilkas påbörjande riksdagen tidigare anvisat medel. Med hänsyn härtill anser jag mig icke heller nu kunna föreslå att den av fortifikationsförvaltningen föreslagna nybyggnaden för forskningsanstalten — kostnadsberäknad till 14,5 miljoner

kronor — påbörjas. Jag får i detta sammanhang erinra om att provisoriska lokaler för vissa delar av anstalten numera iordningställes i Stockholms luftvärnsregementes förutvarande kasernetablissemment i Stockholm, varefter de allvarigaste lokalbristerna torde kunna avhjälpas.

För att medgiva fullföljande av redan beslutade byggnadsobjekt tillstyrker jag att 1 000 000 kronor anvisas. I övrigt kan jag icke nu biträda fortifikationsförvaltningens förslag. Anslagshöjningen utgör 100 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av lokaler för försvarets forskningsanstalt* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[4] **Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949—1952 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1949/53 för ifrågavarande ändamål anvisat investeringsanslag av tillhoppa (1 500 000 + 1 500 000 + 750 000 + 1 000 000 =) 4 750 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* meddelat, att anslagen beräknas bli helt disponerade före den 1 juli 1953 samt att chefen för armén förordat, att under förevarande anslagsrubrik ett belopp av 2 500 000 kronor äskas för budgetåret 1953/54. I anslutning därtill har chefen för armén framhållit, att arbetena med de för ändamålet ursprungligen planerade byggnadsobjekten icke i sin helhet kunnat genomföras, enär till förfogande ställda medel, bland annat på grund av prisstegringar, icke varit tillräckliga och erforderlig byggnadskvot icke beviljats. Därtill kommer att delvis nya krav uppställts med anledning av de förslag, som framförts i riksdagsman Lindholms utredning rörande gruppchefsutbildningen (SOU 1951:57). Sålunda erfordras, bl. a., permanenta anordningar för spräng- och mintjänst vid alla förband, stridsförflyttningsbanor samt flera skjutbanor (även filmskjutbanor). Vidare är även ett ökat antal spolplatser och smörjbryggor nödvändiga vid huvuddelen av förbanden. De totala kostnaderna har beräknats till omkring 8 000 000 kronor.

I anslutning till det anförda har fortifikationsförvaltningen hemställt, att för nästkommande budgetår måtte för ifrågavarande ändamål anvisas ett belopp av 2 500 000 kronor.

Departementschefen.

Jag finner det i hög grad önskvärt att arbetet med förbättring av utbildningsanordningarna fullföljes. Jag kan dock inte tillstyrka att anslaget höjes utan föreslår, att detsamma även för nästa budgetår uppföres med 1 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen*, för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[5] **Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949—1952 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1949/53 anvisat investeringsanslag av tillhoppa (500 000 + 300 000 + 250 000 + 250 000 =) 1 300 000 kronor för tillgodoseende av de mest angelägena brandskyddsbehoven vid arméns anläggningar.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* anført, att under budgetåren 1949/52 de mest framträdande bristerna ur brandskyddssynpunkt inom militära anläggningar avhjälpes. Enligt en inom ämbetsverket företagen utredning bör emellertid den fortsatta brandskyddsverksamheten inriktas på åtgärder för brandsektionering av förrådsbyggnader, automatiska brandalarmanordningar inom större förråd och verkstäder, anläggande av branddammor m. m. Ämbetsverket har hemställt, att för armén 500 000 kronor måtte anvisas för ifrågavarande ändamål.

Departementschefen.

Jag föreslår att för fortsatta brandskyddsåtgärder vid armén under nästa budgetår anvisas 250 000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 250 000 kronor.

[6] **Skyddsanordningar vid arméns anläggningar.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949—1952 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1949/53 anvisat investeringsanslag för ifrågavarande ändamål å tillhoppa 2 000 000 kronor, varav 1 050 000 kronor under arméns, 350 000 kronor under marinens och 600 000 kronor under flygvapnets delfond.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* framhållit, att förenämnda anslag jämte därtill förda reservationer beräknas bli helt disponerade under budgetåret 1952/53. Av överbefälhavaren tillkallade sakkunniga med uppdrag att verka för att åtgärder vidtages för att minska inbrottsriskerna vid förråd tillhörande försvaret har funnit, att de tekniska skyddsanordningarna på många håll måste väsentligt förbättras och att för ändamålet tillhoppa 1 050 000 kronor bör äskas för budgetåret 1953/54, varav 450 000 kronor under arméns samt 300 000 kronor under

vardera av marinens och flygvapnets delfonder. Chefen för försvarsstaben har förordat, att medel äskas enligt de sakkunnigas förslag.

I anslutning till det anförda har fortifikationsförvaltningen hemställt, att såsom särskilda investeringsanslag under arméns, marinens och flygvapnets delfonder måtte för ändamålet för nästkommande budgetår anvisas respektive 450 000 kronor, 300 000 kronor och 300 000 kronor, eller tillhopa 1 050 000 kronor.

Departementschefen.

För att minska inbrottsriskerna vid försvarets förråd är det angeläget att snarast möjligt förbättra de tekniska skyddsanordningarna vid förråden. Emellertid torde åtgärderna få vidtagas i en långsammare takt än myndigheterna föreslagit. Jag förordar därför, att för fortsatt utbyggnad av skyddsanordningar anvisas tillhopa 525 000 kronor, varav 225 000 kronor under arméns samt 150 000 kronor under vardera av marinens och flygvapnets delfonder. Jag hemställer alltså i detta sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsanordningar vid arméns anläggningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 225 000 kronor.

[7] **Förråd för armén.** Inom ramen för de anslag för byggnadsändamål som riksdagen anvisade för femårsperioden 1942/47 har en omfattande utbyggnad av arméns förråd ägt rum i syfte att bereda utrymme för den materiel som främst under beredskapsåren tillfördes armén.

I sina medelsäskanden för innevarande budgetår anförde fortifikationsförvaltningen, att av ifrågavarande anslagsmedel för det dåvarande cirka 7 miljoner kronor fanns disponibla för anordnande av friliggande förråd för armén. Av detta belopp bedömdes cirka 2 miljoner kronor bli tagna i anspråk under år 1951. Därefter kvarstående 5 miljoner kronor beräknades bli förbrukade under kalenderåret 1952 under förutsättning att byggnadstillstånd för förrådsändamål vid armén komme att beviljas i erforderlig utsträckning. Enligt av fortifikationsförvaltningen företagen utredning erfordrades för tillgodoende av behovet av friliggande förrådsanläggningar vid armén ytterligare cirka 17 miljoner kronor. Därav beräknades 3 miljoner kronor erforderliga för att — oavsett prisstegringar — genomföra det i femårsplanen 1942/47 ingående byggnadsprogrammet efter de revideringar i planläggningen, som betingats av förändringar av organisatorisk art eller mera definitiva kostnadsberäkningar. Vidare beräknades i runt tal 2 miljoner kronor för centralförråd för sjukvårdsmateriel samt 12 miljoner kronor för ytterligare tygmateriel, som skulle levereras redan under budgetåren 1951/52 och 1952/53 enligt beslut om materielanskaffningar, meddelade med stöd av bemyndiganden till och med budgetåret 1950/51 (10,5 cm haubitser, 40 mm lvakan, stammotorfordon m. m.). Med hänsyn till byggnadsregleringen fann sig fortifikationsförvaltningen, efter samråd med

chefen för armén, böra föreslå, att medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål begränsades till 5 miljoner kronor för budgetåret 1952/53. Ämbetsverket hemställde, att detta belopp måtte anvisas.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1952 års statsverksproposition anvisade riksdagen för budgetåret 1952/53 en miljon kronor för tillgodoseende av de mest angelägna behoven av förråd för armén.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår anför *fortifikationsförvaltningen* att ämbetsverket, efter samråd med chefen för armén, verkställt utredning beträffande förrådsbyggnadsverksamheten under de närmaste åren, varvid byggnadsverksamheten främst ansetts böra inriktas på att täcka förefintliga brister för befintlig materiel och ersätta olämpliga lokaler, att bereda utrymme för nyanskaffad materiel samt slutligen att bereda utrymme för uppläggning av materielen på sådant sätt att kraven på ökad mobiliseringssäkerhet kan ernås. Kostnaderna för att täcka bristerna för befintlig materiel och ersätta olämpliga lokaler har av ämbetsverket uppskattats till 50 miljoner kronor, att fördelas med 10 miljoner kronor per år inom en femårsperiod med början budgetåret 1953/54. För den materiel, som kommer att levereras före utgången av år 1955 enligt meddelade beställningsbemyndiganden till och med budgetåret 1952/53, erfordras, sedan det utrymme frånräknats, som frigöres genom att äldre materiel utgår, cirka 22 000 m² förråd och cirka 28 000 m² garage. Härvid har jämväl beräknats förråd för radarmateriel, vilka tidigare behandlats under särskild rubrik. På grund av de organisationsförändringar, som blir nödvändiga i samband med fördelningen av den nya utrustningen, erfordras även vissa omändringsarbeten i befintliga förråd. Kostnaderna beräknas till 11 miljoner kronor, varav 5 miljoner kronor för budgetåret 1953/54. För sådana beställningsbemyndiganden, som beräknas erhållas under kommande budgetår, erfordras 36 miljoner kronor, fördelade inom en nioårsperiod med början budgetåret 1954/55. Vad slutligen beträffar åtgärder för ökning av mobiliseringssäkerheten bör krigsmateriel utflyttas från sådana platser, som bedöms bli särskilt utsatta för krigshandlingar, varjämte materielen hör uppläggas på sådant sätt att mobiliseringen underlättas. De totala kosnaderna härför är synnerligen svåra att med större noggrannhet bestämma men beräknas överslagsvis till 60 à 80 miljoner kronor. Byggnadsåtgärderna måste med hänsyn till de höga kostnaderna genomföras på lång sikt och efter hand, huvudsakligen i samband med övriga nödvändiga förbättringar i förrådsläget. Genom avräkning av delar av de belopp, som angivits för att täcka brister och ersätta olämpliga förråd samt för nytillkommande materiel, kan byggnadskostnaderna för ökning av mobiliseringssäkerheten nedräknas till 30 à 50 miljoner kronor, fördelade på en tioårsperiod med större delen av kostnaderna förlagd till periodens senare del.

I anslutning till det anförda har fortifikationsförvaltningen hemställt, att för nästkommande budgetår måtte för ifrågavarande ändamål anvisas ett investeringsanslag av 15 000 000 kronor.

Departementschefen.

Det måste betraktas som synnerligen angeläget att förrådsanläggningar uppföres för den dyrbara materiel, som här avses. Av inledningsvis anförda skäl är det emellertid ej möjligt att helt tillgodose det anmälda medelsbehovet. Jag anser mig således för närvarande icke kunna förorda att mer än 5 000 000 kronor anvisas för nästa budgetår och förutsätter, att fortifikationsförvaltningen inom ramen för de anvisade medlen kan utföra de mest angelägna av ifrågavarande anläggningar. Anslagshöjningen utgör 4 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förråd för armén* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor.

[8] **Vissa byggnadsarbeten för armén.** I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* föreslagit, att under förevarande anslagsrubrik sådana byggnadsobjekt sammanföres, vilkas utförande av chefen för armén anmälts såsom närmast aktuella. Ämbetsverket har härom anført i huvudsak följande.

För modernisering av bristfälliga värmeanläggningar vid Hälsinge och Västerbottens regementen, Norrlands artilleriregemente och Norrlands dragonregemente beräknas ett sammanlagt belopp av 2 045 000 kronor vara erforderligt. För att uppföra en tygverkstad vid Svea ingenjörkår och en tillbyggnad av tygverkstaden vid Norrlands artilleriregemente har beräknats belopp av 1 500 000 kronor respektive 860 000 kronor. Vidare har de ökade värnpliktskontingenterna föranlett behov av ytterligare förläggningsutrymme för Stockholms stabskompani samt förläggningsbyggnader vid artilleriskjutskolan och infanteriskjutskolan. För dessa ändamål har ett sammanlagt belopp av 1 700 000 kronor beräknats vara erforderligt. Av samma skäl bör en lektionssalsbyggnad vid Svea trängregemente och en nybyggnad för ingenjörtruppernas kadettskola vid Svea ingenjörkår, kostnadsberäknade till 550 000 kronor respektive 1 500 000 kronor, snarast uppföras. För artilleriets kadettskola vid Smålands artilleriregemente föreslås nybyggnad av en förläggningsbyggnad och en lektionssalsbyggnad. Kostnaderna har beräknats till 1 500 000 kronor. En modernisering av marinrättningen vid Göta artilleriregemente har sedan ett flertal år tillbaka varit synnerligen aktuell. För moderniseringsarbetet har beräknats ett behov av 920 000 kronor. För att uppföra en markenterritorbyggnad vid Svea artilleriregemente beräknas ett medelsbehov av 800 000 kronor. Elkraftförbrukningen å Järvafältet har efter det att det befintliga elkraftnätet utfördes ökat i avsevärt högre grad än som ursprungligen kunnat förutses, vilket medfört allt större svårigheter att tillgodose kraftbehoven ej blott för de till Järvafältet förlagda förbanden och institutionerna, tillhörande försvaret, utan även för byggnader, som inom de närmaste åren beräknas komma till utförande därstädes. För utökning och komplettering av elkraftnätet beräknas ett medelsbehov av 270 000 kronor. För fortsatt utbyggnad av arméhundskolan beräknas ett belopp av 500 000 kronor bli erforderligt.

Stockholms tygstations läderstansverkstad har intill den 1 oktober 1952 varit inrymd i en i kvarteret Plutonen i Stockholm belägen byggnad, som numera försålts och rivits. En provisorisk läderstansverkstad har iordningställt. Fortifikationsförvaltningen föreslår nu, att en permanent läderstansverkstad och läderförråd anordnas vid Karlsborgs tygstation såsom ersättning för de provisoriska lokalerna. Kostnaderna härför har beräknats till 700 000 kronor. För sanering av Bodån beräknas ett medelsbehov av 500 000 kronor för att påbörja på kronan ankommande byggnadsåtgärder.

För samtliga här upptagna byggnadsåtgärder har ämbetsverket beräknat kostnaderna till 13 345 000 kronor. För budgetåret 1953/54 har äskats 13 000 000 kronor.

Under särskild anslagsrubrik har fortifikationsförvaltningen vidare äskat ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor till bostadsbyggnader vid armén.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1947 års statsverksproposition anvisade riksdagen för budgetåret 1947/48 ett investeringsanslag av 175 000 kronor till Flyttning av väg m. m. inom Utö skjutfält.

I skrivelse den 15 november 1952 frambåller fortifikationsförvaltningen att byggnadsföretaget till följd av läget på arbetsmarknaden hittills icke har kunnat komma till utförande men att det numera har upptagits bland de byggnadsobjekt för armén, som i första hand bör komma till utförande under år 1953. Kostnaden för anläggningen beräknades i propositionen till i runt tal 175 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1946. Motsvarande kostnader enligt prisläget det 1 april 1952 beräknas med hänsyn till under mellantiden inträffad prisstegring uppgå till 275 000 kronor. Kostnadsökningen uppgår således till 100 000 kronor. Ämbetsverket hemställer att detta belopp måtte anvisas å tilläggsstat för budgetåret 1952/53.

För förvärv av en bankbyggnad i Karlsborg har fortifikationsförvaltningen anmält ett medelsbehov av 110 000 kronor och i anslutning därtill anfört i huvudsak följande.

En Skaraborgs Enskilda Bank Aktiebolag tillhörig, å kronans mark inom fästningsområdet i Karlsborg belägen byggnad har utbjudits till försäljning med anledning av bankverksamhetens förläggande till annan lokal utanför fästningsområdet. Platsbefälhavaren i Karlsborg har föreslagit, att byggnaden förvärvas för kronans räkning. Som skäl har bland annat framhållits, att byggnaden skulle utgöra ett värdefullt tillskott av bostadslägenheter och att därigenom den nu rådande synnerligen svåra bostadsbristen för försvarets personal i Karlsborg i någon mån skulle minskas. Innan byggnaden, som värderats till cirka 110 000 kronor, helt kan utnyttjas för avsett ändamål måste dock vissa ändrings- och reparationsarbeten utföras å densamma.

Departementschefen.

Fortifikationsförvaltningen föreslår att under envar av arméns, marinens och flygvapnets delfonder skall uppföras ett samlingsanslag med benäm-

ningen Vissa byggnadsarbeten, under vilket avses skola anvisas medel för utförande av de mest angelägna byggnadsarbetena inom respektive försvarsgrenar i den mån icke av speciella skäl andra anslag bör komma i fråga. Genom en dylik anordning vinnes ökade möjligheter att smidigt anpassa byggnadsprogrammen efter de aktuella förhållandena på byggnadsområdet, och jag tillstyrker därför förslaget.

Beträffande flertalet av de under förevarande rubrik anmälda byggnadsföretagen gäller, att de så snart som möjligt bör komma till stånd. Det ekonomiska läget och försvarets begränsade byggnadskvot lämnar dock ej möjlighet att tillgodose så betydande behov av medel och byggnadskvot, som ämbetsverket anmält. Jag kan därför endast förorda, att för utförande av de mest angelägna objekten anvisas ett belopp av 2 540 000 kronor. Jag har härvid räknat med att de anmälda merkostnaderna för flyttning av väg m. m. inom Utö skjutfält samt kostnaderna för förvärv av bankbyggnad i Karlsborg skall rymmas inom anslagsbeloppet. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om byggnadsprogrammets närmare utformning. Redan nu vill jag emellertid framhålla att den föreslagna läderstansverkstaden inte bör komma till utförande.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten för armén* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 2 540 000 kronor.

Vissa markförvärv. För budgetåret 1952/53 har riksdagen under arméns, marinens och flygvapnets delfonder anvisat investeringsanslag av respektive 500 000 kronor, 4 500 000 kronor och 575 000 kronor, eller tillsammans 5 575 000 kronor, till Vissa markförvärv.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen och flygförvaltningen hemställt om anvisande av omkring 6 500 000 kronor för vissa närmare angivna markvärv för armén, marinen och flygvapnet. Ytterligare utredningar är emellertid erforderliga, innan slutlig ställning kan tagas till vissa av dessa markförvärv. Det är min avsikt att senare under riksdagen anmäla dessa ärenden. Jag räknar emellertid redan nu med att vissa markförvärv till en sammanlagd kostnad av i runt tal 2 100 000 kronor, varav 300 000 kronor under arméns, 300 000 kronor under marinens och 1 500 000 kronor under flygvapnets delfond, blir ofrånkomliga. Jag förordar, att förslag nu förelägges riksdagen att för ändamålet beräkna särskilda investeringsanslag på dessa belopp.

Under respektive delfonder upptager jag frågan om beräkning av anslag för marinen och flygvapnet. I detta sammanhang får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa markförvärv* för budgetåret 1953/54 beräkna ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Marinens delfond.

[10] **Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1952 års statsverksproposition har riksdagen för budgetåret 1952/53 under marinens delfond anvisat ett investeringsanslag av 600 000 kronor till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* framhållit, att medelsbehovet för arbeten, hänförliga till ifrågavarande anslag, alltiämt är betydande. Sålunda har under budgetåret 1951/52 från underlydande myndigheter inkommit framställningar rörande ett stort antal arbetsobjekt. Medelsbehovet för de nu mest aktuella arbetena beräknas efter prisläget den 1 april 1952 uppgå till i runt tal 5 miljoner kronor. Till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel per den 1 augusti 1952 — omkring 760 000 kronor — ävensom hos ämbetsverket förefintliga reservationer å anslaget beräknas bli helt disponerade under innevarande budgetår. Ehuru anslagsbehovet är betydande, anser ämbetsverket dock att medelsanvisningen för budgetåret 1953/54 bör begränsas till — men icke understiga — 1 000 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till nödvändigheten att begränsa investeringsverksamheten anser jag mig icke kunna förorda högre anslag för ifrågavarande ändamål än 600 000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

[11] **Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 och 1952 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1951/52 och 1952/53 anvisat investeringsanslag av tillhopa (50 000 + 100 000 =) 150 000 kronor för tillgodoseende av de mest angelägna brandskyddsbehoven vid marinens anläggningar.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* hemställt om anvisande av 250 000 kronor för fortsatt brandskyddsverksamhet vid marinen, huvudsakligen avseende brandsektionering av förrådsbyggnader, automatiska brandalarmanordningar samt anläggande av brandflammar.

Departementschefen.

Jag föreslår, att för fortsatta brandskyddsåtgärder vid marinen under nästa budgetår anvisas samma belopp som för innevarande budgetår, eller

100 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

[12] **Skyddsanordningar vid marinens anläggningar.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkt 6 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsanordningar vid marinens anläggningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

[13] **Anordnande av vissa förråd och garage.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 och 1952 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1951/52 och 1952/53 anvisat investeringsanslag av tillhopa (275 000 + 400 000 =) 675 000 kronor för detta ändamål. Därutöver har 300 000 kronor ställts till förfogande av äldre anslag för samma ändamål.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår framhåller *fortifikationsförvaltningen* att kostnaderna för genomförande av det byggnadsprogram, som ämbetsverket anmälde i sina medelsäskanden för innevarande budgetår och då beräknade till 2 200 000 kronor, beräknas uppgå till 2 500 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1952. Chefen för marinen har hemställt, att ämbetsverket för budgetåret 1953/54 måtte äska medel dels för fullföljande av nyssnämnda byggnadsprogram, dels ock för fortsatt utbyggnad av förråd för radio- och radarmateriel inom vissa marindistrikt samt för uppförande av ytterligare garage vid Älvsborgs kustartilleriregemente. Chefen för marinen har därvid framhållit, att det är utomordentligt angeläget, att varmförråd för radiobussar och radarsläpvagnar snarast möjligt uppföres i erforderlig omfattning. Såsom trängande måste även anses behovet av nyssnämnda garage vid kustartilleriregementet, där man hittills nödgats tillgodose garagebehovet genom förhyrning av lokaler för en kostnad av 12 800 kronor för år. För tillgodoseende av de nytillkomna behoven beräknas kostnaderna till 1 300 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1952. Totala medelsbehovet för här ifrågavarande ändamål beräknas således till sammanlagt (2 500 000 + 1 300 000 =) 3 800 000 kronor. Återstående medelsbehov utgör alltså (3 800 000 — 300 000 — 275 000 — 400 000 =) 2 825 000 kronor. Ämbetsverket hemställer, att ett belopp av 1 500 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen.

Jag föreslår att medelsanvisningen för ändamålet begränsas till 400 000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa förråd och garage* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

[14] **Vissa byggnadsarbeten för marinen.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949—1952 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1949/53 till Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen, anvisat investeringsanslag av tillhoppa (1 000 000 + 500 000 + 300 000 + 200 000 =) 2 000 000 kronor.

Vidare har riksdagen efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 och 1952 års statsverkspropositioner för budgetåren 1951/52 och 1952/53 till Modernisering av vissa anläggningar vid marinen anvisat investeringsanslag av tillhoppa (750 000 + 700 000 =) 1 450 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* föreslagit, att under förevarande anslagsrubrik sådana byggnadsobjekt sammanföres, vilkas utförande av chefen för marinen anmälts såsom närmast aktuellt, samt att per den 30 juni 1953 förefintliga behållningar å förenämnda båda anslag från och med den 1 juli 1953 överföres till det här föreslagna anslaget Vissa byggnadsarbeten för marinen. Ämbetsverket har därjämte uppgjort en sammanställning över de till budgetåren 1949/53 anmälda byggnadsföretag, för vilka medel redan äskats. Inberäknat prisstegringar intill den 1 april 1952 har dessa objekt kostnadsberäknats till sammanlagt 8 443 000 kronor. Då för ändamålet hittills anvisade medel uppgår till (2 000 000 + 1 450 000 =) 3 450 000 kronor, utgör således det aktuella medelsbehovet (8 443 000 — 3 450 000 =) 4 993 000 kronor.

Förvaltningen har därutöver anmält behov av vissa ytterligare byggnadsföretag av här ifrågavarande slag, vilka enligt prisläget den 1 april 1952 beräknats draga en sammanlagd kostnad av 4 995 000 kronor, samt i anslutning därtill anfört i huvudsak följande.

I skrivelse den 18 februari 1952 angående organisation av förbandssjukvården vid Karlskrona örlogsstation har försvarets sjukvårdsstyrelse i samråd med fortifikationsförvaltningen framlagt förslag rörande bland annat ombyggnad m. m. av vissa sjukhus och en skolbyggnad för tillskapande av ett *centralsjukhus* m. m. vid örlogsstationen. Kostnaderna har beräknats till 300 000 kronor.

För att täcka de kostnader, som marinförvaltningen enligt av Kungl. Maj:t lämnat bemyndigande förskjutit från marinverkstädernas i Karlskrona omkostnadskonto för inköp m. m. av en viss *lyftkran* för Karlskrona örlogssvarv, erfordras ett belopp av 100 000 kronor. Medlen avses jämväl för att täcka kostnaderna för utläggning av kranspår m. m. för lyftkranen, vilka arbeten är av investeringskaraktär.

Marinverkstädernas kontorslokaler är till stor del inrymda i samma byggnad som verktygs-, filare- och stora maskinverkstaden, den s. k. stora verkstadsbyggnaden. Den ständigt ökade arbetsvolymen i dessa verkstäder har föranlett trängsel och allvarliga olägenheter i arbetsförhållandena därstädes. En utökning av verkstadsutrymmena är av flera skäl i hög grad påkallad. För att lösa lokalfrågan föreslås att en ny *kontorsbyggnad* uppföres. Härigenom kan en koncentration ske av de nu i ett flertal byggnader spridda kontorslokalerna, vilket även innebär en nödvändig rationalisering av kontorsarbetet och medger verkstadsledningen en bättre överblick av administrationsarbetet. Kontorsbyggnaden skall enligt förslaget få en volym

av ca 15 000 m³, varav ca 3 000 m³ för marinverkstädernas laboratorium. Härtill kommer bergskyddsrum under byggnaden för arkiv och dyrbar instrumentuppsättning samt för personal om ca 500 m² golvyta. Kostnaderna för ett utförande enligt denna beskrivning, inklusive vissa stadsplane-kostnader, beräknas uppgå till omkring 3 000 000 kronor. Därest utredningen ger vid handen, att avsevärt ytterligare utrymmen skulle behöva byggas i berg, kommer dock denna kostnad att öka. Vissa omändringsarbeten i stora verkstadsbyggnaden har av marinförvaltningen föreslagits, sedan nuvarande kontorslokaler där ersatts genom nybyggnad. Med hänsyn till att nuvarande kontorsutrymmen icke kan avstås, förrän de nya är färdiga, anser sig fortifikationsförvaltningen icke böra äska medel för budgetåret 1953/54 till stora verkstadsbyggnadens ändring.

Provtryckning av torpedluftkärn m. m. med provtryck upp till 200 atö försiggår för närvarande inne i *torpedverkstaden*, dit erforderliga anordningar för ändamålet är förlagda och större delen av ledningsnätet för högttrycksluften är framdragen. Av utrymmesskäl har icke erforderliga skyddsanordningar kunnat utföras. Provtryckningsverksamheten jämte därför erforderliga anordningar bör förläggas till särskild lokal. Då lokalbehovet emellertid icke kan tillgodoses inom befintliga byggnader, föreslås en tillbyggnad av samma längd som nuvarande verkstaden på dennas norra sida. Kostnaderna för den föreslagna tillbyggnaden m. m. har beräknats till 300 000 kronor.

För anordnande av en *båthamn vid flottans sjömansskola* har 375 000 kronor beräknats erforderliga.

För *förlängning av Drottninghalls kajen* vid Karlskrona örlogssvarv äskas 870 000 kronor.

Chefen för marinen har förordat, att *kustartilleriets radarskola* i Göteborg utbygges. Totalkostnaderna beräknas till 250 000 kronor.

För om- och tillbyggnad av en *sjukhusbyggnad* vid Härnösands kustartilleridetachment beräknas kostnaderna till 300 000 kronor.

De enligt prisläget den 1 april 1952 beräknade kostnaderna för att genomföra det föreslagna byggnadsprogrammet beräknas således uppgå till sammanlagt (4 993 000 + 4 995 000 =) i runt tal 10 000 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen har dock med beaktande av utav överbefälhavaren lämnade direktiv och efter samråd med chefen för marinen funnit medelsanvisningen böra begränsas till 7 500 000 kronor för utförande av de mest angelägena byggnadsobjekten och hemställt att detta belopp måtte anvisas.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition har riksdagen för budgetåret 1951/52 anvisat ett investeringsanslag av 225 000 kronor för Bostadsbyggnader vid marinen. Av de anvisade medlen avsågs ett belopp av 75 000 kronor för modernisering av två bostadskomplex i Karlskrona, benämnda Göta Lejon och Saltö.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår framhåller fortifikationsförvaltningen att kostnaderna för modernisering av bostadskomplexet Göta Lejon beräknas till 590 000 kronor. Då moderniseringen av Göta Lejon av ämbetsverket bedömes vara det mest angelägna arbetsobjektet, avses det

anvisade beloppet, 75 000 kronor, för detta ändamål. Ett ytterligare belopp av (590 000 — 75 000 =) 515 000 kronor beräknas således vara erforderligt för slutförande av arbetet. Därutöver anmäler ämbetsverket behov av medel för vissa ytterligare byggnadsföretag. Sålunda erfordras ett tjugotal lägenheter för att eliminera den mest kännbara bostadsbristen vid Gotlands kustartillerikår, vilket beräknas draga en kostnad av 850 000 kronor. För att uppföra en tjänstebostad om 3 rum och kök för torpeduppbörds-mannen vid Gustavsviks örlogsdepå beräknas kostnaderna uppgå till 60 000 kronor. Slutligen beräknar ämbetsverket för modernisering av bostadskomplexet Saltö och vissa bostäder vid Vaxholms kustartilleriregemente kostnaderna till 470 000 kronor respektive 530 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande arbeten beräknade enligt prisläget den 1 april 1952 uppgår således till (515 000 + 850 000 + 60 000 + 470 000 + 530 000 =) 2 425 000 kronor. För nästa budgetår föreslås en begränsning av medelsanvisningen till 1 500 000 kronor. Ämbetsverket hemställer, att detta belopp måtte anvisas.

Departementschefen.

Såsom jag anført vid behandlingen i det föregående av anslaget Vissa byggnadsarbeten för armén tillstyrker jag att även för marinens del anvisas ett anslag med motsvarande anslagsrubrik. Till detta anslag bör vid nästa budgetårsskifte överföras outnyttjade belopp under investeringsanslagen Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen, Modernisering av vissa anläggningar vid marinen samt Bostadsbyggnader vid marinen.

Inom den anslagssumma som för nästa budgetår kan avses för försvarets investeringsverksamhet är det icke möjligt att annat än i begränsad utsträckning tillgodose de behov som fortifikationsförvaltningen under förevarande rubrik anmält. För att emellertid de mest angelägna arbetena skall kunna komma till utförande föreslår jag ett investeringsanslag av 2 700 000 kronor. Av detta belopp erfordras omkring 1 000 000 kronor för att täcka prisstegringar på äldre byggnadsföretag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om byggnadsprogrammets närmare utformning. Jag förutsätter att Kungl. Maj:t skall äga besluta om påbörjande av den föreslagna kontorsbyggnaden vid Karlskrona örlogsvarv, ehuru totalkostnaden för detta byggnadsobjekt icke kan rymmas inom det för nästa budgetår föreslagna anslagsbeloppet.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten för marinen* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 2 700 000 kronor.

[15] **Vissa markförvärv.** Under hänvisning till vad jag under punkt 9 anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa markförvärv* för budgetåret 1953/54 beräkna ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Flygvapnets delfond.

[16] *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1952 års statsverksproposition har riksdagen för budgetåret 1952/53 under flygvapnets delfond anvisat ett investeringsanslag av 500 000 kronor till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* framhållit, att medelsbehovet för arbeten, hänförliga till ifrågavarande anslag, alltså är betydande. Sålunda har under budgetåret 1951/52 från underlydande myndigheter inkommit framställningar rörande ett stort antal arbetsobjekt. Medelsbehovet för de nu mest aktuella arbetena beräknas efter prisläget den 1 april 1952 uppgå till i runt tal 3 500 000 kronor. Till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel per den 1 augusti 1952 — 980 000 kronor — beräknas bli helt disponerade under innevarande budgetår. Ehuru anslagsbehovet är betydande, anser ämbetsverket dock att medelsanvisningen för budgetåret 1953/54 bör begränsas till — men icke understiga — 1 000 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till nödvändigheten att begränsa investeringsverksamheten anser jag mig icke kunna tillstyrka högre anslag för här avsett ändamål än 500 000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

[17] *Vissa flygfältsarbeten m. m.* I sina medelsäskanden för budgetåret 1947/48 framlade flygförvaltningen ett program för fortsatt utbyggnad under budgetåren 1947/50 av vissa angivna flygfält för en beräknad kostnad av 72 400 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1946, varjämte ämbetsverket anmälde ett till 6 800 000 kronor kostnadsberäknat program för befästningsanläggningar. Denna treårsplan har sedermera kompletterats med vissa flygfältsarbeten, som icke kunnat förutses vid treårsplanens upprättande.

För tillgodoseende av nämnda behov har för budgetåren 1947/53 anvisats tillhoppa 78 900 000 kronor, varjämte riksdagen medgivit, att flygfältsarbeten må igångsättas utöver anvisade anslag inom en kostnadsram av 20 000 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *flygförvaltningen* (skrivelse den 15 augusti 1952) beträffande medelsbehovet för flygfältsarbeten m. m. anfört i huvudsak följande.

Flygfältsarbeten inom ramen för 3-årsplanen 1947/50.

Vid beräkningen av omfattningen av de flygfältsarbeten, vilka bör igångsättas under budgetåret 1953/54, har flygförvaltningen beaktat den stegring av byggnadskostnaderna, som inträtt under budgetåret 1951/52. Medelsbehovet har sålunda baserats på prisläget den 1 juli 1952. För fortsatt modernisering av flygvapnets flygfält beräknar ämbetsverket, att av de i 3-årsplanen anmälda arbetena, inklusive under rubriken Befästningsanläggningar upptagna flygplanvägar vid berörda arbetsplatser, under budgetåret 1953/54 igångsätta ytterligare arbeten inom en kostnadsram av 28 000 000 kronor. Medelsbehovet för dessa arbeten beräknas för budgetåret 1953/54 uppgå till 23 000 000 kronor inklusive administrationskostnader. Reservationer av större omfattning från för innevarande budgetår anvisade medel beräknas icke komma att kvarstå outnyttjade vid ingången av budgetåret 1953/54.

Flygfältsarbeten utöver ramen för 3-årsplanen 1947/50.

Under budgetåret 1953/54 avser flygförvaltningen att föreläga fortsatt utbyggnad av hangarplattor vid vissa flottiljer för en sammanlagd kostnad av 3 200 000 kronor, beräknad enligt prisläget den 1 juli 1952. Medelsbehovet för budgetåret 1953/54 beräknas till 3 000 000 kronor, inklusive administrationskostnader.

Arbeten utöver 3-årsplanen på nya flygfält under budgetåret 1953/54 bör få igångsättas inom en kostnadsram av 4 300 000 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till 2 500 000 kronor.

För fortsatt komplettering under nästa budgetår av nödvändiga splitter-skydd m. m. vid befintliga uppställningsplatser för flygplan beräknar ämbetsverket medelsbehovet till 100 000 kronor.

Flygförvaltningen, som avser att vid senare tidpunkt inkomma till Kungl. Maj:t med fullständigt förslag till erforderliga åtgärder för utbyggnad och nyanläggning av bombfällnings- och skjutplatser, hemställer att 200 000 kronor måtte anvisas för att redan budgetåret 1953/54 vidtaga för ändamålet erforderliga åtgärder, vilka avses utgöra ett första led till utbyggnadsåtgärder enligt kommande förslag.

För maskering av flygfält erfordras under nästa budgetår 2 000 000 kronor.

Prisstegringar på flygfältsarbeten.

För de flygfältsarbeten, som bedrivits under tiden den 1 juli 1951—den 30 juni 1952, har under själva arbetstiden en viss prisstegring ägt rum. Liksom tidigare hänför sig prisstegringen dels till fördyringar på grund av förhållanden på arbetsmarknaden, dels ock till inträffade prishöjningar samt löneökningar. Sålunda har flygförvaltningen för inkvartering och bespisning av hänvisad arbetskraft åsamkats extrakostnader under förenämnda tidsperiod på cirka 200 000 kronor. Därtill kommer extrakostnader för stegrade arbets-, transport-, maskin- och materialkostnader. Dessa extra kostnader uppgår till 2 000 000 kronor. De totala merkostnaderna uppgår således till (200 000 + 2 000 000 ==) 2 200 000 kronor.

Ämbetsverket har i anslutning till det anförda hemställt dels om medgivande att under budgetåret 1953/54 få igångsätta ytterligare flygfältsarbeten m. m. inom en kostnadsram av (28 000 000 + 3 200 000 + 4 300 000 + 100 000 + 200 000 + 2 000 000 =) 37 800 000 kronor, dels ock att till Vissa flygfältsarbeten m. m. måtte för samma budgetår anvisas investeringsanslag av (23 000 000 + 3 000 000 + 2 500 000 + 100 000 + 200 000 + 2 000 000 + 2 200 000 =) 33 000 000 kronor.

Härjämte har flygförvaltningen i skrivelse den 29 september 1952 hemställt om anvisande av medel, 212 000 kronor, för att uppföra ett värn av betong för flygplan i stället för ett år 1951 nedbrunnet ladvärn av trä.

Ärendet är av den natur, att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Det måste med hänsyn såväl till fredsutbildningen och den allmänna flygsäkerheten som till krigsberedskapen anses vara synnerligen angeläget, att moderniseringen och utbyggnaden av de militära flygfälten fullföljes. Med hänsyn till det ekonomiska läget och den begränsade byggnadskvot som kan påräknas kan jag dock icke tillstyrka, att anslaget uppföres med större belopp än 18 000 000 kronor, innebärande en anslagshöjning om 2 000 000 kronor. Liksom tidigare bör emellertid Kungl. Maj:t beredas möjlighet medgiva, att flygfältsarbeten får igångsättas inom en viss kostnadsram utöver anslagsbeloppet, förslagsvis 20 000 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om byggnadsprogrammets närmare utformning.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att flygfältsarbeten m. m. vid flygvapnet må komma till utförande i av mig angiven omfattning;

b) till Vissa flygfältsarbeten m. m. för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 18 000 000 kronor.

[18] **Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 och 1952 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1951/52 och 1952/53 anvisat investeringsanslag av tillhopa (100 000 + 100 000 =) 200 000 kronor för tillgodoseende av de mest angelägna brandskyddsbehoven vid flygvapnets anläggningar.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* hemställt om anvisande av 200 000 kronor för fortsatt brandskyddsverksamhet vid flygvapnet, huvudsakligen avseende brandsektionering av förrådsbyggnader samt anläggande av branddammar.

Departementschefen.

Jag föreslår att för fortsatta brandskyddsåtgärder vid flygvapnet under nästa budgetår anvisas samma belopp som för innevarande budgetår, 100 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

[19] **Skyddsanordningar vid flygvapnets anläggningar.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkt 6 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsanordningar vid flygvapnets anläggningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

[20] **Flygfältsbelysning.** För komplettering av belysningsanläggningarata vid Östgöta, Västgöta, Svea, Göta, Kalmar och Södertörns flygflottiljer, vilka arbeten kostnadsberäknats till i runt tal 1 300 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1950, anvisade riksdagen efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition för budgetåret 1951/52 ett investeringsanslag av 650 000 kronor.

För fullföljande av förenämnda arbeten, vilka enligt prisläget den 1 april 1951 efter inträffad prisstegring kostnadsberäknats till 1 700 000 kronor, samt för utläggande av jordkablar och högspänningsutrustning för höjande av flygsäkerheten vid Skaraborgs, Hallands och Blekinge flygflottiljer, för vilka arbeten enligt prisläget den 1 april 1951 erfordrades 150 000 kronor, anvisade riksdagen efter förslag av Kungl. Maj:t i 1952 års statsverksproposition och propositionen 1952: 2 tillhoppa 950 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår anför *fortifikationsförvaltningen* att chefen för flygvapnet anmält behov av medel för belysningsanläggningarnas högspänningsutrustning jämte erforderliga kabelarbeten vid Jämtlands och Bråvalla flygflottiljer samt Skånska flygflottiljen. Vidare erfordras komplettering av manöver- och signalorgan m. m. vid de flygflottiljer, där nya torn för flygsäkerhetstjänsten uppföres, nämligen vid Östgöta, Skaraborgs, Södermanlands och Bråvalla flygflottiljer. Kostnaderna för nu ifrågavarande arbeten beräknas till 800 000 kronor. Ämbetsverket hemställer att detta belopp anvisas.

Departementschefen.

Ifrågavarande arbeten är synnerligen angelägna ur flygsäkerhetssynpunkt, och jag tillstyrker därför att för ändamålet anvisas det av fortifikationsförvaltningen äskade beloppet, 800 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygfältsbelysning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kronor.

[21] **Vissa byggnadsarbeten för flygvapnet.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949—1952 års statsverkspropositioner samt propositionen 1952:2 har riksdagen för budgetåren 1949/53 till Byggnadsåtgärder i samband med ändring i flygvapnets organisation anvisat investeringsanslag av tillhoppa (1 900 000 + 2 500 000 + 2 500 000 + 800 000 + 3 000 000 ==) 10 700 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår föreslår *fortifikationsförvaltningen* att under förevarande anslagsrubrik sådana byggnadsobjekt sammanföres, vilkas utförande chefen för flygvapnet anmält såsom närmast aktuellt, samt att per den 30 juni 1953 förefintlig behållning å anslaget till Byggnadsåtgärder i samband med ändring i flygvapnets organisation från och med den 1 juli 1953 överföres till det sålunda föreslagna nya anslaget.

Ämbetsverket har uppgjort en sammanställning över de för budgetåren 1949/53 anmälda byggnadsföretag, för vilka medel redan äskats. Med hänsyn till beräknad prisstegring intill den 1 april 1952 har dessa objekt kostnadsberäknats till sammanlagt 16 720 000 kronor. I vissa fall har dock en kostnadsuppräknings skett på grund av vissa efter hand framställda ökade krav på anläggningarnas omfattning. Då de för ändamålet anvisade medlen uppgår till sammanlagt 10 700 000 kronor, utgör således det aktuella medelsbehovet (16 720 000 — 10 700 000 ==) 6 020 000 kronor.

Förvaltningen anmäler nu härutöver behov av medel — 6 390 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1952 — för vissa ytterligare byggnadsföretag av här ifrågakommande slag och anför i anslutning härtill i huvudsak följande.

1950 års riksdag medgav att *torn för flygsäkerhetstjänsten* fick uppföras vid krigsflygskolan, Västgöta och Svea flygflottiljer. Vidare medgav 1952 års riksdag för tillgodoseende av flygsäkerhetstjänsten, att vissa lokaler avsedda för, bland annat, trafikledningstjänsten vid Jämtlands, Skaraborgs och Bråvalla flygflottiljer fick i erforderlig omfattning utökas. Chefen för flygvapnet har av samma skäl hemställt, att medel äskas för nya torn för flygsäkerhetstjänsten vid Östgöta och Södermanlands flygflottiljer. Kostnaderna beräknas till 1 100 000 kronor.

Genom övergång till reaktionsdrivna flygplantyper har drivmedelsförbrukningen väsentligt ökat, vilket medfört att nuvarande lagringsutrymmen för drivmedel blivit otillräckliga vid ett flertal flottiljer. En utvidgning av *drivmedelsanläggningarna*, i förekommande fall anslutna till järnväg, är nödvändig. De flottiljer, som för närvarande har det mest trängande behovet härav, är Hallands och Hälsinge flygflottiljer. Kostnaderna beräknas uppgå till sammanlagt 530 000 kronor.

Vid Jämtlands flygflottilj går en livligt trafikerad allmän landsväg genom flottiljens område och över flygfältet. Detta är olämpligt med hänsyn till skyddet av flottiljens anläggningar och materiel. Vägen går bland annat endast 10—50 meter från hangarerna med där uppställd värdefull flygmateriel. Vidare har — trots att skyddsanordningar i form av bommar med ljus- och ljudanordningar uppsatts, där vägen passerar över ett av stråken — ett flertal allvarliga olyckstillbud inträffat, vilka inneburit risker såväl för flygplan med besättning som för vägtrafikanter. Ny väg-

sträckning utanför och söder om flottiljens område är redan stakad genom vägförvaltningens i Jämtlands län försorg. Vägförvaltningen har under hand förklarat sig beredd att utföra jämväl den för försvaret nödvändiga *vägomläggningen* på den byggnadskvot, som vägförvaltningen disponerar. Kostnaderna för vägomläggningen beräknas till i runt tal 800 000 kronor.

Vid krigsflygskolan saknas för närvarande lämplig flygtjänstlokal. Med hänsyn till de ökade krav, som numera ställs på den grundläggande flygutbildningen, erfordras av flygsäkerhets- och effektivitetsskäl en *flygtjänstbyggnad* i nära anslutning till hangarer och flygplanens uppställningsplatser. I byggnaden bör förutom ordersal ingå omklädnads- och duschrum för flyglärare. Kostnaden har beräknats till 200 000 kronor.

Befintliga serviceutrymmen vid krigsflygskolans hangarer är huvudsakligen dimensionerade med hänsyn till den relativt okomplicerade flygmateriel som tidigare använts. Den tekniska utvecklingen av skol- och övningsflygplan med kraftigare motorer samt radio- och instrumentflygutrustning har medfört, att nuvarande lokaler för verkstads- och tillsyningstjänst icke uppfyller de krav, som måste ställas från säkerhetssynpunkt. För rationalisering av den tekniska tjänsten vid krigsflygskolan erfordras således *inredning av servicelokaler m. m. i två hangarer*. Kostnaderna härför har beräknats till 200 000 kronor.

För att effektivisera tillsyn, reparation och vård av den alltmer ökade teletekniska materielen, framför allt radarmateriel, har denna tekniska tjänst i viss utsträckning överförs från förbanden till *regionala televerkstäder*. Sådana televerkstäder har hittills anordnats i befintliga lokaler vid Roslagens och Blekinge flygflottiljer samt i samband med tillbyggnad av flottiljeverkstaden vid Norrbottens flygbaskår. En fjärde och sista regionala televerkstad bör tillkomma för förband förlagda i västra Sverige. Härför lämpliga lokaler finns vid Göta flygflottilj, men vissa om- och tillbyggnadsarbeten erfordras. För att den teletekniska tjänsten skall kunna skötas effektivt och ekonomiskt bör den fjärde regionala televerkstaden tillkomma utan dröjsmål. Kostnaderna för erforderliga byggnadsarbeten för televerkstaden vid Göta flygflottilj beräknas uppgå till 200 000 kronor.

Bostadsläget vid ett flertal flygflottiljer gör det svårt att rekrytera personal eller att behålla personal, som för stora kostnader utbildats vid flygvapnet. Behov av nybyggnader av *tjänstebostäder* föreligger vid Hallands och Upplands flygflottiljer, vid försökscentralen i Malmslätt och vid centrala flygverkstadens i Västerås anläggning i Johannisberg. Kostnaderna beräknas uppgå till (100 000 + 50 000 + 80 000 + 80 000 =) 310 000 kronor.

För tillbyggnad av *befälsmässar* vid Södermanlands flygflottilj och Norrbottens flygbaskår beräknas 300 000 kronor vara erforderliga.

För att flygplan skall kunna operera under svåra väderleks- och siktförhållanden bör anordnas *pejlar*, *radiofyrrar* samt för vissa flygplan, som för närvarande tillföres flygvapnet, ett *radarnavigeringssystem*. Särskild radarfyrrutrustning har anskaffats för ändamålet och tillföres flygvapnet under budgetåren 1952/53 och 1953/54. Denna utrustning kommer att uppställas på ett stort antal platser i landet. Den fordrar anslutning till elektriska nätet, varjämte hyddor skall uppföras för dess skydd. För antennmaster fordras fundament. Vid flygflottiljerna finns *radarstationer* avsedda för utbildning och övning i jaktstridsledning och luftbevakning samt för flygsäkerhetstjänsten. Elkraft till 14 av dessa stationer levereras för närvarande från bensindrivna kraftaggregat. I fred bör dessa radarstationer nätanslutas. Vidare måste fredsuppställningsplatserna och deras tillfartsvägar förstärkas, då radarbussarna är mycket tunga och fordrar

stabil underlag. Kostnaderna för dessa arbeten, vilka till största delen är elektriska kabelarbeten, beräknas sammanlagt till 2 600 000 kronor. Arbetena kan fördelas på två budgetår.

Övergången till delvis andra ammunitionsslag, bland annat raketer, har vid flera flygförband medfört ökat behov av utrymme för ammunition. För att tillgodose de mest trängande behoven bör *ammunitionsförråd* uppföras vid Skaraborgs, Hallands och Blekinge flygflottiljer. Förråden avses för förrådshållning av viss beredskapsammunition samt för lagring av utbildningsammunition. Kostnaderna beräknas till 150 000 kronor.

De beräknade kostnaderna för att genomföra det föreslagna byggnadsprogrammet uppgår således till (6 020 000 + 6 390 000 =) 12 410 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen har dock med beaktande av utav överbefälhavaren lämnade direktiv och efter samråd med chefen för flygvapnet funnit medelsanvisningen böra begränsas till 10 800 000 kronor för de mest angelägna byggnadsobjekten och hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Enligt sedermera under hand lämnade uppgifter erfordras ytterligare 2 290 000 kronor för vissa drivmedelsanläggningar.

Departementschefen.

Såsom jag anfört vid behandlingen av det under arméns delfond anmälda anslaget med motsvarande anslagsbeteckning bör även för flygvapnets del anvisas ett anslag till Vissa byggnadsarbeten. Outnyttjade belopp under investeringsanslaget Byggnadsåtgärder i samband med ändring i flygvapnets organisation bör vid nästa budgetårsskifte överföras till det nya anslaget.

Icke heller för flygvapnets del kan inom den för försvarets investeringar beräknade ramen rymmas alla de byggnadsobjekt som fortifikationsförvaltningen anmält såsom i hög grad angelägna. Med hänsyn till flygsäkerheten måste emellertid ett relativt stort anslagsbelopp avses för här ifrågasvarande arbeten. Med beaktande härav föreslår jag att för ändamålet anvisas ett belopp av 4 000 000 kronor, varav omkring 1 000 000 kronor erfordras för att täcka merkostnader till följd av inträffade prisstegringar å redan påbörjade byggnadsföretag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om byggnadsprogrammets närmare utformning.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten för flygvapnet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

[22] **Vissa markförvärv.** Under hänvisning till vad jag under punkt 9 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa markförvärv* för budgetåret 1953/54 beräkna ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor.

Befästningars delfond.

[23] **Anordnande av vissa fartygstunnlar.** 1948—1952 års riksdagar har för detta ändamål för budgetåren 1948/53 anvisat anslag å sammanlagt 9 000 000 kronor. Anslagen har avsetts för påbörjande av tre anläggningar, kostnadsberäknade till 7 100 000 kronor, 10 150 000 kronor och 5 800 000 kronor eller tillhopa 23 050 000 kronor, allt enligt prisläget den 1 april 1951.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår anför *fortifikationsförvaltningen* att kostnaderna för ifrågavarande anläggningar på grund av prisstegringar ökats och enligt prisläget den 1 april 1952 beräknas uppgå till respektive 7 700 000, 11 500 000 och 6 700 000 kronor, eller sammanlagt 25 900 000 kronor. För fortsatta arbeten på dessa anläggningar under budgetåret 1953/54 beräknas ett belopp av (2 690 000 + 4 000 000 + 3 000 000 =) 9 690 000 kronor bli erforderligt. Ämbetsverket har vidare, efter direktiv av överbefälhavaren, föreslagit att byggnadsprogrammet utökas med två anläggningar, vardera kostnadsberäknad till 11 000 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1952, samt att en av dessa anläggningar påbörjas under budgetåret 1953/54 till en kostnad av 3 000 000 kronor. Totalkostnaderna för samtliga fem anläggningar skulle således uppgå till 47 900 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen hemställer, att till anordnande av vissa fartygstunnlar för nästa budgetår anvisas (9 690 000 + 3 000 000 =) 12 690 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har sedermera i särskild skrivelse den 28 november 1952 hemställt, att för ändamålet 3 500 000 kronor måtte anvisas å tilläggsstat.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Anordnande av fullträffsäkra fartygstunnlar är ett viktigt led i utbyggnaden av flottans basorganisation, och jag tillstyrker därför fortifikationsförvaltningens förslag att påbörja ytterligare en anläggning. Totalkostnaden för byggnadsprogrammet skulle vid bifall här till enligt prisläget den 1 april 1952 uppgå till 36 900 000 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår för påbörjande av den nya anläggningen och för fortsättande av de äldre arbetena beräknar jag till 8 000 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning å 4 000 000 kronor.

Då en ökad medelsanvisning är erforderlig redan under innevarande budgetår, därest icke pågående arbeten skall behöva avbrytas, avser jag att senare denna dag föreslå anvisande av ett anslag å 3 500 000 kronor å tilläggsstat.

Jag får alltså här hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Anordnande av vissa fartygstunnlar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 8 000 000 kronor.

[24] **Berghangarer.** 1949—1952 års riksdagar har för detta ändamål för budgetåren 1949/53 anvisat anslag å sammanlagt 28 600 000 kronor. Anslagen har avsetts för berghangarer vid fem flygflottiljer. Anläggningarna har beräknats kosta tillhopa 58 620 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1951.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår anmäler *fortifikationsförvaltningen* att totalkostnaderna enligt prisläget den 1 april 1952 för ifrågavarande berghangarer, inberäknat vissa nytillkomna eldsläckningsanordningar, beräknas till sammanlagt 69 300 000 kronor. För den fortsatta utbyggnaden under budgetåret 1953/54 beräknas ett belopp av 24 850 000 kronor bli erforderligt. Härjämte har ämbetsverket anmält behov av 4 600 000 kronor för modernisering av två äldre berghangarer. Totalkostnaden för ifrågavarande arbeten uppgår sålunda till $(69\,300\,000 + 4\,600\,000 =) 73\,900\,000$ kronor. För budgetåret 1953/54 erfordras $(24\,850\,000 + 4\,600\,000 =) 29\,450\,000$ kronor. Ämbetsverket hemställer, att detta belopp anvisas.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Mot den av fortifikationsförvaltningen anmälda kostnadsberäkningen för de beslutade berghangarerna synes intet vara att erinra. Av tidigare anförda skäl torde emellertid utbyggnaden av ifrågavarande fem hangarer få fortsättas i långsammare takt än fortifikationsförvaltningen förutsatt. Jag föreslår att för nästa budgetår anvisas 13 700 000 kronor för ändamålet. Med denna begränsning av medelsanvisningen synes det icke möjligt att redan under nästa budgetår påbörja den föreslagna moderniseringen av vissa äldre berghangarer. Anslagshöjningen utgör 7 700 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Berghangarer* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 13 700 000 kronor.

[25] **Anordnande av vissa drivmedelsförråd.** Sedan överbefälhavaren i skrivelse den 27 januari 1947 framlagt en plan för utbyggnad av bombsäkra lagringsanläggningar för försvaret under en tioårsperiod för en sammanlagd kostnad av 35 000 000 kronor, har 1948—1952 års riksdagar för bud-

getåren 1948/53 anvisat tillhopa 20 900 000 kronor till Anordnande av vissa drivmedelsförråd. Anslagsmedlen har avsetts för fyra större och ett antal mindre anläggningar samt för komplettering av vissa äldre förråd. Den sammanlagda kostnaden för ifrågavarande arbeten beräknades enligt 1952 års statsverksproposition (bil. 25 s. 30) till 32 475 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1951.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår anmäler *fortifikationsförvaltningen* att totalkostnaderna för de beslutade anläggningarna numera, enligt prisläget den 1 april 1952, beräknas till 39 180 000 kronor. Därav belöper 5 000 000 kronor på en i stort sett färdigställd anläggning. Återstående anläggningar skulle alltså draga en kostnad av 34 180 000 kronor. Av detta belopp har hittills anvisats (20 900 000 — 5 000 000 =) 15 900 000 kronor, varjämte av äldre anslag kunnat för ändamålet disponeras 1 018 000 kronor. Återstående medelsbehov för ifrågavarande anläggningar skulle således uppgå till (34 180 000 — 15 900 000 — 1 018 000 =) 17 262 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen hemställer att av detta belopp 11 412 000 kronor anvisas för nästa budgetår. För slutförande av ifrågavarande anläggningar beräknas därefter återstå ett medelsbehov av 5 850 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen hemställer vidare om medel för utförande av ytterligare ett antal anläggningar för en beräknad totalkostnad av 14 240 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1952. Av beloppet avses 3 500 000 kronor respektive 3 800 000 kronor för två större anläggningar. Återstoden avses för ett antal smärre anläggningar samt för kompletteringar vid vissa äldre förråd. För nästa budgetår äskas för här avsedda ändamål 9 790 000 kronor.

Totalt skulle således för budgetåret 1953/54 erfordras (11 412 000 + 9 790 000 =) 21 202 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen hemställer, att detta belopp, avrundat till 21 200 000 kronor, måtte anvisas.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Vidare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen beräknar fortifikationsförvaltningen det återstående medelsbehovet för redan beslutade anläggningar till 17 262 000 kronor, varav i runt tal 11 410 000 kronor äskas för nästa budgetår. Återstoden av det äskade anslaget, 9 790 000 kronor, avses för en utökning av byggnadsprogrammet med ett antal nya anläggningar för en beräknad totalkostnad av 14 240 000 kronor. Av tidigare anförda skäl måste emellertid medelsäskandet beskäras, och jag kan icke tillstyrka att anslaget för nästa budgetår uppföres med större belopp än 9 000 000 kronor. Anslaget bör i första hand användas för fortsättande av de redan påbörjade anläggningarna. Därutöver torde, i den mån anslagsmedel och byggnadskvot förslår, få påbörjas anläggningar vid två flygflottiljer med

en beräknad kostnad av 800 000 kronor för vardera samt den ena av de större anläggningarna, kostnadsberäknad till 3 800 000 kronor. Anslagsökningen utgör 1 000 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa drivmedelsförråd* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 9 000 000 kronor.

[26] **Vissa ammunitionsförråd.** Av detta anslag bestrides kostnaderna för utförande av centralförråd för ammunition under krigsmaterielverkets förvaltning och för utförande av ammunitionsförråd för armén. För här avsedda ändamål har 1944, 1947 samt 1950—1952 års riksdagar för budgetåren 1944/45, 1947/48 samt 1950/53 anvisat sammanlagt 21 270 000 kronor. Anslagsmedlen har avsetts för två större centralförråd för krigsmaterielverket samt för ett flertal smärre anläggningar. Det ena av krigsmaterielverkets förråd är numera färdigställt för en totalkostnad, inberäknat vissa särskilda undersökningar, av 9 403 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår anmäler *fortifikationsförvaltningen* att totalkostnaderna för nyssnämnda anläggningar enligt prisläget den 1 april 1952 beräknas till 33 213 000 kronor. För fullföljande av byggnadsprogrammet skulle således erfordras (33 213 000 — 21 270 000 =) 11 943 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen framlägger nu ett utökat byggnadsprogram för ammunitionsförråd till en sammanlagd kostnad av 88 003 000 kronor. Härav belöper dock 34 590 000 kronor på anläggningar som icke avses skola påbörjas under nästa budgetår. I förhållande till det tidigare programmet föreslås således för nästa budgetår en utökning för en beräknad kostnad av (88 003 000 — 34 590 000 =) 20 200 000 kronor. Av detta belopp avses 10 000 000 kronor för ett nytt centralförråd. Ytterligare två dylika förråd avses skola byggas senare. Ökningen avser i övrigt ett flertal större och mindre anläggningar.

Ämbetsverket hemställer att för anordnande av ammunitionsförråd inom det angivna byggnadsprogrammet måtte för budgetåret 1953/54 anvisas 16 000 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen hemställer vidare i särskild skrivelse den 28 november 1952, att 3 000 000 kronor måtte anvisas å tilläggsstat med anledning av att arbetena på det centralförråd som nu är under utförande på grund av särskilt gynnsamma förhållanden kunnat bedrivas i snabbare takt än tidigare beräknats.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Såsom framgår av fortifikationsförvaltningens medelsäskanden beräknas återstående kostnader för det redan beslutade byggnadsprogrammet till i runt tal 12 000 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1952. Med hänsyn till det betydande medelsbehov som sålunda föreligger för att tidigare beslutade arbeten skall kunna fullbordas kan jag endast tillstyrka att programmet utökas med ett nytt centralförråd för en beräknad kostnad av 10 000 000 kronor samt förråd för armén för 1 850 000 kronor. Jag föreslår att å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår anvisas 3 000 000 kronor och att för nästa budgetår anvisas 7 750 000 kronor. De återstående kostnaderna för byggnadsprogrammet skulle vid bifall härtill uppgå till $(11\,943\,000 + 10\,000\,000 + 1\,850\,000 - 3\,000\,000 - 7\,750\,000 =)$ 13 043 000 kronor. Det torde höra ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av fortifikationsförvaltningen fastställa byggnadsprogrammets närmare utformning.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang. Här får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ammunitionsförråd* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 7 750 000 kronor.

[27] **Anordnande av artilleriammunitions- och torpedförråd.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1948 års statsverksproposition anvisade riksdagen för budgetåret 1948/49 ett investeringsanslag av 300 000 kronor till påbörjande av ett till 605 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1946 kostnadsberäknat fullträffsäkert artilleriammunitions- och torpedförråd.

Vidare anvisade riksdagen efter förslag av Kungl. Maj:t i 1950 års statsverksproposition 400 000 kronor för fortsatt utbyggnad av förenämnda förråd och för påbörjande av en liknande anläggning.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition och propositionen 1951:2 har riksdagen sedermera anvisat ytterligare 485 000 kronor för slutförande av de båda anläggningarna.

Sedan fortifikationsförvaltningen i sina medelsäskanden för innevarande budgetår beräknat totalkostnaderna för omförmälda anläggningar till sammanlagt 1 710 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1951 samt vidare äskat medel för utförande av vissa ytterligare anläggningar, vilka kostnadsberäknats till sammanlagt 2 155 000 kronor, anvisade riksdagen 500 000 kronor för fortsatt utförande av de redan påbörjade anläggningarna.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår anmäler *fortifikationsförvaltningen* att totalkostnaderna för de båda beslutade anläggningarna enligt prisläget den 1 april 1952 beräknas till 1 925 000 kronor. Då riksdagen anvisat sammanlagt 1 685 000 kronor, erfordras ytterligare 240 000 kronor för att slutföra anläggningarna.

Ämbetsverket föreslår vidare att medel skall anvisas för vissa arbeten

som icke tidigare beslutats. De sammanlagda kostnaderna härför beräknas till 3 580 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1952. Härav äskas 1 960 000 kronor för nästa budgetår. Beloppet avses för uppförande av tjänstebostad och förläggingsutrymme vid den ena av de beslutade anläggningarna (100 000 kronor), för anordnande av en vårdlokal vid en äldre anläggning (60 000 kronor) samt för påbörjande av två nya anläggningar (1 800 000 kronor). De sistnämnda anläggningarna beräknas totalt kosta 2 900 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen äskar således sammanlagt (240 000 + 1 960 000 =) 2 200 000 kronor för nästa budgetår.

Fortifikationsförvaltningen har sedermera i särskild skrivelse den 28 november 1952 hemställt, att förenämnda belopp om 240 000 kronor måtte anvisas å tilläggsstat.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Jag kan icke tillstyrka att byggnadsprogrammet utökas i annan mån än med den till 60 000 kronor kostnadsberäknade vårdlokalen. Kostnadsökningarna på de anläggningar som nu är under byggnad torde böra täckas av anslag för nästa budgetår. Härför beräknar jag 240 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra (60 000 + 240 000 =) 300 000 kronor.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av artilleriammunitions- och torpedförråd* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

[28] **Uppställningsplatser för radarstationer.** För detta ändamål har 1950—1952 års riksdagar för budgetåren 1950/53 anvisat sammanlagt 12 000 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår anmäler *fortifikationsförvaltningen* att de sålunda anvisade medlen jämte 1 221 000 kronor under äldre anslag beräknas vara tillräckliga för fullbordande av redan påbörjade anläggningar. Totalkostnaden för dessa beräknas nämligen till 13 221 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1952. Främst på grund av prisstegringar har emellertid vissa anläggningar för en kostnad av 3 200 000 kronor ännu ej kunnat igångsättas.

Efter direktiv av överbefälhavaren framlägger ämbetsverket nu förslag om anordnande av ytterligare ett antal uppställningsplatser och förråd för radarmateriel. Totalkostnaderna för detta program — delvis framlagt redan

föregående år — har, inberäknat nyssnämnda belopp av 3 200 000 kronor, beräknats till 47 290 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1952. Då såvitt avser marinen större delen av radarmaterielen redan anskaffats eller kommer att levereras före utgången av år 1954 och samtlig för flygvapnet avsedd radar-materiel beräknas vara levererad före utgången av år 1952, är det angeläget att byggnadsprogrammet genomföres så snabbt som möjligt. För budgetåret 1953/54 har ämbetsverket äskat ett investeringsanslag av 19 830 000 kronor.

I särskild skrivelse den 28 november 1952 har fortifikationsförvaltningen vidare hemställt, att å tilläggsstat för budgetåret 1952/53 måtte för uppställningsplatser för radarstationer vid marinen och flygvapnet anvisas 3 200 000 kronor för att kompensera angivna prisstegringar.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Vidare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Det av fortifikationsförvaltningen framlagda byggnadsprogrammet innebär en väsentlig utökning av det tidigare programmet. Jag är emellertid icke beredd att nu taga ställning till byggnadsprogrammet i dess helhet utan föreslår att för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor för utförande av de mest angelägna anläggningarna. För att kompensera kostnadsökningarna inom det äldre byggnadsprogrammet torde vidare 3 200 000 kronor böra anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår.

Till frågan om anvisande av sistnämnda medel återkommer jag i annat sammanhang denna dag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppställningsplatser för radarstationer* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor.

[29] **Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier.** För detta ändamål har 1951 och 1952 års riksdagar för budgetåren 1951/53 anvisat sammanlagt 9 000 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen disponerar därjämte för samma ändamål 100 000 kronor av äldre anslag. Anslagsmedlen är avsedda för kustartillerianläggningar på fem platser. Totalkostnaderna enligt prisläget den 1 april 1951 beräknades i fortifikationsförvaltningens medelsäskanden för innevarande budgetår till 13 350 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår anmäler *fortifikationsförvaltningen* att totalkostnaderna för de beslutade arbetena numera, enligt prisläget den 1 april 1952, beräknas till 14 900 000 kronor. Härav erfordras för nästa budgetår 5 800 000 kronor. Ytterligare medelsanvisning för dessa ändamål skulle icke därefter erfordras.

Ämbetsverket erinrar om att chefen för marinen till Kungl. Maj:t överlämnat utredning med förslag till omsättning av kustartilleriets artilleriesmateriel för budgetåren 1953/59. I avvaktan på prövningen av detta förslag har ämbetsverket, i enlighet med direktiv av överbefälhavaren, för budgetåret 1953/54 icke uppgjort några beräkningar över medelsbehovet för sådana byggnadsobjekt, som avses bli påbörjade senare än budgetåret 1953/54. Detta innebär att vissa byggnadsobjekt som anmälades i medelsäskandena för innevarande budgetår icke nu ånyo framlagts. Fortifikationsförvaltningen föreslår nu att medel anvisas för påbörjande av arbeten å fem nya batteriplatser och för vissa kompletteringar av tidigare utförda anläggningar. Totalkostnaderna för det sålunda föreslagna byggnadsprogrammet beräknas, enligt prisläget den 1 april 1952, till 10 510 000 kronor, varav 5 610 000 kronor äskas för nästa budgetår.

Fortifikationsförvaltningen hemställer alltså att för nästa budgetår anvisas (5 800 000 + 5 610 000 =) 11 410 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen hemställer sedermera i särskild skrivelse den 28 november 1952 att för ändamålet måtte anvisas 1 000 000 kronor å tilläggsstat.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Jag får erinra om att jag tidigare denna dag å driftbudgeten framlagt förslag till plan för anskaffning av vapenmateriel m. m. för marinen. Såvitt avser kustartilleriet räknas i planen med såväl nyanskaffning av artilleripjäser som övertagande av äldre pjäser från flottan och vissa moderniseringar. Planen avses skola genomföras inom den nuvarande organisationens ram. I samband med planens genomförande förutsattes emellertid att vissa äldre batterier som numera minskat i betydelse skall nedläggas och att pjäser i stället i vissa fall uppställas på andra platser där behov av kustartilleri har blivit mera framträdande.

De av fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår föreslagna åtgärderna ansluter sig till vad som förutsatts i materielplanen. Jag kan emellertid icke tillstyrka att hela det föreslagna byggnadsprogrammet nu fastställas utan förordar att arbeten i första hand får igångsättas för fem nya batterier, varjämte vissa ändringsarbeten i samband med ombestyckning av lätta batterier bör få utföras. De sammanlagda kostnaderna för de här förordade åtgärderna beräknas till 8 900 000 kronor.

Medelsbehovet för nästa budgetår för fullföljande av det tidigare beslutade byggnadsprogrammet och för påbörjande av nu föreslagna åtgärder beräknar jag till 6 500 000 kronor. Jag kan icke tillstyrka att medel för ändamålet anvisas på tilläggsstat. Anslagshöjningen utgör 2 000 000 kronor.

Vid bifall till mina förslag skulle för fullbordande av byggnadsprogrammen erfordras ytterligare medelsanvisning efter nästa budgetår om (5 800 000 + 8 900 000 — 6 500 000 =) 8 200 000 kronor.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 6 500 000 kronor.

[30] **Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen.** Sedan överbefälhavaren i skrivelse den 23 september 1946 gjort framställning om anvisande av medel för att genomföra omorganisation av luftbevakningen i vissa delar av riket, har 1947—1949 samt 1951 och 1952 års riksdagar till anordnande av lokaler för luftbevakningen anvisat sammanlagt 11 450 000 kronor. Därutöver står ett belopp av 315 000 kronor till förfogande av äldre anslag, varför sammanlagt 11 765 000 kronor kan utnyttjas för ändamålet. Enligt fortifikationsförvaltningens medelsaskanden för innevarande budgetår beräknades de sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande arbeten till 32 465 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1951.

I sina medelsaskanden för nästa budgetår anmäler *fortifikationsförvaltningen* att totalkostnaderna för anordnande av luftbevakningslokaler enligt nyssnämnda utbyggnadsprogram numera, enligt prisläget den 1 april 1952, beräknas till 36 800 000 kronor. För fullföljande av detta byggnadsprogram skulle således erfordras (36 800 000 — 11 765 000 =) 25 035 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen framhåller emellertid att ifrågavarande byggnadsprogram med hänsyn till den tekniska utvecklingen måste omarbetas. Enligt verkställda beräkningar skulle sålunda totalt 51 200 000 kronor erfordras. Ämbetsverket anser det dock icke möjligt att nu med säkerhet ange en slutlig kostnadsram för erforderliga byggnadsåtgärder. Det angivna beloppet måste därför anses som preliminärt.

För utbetalningar under budgetåret 1953/54 för det sålunda framlagda byggnadsprogrammet äskar ämbetsverket 9 000 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har sedermera i särskild skrivelse den 28 november 1952 hemställt, att 2 800 000 kronor måtte anvisas å tilläggsstat. Enligt uppgift i fortifikationsförvaltningens medelsaskanden har merkostnader uppkommit å äldre anläggningar till ett belopp av 3 725 000 kronor.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Den avsevärda kostnadsökningen för byggnadsprogrammet för luftbevakningen inger onekligen betänkligheter. Medan kostnaderna för programmet

föregående år beräknades till i runt tal 32 500 000 kronor — motsvarande enligt 1952 års prisläge 36 800 000 kronor — uppskattar fortifikationsförvaltningen kostnaderna numera till icke mindre än 51 200 000 kronor. De nu framlagda beräkningarna innebär alltså en av teknikens utveckling betingad kostnadsökning av inemot 15 000 000 kronor. Icke ens det nu anmälda högre beloppet anses med säkerhet vara tillräckligt. En så avsevärd kostnadsökning inger onekligen betänkligheter, och jag anser därför erforderligt, att möjligheterna till kostnadsminskningar närmare undersökes. I avvaktan därpå föreslår jag att erforderliga byggnadsåtgärder tills vidare får fullföljas inom den nyss angivna kostnadsramen, 36 800 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1952.

Medelsbehovet för nästa budgetår beräknar jag till 3 500 000 kronor, eller 1 000 000 kronor mer än vad som anvisats å riksstaten för innevarande budgetår.

Inträffade kostnadsökningar å äldre anläggningar har föranlett att inom anvisade anslag icke kunnat beredas erforderligt utrymme för vissa angelägena arbeten, vilka därför har måst uppskjutas till men för den planmässiga utbyggnaden av luftbevakningen. Jag förordar med hänsyn härtill att 2 800 000 kronor anvisas å tilläggsstat.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang denna dag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor.

[31] **Tygmaterielförråd i berg.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1944 års statsverksproposition anvisade riksdagen för budgetåret 1944/45 ett investeringsanslag av 24 000 000 kronor till Vissa byggnadsarbeten m. m. Inom ramen för detta anslag avsågs för uppförande av en friliggande central tygverkstad i Göteborg vid Göteborgs luftvärnsskär ett belopp av 1 470 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1941.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1952 års statsverksproposition har riksdagen sedermera medgivit att för den friliggande verkstaden avsedda medel får disponeras för anläggande av en tygverkstad i berg för Göteborgs garnison. Kostnaderna för anläggningen har beräknats till 7 100 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1951. Av de äldre anslagsmedlen beräknas 2 800 000 kronor vara disponibla för berganläggningen.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår anmäler *fortifikationsförvaltningen* att totalkostnaden för anläggningen numera, enligt prisläget den 1 april 1952, beräknas till 8 200 000 kronor. Medelsbehovet för tiden intill utgången av budgetåret 1953/54 beräknas till 3 800 000 kronor. Ett ytterligare belopp av 1 000 000 kronor erfordras sålunda. Ämbetsverket hemställer, att detta belopp måtte anvisas.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition och propositionen 1951:2 anvisade riksdagen för budgetåren 1950/52 tillhoppa 3 000 000 kronor till Tygmaterielförråd i berg. Av detta belopp avsågs 1 000 000 kronor för påbörjande av tygmaterielförråd och tygverkstad för Bodens tygstation, omfattande en förråds- och verkstadsyta om 6 000 kvadratmeter och enligt prisläget den 1 juli 1948 kostnadsberäknad till 4 100 000 kronor.

Såsom närmare framgår av 1952 års statsverksproposition (bil. 25 s. 39) beräknades kostnaden för anläggningen enligt prisläget den 1 april 1951 preliminärt — efter viss utökning av byggnadsprogrammet — till 9 800 000 kronor. Å tilläggsstat för budgetåret 1951/52 och å riksstaten för budgetåret 1952/53 anvisade 1952 års riksdag sammanlagt 1 500 000 kronor för fortsätta arbeten med ifrågavarande anläggning.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår anmäler fortifikationsförvaltningen att totalkostnaden för anläggningen numera, enligt prisläget den 1 april 1952, beräknas till 11 100 000 kronor. För budgetåret 1953/54 anses 4 000 000 kronor erforderliga.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1946:121 anvisade riksdagen för budgetåret 1946/47 ett investeringsanslag av 32 000 000 kronor till Vissa byggnadsarbeten m. m. Inom ramen för detta anslag beräknades 1 101 600 kronor för att uppföra en tyg- och optisk verkstad i berg för Norrlands trängkår (numera Norrlands trängregemente), Västernorrlands regemente och Sundsvalls luftvärnskår samt i anslutning härtill 133 000 kronor för ett förråd för handvapenammunition. Tillhoppa beräknades enligt prisläget den 1 juli 1941 ett belopp av 1 234 600 kronor vara erforderligt, motsvarande 1 922 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1951.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår anför fortifikationsförvaltningen bland annat följande. Utsprängningen av anläggningen har utförts i huvudsaklig överensstämmelse med ett av Kungl. Maj:t fastställt förslag, som i stort sett beräknats kunna inrymmas inom den av riksdagen fastställda kostnadsramen. Ansvällningen av reparationstjänsten, föranledd av ökad motorisering och tillkomsten av radar, nödvändiggör en rationalisering av verkstadsdriften. Vidare saknar det ursprungliga förslaget för driften nödvändiga lokaler, materielförråd, personalutrymmen och vaktbostad. Den ändrade krigsorganisationen har även medfört ändring beträffande sammansättningen av handvapenammunitionen. Detta nödvändiggör vissa ändringsarbeten för att anläggningen skall kunna nyttjas för avsett ändamål. För anläggningens färdigställande erforderliga medel beräknas till 1 400 000 kronor. Ämbetsverket hemställer, att detta belopp måtte anvisas.

I sina medelsäskanden framhåller fortifikationsförvaltningen vidare att chefen för armén anmält behov av skyddsrum för centralinstru-

ment. Då luftvärnet under de närmaste åren kommer att tillföras nya dylika instrument, erfordras för att instrumenten framdeles skall kunna utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt, att de uppställas i berg- eller betongskyddsrum, vilka med hänsyn till materielens kostnad och oersättlighet bör göras fullträffsäkra. Uppställningsplatserna bör samtidigt kunna utnyttjas som förråd för materielen, varav hälften bör beredas plats i bergskyddsrum och återstoden i betongskyddsrum. Kostnaderna för de erforderliga lokalerna beräknas enligt prisläget den 1 april 1952 till 4 000 000 kronor. Med hänsyn till anbefalld medelsbegränsning har för budgetåret 1953/54 beräknats ett medelsbehov av 1 300 000 kronor. Ämbetsverket hemställer, att detta belopp måtte anvisas.

Fortifikationsförvaltningen hemställer sedermera i särskild skrivelse den 28 november 1952, att för ändamålet 2 500 000 kronor anvisas å tilläggsstat.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

De anmälda merkostnaderna för tygverkstaden i Göteborg och Bodens tygstation synes vara ofrånkomliga. Jag föreslår att för nästa budgetår 4 000 000 kronor anvisas i första hand för fullföljande av dessa båda anläggningar. Huruvida den föreslagna utökningen av byggnadsprogrammet för tyg- och optiska verkstaden skall komma till stånd under nästa budgetår torde få bli beroende av i vad mån det föreslagna anslagsbeloppet visar sig förslå även därtill. Jag kan icke tillstyrka att beslut nu fattas om anordnande av skyddsrum för centralinstrument. Anslagsmedel å tilläggsstat anser jag icke erforderliga.

Anslagshöjningen utgör 3 000 000 kronor.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tygmaterielförråd i berg* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

[32] **Utvidgning av flygverkstad.** För detta ändamål har 1951 och 1952 års riksdagar för budgetåren 1951/53 anvisat sammanlagt 2 000 000 kronor. Anläggningen beräknades enligt prisläget den 1 april 1951 komma att draga en kostnad av 2 520 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår anmäler *fortifikationsförvaltningen* att kostnaden för ifrågavarande anläggning numera, enligt prisläget den 1 april 1952, beräknas till 2 750 000 kronor. Härtill kommer vissa nytillkommande arbetsobjekt till en beräknad kostnad av 1 500 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet beräknas således till (2 750 000 +

1 500 000 ==) 4 250 000 kronor. Enär 2 000 000 kronor redan anvisats, hemställer fortifikationsförvaltningen att för nästa budgetår (4 250 000 — 2 000 000 ==) 2 250 000 kronor måtte anvisas.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Jag kan icke nu tillstyrka att byggnadsprogrammet utvidgas. För slutförande av de redan beslutade arbetena torde 750 000 kronor böra anvisas för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utvidgning av flygverkstad* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 750 000 kronor.

[33] **Fullträffsäkra uppehållsplatser.** Detta anslag avses för anordnande av fullträffsäkra uppehållsplatser för såväl militära som civila myndigheter.

För ifrågavarande ändamål har 1951 och 1952 års riksdagar under Befästningars delfond för budgetåren 1950/53 anvisat sammanlagt 22 800 000 kronor. Utöver dessa anslagsmedel har för samma ändamål tillhopa 5 595 000 kronor ställts till förfogande av vissa under statens allmänna fastighetsfond anvisade anslag m. m. Den sammanlagda medelstillgången för utförande av fullträffsäkra uppehållsplatser utgör således (22 800 000 + 5 595 000 ==) 28 395 000 kronor.

Enligt en i fortifikationsförvaltningens medelsäskanden för nästa budgetår intagen sammanställning avses 12 725 000 kronor av dessa anslagsmedel för lokaler för militära staber m. m., medan återstoden, 15 670 000 kronor, står till förfogande för vissa civila myndigheters behov. Utbyggnaden av anläggningarna sker efter en av överbefälhavaren efter samråd med berörda myndigheter upprättad generalplan. Kostnaderna för dennas genomförande beräknades enligt medelsäskandena för innevarande budgetår till 56 225 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1951.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår anmäler *fortifikationsförvaltningen* att totalkostnaderna för detta byggnadsprogram numera, enligt prisläget den 1 april 1952, beräknas till 63 900 000 kronor. För fullföljande av byggnadsprogrammet erfordras alltså (63 900 000 — 28 395 000 ==) 35 505 000 kronor. Den fortgående utvecklingen inom krigstekniken medför emellertid krav på att såväl det militära som civila försvaret anpassar sig efter de tekniska erfarenheter, som vinnas ej blott genom forskning utan även vid studium av krigshändelser. Under hänsynstagande härtill måste överbefälhavarens generalplan för de gemensamma uppehållsplatserna undergå

en fortlöpande översyn. Härigenom ändras kraven på anläggningarnas utförning med avseende på erforderliga utrymmen, signal-, närförsvars- och skyddsanordningar. En omkastning av anläggningarnas angelägenhetsgrad nödvändiggöres även. Fortifikationsförvaltningen framlägger därför nu ett nytt byggnadsprogram, vilket i fråga om antalet byggnadsobjekt skiljer sig från föregående års såtillvida, att antalet byggnadsobjekt ökats med sex till en beräknad kostnad av 1 760 000 kronor. Tiden för såväl anläggningarnas påbörjande som deras färdigställande blir även i viss mån förskjuten. Framför allt innebär dock det nya byggnadsprogrammet en utvidgning rent kostnadsmässigt sett, i det att totalkostnaden enligt prisläget den 1 april 1952 beräknas till 79 600 000 kronor. Kostnadsökningen är en följd av behovet av omfattande signalanläggningar vid vissa av de under utbyggnad varande anläggningarna, för vilket ändamål beräknas en ytterligare kostnad av tillhopa 2 200 000 kronor. För vissa uppehållsplatser bör materiel för inredning av förrådsutrymmen anskaffas redan i fredstid. Härför beräknas 300 000 kronor. På grund av vissa med planläggningen sammanhängande osäkra faktorer har vidare hittills beräknats blott lägre belopp för en av anläggningarna. Denna, som anses böra påbörjas innevarande budgetår, har nu beräknats kosta totalt 11 300 000 kronor. Slutligen erfordras för sådana närförsvarsanordningar, vilkas utförande ej kan uppskjutas till ett eventuellt beredskapsläge, ett belopp av 3 500 000 kronor.

För budgetåret 1953/54 beräknar fortifikationsförvaltningen det totala medelsbehovet till 22 500 000 kronor, varav för försvarets del 11 240 000 kronor, för civilförsvarsstyrelsens del 8 000 000 kronor och för övriga statliga myndigheter, vilka avses erhålla utrymmen i de gemensamma uppehållsplatserna — telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen, generalpoststyrelsen, radiotjänst, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och sjukvårdsberedskapsnämnden — 3 260 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen hemställer sålunda, att 22 500 000 kronor måtte anvisas.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Enligt de principer som fastställts vid 1951 års riksdag skall för anordnandet av bergum, gemensamma för militära och civila myndigheter, tillämpas en centralt uppgjord plan. Samtliga kostnader för ifrågavarande uppehållsplatser skall redovisas under försvarets fastighetsfond. De medel, som för motsvarande ändamål tidigare anvisats å andra fonder, har även, i den mån de icke belöper på rent civila anläggningar, överförts till försvarets fastighetsfond.

Av fortifikationsförvaltningens redogörelse framgår, att totalkostnaderna för de i överbefälhavarens hittills gällande generalplan ingående arbetena en-

ligt prisläget den 1 april 1952 beräknas uppgå till 63 900 000 kronor. Med hänsyn till den tekniska utvecklingen på området har dock generalplanen måst revideras samt anläggningarnas antal och omfattning utökas. Detta beräknas medföra en avsevärd kostnadsökning. Totalkostnaderna för den nu framlagda planens genomförande uppskattas sålunda till 79 600 000 kronor.

Det är givetvis av vikt att man vid utbyggnaden av dessa ur det totala försvarets synpunkt så betydelsefulla anläggningar tillvaratager de senaste tekniska och militära rönen. Jag anser mig därför böra tillstyrka att den fortsatta utbyggnaden av de fullträffsäkra uppehållsplatserna sker efter i huvudsak den nu framlagda, överarbetade planen. Utbyggnadstakten måste dock självfallet anpassas efter tillgången på anslagsmedel och byggnadskvot.

Enligt verkställda beräkningar rörande kostnadernas fördelning mellan försvaret och de civila myndigheterna skulle försvarets andel uppgå till omkring 48,5 % av den totala statliga investeringen (exklusive luftbevakningslokaler). Av de anslagsmedel som hittills ställts till förfogande har emellertid försvaret erhållit endast omkring 44 %. Denna eftersläpning beträffande medelsanvisningen för de militära delarna av programmet har medfört vissa svårigheter vid programmets genomförande. En jämförelsevis större medelstillsättning för militära ändamål synes därför erforderlig.

Enligt fortifikationsförvaltningens förslag skulle för nästa budgetår 22 500 000 kronor anvisas till fullträffsäkra uppehållsplatser. Av tidigare anförda skäl kan jag emellertid icke tillstyrka att för ändamålet anvisas mer än 10 000 000 kronor. Härav torde 5 500 000 kronor böra avses för militära ändamål, medan återstoden, 4 500 000 kronor, förutsättes skola fördelas mellan ifrågakommande civila ändamål.

I förhållande till anslaget för innevarande budgetår, 11 000 000 kronor, innebär mitt förslag en anslagsminskning med 1 000 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fullträffsäkra uppehållsplatser* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor.

[34] **Flyttning av Stockholms örlogsbas.** I sitt den 15 november 1951 avgivna betänkande framlade 1948 års örlogsbasutredning förslag angående flyttning av Stockholms örlogsbas till Stockholms södra skärgård (SOU 1951: 46).

Efter slutförd remissbehandling av betänkandet anförde jag vid anmälan av propositionen 1952:166 (s. 18) att jag, ehuru utredningens förslag i allt väsentligt tillstyrkts i de avgivna yttrandena, med hänsyn till frågans ekonomiska räckvidd icke var beredd att då framlägga förslag i fråga om örlogsbasens förflyttning. Emellertid ansåg jag erforderligt att omedelbart säkra kronans behov av mark för flottans behov inom ifrågavarande del av Stockholms skärgård. Ett beslut om dylika markförvärv ansågs

vara motiverat med hänsyn till de marina anläggningar, som redan hade av statsmakterna beslutats, och innebar alltså intet föregripande av ställningstagandet till utredningens förslag rörande örlogsbasens förflyttning. Jag föreslog därför att i marinens anslag till vissa markförvärv för budgetåret 1952/53 skulle beräknas medel, 3 400 000 kronor, för de av örlogsbasutredningen förutsatta markförvärven.

Riksdagen anvisade för budgetåret 1952/53 under marinens delfond till Vissa markförvärv 4 500 000 kronor, i vilket belopp inräknats angivna 3 400 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår framhåller *fortifikationsförvaltningen*, att ämbetsverket ännu icke är berett att framlägga slutgiltigt äskande i frågan. Då det emellertid är önskvärt, att de planerade anläggningarna snarast möjligt kan påbörjas, anmäler ämbetsverket nu det preliminärt beräknade belopp, som örlogsbasutredningen ansåg erforderligt för utbyggnaden under det första budgetåret, nämligen för anläggningarna å Muskö och Berga 8 500 000 kronor enligt prisläget sista kvartalet 1950. Härifrån avgår förenämnda belopp av 3 400 000 kronor, som avsetts för markförvärv. Det återstående medelsbehovet, (8 500 000 — 3 400 000 =) 5 100 000 kronor, har ämbetsverket nu anmält.

Departementschefen.

Beredningen inom försvarsdepartementet av frågan om flyttning av Stockholms örlogsbas är ännu icke avslutad. Jag föreslår emellertid att å riksstaten för nästa budgetår, i avvaktan på proposition i ämnet, beräknas ett investeringsanslag å 460 000 kronor, närmast avsett för bestridande av utredningskostnader.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Flyttning av Stockholms örlogsbas* för budgetåret 1953/54 beräkna ett investeringsanslag av 460 000 kronor.

[35] **Övriga befästningsarbeten.** Å riksstaten för innevarande budgetår är för detta ändamål uppfört ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor.

I det föregående har redogjorts för fortifikationsförvaltningens medelsäskanden för nästa budgetår i den mån de kunnat hänföras till de förlöpande investeringsanslagen under befästningars delfond eller ock varit av den natur att särskilda anslag ansetts böra anvisas i anledning av äskandena. Fortifikationsförvaltningen har emellertid därutöver äskat medel för ett flertal andra byggnadsarbeten m. m. av beskaffenhet att böra bestridas av investeringsanslag under denna delfond. Det sammanlagda medelsbehovet under nästa budgetår för dessa ändamål har beräknats till omkring 30 000 000 kronor. En närmare redogörelse för förslagens innebörd torde icke böra lämnas till statsrådsprotokollet, utan närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Den begränsade ekonomiska ramen kan inrymma medel för här avsedda byggnadsobjekt i allenast mycket obetydlig omfattning. För att möjliggöra att de mest angelägna arbetena skall kunna komma till stånd föreslår jag att under förevarande anslagsrubrik anvisas ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor, eller 3 000 000 kronor mindre än anslaget för innevarande budgetår. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare utredning rörande de olika arbetenas angelägenhetsgrad fatta beslut om anslagsmedlens fördelning.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övriga befästningsarbeten* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

B. FÖRSVARETS FABRIKSFOND.

[36] **Anskaffning av maskiner och utrustning m. m. för försvarets fabriksstyrelse.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1952 års statsverksproposition och propositionen 1952: 2 har riksdagen för detta ändamål anvisat 2 000 000 kronor, varav 1 000 000 kronor å tilläggsstat för budgetåret 1951/52 och 1 000 000 kronor å riksstaten för budgetåret 1952/53.

Försvarets fabriksstyrelse (skr. ¹⁵/₈ 1952) framhåller att anskaffningsvärdet av fabriksverkets maskinpark, som den 1 juli 1944 utgjorde 17,4 miljoner kronor, den 30 juni 1952 ökats till över 24 miljoner kronor. Under innevarande budgetår kommer omkring 2 miljoner kronor att investeras, men maskinkapitalet synes till följd av utrangeringar komma att ökas endast till 25 miljoner kronor. Emedan en stor del av maskinbeståndet nyanskaffats under krigsåren, har anslaget under tidigare budgetår kunnat begränsas till 1 000 000 kronor, vilket även motiverats av att möjlighet då saknats att från utlandet beställa maskiner annat än i mycket begränsad omfattning. Emellertid har maskinpriserna alltsedan krigsåren undergått en fortlöpande höjning, vilket numera lett därhän, att ett anslag av 1 000 000 kronor icke förslår ens till den mycket begränsade maskinanskaffning, som tidigare kunnat ske. Inom den mekaniska verkstadsindustrien sker ersättningsanskaffning i regel årligen med omkring 10 % av anskaffningsvärdet å maskinparken. Efter denna beräkningsgrund bör styrelsen för sådan anskaffning icke disponera mindre än 2 500 000 kronor. Behovet härav har nu i hög grad aktualiserats. Den tekniska utvecklingen har lett fram till mera automatiserade tillverkningsmetoder. Då de tillverkningar som bedrivs inom fabriksverket i stor utsträckning erfordrar komplicerade specialmaskiner, vilka ofta icke eller endast i ringa omfattning kan användas för andra tillverkningar, nödgas verket hålla en relativt stor maskinpark, vilken måste förnyas och kompletteras i takt med

den tekniska utvecklingen. Styrelsen föreslår, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföres med 2 500 000 kronor.

Under en annan anslagsrubrik, Anskaffning av maskiner och utrustning för vissa fabriker och anläggningar, äskar fabriksstyrelsen för nästa budgetår ytterligare 5 111 000 kronor. Av framställningen inhämtas i huvudsak följande.

Enligt en tidigare gällande generalplan skulle en ny verktygsavdelning inrättas i Karlsborg genom att utnyttja en byggnad, som nu användes för bostadsändamål. Att inom överskådlig framtid kunna utnyttja den avsedda byggnaden till verktygsavdelning synes icke kunna ske. Tillverkningskapaciteten vid ifrågavarande anläggning har numera ökat, vilket medfört att även verktygsavdelningen successivt måst utökas. Detta har endast kunnat ske genom att för verktygsavdelningen har ianspråktagits utrymmen, som varit avsedda för de produktiva avdelningarna. Styrelsen har därför i sina medelsäskanden under annan rubrik föreslagit, att en ny byggnad för verktygsavdelningen uppföres. Den maskinanskaffning, som erfordras för en sålunda utökad verktygsavdelning, har beräknats draga en kostnad av 201 000 kronor.

Vid ammunitionsfabriken i Karlsborg har, bland annat, upptagits tillverkning av lös ammunition för vissa handvapen. Härvid har, bland annat, vissa förhyrda maskiner kommit till användning. Maskinerna bör emellertid återställas. För att anskaffa maskiner såsom ersättning för de återlämnade erfordras ett belopp av 800 000 kronor.

För att vid ammunitionsfabriken i Karlsborg anskaffa viss särskild maskinutrustning, huvudsakligen bestående av ugnar och ytbehandlingsapparat, är ett belopp av 480 000 kronor erforderligt.

För anskaffning av maskiner för tillverkning av viss materiel vid ammunitionsfabriken Zakrisdal erfordras 250 000 kronor.

För att vid ammunitionsfabriken Zakrisdal anskaffa maskiner såsom ersättning för vissa äldre sådana har fabriksstyrelsen anmält ett medelsbehov av 80 000 kronor.

Modernisering av en viss avdelning vid Åkers krutbruk har visat sig vara nödvändig. Kostnaderna för att i samband härmed anskaffa erforderliga maskiner och annan utrustning har beräknats till 900 000 kronor.

Kostnaderna för anskaffning av maskiner och utrustning till en ammunitionsreservfabrik i berg har beräknats till 1 100 000 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår uppgår till 800 000 kronor.

För kompletterande anskaffning av maskiner vid utrustning av en bergfabrik beräknas kostnaderna till 2 300 000 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till 1 600 000 kronor.

I särskild skrivelse den 15 augusti 1952 hemställer fabriksstyrelsen att 1 975 000 kronor måtte anvisas å tilläggsstat för anskaffning av vissa maskiner för ammunitionsfabrikerna i Zakrisdal och Karlsborg.

Departementschefen.

Fabriksstyrelsens framställningar ger vid handen att ökade medel måste ställas till styrelsens förfogande för maskinanskaffning m. m., om fabriksverket skall kunna tillfredsställande fylla sina uppgifter beträffande krigsmaterielproduktionen. Jag kan emellertid icke förorda att för ändamålet

anvisas mer än 3 400 000 kronor. Beloppet torde böra i sin helhet anvisas under den nuvarande anslagsrubriken. Med beaktande av att vissa reserverade medel å äldre anslag står till styrelsens förfogande för genomförande under innevarande budgetår av de mest angelägna anskaffningarna anser jag mig icke kunna tillstyrka att medel anvisas å tilläggsstat. Anslagshöjningen utgör 2 400 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av maskiner och utrustning m. m. för försvarets fabriksstyrelse* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 3 400 000 kronor.

[37] **Försvarets fabriksverks dispositionsanslag.** I sina medelsäskanden för innevarande budgetår föreslog försvarets fabriksstyrelse att ifrågavarande anslag, som sedan verkets tillkomst årligen upptagits till 100 000 kronor, med hänsyn till uppkomna prisstegringar å byggnadsarbeten måtte upptagas till 200 000 kronor. Då emellertid å anslaget, som är avsett att tagas i anspråk för sådana av ändrade tillverkningar eller rationaliseringar av driften föranledda byggnadsarbeten, som icke kunnat förutses vid anslagsäskandenas avgivande, vid utgången av budgetåret 1950/51 förelåg en reservation av drygt 400 000 kronor, anvisade riksdagen efter förslag av Kungl. Maj:t i 1952 års statsverksproposition för ändamålet ett investeringsanslag med oförändrat belopp, 100 000 kronor.

I skrivelse den 15 augusti 1952 angående medelsäskanden för budgetåret 1953/54 framhåller *försvarets fabriksstyrelse* att vid utgången av budgetåret 1951/52 å anslaget förelåg en reservation av omkring 192 500 kronor, varav emellertid 168 500 kronor redan disponerats enligt bemyndiganden av Kungl. Maj:t. Till förfogande under innevarande budgetår står således endast 24 000 kronor samt årets anslagsbelopp 100 000 kronor, eller tillhoppa 124 000 kronor. Någon reservation kan icke påräknas vid utgången av innevarande budgetår. Styrelsen föreslår, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår upptages till 200 000 kronor.

Departementschefen.

Jag föreslår att anslaget uppföres med oförändrat belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Försvarets fabriksverks dispositionsanslag* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

[38] **Diverse byggnadsarbeten.** I sina medelsäskanden för budgetåret 1951/52 hemställde försvarets fabriksstyrelse om anvisande av 222 000 kronor för uppförande av en portvaktsbostad jämte därtill hörande anord-

ningar för in- och utpassering samt kontroll vid centrala torpedverkstaden ävensom diverse arbeten vid ammunitionsfabriken i Karlsborg och ammunitionsfabriken Zakrisdal. Förenämnda belopp avsåg även ett till 5 000 kronor kostnadsberäknat markförvärv.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition anvisade riksdagen för budgetåret 1951/52 emellertid endast 150 000 kronor till Diverse byggnadsarbeten.

Sedan fabriksstyrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1952/53 hemställt om medel, 90 000 kronor, för fullföljande av förenämnda byggnadsarbeten samt därutöver 822 000 kronor för vissa ytterligare byggnadsföretag, anvisade riksdagen efter förslag av Kungl. Maj:t i 1952 års statsverksproposition och propositionen 1952:2 sammanlagt 620 000 kronor för de mest angelägna av de av styrelsen föreslagna arbetena.

Försvarets fabriksstyrelse äskar nu medel, 440 000 kronor, för slutförande av förenämnda byggnadsobjekt, däri inberäknat kostnaderna för inträffade prisstegringar, 46 000 kronor.

Härutöver hemställer styrelsen om medel, 5 040 000 kronor, för vissa ytterligare byggnadsföretag. Av styrelsens framställning inhämtas i huvudsak följande.

Genom beslut den 20 juni 1952 har Kungl. Maj:t i anledning av en av fabriksstyrelsen gjord framställning om att uppföra två bostadsbyggnader för arbetare vid Åkers krutbruk bemyndigat fabriksstyrelsen att uppföra en sådan byggnad med anlitande intill ett belopp av 250 000 kronor av behållningen å det under försvarets bostadsanskaffningsfond för budgetåret 1945/46 anvisade investeringsanslaget Anordnande av bostäder. Kostnaderna för den återstående bostadsbyggnaden har beräknats till 250 000 kronor.

Vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori har uppförts splittersäkra skyddsrum. Dessa uppfyller ej de krav som numera ställs på luftskyddsrum. För den del av tillverkningen, som för närvarande bedrivs i provisoriska lokaler intill Kungsladugårdsberget, kan lokaler anordnas i berget. Förhandlingar pågår med Eskilstuna stad om dispositionsrätt till erforderlig del av berget. Berganläggningen kan vidare utformas så, att hela gevärsfaktoriets vid behov kan inrymmas där. Kostnaderna för denna första berganläggning beräknas till 2 100 000 kronor.

Även vid centrala torpedverkstaden är ett nytt luftskyddsrum erforderligt, när det där redan befintliga med hänsyn till nuvarande anspråk på luftskyddsrum icke är tillfyllest. Kostnaderna beräknas till 900 000 kronor.

Bostäder för de för driften närmast ansvariga bör anordnas vid centrala torpedverkstaden. Ämbetsverket föreslår, att bostäder uppföres för överingenjören, fabrikschefen, en fabriksingenjör, en arbetsledare, en reparatör och en eldare. Kostnaderna härför beräknas till 465 000 kronor.

Vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori erfordras vidare utökning av tillgängliga förrådsutrymmen och vissa driftslokaler. För ändamålet kan de nuvarande båda garageutrymmena, som är belägna i nära anslutning till verkstäderna, tagas i anspråk under förutsättning, att en ny garagebyggnad uppföres, avsedd för fabriakens samtliga fordon. Kostnaderna för garagebyggnaden beräknas uppgå till 50 000 kronor.

Vid tvätt- och reparationsanstalten i Långsele föreligger behov av att i rationaliseringssyfte övergå till större lastbilar med hänsyn till de vid denna anstalt förekommande långa körsträckorna. Vidare måste bilparcken utökas med en bil. Fabriksstyrelsen föreslår att en särskild garagebyggnad uppföres samt att det redan befintliga garaget tages i anspråk som förrådslokal, då brist för närvarande föreligger på sådana lokaler. Kostnaden för den föreslagna garagebyggnaden beräknas till 40 000 kronor.

Den snabba utvecklingen inom ammunitionsfabriken Zakrisdals tillverkningsområde har medfört krav på utökning av den tekniska personalen i en omfattning, som tidigare icke kunnat förutses. För närvarande råder därför brist på kontorslokaler. Fabriksstyrelsen beräknar att kontorsutrymmen å ytterligare 250 kvadratmeter erfordras. Utrymmena skulle kunna erhållas genom utökning av den nuvarande kontorsbyggnaden, vilket beräknas draga en kostnad av 210 000 kronor.

Vid ammunitionsfabriken Zakrisdal har den sista utbyggnadsetappen avslutats. Driften vid förutvarande ammunitionsfabriken vid Marieberg har överflyttats till Zakrisdalsfabriken. De tidigare iordningställda skyddsrummen är emellertid icke tillfredsställande anordnade. Vederbörande länsstyrelse har på grund därav framlagt förslag till kompletteringsarbeten, vilka av fabriksstyrelsen kostnadsberäknats till 385 000 kronor.

Verktygssavdelningen vid ammunitionsfabriken i Karlsborg har under de senaste åren måst väsentligt utökas, vilket föranlett att utrymmen, avsedda för de egentliga produktionsavdelningarna, delvis tagits i anspråk. En fortsatt utökning av avdelningen är emellertid till följd av brist på erforderliga utrymmen icke möjlig. Fabriksstyrelsen föreslår, att en ny byggnad, kostnadsberäknad till 750 000 kronor, uppföres för verktygssavdelningen samt maskinreparationsavdelningen med smedja och svetsavdelning. Då emellertid 110 000 kronor redan är disponibla för ändamålet, uppgår återstående medelsbehov till 640 000 kronor.

Departementschefen.

Med nuvarande begränsning av försvarets byggnadskvot kan jag icke tillstyrka att för ändamålet anvisas mer än 500 000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Diverse byggnadsarbeten* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Fredrik v. Scheele.

BILAGA 26 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1953

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

SOCIALDEPARTEMENTET.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 ja-
nuari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler följande under socialdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar för budgetåret 1953/54 och yttrar därvid följande.

Statens utlåningsfonder.

[1] **Lånefonden för bostadsbyggande.** Under åberopande av vad jag denna dag anfört i samband med beräkning av anslag till Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån (V p. 61) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lånefonden för bostadsbyggande* för budgetåret 1953/54 beräkna ett investeringsanslag av 475 000 000 kronor.

[2] **Lånefonden för maskinanskaffning inom byggnadsindustrin.** Under hänvisning till vad jag denna dag anfört i samband med beräkning av anslag till Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån (V p. 61) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lånefonden för maskinanskaffning inom byggnadsindustrien* för budgetåret 1953/54 beräkna ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

[3] *Statens bosättningslånefond*. Till bosättningslånefonden har hittills anvisats tillhoppa 54 100 200 kronor. För innevarande budgetår har anslaget uppförts med 100 kronor.

Fullmäktige i riksbanken har (skr. 16/10 1952) anförts, att vid utgången av budgetåret 1951/52 ett belopp av 6 477 688 kronor fanns disponibelt å fonden. Under förutsättning av oförändrade bestämmelser för låneverksamheten beräknas någon medelsanvisning för nästa budgetår icke vara erforderlig.

Socialstyrelsen har (skr. 10/11 1952) avlämnat en enligt Kungl. Maj:ts uppdrag verkställd utredning angående bosättningslånen och därvid bl. a. föreslagit, att lånens maximibelopp skall höjas från 2 000 till 3 000 kronor. Främst till följd av denna höjning beräknas bosättningslånefonden behöva förstärkas med 2 000 000 kronor för nästa budgetår.

Departementschefen. Remissbehandlingen av socialstyrelsens förslag är ännu ej avslutad. I avbidan på att ställning toges till förslaget bör anslag till bosättningslånefonden beräknas endast preliminärt. Anslaget bör därvid upptagas till 2 000 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens bosättningslånefond* för budgetåret 1953/54 beräkna ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Fonden för låneunderstöd.

[4] *Tilläggslån till viss bostadsbyggnadsverksamhet*. Åberopande vad jag denna dag anförts i samband med beräkning av anslag till Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån (V p. 61) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Tilläggs-lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet* för budgetåret 1953/54 beräkna ett investeringsanslag av 135 000 000 kronor.

[5] *Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder*. Under hänvisning till vad jag denna dag anförts i samband med beräkning av anslag till Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån (V p. 61) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder* för budgetåret 1953/54 beräkna ett investeringsanslag av 100 kronor.

[6] **Lån till anordnande av kollektiva tvätterier.** På grund av vad jag anfört i samband med beräkning av anslag till Kapitalmedelsförluster och ränteftergifter å vissa bostadsbyggnadslån (V p. 61) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lån till anordnande av kollektiva tvätterier* för budgetåret 1953/54 beräkna ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

[7] **Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler.** Jämlikt kungörelsen den 11 december 1942 (nr 913, ändr. genom nr 354/1945 och 605/1949) om bidrag och lån av statsmedel för anordnande av allmänna samlingslokaler kan lån för sådant ändamål beviljas bolag, förening eller stiftelse för nybyggnad, ombyggnad eller inköp av äldre byggnad. Lån kan också beviljas bolag, förening eller stiftelse, som är ägare av byggnad inrymmande allmänna samlingslokaler men på grund av ekonomiskt trångmål uppenbarligen har svårighet att i tillfredsställande ordning hålla lokalerna tillgängliga för föreningslivet. Lån utgår med högst 50 % eller, när synnerliga skäl är därtill, med högst 75 % av de godkända kostnaderna. Som regel utgör ena hälften av lånet räntefri stående del och andra hälften amorteringsdel.

Till lån till anordnande av allmänna samlingslokaler har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor. Sedan budgetåret 1942/43 har tillhoppa anvisats 24 500 000 kronor.

Statens nämnd för samlingslokaler har (skr. 30/8 1952) lämnat uppgifter, utvisande att nämnden vid utgången av budgetåret 1951/52 tillstyrkt ansökningar med belopp som praktiskt taget motsvarade summan av beviljade anslag. Då därutöver hos nämnden ett antal i princip färdigbehandlade ärenden förelåg, fanns, anför nämnden, vid budgetårsskiftet i realiteten en medelsbrist av ca 1 700 000 kronor.

Behovet av lånemedel för innevarande budgetår uppskattas av nämnden till ca 6 200 000 kronor. Härvid har nämnden förutsatt bl. a., att byggnadskvoten blir i stort sett oförändrad (10—11 milj. kronor), att den med statslån understödda produktionen av samlingslokaler kommer att motsvara minst 80 % av kvoten samt att lånen i genomsnitt utgör 60—65 % av byggnadskostnaderna. Då de disponibla medlen beräknas till (5 000 000 — 1 700 000) 3 300 000 kronor, förutses en medelsbrist. Om man skall kunna undvika att låneverksamheten stagnerar under våren 1953 erfordras därför medel å tilläggsstat för budgetåret 1952/53.

Under antagande av att såväl verksamhetens omfattning som kostnads-

betingelserna blir i stort sett oförändrade, har nämnden angivit anslagsbehovet för budgetåret 1953/54 till 6 000 000 kronor eller, om tilläggsanslag för 1952/53 ej anvisas, 9 000 000 kronor.

Nämnden har sedermera (skr. 29/11 1952) anfört, att nämnden under den gångna delen av innevarande budgetår tillstyrkt låneansökningar i sådan utsträckning att för fortsatt verksamhet återstod mindre än 100 000 kronor av det för budgetåret anvisade anslaget. Att detta förbrukats så snabbt beror på att byggnadstillstånd av sysselsättningspolitiska skäl beviljats för ett väsentligt större antal lokalprojekt än tidigare förutsetts. Utöver den för 1952 till allmänna samlingslokaler avsatta byggnadskvoten (10 000 000 kronor) har byggnadstillstånd lämnats ett antal företag, som i den mån de utföres av företagare som kan efterfråga statslån beräknas kosta inemot 6 000 000 kronor. Då det uppenbarligen förhåller sig så att huvuddelen av ifrågavarande byggnadsföretag inte skulle komma till utförande utan statsunderstöd, skulle det sysselsättningspolitiska syftet bakom de lämnade byggnadstillstånden till väsentlig del förloras om inte ytterligare lånemedel ställes till förfogande. Det sammanlagda behovet av tilläggsanslag uppskattas av nämnden till 5 000 000 kronor.

Statskontoret, som avgivit utlåtande över nämndens framställning den 30/8 1952, hänvisar till att reservationen å anslaget 30 juni 1952 var ca 7 843 000 kronor. Även om den statsunderstödda investeringsverksamheten på förevarande område icke skulle anses böra begränsas torde likväl någon anslagshöjning knappast vara erforderlig.

Departementschefen. Såsom framgår av vad nämnden för samlingslokaler anfört har byggnadstillstånd av sysselsättningspolitiska skäl beviljats för ett relativt stort antal allmänna samlingslokaler. Det är angeläget att dessa företag i den mån så är möjligt finansieras på andra sätt än medelst statslån och därmed följande subvention. I stor utsträckning måste man emellertid räkna med att företagen ej kan komma till stånd utan sådant stöd. Min avsikt är därför att, om låneanslaget på riksstaten ej ger utrymme för lån till ur sysselsättningssynpunkt viktiga företag, föreslå Kungl. Maj:t att i sådana fall bevilja lån med utnyttjande av riksdagens fullmakt att under budgetåret 1952/53, därest arbetsmarknadsläget så påfordrar, inom ramen av ett belopp av 200 000 000 kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag är uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 (prop. 1952: 65, statsutsk. utl. 1952: 73, rd. skr. 1952: 147). På nämnda beredskapsstat har under kapitalbudgeten uppförts ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor till Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler. Förslag om anvisande av medel å tilläggsstat till täckning av sålunda beviljade lån torde senare under vårsessionen få föreläggas riksdagen. Därutöver kan jag inte förorda tilläggsanslag för innevarande budgetår.

Byggnadskvoten för allmänna samlingslokaler har för 1953 höjts till 15 000 000 kronor. Oaktat utrymmet för byggnad av samlingslokaler alltså blir större än nämnden förutsatt vid sin beräkning av anslagsbehovet kan

jag inte tillstyrka, att anslaget för nästa budgetår anvisas med större belopp än 6 000 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Olof Särnmark.

BILAGA 27 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1953

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 2 januari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson, och statsrådet Hjalmar Nilson redogör för de under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärendena angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1953/54, därvid departementschefen anmäler de under punkterna 1—44 upptagna ärendena och statsrådet Hjalmar Nilson de under punkten 45 upptagna ärendena.

Föredragandena yttrar därvid följande.

[1] Investeringsplan för kommunikationsverken.

Investeringsplanens omfattning. I 1952 års statsverksproposition (Bil. 27: kapitalbudgeten: kommunikationsdepartementet) har framlagts investeringsplaner för vissa under kommunikationsdepartementet hörande kapitalfonder, nämligen postverkets, telegrafverkets, statens järnvägars och statens vattenfallsverks fonder, luftfartsfonden samt väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond ävensom för de statliga väginvesteringarna. En liknande redovisning ges i det följande med den förändringen att väginvesteringarna utelämnats. Redogörelsen för dessa har i sin helhet intagits under VI huvudtiteln.

Utfallet 1951/52. I 1952 års statsverksproposition uppskattades investeringsutgifterna under budgetåret 1951/52 för här ifrågavarande ändamål till 679 milj. kr. Såsom framgår av följande sammanställning uppgick emellertid de faktiska utgifterna under budgetåret till 651 milj. kr.

	1951/52	
	Beräknat	Utfall
Postverket	9	8
Telegrafverket	200	199
Statens järnvägar	217	199
Statens vattenfallsverk	220	214
Luftfartsverket	7	7
Förrådsfonden	26	24
Summa milj. kr.	679	651

Under det gångna budgetåret understeg sålunda de faktiska utgifterna med ca 28 milj. kr. de beräknade. Den största avvikelser föreligger i fråga om statens järnvägars investeringar, som överskattats med omkring 18 milj. kr.

Beräkningarna rörande investeringsverksamhetens omfattning under *budgetåret 1952/53* framgår av följande sammanställning.

	1952/53		
	Beräknat i statsverks- prop. 1952	Verkens förslag hösten 1952	Förordat av före- dragandena
Postverket	10	12,7	12,7
Telegrafverket	200	260,8	248,0
Statens järnvägar	275	316,7	311,0
Statens vattenfallsverk	240	294,5	294,5
Luftfartsverket	7	8,0	8,0
Förrådsfonden	29	29,5	29,5
Summa milj. kr.	761	922,2	903,7

För innevarande budgetår tillstyrkes sålunda nu en investeringssumma för de i sammanställningen nämnda verken om ca 904 milj. kr. Beloppet innebär en ökning i förhållande till beräkningarna i föregående års statsverksproposition med ca 143 milj. kr. Höjningen är framförallt motiverad av de kostnadsstegringar, som inträtt sedan den första beräkningen upprättades. Emellertid innebär ändringen också en viss stegring av investeringsvolymen. Denna beror framförallt på den förbättrade arbetskraftstillgången, vilken medfört, att anläggningsarbetena kan bedrivas snabbare än tidigare förutsetts.

På sätt i det följande närmare utvecklas torde erforderliga höjningar av de för varje verk meddelade investeringsramarna bära medgivas, så att medelsförbrukningen kan anpassas till den investeringsnivå, som nu förordas. I fråga om flertalet verk förutsätter detta emellertid att ytterligare anslag anvisas å tilläggsstat för innevarande år. Slutligt beslut beträffande medels-

förbrukningens omfattning budgetåret 1952/53 kan därför meddelas först efter riksdagens behandling av Kungl. Maj:ts förslag i ämnet.

För budgetåret 1953/54 har verksstyrelserna föreslagit investeringsutgifter under kommunikationsverkens kapitalfonder på tillsammans 1 093 milj. kr. Jämfört med de nu beräknade investeringsbeloppen för innevarande budgetår förutsätter verkens förslag sålunda en betydande ytterligare stegring av investeringsverksamheten under nästkommande budgetår eller med inalles ca 190 milj. kr. för samtliga här ifrågavarande kapitalfonder.

Vid den prövning av verksstyrelsernas äskanden, som verkställts inom kommunikationsdepartementet, har det å ena sidan stått klart, att en ytterligare stegring av kommunikationsverkens investeringar i och för sig är i hög grad önskvärd. För stora delar av kommunikationsverkens område hämmas den allmänna verksamheten ännu tekniskt och ekonomiskt av den nödttvungna begränsning av investeringarna, som här hårdare än på de flesta andra områden genomfördes under krigs- och efterkrigsåren. En tydlig eftersläpning av investeringsverksamheten jämfört med andra områden av näringslivet karakteriserar ännu läget för flera av de verksamhetsgrenar, för vilka kommunikationsverken svarar. Därtill kommer, att förändringar i de tekniska och ekonomiska betingelserna för affärsverkens verksamhet i flera avseenden medverkat till att göra vissa av deras investeringar särskilt angelägna och räntabla. Det gäller t. ex. telegrafverkets investeringar för automatisering av telefontrafiken, vilkas påskyndande skulle vara önskvärt och även ekonomiskt synnerligen lönande. Men det gäller i lika grad flera av statens järnvägars aktuella investeringsbehov, i fråga om vilka en ökning av investeringstakten framstår som ett avgörande villkor för strävandena att rationalisera och förbilliga järnvägsdriften. På det hela taget torde det gälla, att kommunikationsverkens nu aktuella investeringar väl kan tävla med investeringsändamål på andra områden av vårt ekonomiska liv i fråga om vikt, angelägenhet och ekonomisk lönsamhet.

Å andra sidan är det alltså lika ofrånkomligt att vid fastställandet av även denna investeringsverksamhets omfattning hänsyn måste tagas till det ekonomiska läget och till det allmänna samhällsekonomiska utrymmet för investeringar.

Den konjunkturbedömning, som utifrån sådana utgångspunkter för den statliga investeringspolitiken blir avgörande för handlandet, ter sig just nu mer än vanligt oviss. En viss avmattning av den privata sektorns investeringsverksamhet torde redan ha inträtt och en fortsatt utveckling i denna riktning är inte utesluten. Men alltså torde läget för vår ekonomi få anses karakteriserat av att våra produktiva resurser i stort sett är väl utnyttjade och av att utrymmet för en expansion av investeringsverksamheten är begränsat. Den fortsatta utvecklingen kan emellertid komma att gå i en riktning, som gör ökade investeringar inom den samhälleliga sektorn och däribland inom kommunikationsverken inte blott möjligare än hittills att genomföra utan även konjunkturpolitiskt och samhällsekonomiskt önskvärdare än tidigare, men helt given är en sådan utveckling inte. Även

en stabilisering vid nuvarande förhållanden är tänkbar, och en ny uppgång av konjunkturen med åtföljande ökad konkurrens om investeringsutrymmet är måhända inte heller utesluten.

De slutsatser beträffande avvägningen av kommunikationsverkens investeringar under nästa budgetår, som detta läge bjudit till, har synts bli, dels att en investeringsverksamhet av minst samma omfattning som under innevarande budgetår bör vara möjlig och samhällsekonomiskt försvarlig, men dels vidare att möjligheter bör föreligga att, vid fortsatt vikande tendens för övrig investeringsverksamhet, förverkliga ytterligare någon stegring av de förstnämnda investeringarna. Utifrån dessa överväganden förordas i det följande, att kommunikationsverkens investeringar utom i vad gäller vattenfallsverket, för nästkommande budgetår, i varje fall tills vidare, fastställas till i stort sett samma omfattning som den nu beräknade för innevarande budgetår, men att de av verken äskade anslagsmedlen anvisas oavkortade, så när som på vissa smärre jämkningar som föranledes av särskilda omständigheter. För vattenfallsverkets vidkommande synes emellertid på grund av den alltjämt bestående nödvändigheten att forcera kraftverksbyggandet och komma fram till en även för torrår betryggande kraftproduktion, någon motsvarande begränsning av investeringsverksamheten icke böra ifrågakomma.

Med hänsyn till det anförda förordas en fördelning av investeringsutrymmet under nästa budgetår i enlighet med följande sammanställning, där för jämförelse även intagits uppgifter rörande den faktiska medelsförbrukningen under 1951/52 och de nu föreslagna investeringsutgifterna för innevarande budgetår. Beloppen är angivna i milj. kr.

	1951/52	1952/53	1953/54	
	Faktiska utgifter	Förordat av före- dragandena	Verkens förslag hösten 1952	Förordat av före- dragandena
Postverket	8	12,7	13,6	12,7
Telegrafverket	199	248,0	315,4	248,0
Statens järnvägar	199	311,0	384,6	311,0
Statens vattenfallsverk	214	294,5	331,5	331,5
Luftfartsverket	7	8,0	8,4	8,0
Förrådsfonden	24	29,5	40,1	35,0
Summa utgifter	651	903,7	1 093,6	946,2

Såsom framgår av det anförda innebär den nu tillstyrkta totala medelsförbrukningen under nästa budgetår en ökning med ca 42 milj. kr. i förhållande till motsvarande siffra för innevarande budgetår. Ökningen faller med 37 milj. kr. på vattenfallsverket och med 5 milj. kr på förrådsfonden.

Som en konsekvens av vad som tidigare uttalats följer, att Kungl. Maj:t under förutsättning av riksdagens medgivande tills vidare bör fastställa ramar för investeringsutgifterna under kommunikationsverkens kapitalfonder i enlighet med vad här förordats. Kungl. Maj:t bör jämväl äga be-

fogenhet att, därest konjunkturutvecklingen och utvecklingen på arbetsmarknaden så synes påkalla, vidga dessa ramar intill den gräns, som för varje verk sättes av anvisade anslag.

Beträffande avvägningen av investeringsutrymmet för de särskilda verken må härefter anföras följande.

Postverket.

Postverkets investeringsutgifter under budgetåret 1951/52 och de av generalpoststyrelsen föreslagna investeringarna under budgetåren 1952/53 och 1953/54 framgår av följande sammanställning över den faktiska och beräknade medelsförbrukningen i milj. kr.

	1951/52	1952/53	1953/54
Posthus m. m.	4,3	6,5	6,5
Anskaffning av automobiler m. m.	0,4	1,1	2,2
Postverkets diligenstrafik, inkl. förvärv av billinjer ..	2,3	3,3	3,3
Förvärv av fastigheter	0,3	0,6	0,9
Övrigt	0,8	1,2	0,7
Summa utgifter	8,1	12,7	13,6

Genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t har postverkets investeringsutgifter begränsats till 9 milj. kr. för budgetåret 1951/52 och 10 milj. kr. för budgetåret 1952/53. Kungl. Maj:t har emellertid förklarat Sig vilja framdeles meddela beslut om höjning av rambeloppet för innevarande budgetår, därest detta kunde anses påkallat med hänsyn till pris- eller lönestegringar.

Under flera av de senaste budgetåren har bristande tillgång på materiel och arbetskraft hindrat genomförandet i full utsträckning av de investeringar, som generalpoststyrelsen planerat, och först under det sistförflutna budgetåret har postverkets totala investeringsutgifter visat tendens att utfylla den fastställda ramen. Den för budgetåret 1951/52 fastställda investeringsramen underskreds sålunda med endast omkring 0,9 milj. kr. För innevarande budgetår beräknar generalpoststyrelsen investeringsutgifterna till ca 12,7 milj. kr., vilket innebär en stegring med 2,7 milj. kr. utöver den våren 1952 fastställda ramen om 10 milj. kr. Endast en del av denna ökning föränaledes av kostnadsstegringar och i övrigt beror den på att leveranser fullgöres snabbare och att takten vid postverkets byggnadsverksamhet ökat till följd av det ändrade konjunkturläget. Hinder synes därför icke böra resas mot den av styrelsen föreslagna ökningen i investeringsutgifterna. För att finansiera denna erfordras emellertid anslag på tilläggsstat för innevarande budgetår av 1,8 milj. kr. Jag avser att senare denna dag tillstyrka styrelsens äskanden härom och föreslår under förutsättning att tilläggsstatsan-slagen beviljas, att ramen för postverkets investeringsutgifter under budgetåret 1952/53 fastställles till 12,7 milj. kr.

För nästa budgetår har generalpoststyrelsen räknat med en ytterligare

ökning av investeringsverksamheten. Den har nämligen beräknats uppgå till ett belopp av ca 13,6 milj. kr. Ökningen faller i huvudsak på anskaffningen av motorfordon för den egentliga poströrelsen. Ehuru ett betydande anskaffningsbehov utan tvivel föreligger, synes investeringsverksamheten likväl tills vidare böra begränsas till den nivå som nu förutses för innevarande budgetår eller ca 12,7 milj. kr. Med hänvisning till vad jag anført rörande investeringsplaneringen i allmänhet, föreslår jag emellertid senare denna dag att de av generalpoststyrelsen äskade anslagen för nästa budgetår anvisas oavkortade.

Telegrafverket.

Telegrafverkets investeringsutgifter under budgetåret 1951/52 och de av styrelsen föreslagna investeringarna under budgetåren 1952/53 och 1953/54 framgår av följande sammanställning över den faktiska och den beräknade medelsförbrukningen i milj. kr.

	1951/52	1952/53	1953/54
Telefonstations- och förrådsbyggnader	8,4	14,4	17,0
Riks- och landskablar m. m.	54,6	76,7	89,6
Telefon- och telegrafstationer	58,1	73,1	103,0
Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar	69,5	82,0	88,0
Radioanläggningar	4,5	8,7	10,6
Inköp av fastigheter	0,3	0,4	0,6
Övrigt	4,0	5,5	6,6
Summa utgifter	199,4	260,8	315,4

Genom beslut av Kungl. Maj:t har investeringsutgifterna under telegrafverkets fond begränsats till 200 milj. kr. för vardera av budgetåren 1951/52 och 1952/53. De faktiska utgifterna under det förra budgetåret har uppgått till 199,4 milj. kr. och således i stort sett motsvarat den fastställda ramen. Vissa brister har härvid uppkommit på anslagen till Telefon- och telegrafstationer samt Nya abonnentanläggningar m. m., vilka förskottsvis täckts med medel från dispositionsanslaget och sedermera avräknats å motsvarande anslag för budgetåret 1952/53.

I 1952 års statsverksproposition anfördes, att telegrafverkets investeringar under innevarande budgetår eventuellt skulle kunna utvidgas, därest statens järnvägars investeringsverksamhet icke skulle komma att ökas i avsedd omfattning. För att möjliggöra en sådan utvidgning föreslogs att en anslagsreserv av 15 milj. kr. under telegrafverkets fond skulle ställas till Kungl. Maj:ts förfogande. Detta blev även riksdagens beslut. Med anledning härav har i samband med att Kungl. Maj:t fastställt ramen för telegrafverkets investeringar under innevarande budgetår föreskrivits, att av de totala anslagen för telefon- och telegrafanläggningar om 194 milj. kr. endast 179 milj. kr. finge tagas i anspråk. Samtidigt förklarade Sig Kungl. Maj:t vilja fram-

deles meddela beslut angående höjning av investeringsramen, därest detta kunde anses motiverat med hänsyn till kostnadsutvecklingen.

Enligt de beräkningar, som telegrafstyrelsen nu framlagt i sina senaste petita, förutses den totala kostnaden för den investeringsvolym som planerats för innevarande budgetår komma att stiga till ett belopp av 237 milj. kr. Styrelsen föreslår emellertid dels att investeringsramen skall fastställas till ett belopp av 243 milj. kr., dels att ramen skall ytterligare vidgas intill 261 milj. kr., därest den för statens järnvägar beräknade investeringsramen icke skulle komma att uppfyllas. Ökningen utöver prisstegringen motiveras dels med att bl. a. styrelsens byggnadsarbeten till följd av lättnaden på arbetsmarknaden förutses bli färdigställda tidigare än beräknat, dels med att den ökande telefontrafiken gör en snabbare automatisering erforderlig. Sedan styrelsen avgivit sina petita har järnvägsstyrelsen meddelat, att den för statens järnvägar fastställda investeringsramen för innevarande budgetår kommer att uppfyllas och att en utvidgning av densamma är önskvärd. Med anledning härav har telegrafstyrelsen under hand föreslagit, att trots detta den av Kungl. Maj:t innehållna anslagsreserven skulle få tagas i anspråk och att således investeringsramen skulle fastställas till 261 milj. kr. Med hänsyn till det förändrade läget på arbetsmarknaden har jag ansett mig kunna till viss del tillmötesgå telegrafverkets framställning. Jag förordar sålunda att ramen för telegrafverkets investeringar under innevarande budgetår utvidgas till 248 milj. kr.

Enär anvisade anslag är otillräckliga för uppnående av nämnda investeringsbelopp, erfordras att å tilläggsstat för budgetåret 1952/53 anvisas ytterligare anslag av 34,9 milj. kr. Därjämte har telegrafstyrelsen hemställt om förstärkning av telegrafverkets rörelsemedel genom anslag å tilläggsstat med 10 milj. kr. Jag tillstyrker i annat sammanhang att beloppen anvisas.

För nästa budgetår beräknar telegrafstyrelsen, under förutsättning av bifall till styrelsens anslagsäskanden, att investeringsutgifterna skall stiga till omkring 315 milj. kr., innebärande en ökning med ca 67 milj. kr. i jämförelse med den av mig nu föreslagna maximiramen för innevarande budgetår. Jag är medveten om att en investeringsvolym av den omfattning telegrafstyrelsen föreslagit är ur flera synpunkter önskvärd. Med hänsyn till vad som inledningsvis anförts under denna punkt, anser jag emellertid, att för telegrafverkets del investeringsvolymen tillsvidare bör hållas oförändrad under nästa budgetår och förordar sålunda, att den fastställs till 248 milj. kr. Jag kommer emellertid senare denna dag att föreslå att de av telegrafverket äskade anslagen i huvudsak anvisas.

Statens järnvägar.

Statens järnvägars investeringsutgifter under budgetåret 1951/52 och de av järnvägsstyrelsen föreslagna investeringarna under budgetåren 1952/53 och 1953/54 framgår av följande sammanställning över den faktiska och beräknade medelsförbrukningen i milj. kr.

	1951/52	1952/53	1953/54
Byggnader och anläggningar	84,3	143,0	179,0
Försvarsberedskap	1,6	5,3	12,0
Rullande materiel	76,4	128,4	146,4
Sjöfartsmateriel	1,4	0,4	6,1
Biltrafik	12,1	15,7	17,0
Inventarier	7,0	11,1	10,1
Övrigt	16,2	12,8	14,0
Summa utgifter	199,0	316,7	384,6

Genom beslut av Kungl. Maj:t har investeringsutgifterna under statens järnvägars fond, exklusive utgifter för förvärv av enskilda järnvägar och liknande finansiella investeringar, begränsats till 217 milj. kr. för budgetåret 1951/52 och 275 milj. kr. för budgetåret 1952/53. Kungl. Maj:t har samtidigt förklarat sig vilja framdeles besluta om höjning av ramen för investeringsutgifterna under innevarande budgetår, därest detta finnes påkallat med hänsyn till löne- eller prisstegringar.

Såsom framgår av nyss anförda sammanställning har statens järnvägars investeringar under budgetåret 1951/52 uppgått till ca 199 milj. kr. och det fastställda rambeloppet har alltså underskridits med omkring 18 milj. kr. Ehuru det för sistlidet budgetår upprättade investeringsprogrammet således icke kunnat i sin helhet genomföras, räknar järnvägsstyrelsen likväl med att under innevarande budgetår investeringsutgifterna skall stiga till ca 317 milj. kr., vilket belopp överstiger den för budgetåret fastställda medelsförbrukningsramen med ca 42 milj. kr. Denna stegring beror i första hand på att kostnaderna för de ursprungligen planerade investeringarna ökat med omkring 25 milj. kr., men också på att vissa utvidgningar av investeringsprogrammet vidtagits. Dessa avser bl. a. bangårdsarbeten vid malmbanan och breddning av blekingenätets järnvägar. På grund av den förutsedda ökningen i investeringsutgifterna äskar styrelsen anslag på tilläggsstat för innevarande budgetår om sammanlagt 29,5 milj. kr. Med hänsyn till att samtliga de planerade anläggningsarbetena såvitt nu kan bedömas, icke torde komma till utförande med den snabbhet järnvägsstyrelsen förutsatt, har jag funnit medelsförbrukningen under budgetåret böra beräknas till högst 311 milj. kr. De erforderliga anslagen å tilläggsstat kan på grund därav begränsas till ca 26 milj. kr. Under förutsättning att dessa anslag anvisas, förordar jag, att rambeloppet för statens järnvägars investeringar under budgetåret 1952/53 höjes till 311 milj. kr.

För nästa budgetår har järnvägsstyrelsen planerat en ytterligare ökning av investeringsutgifterna under statens järnvägars fond med i runt tal 75 milj. kr. utöver nyss förordade rambelopp för innevarande budgetår. I samband därmed har styrelsen erinrat om att kostnaderna för de årliga investeringarna enligt det av styrelsen för åren 1950/51—1959/60 upprättade investeringsprogrammet vid nuvarande prisläge uppgår till omkring 350 milj. kr., vartill kommer att de eftersläpningar som uppstått på grund av investe-

ringsbegränsningen under de senaste åren, bör hämtas in. Såsom läget nu kan bedömas synes emellertid någon utvidgning av statens järnvägars investeringsverksamhet utöver den nivå, som beräknas för innevarande budgetår, i varje fall tills vidare icke böra beslutas. Jag föreslår därför att investeringsramen för statens järnvägar för nästa budgetår fastställas till 311 milj. kr. Möjligheten av en sådan förändring i det ekonomiska läget, att senare en utökning av järnvägsinvesteringarna blir möjlig att genomföra, måste emellertid, såsom jag tidigare anfört, beaktas. Anslagsreserver härför synes böra stå till Kungl. Maj:ts förfogande. Jag kommer därför senare denna dag att tillstyrka, att under statens järnvägars fond för budgetåret 1953/54 anvisas investeringsanslag i huvudsak i enlighet med järnvägsstyrelsens äskanden. Därest riksdagen bifaller detta förslag kommer anslagen att uppgå till ett sammanlagt belopp av 368,2 milj. kr., vartill kommer 15 milj. kr. såsom vederlag för överflyttning på annat företag av vissa pensionsförpliktelser.

Statens vattenfallsverk.

Statens vattenfallsverks investeringsutgifter under budgetåret 1951/52 och de av vattenfallsstyrelsen föreslagna investeringarna under budgetåren 1952/53 och 1953/54 framgår av följande sammanställning över den faktiska och beräknade medelförbrukningen (exklusive rörelsemedel) i milj. kr.

	1951/52	1952/53	1953/54
Kraftstationer	91,4	125,1	143,5
Regleringsföretag	12,7	17,5	17,0
Distributionsanläggningar	102,6	145,6	151,0
Förvärv av fastigheter m. m.	1,6	2,3	2,0
Kraftöverföring till Gotland	—	—	14,0
Övrigt	5,2	4,0	4,0
Summa utgifter	213,5	294,5	331,5

Genom beslut av Kungl. Maj:t har för statens vattenfallsverks investeringsutgifter under budgetåret 1951/52 satts en maximigräns om 220 milj. kr. Den verkliga investeringssumman blev, såsom framgår av sammanställningen, omkring 214 milj. kr.

Beträffande vattenfallsstyrelsens investeringsverksamhet under innevarande budgetår framhölls i fjolårets statsverksproposition, att någon ram för denna icke behövde fastställas, enär utgifterna kunde regleras genom Kungl. Maj:ts befogenhet att bestämma tidpunkten för anslagsmedlens disponerande. Investeringsutgifternas omfattning budgetåret 1952/53 uppskattades i samband därmed till högst 240 milj. kr. Vattenfallsstyrelsen har emellertid nu funnit, att detta belopp bör höjas med omkring 55 milj. kr., varav ca 25 milj. faller på kraftstationsbyggnaderna och ett lika stort belopp på distributionsanläggningarna. Detta har delvis sin orsak i kostnadsstegringar, som inträtt sedan den ursprungliga investeringssumman

beräknades, men föranledes i fråga om kraftstationsbyggnaderna även av att det visat sig förmånligt att i viss utsträckning ändra planerna för utvidgningen av ångkraftverket i Västerås och att påskynda färdigställandet av anläggningarna i Indalsälven mellan Litselet och Gesunden. Den växande belastningen på distributionsnätet kräver vidare inom vissa områden i Götaland och övre Norrland en snabbare takt i utbyggnaden av distributionsanläggningarna än tidigare förutsetts.

De nämnda förändringarna i vattenfallsstyrelsens investeringsplaner för innevarande budgetår medför även behov av anslag på tilläggsstat med sammanlagt 42 milj. kr. till kraftstationer och distributionsanläggningar. Härutöver äskas 20 milj. kr. i anslag å tilläggsstat till förstärkning av verkets rörelsemedel. Jag avser att senare i dag tillstyrka att dessa belopp anvisas.

För budgetåret 1953/54 innebär vattenfallsstyrelsens beräkning av investeringsutgifterna en höjning i förhållande till den nu för innevarande budgetår förutsedda medelsförbrukningen med 37 milj. kr. Av ökningen faller 14 milj. kr. på anläggningar för kraftöverföring mellan fastlandet och Gotland. För distributionsanläggningarna i övrigt är utgiftsökningen endast ca 5 milj. kr. Större delen av uppgången i övriga investeringsutgifter gäller kraftstationsanläggningarna, för vilka utgifterna beräknas stiga med ca 18 milj. kr. För regleringsföretag och fastighetsförvärv förutses en mindre minskning.

Mot den för budgetåret 1953/54 beräknade investeringsvolymen om i runt tal 332 milj. kr., svarar ett anslagsbehov för budgetåret av ca 330 milj. kr. Härtill kommer att ett ytterligare anslag av 20 milj. kr. till Inventarier m. m. är erforderligt. Jag avser att senare i dag tillstyrka att dessa belopp anvisas.

Även för nästa budgetår torde omfattningen av vattenfallsstyrelsens investeringsverksamhet kunna regleras enbart genom Kungl. Maj:ts befogenhet att innehålla eller ställa de särskilda anslagen till styrelsens förfogande. Några maximiramar för investeringsverksamheten torde sålunda icke behöva fastställas.

Luftfartsverket.

Luftfartsverkets investeringsutgifter under budgetåret 1951/52 och de av luftfartsstyrelsen föreslagna investeringarna under budgetåren 1952/53 och 1953/54 framgår av följande sammanställning över den faktiska och beräknade medelsförbrukningen i milj. kr.

	1951/52	1952/53	1953/54
Flygfältsbyggen och byggnader	5,1	5,6	5,8
Teleutrustning, belysning, fordon m. m.	0,6	1,2	2,0
Försvarsberedskap	—	—	0,4
Övrigt	1,3	1,2	0,2
Summa utgifter	7,0	8,0	8,4

Luftfartsverkets investeringar har genom beslut av Kungl. Maj:t begränsats till 7 milj. kr. för vardera av budgetåren 1951/52 och 1952/53. Kungl. Maj:t har dock förklarat Sig vilja framdeles meddela beslut om höjning av rambeloppet för innevarande budgetår, därest detta befinnes påkallat med hänsyn till löne- eller prisstegringar.

Av sammanställningen framgår, att luftfartsverkets investeringsutgifter under budgetåret 1951/52 uppgått till det fastställda maximibeloppet. För innevarande budgetår förutser styrelsen nu med hänsyn till inträdda löne- och prisstegringar, att den för budgetåret planerade investeringsverksamheten kommer att draga en kostnad av ca 8,0 milj. kr. Investeringsramen torde få fastställas till detta belopp. För nästa budgetår föreslår styrelsen en ökning av investeringsutgifterna till ca 8,4 milj. kr. Med hänsyn till vad jag senare denna dag anför under punkt 32 angående styrelsens hemställan om anslag till försvarsberedskap, synes emellertid den totala medelsförbrukningen kunna begränsas till 8,0 milj. kr. Jag förordar, att detta belopp fastställles som ram för investeringarna i luftfartsfonden under budgetåret 1953/54.

Luftfartsstyrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1953/54 uppgår till sammanlagt ca 9,8 milj. kr. Jag ämnar senare i dag föreslå att, med undantag för anslaget till försvarsberedskap, det äskade beloppet anvisas.

Väg- och vattenbyggnadsverket (förrådsfonden).

Väg- och vattenbyggnadsverkets investeringsutgifter under förrådsfonden budgetåret 1951/52 samt de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen planerade investeringarna under budgetåren 1952/53 och 1953/54 framgår av följande sammanställning över den faktiska och beräknade medelsförbrukningen i milj. kr. (exklusive anslag till grustag och effektförråd).

	1951/52	1952/53	1953/54
Garage och förrådsbyggnader	3,2	4,5	5,0
Maskincentralförråd	20,1	23,5	33,6
Övrigt	1,0	1,5	1,5
Summa utgifter	24,3	29,5	40,1

Jämlikt särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut har investeringsutgifterna för väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond, såvitt angår kommunikationsdepartementet, maximerats till 26 milj. kr. för budgetåret 1951/52 och 29 milj. kr. för budgetåret 1952/53. Investeringar i effektförråd och grustag har härvid icke medräknats. Kungl. Maj:t har vidare förklarat Sig vilja framdeles meddela beslut om höjning av rambeloppet med hänsyn till pris- eller lönestegringar. Den faktiska medelsförbrukningen under det sistlidna budgetåret uppgick till 24,3 milj. kr.

Såsom framgår av sammanställningen föreslår väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att utgifterna för ifrågavarande investeringsändamål under förrådsfonden upptages till 29,5 milj. kr. under det nu löpande budgetåret och till 40,1 milj. kr. under nästa budgetår.

De kostnadsstegringar som inträtt sedan styrelsens investeringsplaner för innevarande budgetår upprättades, belöper sig till ca 4,5 milj. kr. De för budgetåret planerade investeringarna beräknas därför nu draga en kostnad av ca 34 milj. kr. Med hänsyn till att en viss förskjutning av betalningarna förutses, anser emellertid styrelsen, att medel till täckning av kostnadsstegringarna blir erforderliga först under nästa budgetår. Styrelsen äskar därför icke några anslag för detta ändamål å tilläggsstat för innevarande budgetår utan föreslår i stället att för budgetåret 1953/54 anvisas anslag om sammanlagt 40,1 milj. kr., i vilken summa de nämnda kostnadsstegringarna ingår. Därutöver anmäler styrelsen ett anslagsbehov för grustag och effektförråd om 2 resp. 10 milj. kr.

Statsrådet Hjalmar Nilson kommer senare denna dag att tillstyrka styrelsens här ifrågavarande äskanden i deras helhet med undantag av anslaget till effektförråd, som föreslås reducerat till 4 milj. kr.

För innevarande budgetår torde investeringsutgifterna under förrådsfonden få stiga till det av styrelsen föreslagna beloppet, 29,5 milj. kr. Då för budgetåret disponibla medel uppgår till ungefär samma belopp, behöver någon ram för investeringsverksamheten icke fastställas. För budgetåret 1953/54 förordar jag emellertid, att utgifterna tills vidare begränsas till 35 milj. kr.

Sammanfattning.

En sammanfattning av anslagsbehov och medelsförbrukning budgetåren 1952/53 och 1953/54 ger följande resultat (milj. kr.):

	Reserva- tioner 30/6 1952	Anslag 1952/53	Medels- förbrukn. 1952/53	Anslag 1953/54	Medels- förbrukn. 1953/54
Postverket	4,4	10,0	12,7	12,9	12,7
Telegrafverket	23,6	235,4 ¹	248,0	312,9	248,0
Statens järnvägar	24,9	303,3 ²	311,0	368,2 ³	311,0
Statens vattenfallsverk ..	29,6	282,6 ⁴	294,5	329,5 ⁵	331,5
Luftfartsverket	13,4	2,4	8,0	9,4	8,0
Väg- och vattenbyggnads- verkets förrådsfond ...	4,0	25,6 ⁶	29,5	40,1 ⁷	35,0
Summa	99,9	859,3	903,7	1 073,0	946,2

Såsom framgår av sammanställningen uppgick anslagsbehållningarna den 30 juni 1952 till omkring 100 milj. kr. Vid nu förutsatt omfattning av medelsanvisning och investeringsutgifter under innevarande budgetår kommer anslagsbehållningarnas totalsumma den 30 juni 1953 att minskas till ca 55

¹ Exkl. anslag till Rörelsekapital för telegrafverket, 10 milj. kr.

² Exkl. vissa anslag av finansiell natur, sammanlagt 24,1 milj. kr.

³ Exkl. anslag till Vederlag till TGOJ:s pensionsstiftelse, 15 milj. kr.

⁴ Exkl. anslag till Inventarier m. m., 35 milj. kr.

⁵ Exkl. anslag till Inventarier m. m., 20 milj. kr.

⁶ Exkl. anslag till Effektförråd, 2,8 milj. kr.

⁷ Exkl. anslag till Grustag m. m. och Effektförråd, sammanlagt 6 milj. kr.

milj. kr. Ytterligare någon nedgång i detta belopp kan dock förutses ägarum genom indragning av vissa behållningar å luftfartsfondens investeringsanslag. I enlighet med vad jag tidigare framhållit, har medelsanvisningen för nästa budgetår befunnits böra medge en eventuell vidgning av nu beräknade rambelopp för investeringsutgifterna under budgetåret. Därest emellertid den ekonomiska utvecklingen icke skulle föranleda ändring av de i sammanställningen upptagna rambeloppen för budgetåret 1953/54, kommer behållningarna på här ifrågavarande investeringsanslag att uppgå till ca 180 milj. kr. vid nästa budgetårs utgång, utgörande icke fullt 20 % av den för budgetåret beräknade medelsförbrukningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte bereda riksdagen tillfälle att avgiva yttrande i anledning av vad jag anförde.

Statens affärsverksfonder.

Postverket.

Av balansräkningen per den 30 juni 1952 för postverkets fond framgår, att postverkets tillgångar uppgår till sammanlagt 378,4 milj. kr., varav 88,5 milj. kr. belöper på fast egendom, huvudsakligen posthus, 16,9 milj. kr. på inventarier och förråd samt återstoden på poster av finansiell natur.

Kapitalbehållningen inklusive balanserade överskottsmedel uppgick till 82,1 milj. kr. Under budgetåret 1951/52 har kapitalbehållningen ökat med 2,5 milj. kr. Exklusive balanserade överskottsmedel uppgick kapitalbehållningen till 81,1 milj. kr., vilket innebär, att behållningen under budgetåret 1951/52 ökat med 3,6 milj. kr.

Överskottet i procent av det i medeltal disponerade kapitalet var 18,1 under budgetåret 1951/52 mot 21,4 under budgetåret 1950/51.

[2] 1. Posthus m. m. Till posthus m. m. har för budgetåren 1951/52 och 1952/53 anvisats samt å tilläggsstat för sistnämnda budgetår och å riksstaten för nästa budgetår äskats följande belopp:

1951/52	2 000 000
1952/53	4 600 000
	+ 800 000 ¹
1953/54 (verkets förslag).....	6 500 000

För innevarande budgetår står ett belopp av 5,7 milj. kr. till förfogande å anslaget. Medelsförbrukningen under budgetåret 1951/52 uppgick till 4,3 milj. kr.

Generalpoststyrelsen.

I skrivelse den 19 september 1952 har generalpoststyrelsen framlagt sina anslagsäskanden för budgetåret 1953/54.

Styrelsen meddelar, att medelsförbrukningen för posthusbyggnader under innevarande budgetår, som i petita hösten 1951 uppskattats till 5,9 milj. kr., numera beräknas till ca 6,5 milj. kr., varav ca 5,1 milj. kr. för pågående företag och 1,4 milj. kr. för arbeten, som påbörjas under budgetåret. Ökningen i medelsförbrukningen orsakas dels av kostnadsstegringar och dels av att bl. a. arbetena med uppförande av posthusen i Eskilstuna och Luleå visat sig kunna bedrivas i snabbare takt än som ursprungligen förutsetts. Då härigenom

¹ Äskat å tilläggsstat.

en brist å anslaget om ca 800 000 kr. kan väntas uppstå vid budgetårets utgång, har generalpoststyrelsen i särskild skrivelse hemställt om anslag å tilläggsstat för budgetåret 1952/53 med detta belopp.

Medelsförbrukningen å anslaget under budgetåret 1953/54 uppskattar styrelsen till omkring 6 500 000 kr. Av detta belopp beräknas ca 1 500 000 kr. komma att tagas i anspråk för slutförande av pågående byggnadsföretag. För om- och tillbyggnad av posthuset i Karlstad samt för nya posthus i Ängelholm och Sundsvall, väntas medelsbehovet under nästa budgetår uppgå till ca 2 800 000 kr. Återstoden av den uppskattade medelsförbrukningen, 2 200 000 kr., hänför sig till posthusen i Landskrona, Västerås och Nässjö, vilka byggnadsföretag är avsedda att igångsättas under budgetåret 1953/54.

Då någon reservation av betydelse icke beräknas föreligga å anslaget vid innevarande budgetårs utgång, hemställer styrelsen att till Posthus m. m. anvisas 6 500 000 kr. för budgetåret 1953/54.

Beträffande postverkets nybyggnadsbehov i allmänhet framhåller generalpoststyrelsen, att en ökning av postverkets nybyggnadsverksamhet är nödvändig, om icke avsevärda olägenheter såväl för allmänheten som för själva postarbetet skall uppstå. Det aktuella nybyggnadsprogrammet är likväl, trots det stora behovet, prägladt av sträng återhållsamhet. Av de byggnadsföretag, som i vederbörlig ordning anmälts och i princip godkänts av statsmakterna, har följande ännu icke kunnat igångsättas, nämligen posthus i Arvika, Boden, Göteborg (Kålltorp), Landskrona, Nässjö, Sundsvall, Västerås och Ängelholm samt om- och tillbyggnad av posthusen i Karlstad och Linköping. Den efter prisläget sommaren 1952 beräknade byggnadskostnaden för dessa företag uppgår till ett sammanlagt belopp av ca 23 milj. kr.

Med hänsyn till det aktuella nybyggnadsprogrammets omfattning har styrelsen i sin framställning begränsat utvidgningen av programmet till endast ett företag, nämligen posthus i Lidköping. Härutöver anmäler styrelsen vissa ändringar av planerna i fråga om posthuset i Landskrona samt om- och tillbyggnaden av posthuset i Karlstad.

I fråga om sistnämnda tre företag inhämtas av generalpoststyrelsens framställning i huvudsak följande.

Postkontoret i Lidköping är sedan år 1896 inrymt i en fastighet, som numera tillhör Lidköpings stad. Genom att rörelsen vid postkontoret ökat, har praktiskt taget samtliga utrymmen inom lokalen blivit otillräckliga. Under den senaste tioårsperioden har folkmängden i staden ökat med nära 25 % och antalet postbehandlade försändelser med omkring 90 %. Befintliga utrymmen är även olämpligt disponerade och otidsenliga. Det är ej heller möjligt att genom om- och tillbyggnad av fastigheten erhålla en på längre sikt acceptabel postlokal. Därtill kommer att Lidköpings stad önskar taga postkontorets nuvarande lokaler i anspråk för egen räkning. Att anskaffa ny, tillräcklig lokal genom förhyrning är icke möjligt. Ett posthus måste därför uppföras i staden, och styrelsen har av Kungl. Maj:t bemyndigats att för ändamålet inköpa tomterna nr 1 och 2 inom kvarteret Gladan. Styrelsen beräk-

nar preliminärt byggnadskostnaderna till 1 600 000 kr. Ritningsförslag och definitiv kostnadsberäkning torde få överlämnas senare.

Beträffande posthuset i L a n d s k r o n a erinrar generalpoststyrelsen om att styrelsen i petita hösten 1951 meddelat, att planerna för det nya posthuset måste fullständigt omarbetas på grund av ändrad stadsplan för kvarteret Engelbrekt, där det för byggnaden avsedda tomtområdet är beläget. Kostnaderna för det nya byggnadsprojektet uppskattades då till 2 000 000 kr. Styrelsen meddelar nu, att utarbetandet av nya ritningar fördröjts, enär förhandlingar upptagits med bl. a. representanter för Landskrona stad om eventuell annan förläggning av det nya posthuset. Slutliga kostnads- och räntabilitetsberäkningar har därför icke kunnat utföras men torde jämte nya förslagsritningar få överlämnas så snart ske kan.

Till om- och tillbyggnad av posthuset i K a r l s t a d anvisades för budgetåret 1946/47 ett investeringsanslag av 520 000 kr. På grund av arbetsmarknadsläget blev det emellertid nödvändigt att tills vidare uppskjuta företaget. Generalpoststyrelsen meddelar, att programmet för ändring av byggnaden sedermera utökats, bl. a. enär det visat sig möjligt att med postlokaler införliva en tidigare uthyrd lägenhet i byggnaden. Kostnaderna för de nu planerade arbetena har beräknats till 850 000 kr.

Generalpoststyrelsen anmäler slutligen, att byggnadsstyrelsen på begäran verkställt en omprövning av tidigare beräknade kostnader för postverkets byggnadsföretag. Härvid har för pågående arbeten jämväl medtagits de fördyringar, som sammanhänger med sådana ändringar i byggnadsplanerna som beslutats under arbetenas gång. I följande sammanställning har de beräknade förändringarna i byggnadskostnaderna redovisats. Därjämte innehåller sammanställningen uppgifter om medelsförbrukningen för företag, som redan är påbörjade eller avses skola igångsättas under innevarande eller nästa budgetår.

	Tidigare beräknad byggnads- kostnad	Byggnads- kostnad, beräknad 1952	Medelsförbrukning		
			Faktisk intill 30. 6. 1952	Beräknad för 1952/53	Beräknad för 1953/54
I. Byggnadsföretag, påbörjade före 30. 6. 1952			tusental kronor		
Vissa äldre byggnadsföretag.	.	.	.	135	—
Posthus i Skellefteå	1 300	1 300	1 060	240	—
Ombyggnad av bottenvåning inom centralposthuset i					
Stockholm	1 950	1 950	790	750	410
Posthus i Eskilstuna	3 250	3 465	1 565	1 900	—
» » Vetlanda	1 250	1 250	560	690	—
Tillbyggnad av posthuset i					
Uddevalla	165	130	70	60	—
Posthus i Luleå	2 600	2 600	255	1 300	1 045
Summa 1	10 515 ¹	10 695 ¹	4 300 ¹	5 075	1 455

¹ Exkl. »Vissa äldre byggnadsföretag».

	Tidigare beräknad byggnads- kostnad	Byggnads- kostnad, beräknad 1952	Medelsförbrukning		
			Faktisk intill 30. 6. 1952	Beräknad för 1952/53	Beräknad för 1953/54
II. Byggnadsföretag, avsedda att påbörjas under budgetåret 1952/53					
			tusental kronor		
Posthus i Ängelholm	725	780	10	550	220
Om- och tillbyggnad av post- huset i Karlstad	520	850	—	225	625
Posthus i Sundsvall..	4 000	4 160	—	650	2 000
Summa II	5 245	5 790	10	1 425	2 845
III. Byggnadsföretag, som beräknas kunna påbörjas under budgetåret 1953/54					
Posthus i Nässjö	2 275	2 435	—	—	600
» » Landskrona	2 000	2 000	—	—	600
» » Västerås	3 450	3 685	—	—	1 000
Summa III	7 725	8 120			2 200
IV. Beslutade byggnadsföretag i reserv					
Posthus i Arvika	1 750	1 900	—	—	—
» » Boden	2 440	2 540	—	—	—
» » Källtorp. Göteborg	1 750	1 900	—	—	—
Om- och tillbyggnad av post- huset i Linköping	1 900	2 700 ¹	—	—	—
Summa IV	7 840	9 040	—	—	—
Totalsumma	31 325 ²	33 645 ²	4 310 ²	6 500	6 500

Yttrande.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i yttrande den 15 oktober 1952 meddelat, att styrelsen icke har något att erinra beträffande den av generalpoststyrelsen föreslagna omfattningen av posthusbyggandet under innevarande och nästa budgetår.

Departementschefen.

Investeringarna i posthus har under en lång följd av år varit otillräckliga för att tillgodose det ökade lokalbehov som uppstått genom poströrelsens fortgående utveckling. Redan under föregående budgetår har dock inom ramen av en i stort sett oförändrad medelstillgång en viss ökning i posthusbyggandet varit möjlig. Under innevarande budgetår synes utrymme föreligga för en ytterligare mindre ökning. Den möjliggöres bl. a. därav att arbetena med uppförandet av posthusen i Eskilstuna och Luleå på grund av det ändrade konjunkturläget kan bedrivas i en snabbare takt, än som tidigare förutsetts. Detta förhållande i förening med de kostnadsstegringar

¹ Uppskattat belopp.

² Exkl. »Vissa äldre byggnadsföretag».

² Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 1. Bil. 27.

som inträtt sedan föregående år medför, att de för innevarande budgetår redan disponibla medlen till posthusbyggandet, sammanlagt ca 5,7 milj. kr., icke kommer att räcka till. Enligt de nya beräkningar som generalpoststyrelsen framlagt förutses nämligen en medelsförbrukning om ca 6,5 milj. kr. Styrelsen äskar därför å tilläggsstat ytterligare 800 000 kr. till posthus. Jag har icke något att erinra emot att denna förstärkning av anslaget kommer till stånd och hemställer i annat sammanhang om att beloppet anvisas.

Generalpoststyrelsen hemställer, att nybyggnadsprogrammet för de närmaste åren utökas med ännu ett företag, nämligen ett nytt posthus i Lidköping. Den totala byggnadskostnaden för detta företag har beräknats till 1,6 milj. kr. Styrelsens förslag föranleder icke någon erinran från min sida. Till styrelsens hemställan om ändring av planerna för posthuset i Landskrona torde Kungl. Maj:t få taga slutlig ställning, sedan pågående förhandlingar med Landskrona stad slutförts och styrelsen inkommit med definitivt förslag i frågan. Företaget är nämligen enligt generalpoststyrelsen av så hög angelägenhetsgrad, att det bör igångsättas redan vid början av nästa budgetår.

Med nyssnämnda komplettering av postverkets byggnadsprogram uppgår den totala kostnaden för detta — med bortseende från företag som igångsatts före ingången av innevarande budgetår — till ca 25 milj. kr. Av detta belopp förutses ca 1,4 milj. kr. falla på nu löpande budgetår och ca 5 milj. kr. på budgetåret 1953/54.

Den totala medelsförbrukningen å anslaget till posthus under nästa budgetår har generalpoststyrelsen vid oförändrat kostnadsläge beräknat till 6,5 milj. kr. eller till samma belopp som nu förutses för innevarande budgetår. Då någon väsentlig reservation icke torde komma att föreligga vid ingången av budgetåret, hemställer styrelsen om att det nämnda beloppet anvisas för 1953/54.

Generalpoststyrelsens sammanlagda äskanden för budgetåret 1953/54 uppgår till 12,9 milj. kr. och den av styrelsen beräknade totala medelsförbrukningen för postverkets investeringar till 13,6 milj. kr. I enlighet med vad jag anfört under punkt 1 förordar jag att de av generalpoststyrelsen äskade anslagen anvisas men att den totala medelsförbrukningen begränsas till samma belopp som nu beräknas för innevarande budgetår eller 12,7 milj. kr. Underhand har styrelsen meddelat mig, att den finner denna begränsning i första hand böra gå ut över anskaffningen av bilar och bilmateriel, medan däremot medelsförbrukningen för postverkets byggnadsverksamhet lämpligen bör få den omfattning som styrelsen i sina petita föreslagit. För egen del har jag funnit mig kunna godtaga att styrelsen inom den ram jag föreslår fördelar investeringsutgifterna på detta sätt.

På grund av det sagda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Posthus m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 6 500 000 kronor.

[3] 2. Inköp av fastigheter. Till inköp av fastigheter för postverkets räkning anvisades för budgetåret 1950/51 ett investeringsanslag av 500 000 kr. För innevarande budgetår har för samma ändamål anvisats ett formellt belopp av 1 000 kr. Den 30 juni 1952 fanns å anslaget en behållning av 909 000 kr.

Generalpoststyrelsen.

För nästa budgetår äskar generalpoststyrelsen anslag till inköp av fastigheter med 300 000 kr.

Styrelsen erinrar om att styrelsen i petita hösten 1951 räknat med att under budgetåret 1951/52 förvärva fastigheter i Karlskoga, Lidköping och Stockholm samt att för dessa förvärv taga i anspråk medel från ifrågasvarande anslag. Uppgörelser har träffats rörande de senare förvärven, för vilka kostnaderna belastats dispositionsanslaget. Inköpsanslaget har däremot icke utnyttjats under 1951/52. För innevarande budgetår disponibla medel å anslaget till inköp av fastigheter uppgår därför till ca 910 000 kr. Då förstnämnda förvärv väntas bli genomförda under budgetåret samt förhandlingar inletts om markförvärv jämväl i Hudiksvall, Skövde, Göteborg, Lycksele och Malåträsk beräknar styrelsen belastningen å anslaget under budgetåret 1952/53 till ca 575 000 kr. Vid budgetårets utgång skulle alltså kunna påräknas en anslagsreservation om ca 335 000 kr. Med hänsyn till planerade fastighetsförvärv anser styrelsen emellertid, att ett belopp om minst 600 000 kr. bör finnas tillgängligt för budgetåret 1953/54. Styrelsen finner därför, att ett anslag om 300 000 kr. bör anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen.

Generalpoststyrelsen förutser för innevarande och nästa budgetår en avsevärd belastning av anslaget till inköp av fastigheter. I enlighet med styrelsens framställning synes anslaget därför böra förstärkas genom att 300 000 kr. anvisas för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av fastigheter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kr.

[4] 3. Anskaffning av automobiler m. m. Till anskaffning för postverkets räkning av automobiler m. m. (bilar och elektriska plattformsvagnar) har för budgetåren 1951/52 och 1952/53 anvisats samt å tilläggsstat för sistnämnda budgetår och å riksstaten för nästa budgetår äskats följande belopp:

1951/52	400 000
1952/53	700 000
	+ 400 000 ¹
1953/54 (verkets förslag)	2 200 000

¹ Äskat å tilläggsstat.

Vid utgången av budgetåret 1951/52 fanns å anslaget en behållning av 2 000 kr. Medelsförbrukningen under samma budgetår uppgick till 436 000 kr.

Generalpoststyrelsen.

Generalpoststyrelsen meddelar, att medelsförbrukningen innevarande budgetår för anskaffning av bilar och elektriska truckar m. m., som i petita hösten 1951 beräknats till 700 000 kr., numera beräknas bli 1 100 000 kr. Styrelsen har därför i särskild framställning hemställt om anslag å tilläggsstat för budgetåret 1952/53 med 400 000 kr. Vid budgetårets utgång väntas endast obetydlig reservation föreligga å anslaget.

Medelsbehovet under budgetåret 1953/54 för ersättningsanskaffning av motorfordon och för den utökning av vagnparken för lokala transporter, som den ökade posttrafiken kräver, beräknar generalpoststyrelsen utgöra 2 200 000 kr., av vilket belopp omkring 2 050 000 kr. hänför sig till automobiler samt ca 150 000 kr. till truckar och traktorer.

Beträffande behovet av ersättningsanskaffning meddelar styrelsen följande.

Postverkets fordonspark innehåller f. n. ett relativt stort antal automobiler, som varit i bruk så länge, att ersättning av desamma är oundgängligen nödvändig. Sålunda inköptes under åren 1943 och 1944 sextiotvå flakvagnar och större skåpvagnar av märket Volvo, vilka vid årsskiftet 1952/53 kommer att ha gått i genomsnitt ca 190 000 km per fordon. Vidare anskaffades under åren 1946 och 1947 fyrtio brevlådtömningsvagnar, typ Morris 5 cwt, och fyrtio mindre skåpvagnar, typ Morris 10 cwt, vilka till årsskiftet 1952/53 kommer att i genomsnitt ha tillryggalagt ca 155 000 resp. ca 160 000 km per vagn. För samtliga dessa fordon kommer därför den ekonomiska kör-längden att ha överskridits vid förenämnda årsskifte. Härtill kommer, att tjuguatta flak- och skåpvagnar av märket Chevrolet, som anskaffades under åren 1939 och 1940, numera varit i bruk i omkring tolv år och därför bör ersättas.

Generalpoststyrelsen äskar för nästa budgetår 2 200 000 kr. till anskaffning av automobiler m. m.

Departementschefen.

Med den användning motorfordonen fått i poströrelsen, i synnerhet inom de större tätorterna, torde en tämligen snabb förslitning av fordonen vara oundviklig. Detta förhållande samt den tidigare ojämna fördelningen av fordonsanskaffningen över olika budgetår har föranlett, att ett ackumulerat ersättningsbehov framträder under innevarande och nästa budgetår. Poströrelsens fortgående ökning gör slutligen även viss utökning av fordonsbeståndet nödvändig. Jag finner därför en fortsatt ny- och ersättningsanskaffning för den del av postverkets bilpark, varom här är fråga, väl motiverad, och jag ämnar i annat sammanhang tillstyrka att det av styrelsen å tilläggsstat för innevarande budgetår äskade anslaget av 400 000 kr. anvisas. Vad beträffar styrelsens framställning om medel för nästa budgetår får jag erinra om att jag under punkt 1 förordnat, att de av generalpoststyrelsen äska-

de anslagen för nästa budgetår anvisas i sin helhet men att postverkets totala medelsförbrukning å investeringsanslagen på visst sätt begränsas. Såsom jag anfört vid min anmälan av medelsbehovet för Posthus m. m. under nästa budgetår föranleder denna begränsning, att utgifterna för bl. a. här ifrågavarande ändamål måste inskränkas i förhållande till vad som beräknats i styrelsens petita. De torde komma att uppgå till ca 1,6 milj. kr. mot beräknade 2,2 milj. kr. Även denna medelsförbrukning innebär dock en ökning i förhållande till innevarande budgetår med ca 0,5 milj. kr.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av automobiler m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 2 200 000 kronor.

[5] 4. **Postverkets diligenstrafik.** Under denna rubrik för budgetåren 1951/52 och 1952/53 anvisade samt för budgetåret 1953/54 äskade anslag framgår av följande sammanställning:

	1951/52	1952/53	1953/54
Garagebyggnader m. m.	300 000	300 000	700 000
Anskaffning av bilmateriel för diligenströrelsen	1 800 000	1 900 000	1 800 000
Förvärv av billinjer	500 000	700 000	700 000
Summa kr.	2 600 000	2 900 000	3 200 000

Vid utgången av budgetåret 1951/52 förelåg å anslaget till Garagebyggnader m. m. en behållning av ca 618 000 kr. Å anslagen till Anskaffning av bilmateriel för diligenströrelsen och Förvärv av billinjer däremot uppgick behållningarna endast till 100 respektive 21 000 kr.

Generalpoststyrelsen.

Generalpoststyrelsen erinrar om att styrelsen i petita hösten 1951 framhållit behovet av ny- eller tillbyggnader av garage för diligenstrafiken i Bastuträsk, Lycksele, Malåträsk, Pajala och Åsele. På sistone har, meddelar styrelsen, en om- och tillbyggnad av postverkets garage i Gällivare aktualiserats. Den nuvarande byggnaden i Gällivare är otillräcklig för den där stationerade vagnparken. Därtill kommer att byggnaden icke är djup nog för att inrymma större, moderna omnibussar. Möjligheter saknas att förhyra garageplatser på orten. Den av styrelsen föreslagna om- och tillbyggnaden har preliminärt kostnadsberäknats till 100 000 kr.

Styrelsen, som hösten 1951 förutsatte, att byggnadsarbetena i Pajala och Lycksele skulle kunna igångsättas under budgetåret 1951/52, meddelar nu, att företaget i Pajala påbörjats först under innevarande budgetår. Kostnaden för detta företag har beräknats till 530 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1951. Garagebyggnaden i Lycksele har på grund av ändrade planer ännu icke kunnat påbörjas. Styrelsen har nämligen övervägt att i anslutning till det planerade garaget i Lycksele låta uppföra en revisionsverkstad med

uppgift att betjäna vagnparken i övre Norrland. Kostnaderna för den projekterade garage- och verkstadsbyggnaden uppskattas preliminärt till ca 2 000 000 kr.

Generalpoststyrelsen beräknar medelsförbrukningen till ca 750 000 kr. för budgetåret 1952/53 och till ca 850 000 kr. för budgetåret 1953/54. Då behållningen vid innevarande budgetårs utgång beräknas till ca 165 000 kr. äskas till Garagebyggnader m. m. för nästa budgetår 700 000 kr.

För anskaffning av bilmateriel till diligensrörelsen står under innevarande budgetår 1 900 000 kr. till förfogande. Generalpoststyrelsen meddelar, att detta belopp i sin helhet kommer att förbrukas under budgetåret för likvidering av beställda och delvis redan levererade fordon.

Medan nyanskaffningen av bilmateriel för postdiligenstrafiken under åren 1949 och 1950 kunnat i viss mån begränsas, anför styrelsen vidare, har behovet av nya diligenser under tiden därefter stegrats dels på grund av den fortsatta starka utökningen av postdiligenstrafiken, dels på grund av nödvändigheten att ersätta äldre fordon, av vilka de äldsta varit i trafik sedan åren 1938—1939. Medelsbehovet för anskaffning av bilmateriel för diligensrörelsen under budgetåret 1953/54 beräknas därför till 1 800 000 kr. Då någon reservation icke väntas föreligga å anslaget den 30 juni 1953, äskas hela det nämnda beloppet i anslag för budgetåret 1953/54.

Medelsbehovet för billinjeförvärv under innevarande och nästa budgetår uppskattar generalpoststyrelsen till sammanlagt ca 1 400 000 kr. Under löpande budgetår har för ändamålet redan disponerats 255 000 kr., varjämte preliminära överenskommelser har träffats om förvärv för en sammanlagd köpeskillning av 247 000 kr. Förberedande undersökningar pågår om ytterligare förvärv för sammanlagt ca 900 000 kr. Då 721 000 kr. står till förfogande för innevarande budgetår, hemställer styrelsen om anslag med 700 000 kr. för budgetåret 1953/54.

Departementschefen.

Generalpoststyrelsens förslag beträffande anslagen till postverkets diligenstrafik för nästa budgetår har icke givit mig anledning till erinran. Jag tillstyrker därför att anslagen anvisas. Såsom jag anfört under punkt 1 är emellertid en viss begränsning av postverkets totala investeringar under nästa budgetår nödvändig. Med hänsyn till den utgiftsram jag förordat, har styrelsen, såsom jag tidigare nämnt, under hand framlagt ett förslag om hur den totala utgiftssumman bör fördelas på olika ändamål. Detta förslag som jag tillstyrkt vid min anmälan av medelsbehovet till Posthus m. m. under nästa budgetår, innebär för här ifrågavarande ändamål att medelsförbrukningen för anskaffning av bilmateriel m. m. begränsas till ca 1,5 milj. kr. mot i petita beräknade 1,8 milj. kr. I övrigt synes emellertid investeringarna i diligensrörelsen i stort sett kunna få den omfattning som styrelsen föreslagit i petita.

Vid anmälan i 1952 års statsverksproposition av generalpoststyrelsens anslagsäskanden till postverkets diligenstrafik framhöll jag, att, därest riks-

dagen icke hade något att erinra däremot, det skulle få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de fondöverföringar, vilka kunde föranledas av bifall till den av statens sakrevision väckta frågan om överflyttning till statens järnvägar av postverkets diligenstrafik. Slutlig anmälan av detta ärende har emellertid ännu icke kunnat äga rum.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1953/54 anvisa följande investeringsanslag, nämligen

a) Garagebyggnader m. m.	700 000 kronor,
b) Anskaffning av bilmateriel för diligenströrelsen	1 800 000 kronor,
c) Förvärv av billinjer	700 000 kronor.

[6] 5. Postverkets dispositionsanslag. Såsom postverkets dispositionsanslag anvisades senast för budgetåret 1950/51 1 000 000 kr. Den 30 juni 1952 fanns å anslaget en behållning av 570 000 kr. Medelsförbrukningen under budgetåret 1951/52 uppgick till 771 000 kr.

Generalpoststyrelsen.

Generalpoststyrelsen meddelar, att de för innevarande budgetår disponibla medlen å anslaget, uppgående till ca 570 000 kr., icke torde komma att räcka till för de förutsedda utgifterna under budgetåret. Medelsförbrukningen uppskattas nämligen till ca 1 170 000 kr. Styrelsen har därför i särskild skrivelse hemställt, att dispositionsanslaget måtte förstärkas genom att 600 000 kr. anvisas å tilläggsstat för budgetåret 1952/53.

För nästa budgetår beräknar generalpoststyrelsen medelsförbrukningen å dispositionsanslaget till 700 000 kr. och hemställer att detta belopp anvisas.

Styrelsen har lämnat sedvanlig redogörelse för användningen av anslaget under budgetåret 1951/52. Redogörelsen torde få bringas till riksdagens kännedom i samband med att handlingarna i ärendet ställas till vederbörande utskotts förfogande.

Departementschefen.

För budgetåret 1951/52 och å riksstaten för innevarande budgetår har några nya medel icke anvisats under Postverkets dispositionsanslag. I likhet med generalpoststyrelsen anser jag, att anslaget nu bör förstärkas. Jag ämnar därför senare i dag tillstyrka, att 600 000 kr. anvisas för ändamålet å tilläggsstat för budgetåret 1952/53. Under denna punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Postverkets dispositionsanslag* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

Telegrafverket.

Av balansräkningen per den 30 juni 1952 för telegrafverkets fond framgår, att telegrafverkets tillgångar uppgår till sammanlagt 2 065,0 milj. kr., varav 1 863,4 milj. kr. belöper på fast egendom, 91,3 milj. kr. på inventarier och förråd samt återstoden på poster av finansiell natur.

Kapitalbehållningen inklusive balanserade överskottsmedel uppgick till 1 064,8 milj. kr. Under budgetåret 1951/52 har kapitalbehållningen ökat med 79,7 milj. kr.

Överskottet i procent av det i medeltal disponerade kapitalet var 4,1 under budgetåret 1951/52 mot 4,7 under budgetåret 1950/51.

[7] 1. Utvecklingen av telegrafverkets rörelse. Telegrafstyrelsen har i skriftelse den 8 september 1952 lämnat följande uppgifter rörande utvecklingen av telegrafverkets rörelse, mätt i antalet telefonapparater och radiolicenser samt taxerade samtal och telegram, under budgetåren 1946/47—1951/52:

Budgetår	Telefonapparater			Radiolicenser		
	antal vid budgetårets slut	ökning absolut	i %	antal vid budgetårets slut	ökning absolut	i %
1946/47	1 367 800	108 100	8,6	1 930 200	57 900	3,1
1947/48	1 463 900	96 100	7,0	1 994 900	64 700	3,4
1948/49	1 547 700	83 800	5,7	2 069 100	74 200	3,7
1949/50	1 636 000	83 300	5,7	2 128 500	59 400	2,9
1950/51	1 732 300	96 300	5,9	2 187 200	58 700	2,8
1951/52	1 842 500	110 200	6,4	2 231 700	44 500	2,0

	Telefonsamtal med periodavgift		Taxerade telegram	
	antal	ökning i %	antal	ökning i %
1946/47	97 532 000	6,2	8 340 200	3,5
1947/48	101 551 300	4,1	8 266 800	— 0,9
1948/49	106 448 000	4,8	8 209 400	— 0,7
1949/50	112 486 400	5,7	8 643 100	5,3
1950/51	118 336 000	5,2	8 785 200	1,6
1951/52	118 993 800 ¹	0,6	8 335 400 ¹	— 5,1

I anslutning härtill erinrar telegrafstyrelsen om att i 1952 års statsverksproposition förutsatts, att de för budgetåret 1952/53 tillgängliga anslagsmedlen skulle medge en ökning av antalet apparater med 80 000 å 90 000.

¹ Preliminär siffra.

Styrelsen förutser emellertid nu, att ökningen under innevarande budgetår skall bli ungefär densamma som under 1951/52 eller ungefär 110 000 apparater.

För budgetåret 1953/54 har styrelsen — för att kunna minska det stora antalet väntande abonnenter — i sina anslagsäskanden räknat med en ytterligare, lika stor ökning. Trots det oväntat stora antal abonnenter, som kunnat inkopplas under det senaste budgetåret, har nämligen antalet väntande abonnenter ej kunnat nämnvärt nedbringas jämfört med år 1951. Utvecklingen i detta hänseende belyses av följande uppgifter rörande antalet anmälda nya abonnemang, som vid olika tidpunkter icke kunnat inkopplas inom tre månader på grund av för liten stationskapacitet, brist på lokalkablar osv. Detta antal utgjorde:

	1947	1948	1949	1950	1951	1952
1/1	5 400	16 700	20 600	19 000	17 200	17 800
1/4	.	23 900	18 700	18 200	18 900	17 700
1/7	9 000	22 600	18 800	18 900	20 000	19 400
1/10	.	24 500	19 400	18 200	19 100	18 800

Alltjämt måste antalet abonnenter, som får vänta minst tre månader, anses oskäligt stort. Man måste också taga hänsyn till att även förut befintliga abonnenter, som på grund av flyttning begär inkoppling vid annan station, drabbas av nuvarande svårigheter och kan få vänta lika länge som nya abonnenter på att återfå sin telefon.

Av de meddelade trafiksiffrorna framgår, att ökningen av telefontrafiken fortgått trots de under senare år vidtagna taxehöjningarna. I verkligheten har ökningen av taxerade samtal varit större än tabellen anger av den anledningen, att den successivt pågående helautomatiseringen även av rikstrafik medför, att förut periodavgiftsbelagda samtal registreras på abonnenternas samtalsräknare istället för genom samtalsspecifikationer och därför ej längre ingår i det statistiskt uppgivna antalet taxerade samtal. Vidare har, i och med att fritrafik införts inom de nya storkommunerna, ett stort antal förut periodavgiftsbelagda rikssamtal bortfallit. Trafikökningen visade i början av år 1952 en påtaglig avmattning, men ökningssiffrorna för tiden därefter är åter i stigande.

Genom de nya rikskablar och bärfrekvensanläggningar, som kunnat tagas i bruk under det senast förflutna budgetåret, har de tidigare långa väntetiderna för beställda rikssamtal på vissa vior kunnat avsevärt nedbringas och på flera viktiga vior, exempelvis mellan Stockholm och Göteborg, har det varit möjligt att genomföra snabbtrafik, dvs. beställda samtal blir omedelbart uppsatta. På andra vior åter, beträffande vilka behovet av utökad antal förbindelser ännu ej kunnat tillgodoses genom nyanläggningar, är väntetiderna alltjämt besvärande långa och kan tidvis stiga till 1 à 2 timmar.

Vad telegramtrafiken beträffar har den redan tidigare inträdda avmattningen fortgått även under budgetåret 1951/1952. Vad speciellt den ut-

ländska telegramtrafiken angår är emellertid att märka, att efter tillkomsten av den nya telexrörelsen utländska telegram i stor utsträckning har ersatts av direkta skrivningar mellan telexabonnenter i Sverige och utlandet. Antalet avgående sådana skrivningar har under det senaste budgetåret stigit med ej mindre än 81 %.

I detta sammanhang har styrelsen lämnat vissa uppgifter om den nya verksamhetsgren, som i och med telexrörelsen upptagits av telegrafverket. Styrelsen anför härom följande:

Den nya verksamhetsgrenen innebär, att till abonnenter upplåtes fjärrskrivmaskiner, vilka med hjälp av särskilda växlingsanordningar, telexstationer, kan komma i förbindelse dels med varandra, dels med liknande fjärrskrivmaskiner i utlandet. Även vissa telegrafstationer är anslutna till telexnätet, varigenom telexabonnent kan telegrafera in sina telegram till vederbörande telegrafstation och få dem uttegraserade därifrån.

En provisorisk, manuell telexstation i Stockholm togs i bruk i augusti 1945. Den ersattes i maj 1946 med ett automatiskt telexnät med stationer i Stockholm, Göteborg och Malmö. Till dessa stationer kunde från början anslutas sammanlagt högst 46 abonnenter. De stationer, som betjänade detta nät och som hade inköpts från utlandet, utbyttes i mars 1951 mot stationer av telegrafverkets egen tillverkning. Telexnätet omfattar numera stationer i Stockholm, Göteborg, Malmö, Sundsvall, Gävle och Örebro. Under 1952 kommer stationer att inrättas även i Hälsingborg och Norrköping.

För närvarande är 295 abonnenter anslutna till telexnätet. Dessutom har inkommit omkring 150 beställningar av telexabonnemang, vilka ännu icke har kunnat effektueras på grund av brist på fjärrskriftsapparater och viss stationsutrustning. En del av dessa telexanslutningar har inkopplats under hösten 1952, men större delen har måst vänta till år 1953. Antalet anslutna abonnenter vid slutet av varje år sedan telexrörelsens början var följande.

1945	2	1949	59
1946	30	1950	69
1947	29	1951	223
1948	39		

Telegrafverkets inkomster av telexrörelsen under budgetåret 1951/52 utgjorde 1 734 000 kr. mot 781 000 kr. under budgetåret 1950/51. Inkomsterna har sålunda mer än fördubblats.

I anslutning härtill meddelar telegrafstyrelsen, att det telegrafnät, över vilket telegramtrafiken mellan telegrafstationerna f. n. avvecklas, i stort sett karakteriseras av att trafiken är koncentrerad till vissa stora förmedlingsstationer, främst Stockholm, Göteborg, Malmö. De flesta telegrafstationerna har förbindelse med endast en av dessa förmedlingsstationer; endast ett fåtal större stationer har förbindelse med mer än en av förmedlingsstationerna.

Efter ingående undersökningar av de ekonomiska konsekvenserna har styrelsen beslutat att på prov förse ett 20-tal stationer i södra Sverige samt stationerna i Stockholm, Göteborg och Malmö med telexanslutningar, vilka skulle möjliggöra trafik mellan alla de berörda stationerna. Försöket har tagit sin början i juli 1952, då Malmö jämte 10 andra stationer i Skåne samt stationerna i Stockholm och Göteborg anslöts till telexnätet. Därefter har ytterligare 10 stationer anslutits. Terminaltrafiken Stockholm—Göteborg,

Stockholm—Malmö och Göteborg—Malmö avvecklas på samma sätt som förut, medan all annan trafik mellan stationer, som beröres av försöket, sändes mellan ifrågavarande stationer över förbindelser, som i varje särskilt fall etableras över telexnätet.

Telegrafstyrelsen framhåller de svårigheter, som har uppkommit därigenom, att investeringarna vid telegrafverket icke har kunnat hålla jämna steg med abonnent- och trafikökningen efter kriget. Vid bedömandet av styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1953/54 måste hänsyn också tagas till att det uppdämda behovet av nyanläggningar undan för undan blivit allt större. Den omständigheten, att anläggningsarbeten har måst skjutas på framtiden, har till följd av penningvärdeförsämringen lett till att kostnaderna nu blir avsevärt större än de skulle ha varit tidigare. I likhet med vad som skett under de närmast föregående åren understryker styrelsen, att de kostnader, som nedlägges på den pågående automatiseringen av telefontrafiken, utöver den standardförbättring som automatiseringen innebär, utgör en ur ekonomiska synpunkter mycket fördelaktig kapitalplacering, icke minst därför att arbetskraft sparas.

Telegrafstyrelsen erinrar slutligen om att i den prognos för telegrafverkets investeringsbehov budgetåren 1951/52—1959/60, som upprättades hösten 1949, beräknades telegrafverkets behov av investeringsanslag för budgetåret 1953/54 till 220 200 000 kr. Med en genomsnittlig kostnadsstegring för telegrafverkets anläggningsarbeten av ca 46 % sedan nämnda tidpunkt motsvarar detta belopp i nuvarande penningvärde ca 321 500 000 kr.

På grundval av vad sålunda anförts har telegrafstyrelsen framlagt sina anslagsäskanden å riksstaten för nästa budgetår. Å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår har styrelsen äskat medel till telefonstations- och förrådsbyggnader, telefon- och telegrafanläggningar samt rundradioanläggningar. Därjämte har styrelsen begärt anslag till ökning av telegrafverkets rörelsekapital. En sammanställning av de för budgetåren 1950/51—1952/53 anvisade samt å tilläggsstat till riksstaten för sistnämnda budgetår och å riksstaten för nästa budgetår äskade anslagen under telegrafverkets fond anger följande belopp.

	1950/51	1951/52	1952/53	1953/54
		tusental kronor		
Telefonstations- och förrådsbyggnader m. m.	2	6 775	1 500	16 950
			+ 4 300 ¹	
Telefon- och telegrafanläggningar..	133 000	185 900	194 000	280 600
			+ 39 850 ¹	
Radioanläggningar	3 800	3 656	1 450	10 310
			+ 1 750 ¹	
Rörelsekapital	10 000	—	10 000 ¹	—
Diverse anslag	3 201	6 875	3 502	5 470
Summa	150 003	203 206	256 352	313 330

¹ Äskat å tilläggsstat.

Av de för nästa budgetår äskade anslagen till telefonstations- och förrådsbyggnader är 14 150 000 kr. avsedda för telefonstationsbyggnader m. m. och 2 800 000 kr. för förrådsbyggnader m. m. Anslagen till telefon- och telegrafanläggningar fördelar sig med 89 600 000 kr. på riks- och landskablar m. m., 103 000 000 kr. på telefon- och telegrafstationer och 88 000 000 kr. på nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar. Inom gruppen radioanläggningar avser 7 850 000 kr. rundradioanläggningar, 2 060 000 kr. radioanläggningar för kommersiell trafik och 400 000 kr. radioanläggningar för luftfarten. Gruppen diverse anslag innefattar 200 000 kr. till inköp av fastigheter, 1 770 000 kr. till försvarsberedskap och 3 500 000 kr. till telegrafverkets disposition.

Yttranden.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i yttrande den 30 september 1952 framhållit, att det icke finns anledning antaga annat än att de av telegrafstyrelsen föreslagna investeringarna för budgetåret 1953/54 är av lämplig omfattning vad arbetskraftåtgången beträffar. Beträffande de föreslagna byggnadsföretagen förutsätter arbetsmarknadsstyrelsen, att en avvägning äger rum i samband med uppgörandet av investeringsbudgeten för år 1953. Liksom tidigare bör en samordning äga rum mellan byggnadsverksamheten inom ramen för byggnadsregleringen och tillverkningen av apparater och maskiner, som skall installeras i samma byggnader.

Statens handels- och industrikommission har i ett den 14 oktober 1952 avgivet, för affärsverken gemensamt yttrande, i stort sett icke haft något att erinra mot telegrafstyrelsens äskanden.

Departementschefen.

Å riksstaten för innevarande budgetår har under telegrafverkets fond anvisats anslag till ett sammanlagt belopp om 200,5 milj. kr. Behållningarna å äldre anslag uppgick vid ingången av budgetåret till totalt ca 23,6 milj. kr., varför summan av disponibla medel utgör ca 224,1 milj. kr. I enlighet med uttalandena i 1952 års statsverksproposition har för telegrafverkets investeringar under innevarande budgetår fastställts ett maximibelopp om 200 milj. kr., vilket belopp dock förutsattes skola kunna höjas, därest kostnadsstegringar motiverade detta.

I sina under hösten 1952 avgivna petita har telegrafstyrelsen föreslagit, att investeringsramen för innevarande budgetår skall höjas till 243, alternativt 261 milj. kr. Med hänsyn till de inträdda kostnadsstegringarna och den möjlighet som i nuvarande konjunkturläge yppat sig att något öka telegrafverkets investeringsvolym förordar jag, såsom jag förut nämnt under punkt 1, att ramen vidgas till 248 milj. kr. Förändringen innebär, under förutsättning att de erforderliga tilläggsanslagen anvisas, att medelsförbrukningen för telefon- och telegrafanläggningar torde komma att stiga till ca 224 milj. kr. mot i 1952 års statsverksproposition beräknade 179 milj. kr. Den ökning av investeringsvolymen som jag förordat och som uppgår till ca 11 milj. kr.,

faller helt på nämnda anläggningar och torde medge att inkopplingen av nya apparater får samma omfattning som under föregående budgetår eller ca 110 000 st.

Mitt förslag till investeringsram förutsätter att ytterligare anslag anvisas för innevarande budgetår. I sina petita har telegrafstyrelsen föreslagit en ökning av den disponibla anslagssumman med 55,9 milj. kr., varav dock 10 milj. kr. avser rörelsemedel. Vid den medelsförbrukning jag förordat synes emellertid tilläggsanslagen kunna begränsas till ca 44,9 milj. kr., inklusive det nämnda beloppet till rörelsemedel. Reduceringen innebär bl. a., att ett av styrelsen äskat anslag av 8 milj. kr. till riks- och landskablar bortfaller. Jag tillstyrker sålunda följande anslag, nämligen till Telefonstationsbyggnader m. m. 2 100 000 kr., till Förrådsbyggnader m. m. 130 000 kr., till Telefon- och telegrafstationer 12 900 000 kr., till Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar 18 950 000 kr., till Rundradioanläggningar 830 000 kr. samt till Rörelsekapital för telegrafverket 10 000 000 kr. Jag hemställer i annat sammanhang att nämnda anslag anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

För budgetåret 1953/54 beräknar telegrafstyrelsen anslagsbehovet till sammanlagt 313,3 milj. kr. och föreslår, att medelsförbrukningen å investeringsanslagen får uppgå till 315,4 milj. kr. Såsom jag anfört under punkt 1, anser jag mig dock tills vidare icke kunna förorda en högre investeringsram än den jag föreslagit för innevarande år, eller 248 milj. kr. Denna begränsning torde, enligt vad som underhand meddelats mig, bl. a. medföra, att den planerade rikskabelanläggningen Jönköping—Nässjö—Färhult endast till en mindre del (Nässjö—Marieannelund) kan utföras under budgetåret. Då det dock ur olika synpunkter är ytterst angeläget att tillvarataga de möjligheter till en utökning av telegrafverkets investeringsverksamhet som kan yppa sig, har jag funnit det önskvärt, att en anslagsreserv ställes till Kungl. Maj:ts förfogande för att användas i det fall, att utvecklingen på arbetsmarknaden och det ekonomiska läget i övrigt skulle komma att medge att investerings takten ökas. Jag föreslår därför i det följande att de av telegrafstyrelsen äskade anslagen för budgetåret 1953/54 med visst undantag, som gäller anslaget till försvarsberedskap, anvisas oavkortade.

Medelsbehovet å anslaget till försvarsberedskap har av telegrafstyrelsen för nästa budgetår beräknats till 1 770 000 kr. I detta belopp ingår dels ett belopp om 1 470 000 kr., som avser telegrafverkets egna investeringar, dels ett belopp av 300 000 kr., som äskats av luftfartsstyrelsen men som med hänsyn till ändamålet bör redovisas under telegrafverkets fond. Jag anser mig icke kunna tillstyrka det föreslagna beloppet i dess helhet utan hemställer i det följande att 1 370 000 kr. anvisas. Av detta belopp faller 1 170 000 kr. på telegrafverkets egna investeringar och 200 000 kr. på de ändamål för vilka luftfartsstyrelsen i 1952 års petita äskat anslag. Styrelserna har vidare var för sig föreslagit, att här ifrågavarande kapitalinvesteringar skall avskrivas genom anslag å driftbudgeten. Chefen för finansdepartementet torde i annat sammanhang komma att hemställa därom.

Under förutsättning att de av mig tillstyrkta anslagen anvisas, kommer den totala anslagssumman under telegrafverkets fond för nästa budgetår att uppgå till 312,9 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte bereda riksdagen tillfälle att avgiva yttrande i anledning av vad jag anfört.

[8] 2. Telefonstationsbyggnader m. m. Till telefonstationsbyggnader m. m. har för budgetåren 1951/52 och 1952/53 anvisats samt å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår och å riksstaten för nästa budgetår äskats följande belopp:

1951/52	6 550 000
1952/53	1 400 000
	+ 3 650 000 ¹
1953/54 (verkets förslag)	14 150 000

Vid utgången av budgetåret 1951/52 fanns å anslaget en behållning av ca 7,6 milj. kr. För innevarande budgetår står alltså ett belopp av ca 9,0 milj. kr. till förfogande. Medelsförbrukningen under budgetåret 1951/52 utgjorde ca 7,3 milj. kr.

I telegrafverkets nybyggnadsprogram för de närmaste åren ingår följande byggnadsföretag:

F ö r e t a g	Beräknad byggnads- kostnad	Beräknat belopp för 1953/54
tusental kronor		
I. Tidigare anmälda företag		
Telefonstationsbyggnad i Arvidsjaur	900	50
Telefonstationsbyggnad i Gällivare	800	50
Telefonstationsbyggnad i Kortedala, Göteborg	400	300
Tillbyggnad av telefonstationsfastigheten i Halmstad	1 500	750
Tillbyggnad av telefonstationsfastigheten i Hälsingborg	700	150
Telefonstationsbyggnad i Hässleholm	1 000	500
Tillbyggnad av telefonstationsfastigheten i Karlstad .	1 300	400
Telefonstationsbyggnad i Kramfors	460	50
Post- och telefonstationsbyggnad i Leksand	500	400
Telefonstationsbyggnad i Ljungby	750	500
Telefonstationsbyggnad i Luleå	1 325	800
Tillbyggnad av telefonstationsfastigheten i kv. Sparven, Malmö	1 200	800
Post- och telefonstationsbyggnad i Mora	1 300	350
Tillbyggnad av telefonstationsfastigheten i Motala ..	250	150
Telefonstationsbyggnad i Nyköping	1 550	1 000
Telefonstationsbyggnad i Nässjö	2 300	1 000
Telefonstationsbyggnad i Sala	800	500

¹ Äskat å tilläggsstat.

F ö r e t a g	Beräknad byggnads- kostnad	Beräknat belopp för 1953/54
	tusental kronor	
Om- och tillbyggnad av telegrafverkets stationsfastighet i kv. Aeolus, Stockholm	4 100	850
Telefonstationsbyggnad i Sunne	600	400
Telefonstationsbyggnad i Visby	1 350	150
Telefonstationsbyggnad i Ystad	805	400
Tillbyggnad av telefonstationsfastigheten i Örebro ..	2 000	900
Summa	25 890	10 450

I I. Nya företag

Tillbyggnad av telefonstationsfastigheten i Alingsås .	500	300
Telefonstationsbyggnad i Örgryte, Göteborg	400	300
Tillbyggnad av post- och telefonstationsfastigheten i Landskrona	600	300
Telefonstationsbyggnad i Lysekil	600	400
Telefonstationsbyggnad i Norrköping	400	300
Nybyggnad inom kv. Jericho i Stockholm	1 500	500
Laboratoriebyggnad i Stockholm	200	100
Tillbyggnad av stationsbyggnaden i Hässelby, Stockholm	200	200
Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Mälarhöjden, Stockholm	300	300
Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Örby, Stockholm	600	300
Om- och tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Sundsvall	2 500	300
Telefonstationsbyggnad i Tranås	600	400
Summa	8 400	3 700
Totalsumma	34 290	14 150

Telegrafstyrelsen.

I skrivelsen den 8 september 1952 har telegrafstyrelsen äskat 14 150 000 kr. till telefonstationsbyggnader m. m. för nästa budgetår. Styrelsen har därvid räknat med att någon behållning icke skall föreligga å anslaget den 30 juni 1953. Medelsförbrukningen under budgetåret 1953/54 upptager styrelsen till ca 14,1 milj. kr.

Telegrafstyrelsen har föreslagit 12 nya byggnadsföretag. Beträffande dessa arbeten, vilka under rubriken »Nya företag» medtagits i sammanställningen över telegrafverkets aktuella byggnadsprogram, inhämtas av styrelsens motivering följande:

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Alingsås.

Nuvarande manuella telefonstation i Alingsås är inrymd inom telegrafverkets fastighet på tomten nr 4 inom kvarteret Kristina i staden. Lokalstationens nummerkapacitet beräknas med nuvarande abonnentökning vara helt utnyttjad under år 1955. Stationen är av den storleksordning, att automatisering blir mycket lönande. Plats för automatisk stationsutrustning kan emellertid icke beredas inom nuvarande lokalutrymme utan nya för ändamålet avsedda lokaler måste anskaffas genom en tillbyggnad.

Kostnaderna för byggnadsföretaget har preliminärt beräknats till 500 000 kr.

Telefonstationsbyggnad i Örgryte i Göteborg.

För budgetåret 1947/48 anvisades ett investeringsanslag om 440 000 kr. till uppförande av en ny telefonstationsbyggnad i Örgryte (inom stadsdelen Skår) i Göteborg. Enär planeringen av byggnadsverksamheten i Göteborgs stad därefter ändrats bl. a. så, att den avsedda nybyggnaden för en telefonstation i Örgryte-området kunde uppskjutas, bemyndigades telegrafstyrelsen sedermera att utnyttja det för Örgryte-stationen anvisade investeringsanslaget till att uppföra en stationsbyggnad i Västra Frölunda. Arbetet härmed pågår.

Vasa telefonstation i Göteborg, till vilken station abonnenterna inom Örgryte-området för närvarande intages, medger ej utbyggnad till större kapacitet än 30 000 nummer, varav 24 000 redan utnyttjas. Stationsområdet måste därför minskas, vilket lämpligen bör ske genom att östra delen av området avskiljes och tilldelas den nu åter aktualiserade nya stationen i Örgryte. Tomt för denna station är av Göteborgs stad reserverad för tomträttsupplåtelse inom 44:e kvarteret Termiten i stadsdelen Skår.

Byggnadskostnaderna har preliminärt beräknats till 400 000 kr.

Tillbyggnad av post- och telefonstationsbyggnaden i Landskrona.

För post- och telegrafverken uppfördes gemensam byggnad i Landskrona åren 1911—1913.

Den manuella telefonstationens nummerkapacitet beräknas med nuvarande abonnentökning vara helt utnyttjad hösten 1955, då en ny automatisk telefonstation bör vara färdig att tagas i bruk. Stationens automatisering är ur ekonomisk synpunkt mycket lönande, då omkringliggande områden är eller skall bli automatiserade inom de närmaste åren. En stor del av rikstrafiken kan härigenom hel- eller halvautomatiseras.

Då den nya automatiska stationsutrustningen icke kan monteras inom nuvarande lokalutrymmen i fastigheten, måste en tillbyggnad komma till stånd. Med hänsyn till den tid, som åtgår för byggnadsarbetet och monteringen av den nya stationen, bör tillbyggnaden påbörjas under år 1953.

Telegrafstyrelsen har preliminärt beräknat kostnaderna för tillbyggnaden till 600 000 kr.

Telefonstationsbyggnad i Lysekil.

Planer på en ny telefonstationsbyggnad i Lysekil förelåg redan hösten 1951 men på grund av investeringsbegränsningen blev detta byggnadsföretag icke anmält i 1952 års statsverksproposition.

Nuvarande station är inrymd i förhyrd lokal. Lokalstationens nummerkapacitet beräknas bli helt utnyttjad vid mitten av år 1954, varför ny automatstation vid denna tidpunkt måste vara färdigställd. I annat fall måste telegrafverket för att undvika abonnentstopp vidtaga mycket dyrbara provisorier. En automatisering av stationen medför att en ytterligare del av rikstrafiken kan hel- eller halvautomatiseras. Tomt för den planerade stationsbyggnaden kommer enligt preliminärt träffad överenskommelse att ställas till telegrafverkets förfogande av Lysekils stad.

Kostnaderna för byggnadsföretaget har preliminärt beräknats till 600 000 kr.

Telefonstationsbyggnad i Norrköping.

Flertalet telefonabonnenter i Norrköping är för närvarande anslutna till den inom kvarteret Kronan i staden belägna huvudstationen. I samma kvarter är även telegrafverkets andra teleanläggningar och tjänstelokaler för distriktsbyrån m. m. förlagda.

Efter pågående utökning av lokalstationen kommer dess kapacitet att omfatta 24 500 nummer, vilket med nuvarande abonnentökning beräknas täcka behovet till mitten av år 1955. En utredning har visat, att ytterligare utrymme för telegrafverkets framtida lokalbehov i Norrköping icke kan beredas inom kvarteret Kronan. Med hänsyn härtill och på grund av pågående och planerad stadsbebyggelse måste, i likhet med vad som redan skett i andra större städer, Norrköpings stad uppdelas i olika stationsområden, inom vilka understationer måste anordnas. En dylik uppdelning är även berättigad av rent ekonomiska skäl på grund av de höga kostnaderna för ledningsnätet till stadens ytterområden.

Med hänsyn till nybyggnadsverksamheten i Norrköping bör en ny telefonstation i första hand komma till stånd inom stadens norra del, omfattande bl. a. Eneby- och Marielunds-områdena. Inom det nya stationsområdet beräknas en folkmängd på cirka 25 000 personer komma att finnas vid full utbyggnad enligt generalplanen. En ny stationsbyggnad inom detta område måste redan från början inrymma utrustning för 10 000 abonnenter och stationen planeras för en maximikapacitet av 15 000 nummer.

Enligt underhandsöverenskommelse med Norrköpings stad kommer för ifrågavarande stationsbyggnad lämpligt belägen tomt inom stadens norra del att ställas till telegrafverkets förfogande.

Kostnaderna för byggnadsföretaget kan preliminärt beräknas till 400 000 kr.

Nybyggnad inom kvarteret Jericho i Stockholm.

Telegrafverkets större och viktigare telefonstationsanläggningar i Stockholm har koncentrerats till verkets fastigheter i kvarteret Jericho.

Sedan telegrafverket år 1947 förvärvat fastigheten nr 4 i nämnda kvarter, är telegrafverket ägare till alla fastigheter inom kvarteret. De olika tomterna är numera sammanlagda till en enda tomt, nr 23. Redan när fastigheten nr 4 förvärvades, kunde man förutse, att en nybyggnad måste uppföras senast under år 1953, enär man endast därigenom skulle kunna erhålla utrymme för erforderliga utökningar av telegrafverkets olika anläggningar inom kvarteret. Enligt köpevillkoren disponerar telegrafverket fastigheten nr 4 fr. o. m. den 1 juli 1953. Om utbyggnadsprogrammet för de olika teleanläggningarna skall kunna fullföljas i rätt tid, är det av största vikt, att nybyggnad på ifrågavarande del av kvarteret Jericho kommer till stånd, så snart fastigheten står till förfogande.

Styrelsen beräknar kostnaderna för byggnadsföretaget till ca 1 500 000 kr.

Tillbyggnad av stationsbyggnaden i Hässelby i Stockholm.

Telefonstationsbyggnaden i Hässelby uppfördes under åren 1943—1944 på stadsägoområdet nr 1330 inom kvarteret Maskrosen därstädes.

Nuvarande stationsbyggnad rymmer 4 000 abonnentnummer, till vilken storlek stationen kommer att vara utbyggd år 1953. Stationen beräknas redan i början av år 1955 bli fullbelagd. För att nya abonnenter därefter skall kunna mottagas vid stationen, måste redan vid denna tidpunkt ytterligare stationsutrustning vara monterad och utprovad för att tagas i bruk. Med hänsyn till den tid, som åtgår för nämnda arbeten, bör erforderlig tillbyggnad vara färdigställd senast till mitten av år 1954. Detta innebär, att byggnadsarbetena måste igångsättas under år 1953.

Telegrafstyrelsen beräknar kostnaderna för tillbyggnaden till omkring 200 000 kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Mälarhöjden i Stockholm.

Detta byggnadsföretag planerades redan hösten 1951, enär byggnadsarbetet ansågs behöva igångsättas redan i slutet av år 1952. På grund av investeringsbegränsningen blev företaget dock icke anmält i 1952 års statsverksproposition.

Telefonstationsbyggnaden i Mälarhöjden uppfördes under åren 1939—1940 på de för ändamålet förvärvade tomterna nr 11 och 21 inom kvarteret Gulddragaren därstädes.

Nuvarande byggnad rymmer 10 000 abonnentnummer, varav dock 1 000 nummer avses för abonnenter i Fittja. Med ledning av en från Stockholms stads fastighetskontor erhållen prognos över den planerade byggnadsverksamheten inom Mälarhöjdens stationsområde beräknade styrelsen hösten 1951, att redan vid ingången av år 1955 måste en ny utbyggnad av stationsutrustningen vara färdig att tagas i bruk. Med hänsyn till den tid, som erfordrades för monteringsarbetet av stationsutrustningen ansåg styrelsen, att byggnadsarbetet borde igångsättas i slutet av år 1952.

Styrelsen meddelar nu, att behovet av ifrågavarande tillbyggnad på grund av den fortsatta nybebyggelsen inom denna del av staden har i än högre grad accentuerats. Byggnadsföretaget kan sålunda ej längre ställas på framtiden utan måste utföras snarast möjligt.

Byggnadskostnaderna har preliminärt beräknats till 300 000 kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Örby i Stockholm.

Då en utbyggnad av stationsutrustningen beräknades behöva vara färdig att tagas i bruk redan under år 1954, upptogs detta företag i telegrafstyrelsens petita hösten 1951 men blev icke anmält i 1952 års statsverksproposition.

Telefonstationsbyggnaden i Örby uppfördes år 1940 på tomten nr 9 inom kvarteret Omnibussen därstädes. Nuvarande stationslokaler rymmer automatisk utrustning för högst 10 000 abonnenter.

Styrelsen meddelar, att behovet av ifrågavarande tillbyggnad ökat på grund av den fortsatta nybebyggelsen. Även om byggnadsarbetet igångsättes under år 1953, torde man få räkna med svårigheter att kunna mottaga nya abonnenter i den utsträckning, som kan komma att erfordras.

Kostnaderna för byggnadsföretaget har preliminärt beräknats till 600 000 kr.

Om- och tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Sundsvall.

Post- och telefonstationsbyggnaden i Sundsvall uppfördes redan i början av 1890-talet på tomterna nr 1 och 4 inom kvarteret Saturnus därstädes. Sedermera har även tomterna nr 2, 5 och 6 inom kvarteret inköpts och på dessa har uppförts byggnader för att tillgodose såväl postverkets som telegrafverkets lokalbehov.

Sedan en utredning visat, att för framtiden erforderliga utrymmen icke kunde beredas båda verken inom kvarteret Saturnus, har postverket inköpt tomt på annan plats i staden för att uppföra egen byggnad. Denna beräknas vara färdig för inflyttning under år 1954.

Nuvarande lokaler för den automatiska telefonstationen, den manuella riksavdelningen samt överdragsstationen beräknas inom den närmaste tiden vara helt tagna i anspråk. På grund av att postverkets nuvarande lokaler icke i tid kan disponeras, räknar telegrafverket med vissa svårigheter att mottaga abonnenter och avveckla trafiken, tills de nya lokalerna efter postens avflyttning kan färdigställas. Det är därför nödvändigt att förberedande åtgärder för omflyttningar och ombyggnadsarbeten snarast möjligt vidtages så att, sedan postverket avflyttat, rivnings- och nybyggnadsarbetena inom denna del av kvarteret genast kan igångsättas.

Byggnadskostnaderna har preliminärt beräknats till 2 500 000 kr.

Telefonstationsbyggnad i Tranås.

För telegrafverkets automatiska telefonstation i Tranås förhyres sedan år 1937 lokal av en privat fastighetsägare.

Stationens nummerkapacitet beräknas vid nuvarande abonnentökning täcka behovet fram till årsskiftet 1955/56. Någon utökning av stationsutrustningen inom de förhyrda lokalerna är icke möjlig, och ytterligare utrymmen kan icke förhyras i anslutning till nuvarande lokaler. Vid nämnda tidpunkt måste därför ny automatisk stationsutrustning vara färdigställd. Denna bör monteras i en telegrafverkets egen byggnad. Den materiel, som blir disponibel i och med att den nuvarande stationen nedmonteras, kommer att användas för utökning av andra automatiska stationer. Underhandlingar pågår om inköp av lämplig byggnadstomt.

Kostnaderna för byggnadsföretaget har preliminärt beräknats till 600 000 kr.

Laboratoriebyggnad i Stockholm.

Angående förekomsten av laboratoriearbeten inom telegrafverkets olika verksamhetsgrenar meddelar styrelsen följande.

Vid telegrafverket finnes olika laboratorier som bedriver forsknings- och utvecklingsarbeten. Laboratorieverksamheten är synnerligen viktig, dels för att verket skall kunna hålla förstklassig konkurrenskraftig standard på tillverkningen av teleteknisk materiel vid de egna fabrikena, dels för att verket skall kunna hålla sig i nivå med utvecklingen inom den mångskiftande teletekniken och även bidra till denna utveckling med egna insatser. En ytterligare betydelsefull gren av laboratorieverksamheten är kontrollen av leveranser till telegrafverket.

Laboratorierna sorterar under radiobyrå och tekniska byrå. Vid sistnämnda byrå har provningsanstalten laboratorieverksamhet till huvuduppgift. Även de båda övriga avdelningarna vid denna byrå, stationsavdelningen och transmissionsavdelningen, bedriver emellertid sådan verksamhet. För radiobyråns del kan som exempel på laboratoriernas verksamhet nämnas forskning och utveckling inom grenarna television, ultrakortvåg, radiolänkar, radionavigering, radar och trådradio. Vad tekniska byrån beträffar må särskilt framhållas automattelefonteknik, ledningstransmissionsteknik, bärfrekvensteknik, telegrafteknik, elektroakustik, åsköverspänningsforskning, korrosionsforskning, teletrafikforskning, på teletekniken tillämpad fysik och kemi samt undersökning av starkströmsanläggningars inverkan på teleledningar genom alstring av farliga eller störande spänningar.

Telegrafstyrelsen erinrar om att laboratorieverksamheten under lång tid haft lokalproblem. Dessa har ytterligare förvärrats genom en i juli 1952 inträffad eldsvåda. Styrelsen upplyser härom bl. a. följande.

Sedan länge har lokaltillgången för laboratorieverksamheten varit otillräcklig, vilket inverkat menligt på möjligheterna att bedriva arbetena på rationellt sätt och med tillräckliga resurser. Tekniska byråns provningsanstalt har till helt nyligen endast haft synnerligen otidsenliga och otillräckliga lokaler i översta våningen i styrelsens fastighet Brunkebergstorg 2. Stationsavdelningens, transmissionsavdelningens och radiobyråns laboratorier har varit inrymda i likaledes omoderna och alltför små lokaler i husen Malm-skillnadsgatan 26—30. Huset Malm-skillnadsgatan 30 härjades emellertid den 23 juli 1952 av eld, varigenom provningsanstaltens arbeten tillsvidare måste flyttas till provisoriska lokaler i olika delar av staden. Radiobyråns laboratorier drabbades ännu hårdare av branden. Totalförstörelse uppkom nämligen i detta fall, varvid dyrbar apparatutrustning gick förlorad. Vad som

räddades, flyttades till en f. d. gymnastiksal i huset Hamngatan 19 (Gymnastiska Centralinstitutets f. d. lokaler), där laboratoriet nu provisoriskt inrymts.

Telegrafstyrelsen framhåller vidare, att styrelsen sedan många år ansett det nödvändigt att inom en ej alltför avlägsen framtid bygga ett fullt modernt teletekniskt laboratorium med tillräckliga utrymmen för alla ifrågakommande forsknings- och utvecklingsbetonade verksamhetsgrenar. Ett sådant laboratorium borde helst ligga i närheten av Tekniska högskolan i Stockholm. Även andra lägen har diskuterats. Branden i fastigheten vid Malmskillnadsgatan har aktualiserat dessa planer. Enligt telegrafstyrelsens uppfattning är det icke välbetänkt att nu lägga ned större kostnader på ombyggnad av ett ålderdomligt och mindre väl bibehållet hus, som under alla förhållanden skall rivas i samband med att stadsplanen för Nedre Norrmalm genomföres. Starkt vägande skäl talar alltså för att redan nu planera för ett tidsenligt telegrafverkets centrallaboratorium.

Telegrafstyrelsen anser det därför angeläget att 200 000 kr. får disponeras till förberedande utredningsarbete och ritningar för en laboratoriebyggnad i Stockholm.

Telegrafstyrelsen har ytterligare anmält, att till följd av stegrade byggnadskostnader de tidigare beräknade anläggningskostnaderna för vissa numera slutredovisade byggnadsföretag överskridits med följande belopp:

	Tidigare beräknad kostnad	Överskridande
Telefonstationsbyggnad i stadsdelen Kålltorp i Göteborg	602 000	40 000
Telefonstationsbyggnad i Köping	460 000	36 000
På- och tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Ljusdal	300 000	64 000
Telefonstationsbyggnad i kvarteren Rutan och Kruk- makaren i Stockholm	4 300 000	380 000
Telefonstationsbyggnad i Västervik	520 000	17 000
Summa kr.	6 182 000	537 000

I anslutning härill erinrar styrelsen om att de ursprungliga kostnadsberäkningarna för nämnda byggnadsföretag upprättats redan under åren 1945—1947. Till följd av den starka stegring av byggnadskostnaderna, som ägt rum under de senaste åren, är liknande överskridanden att emotse även för ett stort antal andra pågående byggnadsföretag.

Departementschefen.

Under hänvisning till vad jag anfört under föregående punkt får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Telefonstationsbyggnader m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 14 150 000 kronor.

[9] 3. **Förrådsbyggnader m. m.** Till förrådsbyggnader m. m. har för budgetåret 1952/53 anvisats ett investeringsanslag av 100 000 kr. Den 30 juni 1952 fanns å anslaget en behållning av ca 1,1 milj. kr. Medelsförbrukningen uppgick under budgetåret 1951/52 till ca 1,1 milj. kr.

Telegrafstyrelsens plan för uppförande av förrådsbyggnader m. m. omfattar i första hand följande företag:

F ö r e t a g	Beräknad byggnads- kostnad	Beräknat belopp för 1953/54
Varmförråd och kontor i Slätte	850 000	450 000
Skyddsrum m. m. vid telegrafverkets verkstad i Vä- nersborg	400 000	300 000
Varmförråd och garage i Göteborg	850 000	500 000
Magasinsbyggnad vid televerkstaden i Vänersborg ..	1 500 000	1 000 000
Varmförråd och kontor i Västanfors	900 000	550 000
Summa kr.	4 500 000	2 800 000

Telegrafstyrelsen.

I sin skrivelse den 8 september 1952 har telegrafstyrelsen hemställt att till förrådsbyggnader m. m. anvisas 2 800 000 kr. för nästa budgetår. Härjämte äskar styrelsen 650 000 kr. å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Till en början erinrar styrelsen, att styrelsen i sina petita hösten 1951 föreslagit i första hand tre företag, nämligen varmförråd i Slätte, varmförråd och garage i Göteborg samt varmförråd och kontor i Västanfors. Av dessa blev på grund av investeringsbegränsningen endast det förstnämnda anmält i 1952 års statsverksproposition.

Styrelsen framhåller ånyo nödvändigheten av att utföra de undan för undan uppskjutna förrådsanläggningarna. Särskilt vid huvudförråden i Västanfors och Göteborg är behoven av varmförrådslokaler trängande.

Av styrelsens motivering och under hand inhämtade uppgifter beträffande dessa företag framgår följande:

Varmförråd och kontor i Slätte.

I 1952 års statsverksproposition anmäldes telegrafstyrelsens förslag om uppförande av ett varmförråd i Slätte för en kostnad av 400 000 kr. På grund av inträdda kostnadsstegringar och viss utökning av varmförrådet beräknas kostnaderna numera till 675 000 kr. Härjämte måste en mindre kontorsbyggnad och ett garage uppföras. Kostnaden härför utgör 175 000 kr. För hela anläggningen skulle sålunda kostnaderna uppgå till 850 000 kr.

Varmförråd och garage i Göteborg.

Lokalfrågan för huvudförrådet i Göteborg är för närvarande otillfredsställande ordnad. Varmförrådslokalerna är för små och otillräckliga och dessutom tungarbetade och oekonomiska. En bidragande orsak till trångboddheten är, att betydande utrymmen (ca 400 m²) måst tagas i anspråk